Alexandru Freiberg

MAESTRUL ŞI ŞOARECELE

ALEXANDRU FREIBERG

Redactor: Delia Oprea doprea@liternet.ro

Editor format **Adobe PDF:** Dora Ionescu dionescu@liternet.ro

Copertă : © 2003 Dora Ionescu dionescu@liternet.ro, după "Câinele" de Francisco Goya, Museo del Prado, Madrid

Prima ediţie electronică: archives equivalences http://www.vlab.pub.ro/equivalences/

ISBN: 973-8475-23-6

Editura LiterNet
http://editura.liternet.ro
office@liternet.ro

CUPRINS

1. ÎN LOC DE PREFAŢĂ SAU ÎNCEPUTUL CARIEREI MELE DE SCRIITOR

ariera mea de scriitor a început cu totul pe neaşteptate, într-o dimineaţă de marţi, şi cu totul în afara voinţei mele.

Pe semne că mă calomniase cineva, vreun vecin, sau vreun membru al familiei, pentru că în acea dimineaţă de coşmar, am trăit ceva, ce n-am să uit niciodată, în loc de micul dejun, pe care de obicei, în zilele de marţi şi în toate sărbătorile legale, consoarta mea Chiţ Grubach mi-l servea direct în culcuş, m-am pomenit şi fără micul dejun şi arestat pe deasupra de către doi şoareci, reprezentanţi ai opiniei publice.

Reprezentanţii au năvălit în căminul nostru şi m-au smuls din culcuş, fără să-mi explice de ce mă arestează. Totul s-a petrecut mult prea repede pentru ca să mai pot înţelege despre ce e vorba.

Fiind luat prin surprindere, n-am mai apucat să-i întreb de ce mă arestează şi cum de au reuşit să intre în locuinţa noastră, fără să cunoască cifrul electronic secret al închizătorii şi fără să fie opriţi de consoarta mea.

Aş mai fi dorit să pun multe alte întrebări, toate legate de apariţia lor ciudată şi bineînţeles aş fi dorit să primesc răspuns la ele. Dar, n-am apucat să pun nici o întrebare şi în consecinţă, n-am primit nici un răspuns.

Mi-am dat seama numaidecât că orice împotrivire ar fi fost zadarnică. Şi, cum nici nu aveam cum să mă apăr şi nici Chiţ Grubach nu era acolo ca să strige după ajutorul vecinilor sau al comitetului de ajutorare a locatarilor, m-au înhăţat... Unul de labele din faţă şi celălalt de labele din spate. Şi dus am fost. Nici despre o asemenea formă de arestare n-am mai auzit niciodată. Să te ia pe sus de picioare şi să-ţi lase coada să frece pământul... fără un document sau o hârtie oficială pe care să ţi-o pună în faţă - eventual un mandat de arestare, aşa cum se obişnuieşte - şi fără ca să ai dreptul să te aperi sau să-ţi scrii

testamentul, asta era prea de tot. Mă gândeam la toate acestea în timp ce mă cărau, aşa, lipsit de apărare şi flămând pe deasupra.

Burta mi s-a lipit de spate şi priveam pământul şi ierburile cum rămâneau în urmă, în timp ce înaintam spre o destinaţie necunoscută. Uite,... mă gândeam eu, ce i se poate întâmpla unui şoarece cinstit, nevinovat şi tată bun pentru familia lui, dintr-odată, fără veste, tocmai într-o zi de marţi, când mă aşteptam la cu totul altceva şi lumea îmi părea bună şi frumoasă.

Ce s-o fi întâmplat cu consoarta mea? Unde o fi dispărut? Şi cum se poate că nimeni n-a remarcat intrarea în vizuina noastră a celor doi reprezentanţi ai opiniei publice? Tocmai când te aştepţi să fie acolo cineva care să vadă ce se întâmplă şi să-ţi sară în ajutor cu ţipete, te pomeneşti că nimeni nu e de faţă şi că e o linişte de parcă întotdeauna aşa ar fi fost, şi de parcă aşa ar fi trebuit să fie.

Când n-ai nevoie de ei sunt mereu în preajma ta, de n-ai nici linişte, nici odihnă, nici intimitate. Viaţa ta e ca şi cum ar fi bunul lor; ei ştiu ce mănânci, ce bei, cât dormi, şi chiar şi ce visezi. Iar odată, dacă ai cu adevărat nevoie de ei, ia-i de unde nu-s. Parcă i-a înghiţit pământul pe toţi.

Dacă n-aş fi simţit la fiecare pas al celor doi reprezentanţi o durere sfâşietoare, de parcă cineva îmi smulgea picioarele din încheieturi şi pe deasupra şi puternica senzaţie de foame care-mi chinuia stomacul, aş fi crezut că mai dorm încă şi că visam ceva ce semăna cu o tortură sau cu un coşmar.

Norocul meu era, că cei doi mai oboseau din când în când şi-mi dădeau drumul ca să-şi odihnească mădularele. Altfel, cu siguranţă că n-aş mai fi rezistat la atâta durere. La una din aceste pauze, trecea tocmai pe acolo un confrate şoarece-poliţist care-şi făcea rondul de supraveghere a ordinii. Avea o mustaţă mai stufoasă decât a unui şoarece ne-poliţist şi îşi ţinea laba dreaptă lipită de mânerul săbiei. Ajuns în dreptul nostru îşi încetini paşii, privind cu severitate la grupul nostru ciudat - eu întins pe spate, şi cu ei, unul la cap şi altul la coadă, gâfâind din greu. Se vede însă că ceva în atitudinea celor doi îi era familiară sau, poate că cei care reprezentau opinia publică aveau un fel de a se purta pe care orice poliţist de cartier îl poate recunoaşte numaidecât. Nu ştiu... şi să nu mă întrebaţi... dar, poliţistul ne-a salutat cu mult respect, la care şi eu, aşa culcat pe spate cum stăm, am zâmbit, vrând-nevrând şi am dat din coadă de trei ori, aşa cum cer manierele bunei cuviinţe. După asta poliţistul se îndepărtă şi cei doi m-au apucat din nou, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, cărându-mă mai departe.

în cap mi se fugăreau alte întrebări, multe de tot, privind arestarea mea. Ce fel de arestare era asta? Cine erau şi pe cine reprezentau de fapt cei doi intruşi? Aveau ei dreptul să aresteze pe cineva? Iar dacă aveau într-adevăr acest drept, de

ce nu m-au arestat în condiţii normale, aşa cum se arată la televizor şi în toate filmele oficiale? Şi, de ce nu mă duc la poliţia de cartier, ci cu totul în altă direcţie?

întrebările mele nu aveau însă nici un rost, din moment ce răsunau doar în capul meu şi nu le chiţăiam ca să fie auzite. Trebuia să rămân calm şi să-mi păstrez luciditatea, ca la momentul necesar să pot pune toate întrebările în ordinea lor corectă din punct de vedere logic, şi să pot să-mi spun părerea clar, pe înţelesul tuturor.

Am ieşit curând din oraş. Nu se mai zăreau nici trecători, nici poliţişti. Deodată, reprezentanţii s-au oprit, mai brusc decât în celelalte ocazii şi m-au lăsat să cad pe spate, lovindu-mi vertebra a 7-a şi a 8-a foarte tare. Ei nu păreau să se sinchisească de oftatul meu, pentru că de cum mi-au dat drumul s-au şi întins repede pe burtă, şi scoţându-şi nişte batiste albe cu picăţele violet, au început să-şi şteargă sudoarea de pe frunte, cercetând în acelaşi timp împrejurimile, vrând parcă să se asigure că au ajuns la locul potrivit.

Era un loc părăsit, lângă o carieră de piatră mică, pustie, cu câteva unelte ruginite aruncate pe jos, care dovedeau că de multă vreme n-a mai trecut nimeni pe acolo.

Cei doi reprezentanţi păreau mulţumiţi de condiţiile locului. Se uitau când unul la altul, când în jur şi dădeau din cap satisfăcuţi, spunând parcă în limbajul lor oficial, un fel de, da... da... e bine... totul e în ordine. Pe urmă s-au sculat amândoi, ca la un semnal, şi-au băgat înapoi batistele în geanta oficială - un fel de taşcă de controlor de bilete - de unde au scos la iveală, amândoi, tot ca la un semnal, câte un cuţit de măcelar, lung şi subţire, şi cu două tăişuri, pe care au început să-l cerceteze la lumină, trecându-şi cu îndemânare una din gheare deasupra tăişului.

Asta a durat o vreme, dar dacă a durat mult sau puţin, nu pot să vă spun. Timpul de atunci nu l-am putut măsura în linişte, ca de obicei, când nu eram în stare de arest. Şi chiar dacă aş fi încercat atunci să măsor timpul, tot n-aş fi reuşit să ajung la nici o concluzie, căci inima îmi bătea tare, gata să-mi sară din piept, iar capul îmi vâjâia şi-mi uruia, de parcă tocmai atunci ar fi trecut, chiar deasupra lui, o locomotivă cu aburi, trăgând după ea încă patruzeci de vagoane încărcate cu pietre şi obuze de tun.

între timp, cei doi se mai uitau din când în când la mine, poate ca să se asigure că sunt acolo şi mai trăiesc. Nu vă mai spun ce am simţit în timp ce se uitau aşa la mine pentru că tot n-aş putea. Să-ţi vezi moartea cu ochii, nu e lucru uşor. Ştiu doar că tremuram de frig şi transpiram din cauza căldurii, în

acelaşi timp. Dar, şi frigul şi căldura erau mai puternice ca de obicei.

*

La un asemenea sfârşit nu m-am gândit niciodată. Un şoarece să moară ca un câine, este ceva ce nu s-a mai pomenit şi nici în viitor nu cred să se pomenească.

Acum nu mai aveam ce face. De fugit nu avea rost să fug. Ştiam că un şoarece reprezentant al opiniei publice fuge mai repede decât un şoarece obişnuit, chiar dacă acesta fuge ca să-şi salveze viaţa. Cât de repede putea să fugă un şoarece oficial, era un lucru cunoscut de toţi. Nu avea nici un rost să mai pun la încercare faptul, pe propria mea piele.

A fugi, ar fi însemnat să fug în braţele morţii, pe când aşteptând liniştit, îmi prelungeam clipele vieţii. Nu puteam decât să aştept şi să mă uit la ei cum îşi verifică ascuţişul cuţitelor, cu o răbdare şi o migală pe care doar un funcţionar în slujba statului o poate avea. Şi vedeţi, tocmai această tactică înţeleaptă a mea s-a dovedit a fi cea bună.

Faptul că inima nu mi-a spart pieptul, sau, faptul că fiecare clipă de aşteptare mi s-a părut un secol, nu erau altceva decât elemente componente ale vieţii, în acele condiţii. Aşteptam, dar trăiam. Şi aşteptarea s-a dovedit a fi folositoare. Ea m-a salvat.

După ce şi-au verificat cuţitele încă o vreme, le-au băgat la loc şi au scos din aceeaşi geantă oficială de controlor de bilete de tren câte o hârtie împăturită pe care au început s-o îndrepte, încet şi cu grijă ca să nu o boţească, sau din respect pentru hârtie, sau mai ştiu eu de ce, şi iarăşi au început să se uite unul la celălalt şi în jur, să se convingă că totul e în regulă.

Nu trebuie să vă mai spun, că acum eram ceva mai liniştit. Inima îmi bătea ceva mai normal, pentru că ştiam că hârtia e mai puţin periculoasă decât un cuţit de măcelar. Şi o să vă spun drept, un pic de curiozitate începea să se trezească în capul meu şi doream să înţeleg ce înseamnă toate acestea - iar dacă tot era să-mi dau sfârşitul - cel puţin să înţeleg ce şi cum. La început s-au jucat cu cuţitele, iar acum cu hârtiile. N-ar fi rău să înţeleg întreaga interdependenţă a lucrurilor, înainte de a trece pe lumea cealaltă, mă gândeam eu. Ştiam că există o legătură între ele, doar că eu nu o înţelegeam. Un reprezentant al opiniei publice nu face nimic fără un rost precis. Asta îmi era clar.

Inima e adevărat că mi s-a potolit puţin, dar capul continua să-mi vâjâie şi să-mi uruie, de parcă tot sângele din mine nu mai pleca nicăieri altundeva decât în cap. îmi simţeam burta şi picioarele amorţite, din lipsă de sânge, şi asta mă supăra pentru că nu puteam să mă concentrez ca lumea.

M-au ajutat însă reprezentanţii, încetând să mai gâdile hârtiile. Unul din ei băgându-mi sub nas hârtia pe care o ţinuse el între labe, îmi chiţăi la ureche: "urmăreşte cu atenţie textul şi ia poziţia de drepţi". Celălalt începu să citească cu voce tare hârtia lui.

- "Tu, cel arestat aici, din ordinul nostru, vei sta de acum înainte la dispoziţia noastră şi a Distinsului, înţeleptului şi Atotputernicului Maestru Tipograf, pentru a ajuta la punerea bazelor culturii noi, a animalelor oprimate de oameni, în acest scop, îţi cerem colaborarea necondiţionată şi totala dăruire, pentru a realiza acest proiect cultural, neglijat de secole, pentru care vei fi recompensat, fiind lăsat în viaţă şi cu ceva alimente pentru a nu muri de foame. De acum înainte viaţa ta va fi bunul nostru. Vei putea beneficia de ea doar cu titlul de împrumut, iar noi vom putea oricând să-ţi retragem acest bun. Viaţa ta deci, nu mai e a ta. Nu uita acest lucru. Fă tot posibilul ca să nu ne sileşti să punem în practică acest drept al nostru. Dovedeşte că meriţi să te lăsăm în viaţă. Semnează, Şeful secţiei".

Şoarecele reprezentant îşi împături hârtia şi cu aceeaşi grijă cu care o scoase din geantă, o băgă la loc. Au mai urmat câteva priviri între ei şi în jur, după care o zbughiră la fugă, şi duşi au fost.

Nu vă mai spun cum m-am târât spre casă şi cum m-am simţit toată ziua. Nu numai că de micul dejun nu m-am mai putut atinge, dar întreaga zi n-am mai putut da pe gâtlej nici o înghiţitură de apă minerală, de parcă cineva m-ar fi ţinut strâns de beregată cu un cleşte. N-am putut să povestesc nici consoartei mele şi nici puişorilor ce mi s-a întâmplat şi prin ce am trecut, pentru că nu avea nici un rost şi poate tot nu m-ar fi crezut. Spre seară chiar şi eu am început să mă îndoiesc de adevărul celor întâmplate. De aceea n-am mai povestit până acum nimănui şi nici de acum înainte n-am să mai pomenesc despre asta.

Abia ulterior am înţeles mai bine ce s-a întâmplat, şi că de fapt, arestarea mea n-a însemnat nimic altceva decât începutul carierei mele de scriitor: un început ciudat în felul lui, dar, oricum, un început."

Şoarecele scriitor.

2. ŞOARECELE E CHEMAT LA TIPOGRAFIE

-au trecut decât două zile de la întâmplarea de necrezut cu reprezentanţii opiniei publice, şi şoarecele începu să creadă că întâmplarea nici nu a existat cu adevărat. A mai auzit el şi de la alţii că uneori vezi şi simţi diferite lucruri, faci ceva sau vorbeşti chiar cu cineva, iar pe urmă nu îţi mai aminteşti de loc. Ulterior, chiar şi dovezile concrete şi urmele evidente ale faptelor tale nu te pot convinge că tu ai făcut lucrurile respective, pentru că memoria nu a reţinut nimic din cele întâmplate. Este ca şi cum deodată te-ai dedubla şi dublura ta s-ar duce undeva să facă anumite lucruri, iar pe urmă s-ar întoarce la loc în persoana ta cea dintâi şi n-ar mai şti nimic despre cele întâmplate. Crezi şi eşti sigur că niciodată nu te-ai dedublat, pentru că nu crezi în aşa ceva şi nu ai nici un motiv să crezi că aşa ceva e posibil.

Aşa cumva, descrie ştiinţa psihologiei fenomenul, dar cum este numit şi dacă el este un fenomen care se potriveşte la fiecare şoarece, asta nu se mai ştie. Poate că a citit despre aşa ceva în cartea aceea groasă, despre fenomenele psihice incidentale, scrisă de psihologul şoarece Chiţ-Sigmund-Junger-sohn, sau, era poate cartea cealaltă, ceva mai subţire, despre repetarea torsionat-involuntară a capitalului psihic, scrisă de profesorul-şoarece de anatomie astronomică Chiţ-Marxovici, publicată sub pseudonimul Chiţ-Leninovici. Nu mai reuşea acum să-şi amintească precis unde anume citise, dar în cap i se contura tot mai clar ideea că nu el a fost cel care a fost scos din culcuş şi cărat afară din oraş la locul acela neprietenos, şi ameninţat cu moartea.

Nici nu putea să fi fost el, pentru că dacă totul s-ar fi petrecut aşa cum îşi amintea, acum vag, trebuia să audă ceva despre Tipograf şi de ordinele lui. Nu avea însă nici o veste, Iată o dovadă clară că nu s-a întâmplat nimic din cele presupuse. Cum a putut să creadă că toate bazaconiile acelea s-au petrecut aievea? Doar trăim într-o lume civilizată, unde nu poţi să cari pe unul, doar aşa, pur şi simplu, ca pe un sac de cartofi, afară din oraş, fără să fii întrebat ce ai în sac şi unde duci cartofii?! Darmite să cari un şoarece, la vedere şi complet lipsit de apărare. Şi încă sub ochii poliţiei! Cum a

putut să creadă că aşa ceva s-a întâmplat cu el?... gândi şoarecele şi se apropie de ferestruica din colţul încăperii şi privi afară cu sufletul împăcat.

Cerul era senin. Tocmai începea să se însereze. Un ciripit vag de păsări şi un foşnet uşor de frunze pătrundeau în vizuina lui, dar sunetele nu făceau decât să-l ajute în reveriile lui filosofice. Da, da. Natura e întotdeauna frumoasă, gândi el. Natura nu are niciodată probleme, nu e niciodată tristă, nu se dedublează niciodată şi nu e ameninţată de reprezentanţii opiniei publice. Problemele apar doar în creierul şoarecilor şi rămân acolo, încuibărite uneori chiar şi două zile în şir.

Dar, nici aceste gânduri nobile nu au putut dura prea mult, pentru că pe aleea din faţa ferestrei apăru un şoarece-poştaş, pe care îl recunoscu numaidecât după geanta fosforescentă şi apărătoarea de urechi. Şi chiar dacă nu l-ar fi zărit, tot n-ar fi putut savura în continuare liniştea şi frumuseţea înserării, pentru că numaidecât au răsunat cele trei lovituri cunoscute în peretele uşii, cu care de obicei şoarecii poştaşi îşi anunţă sosirea.

Se grăbi să deschidă. Poştaşul îi arătă plicul, adresat cu litere de tipar şi prevăzut cu un sigiliu roşu, ceea ce însemna că e vorba de un act oficial, secret, deosebit de important, care poate fi înmânat doar destinatarului în persoană, în poziţie de drepţi şi cu laba dreaptă în dreptul inimii. Şoarecele execută întregul ritual conform cerinţelor legale; îl salută pe poştaş şi se retrase în încăpere ca să studieze documentul. Mult însă nu avea ce să studieze, pentru că întregul conţinut era cuprins doar în două rânduri, mai mult decât clare.

Era chemat la Tipografie.

Privi ceasul. Inima începu să-i bată de două ori mai repede, aşa ca de obicei, când simţea că pericolul e foarte aproape. Mai avea doar 37 minute până la înfăţişarea în faţa Tipograf ui ui.

Ce să facă mai întâi?... Să-şi perie coada, să-şi cureţe urechile, sau să înghită câteva vitamine hidratante care să-l ajute să nu moară de frică?

Alese varianta ultimă, şi pentru a fi şi mai sigur că nu-l vor părăsi puterile, înghiţi o doză dublă din toate cele, după care îşi prepară un ceai de plante, în care lăsă să se dizolve o pastilă mare de vitamina C - efervescentă, cu gust de caşcaval proaspăt. Pe urmă privi încă o dată ceasul cu cuc electronic, atârnat deasupra culcuşului şi calculă dintr-odată durata drumului, pe care, scăzându-o din timpul disponibil, obţinu cifra 7. Era un 6 + l mai mult decât evident. Exact cât era necesar. Parcă însuşi destinul a făcut să-i

rămână precis 7 minute. Era un semn... dar ce fel de semn? Bun sau rău? Nu

*

ştia şi nici nu avea acum timp de probleme metafizice. Acest 7 era un 7 şi atât îi era de ajuns. Ştie oricine că o scrisoare de adio necesită întotdeauna 6 minute, iar scrierea testamentului exact un minut.

Aşa şi făcu. Nici nu mai reciti scrisoarea de adio, pentru că nu mai avea timp, şi nici eu nu o voi reproduce, tot din lipsă de timp. Pe scurt, era un adio clasic, cu regrete şi durere interioară, localizată în regiunea stomacului, iar testamentul, la fel de clasic, cu acel binecunoscut: "las totul familiei... toate bunurile mobile şi imobile...", fără să le numească, pentru că tot nu avea ce.

Formalităţile de rămas bun o dată terminate, se simţi oarecum uşurat, dar despre o adevărată senzaţie de uşurare nici nu putea fi vorba. Doar nu se ducea la vreun bal mascat în costume transparente, sau la vreo petrecere cu intrare gratuită şi mâncăruri nelimitate, la alegere. Era chemat la Tipograf.

Fugea acum ca să ajungă la timp şi în fuga lui îi răsunau în cap toate fragmentele ameninţătoare din ordinul de arestare: "...Viaţa ta, nu mai e a ta... îţi cerem totala dăruire... viaţa ta va fi bunul nostru... dovedeşte că meriţi să te lăsăm în viaţă... totala dăruire... proiect cultural... lăsându-te în viaţă... totala dăruire... semnează Şeful secţiei... viaţa ta va fi bunul nostru... să te lăsăm în viaţă... Şeful secţiei... viaţa ta, nu mai e a ta... semnează Şeful secţiei...".

Oare cine era acest Şef al secţiei?... Şi despre ce secţie era vorba?...

întrebările zburau prin capul lui ca nişte scântei repezi, fără direcţie, după care se declanşa din nou bombardamentul certitudinilor: "...Să te lăsăm în viaţă... proiect cultural... viaţa ta va fi bunul nostru... totala dăruire... semnează Şeful secţiei".

Şoarecele fugea ca să ajungă la timp. Viaţa lui nu mai era a lui. Asta îi era acum clar, iar teoria cu dedublarea era doar o teorie, care se potrivea poate la alţii, nu însă şi la el. Aici era o realitate clară, simplă, nedublată, şi el era cel care nu se putea dedubla cu toate că tare ar fi dorit-o, şi era silit acum să fugă singur şi nedublat ca să ajungă la timp şi să rămână în viaţă.

3. PRIMA ÎNTÂLNIRE CU TIPOGRAFUL

a intrare îl aştepta un animal foarte ciudat, care numaidecât se dovedi a fi şi deosebit de gălăgios. Fără să ţină cont de dimensiunea şoarecelui şi de calitatea auzului acestuia, îi strigă la ureche de parcă ar fi fost surd: "Bine aţi venit, stimate şoarece! Eu sunt Secretara Principală şi am să vă conduc la Onorabilul Maestru Tipograf!".

Era un animal într-adevăr ciudat: ceva între maimuţă şi broască, cu toată faţa vopsită în roşu şi cu mult păr în vârful capului, ciufulit şi vopsit şi el în galben portocaliu cu şuviţe albe.

Uşa se deschise automat. După un drum destul de lung, pe nişte coridoare întortocheate, se deschise în faţa lui o altă uşă automată şi se pomeni într-o încăpere imensă, unde labele i se afundau într-un covor moale şi pufos. Pereţii erau plini cu tablouri şi peste tot erau maşini de scris. Tot privind în jur şi înaintând în acelaşi timp, nu îşi dădu seama cum drumul urca în pantă şi doar la capătul lui observă că părăsise de mult nivelul covorului şi că acum se afla chiar în faţa Tipografului.

înfăţişarea şi dimensiunea lui îi scăzură dintr-odată temperatura corpului cam cu 16 grade Celsius, o temperatură la care nici nu mai poţi tremura de frig pentru că n-ai de ce. înţepeni brusc, ca îngropat de viu într-un bloc de gheaţă. Doar ochii îi mai funcţionau şi creierul. Cu ochii privi înainte la Tipograf, iar în creier îi pâlpâia doar o singură întrebare ca o luminiţă îndepărtată într-o noapte întunecoasă: oare mai trăieşte sau e mort? Dacă era mort, e bine că şi-a luat rămas bun de la familie şi şi-a scris testamentul. Dacă e viu?... Asupra acestui punct încă nu putea formula nici un răspuns clar. Nu avea nici o dovadă că e viu, în afară de întrebarea în sine care cerea un răspuns şi care era o dovadă destul de slabă, mai ales dacă nu găsea răspunsul.

Era o stare ciudată şi nouă pentru el, un fel de imponderabilitate vitală - ceva între viaţă şi moarte, dar mai mult moarte decât viaţă. Privea înainte, la Tipograf, din blocul de gheaţă în care era înţepenit. Era un colos galben verzui, cu ochi albicioşi, pe care îl văzuse doar o dată în viaţă, şi atunci de departe.

Atunci se speriase şi o luase la fugă. Se ştia

despre el, încă pe atunci, că e o personalitate culturală marcantă în lumea animalelor. Dar, tot de atunci ştia, şi învăţase de mic, că e mai bine să n-ai nimic de-a face cu personalităţile culturale, dacă nu sunt şoareci. Aşa învăţase de mic şi până acum a reuşit să ţină cont de ceea ce învăţase. Când eşti însă ameninţat cu pierderea vieţii şi n-ai încotro, e altceva. Vii chiar şi de bunăvoie, chemat doar cu o invitaţie, ca să mori de mai multe ori de frică, dacă asta te ajută să rămâi în viaţă.

Tipograful îl salută cu o înclinare a capului şi îi întinse o labă deosebit de aspră, cu gheare încovoiate şi nu prea curate. Ideea unei corelaţii între cultură şi igienă, scânteie pentru o secundă în capul şoarecelui. Ar fi dorit chiar să dezvolte această idee, dar nu reuşi. Ideea se stinse după exact o secundă şi un sfert, ca orice scânteie lipsită de combustibil. Creierul îngheţat de frică nu putea prelucra nici o idee mai de Doamne-ajută. Asta era acum clar.

După un timp, uşa din spatele lui se deschise şi intră Secretara Principală. Se întoarse puţin ca să o vadă mai bine. în capul lui scânteie din nou o idee sub formă de întrebare, dar care se stinse fără să producă un răspuns: oare e mai mult maimuţă sau mai mult broască? Şi încă o întrebare urmă numaidecât, pentru că ochii lui nu se puteau desprinde de acel roşu arzător al feţei ei şi de galbenul încins al smocului de păr din vârful capului: oare există cu adevărat un asemenea animal, sau, ceea ce vedea el acum, nici nu e un animal obişnuit, animal ca toate animalele, ci altceva - ceva care pare doar să fie un animal, dar care nu e? Sau, cine ştie... Poate totuşi e. în orice caz, orice ar fi fost, combinaţia aceasta ciudată între maimuţă şi broască era foarte rezistentă la coloranţi acrilico-sintetici, deoarece era puternic preparată cu vopsele. Oare aşa se cere, şi aşa trebuia să arate o Secretară Principală a Tipografului?

în timpul formulării acestei întrebări, care bineînţeles a rămas tot fără răspuns, Secretara Principală se apropie şi îi puse în faţă o farfurie plină cu bucăţi de caşcaval şi grăunţe. Mai adăugă un fel de: "Vă rog serviţi, stimate şoarece..." sau "Stimate, vă rog serviţi..." sau... "Serviţi, vă rog, stimate şoarece", în orice caz, cuvintele "serviţi" şi "stimate" erau cuprinse în text, de asta era sigur. Nu realiză cu precizie desfăşurarea frazei, pentru că în momentul în care Secretara Principală deschise gura, rămase fascinat de gura ei.

Aşa ceva nu văzuse până atunci. De cum deschise gura ca să rostească primul cuvânt, Secretara Principală dezveli un şir de dinţi albi şi strălucitori, care i-ar fi provocat instantaneu palpitaţii dacă n-ar fi apărut printre ei limba. Şi, o dată ce Secretara îşi scoase limba la vedere, şoarecele nu-şi mai putea

desprinde ochii de la ea. Poate că vroia să-l hipnotizeze sau să-i dovedească ce poate face o Secretară Principală cu limba. Oricum, era atât de fascinat, încât uită cu totul de existenţa Tipografului şi privea doar în gura Secretarei.

*

Mişca limba atât de încet şi de graţios, de parcă folosea cuvintele doar ca să-şi poată undui limba în faţa dinţilor şi nicidecum ca să pronunţe cuvintele. Descria cu ea rotocoale minuscule, optuleţe şi semicercuri care începeau şi se terminau unde nu te aşteptai sau se întrerupeau cu mici ezitări şi tremurături, de parcă auzeai raţionamentul limbii, care se întreba pe sine însăşi, dacă merită să mai continue figura începută sau nu. Totul, bineînţeles, într-o ambianţă umedă, cu stropi mici de salivă care se scurgeau pe ici pe colo, ba de pe un dinte umezit prea tare sau din vârful limbii, în timp ce descria cu ea o piruetă suitoare.

Dar, nu numai măiestria unduirilor era cea care îl fascina. Mai era şi culoarea limbii, care nici ea nu era cu totul obişnuită pentru o limbă. Era o combinaţie de culori, pe care, dacă ar fi fost întrebat în acel moment, nu ar fi putut să o descrie numaidecât. Cunoştea toate culorile componente, în stare brută, dar combinaţia îl deruta. Poate că dacă nu ar fi fost atât de obsedat să urmărească mişcările şi direcţiile de deplasare a limbii şi şi-ar fi imaginat-o în stare nemişcată, i-ar fi fost chiar uşor să numească toate componentele combinaţiei. Ba mai mult, chiar şi cantitatea fiecărei culori în parte, în procente.

Acum însă îi era imposibil să gândească analitic. Partea logică a creierului era pur şi simplu scoasă din funcţie, învârti de câteva ori prin cap ideea culorii şi după ce o trimise încă de 6 ori dintr-o parte în cealaltă a creierului, simţi o senzaţie plăcută de uşurare atunci când apăru concluzia.

Da, da,... concluzia era clară. Secretara Principală consumase, cu siguranţă, tocmai înainte de a intra, bomboane de zmeură umplute cu miere şi era mai mult ca sigur că dacă s-ar fi apropiat de el încă vreo l 5 centimetri, ar fi simţit până şi aroma de zmeură cu miere.

Secretara Principală nu se apropie însă. Dimpotrivă. Părăsi încăperea şi o dată cu ea dispăru şi imaginea gurii ei, cu limba aceea expresivă şi cu eventualul parfum de zmeură cu miere.

Nu e rău să ai în jurul tău o Secretară Principală, gândi el. Nu fiecare poate să-şi permită un asemenea lux. Pentru asta trebuie să fii şi tu Tipograf. Altfel, dacă eşti doar un simplu şoarece, n-ai nici măcar banii cu care să-i cumperi unei Secretare bomboane de zmeură umplute cu miere, cu care să-şi coloreze limba. Darmite altele, desigur multe altele de care are nevoie o Secretară, ca să aibă energia necesară să-şi petreacă toată ziua în tipografie şi să-şi rotească limba în faţa fiecărui şoarece nou venit.

Parfumul real de caşcaval şi de grăunţe bine uscate se furişa, la început timid, dar pe urmă tot mai insistent în reveriile lui, şi fără voia lui, ca atras de un magnet irezistibil întoarse capul spre farfurie. Saliva porni deja prin gură de pe la baza limbii înspre vârf. Şoarecele deschise chiar gura ca să relaxeze maxilarul în perspectiva bucuriei care urma numaidecât. Stătea aplecat asupra unei bucăţi de caşcaval cu dinţii gata să se înfigă în ea, când... ceva mult mai puternic decât parfumul caşcavalului şi saliva gata pregătită, îl opri din acţiune.

Erau ochii Tipografului.

Acum timpul se opri cu totul în loc. Orice urmă de gândire logică sau analiză lucidă dispăru complet. Nu mai exista nimic în jurul lui, nici o Secretară Principală, nici o farfurie cu bucăţi de caşcaval, nici o Tipografie. Nu-şi mai amintea de vizuina familială, nici de familie şi nici de testament sau scrisoarea de rămas bun. Se afla undeva, dincolo de toate, într-un teritoriu necunoscut, unde nu exista nici frig, nici cald, nici întuneric, nici lumină. Aici nu există nici bucurie, nici tristeţe, nu existau amintiri din trecut şi nici dorinţe pentru viitor. Aici nu era nevoie de aer cu care să-ţi umpli plămânii şi nici de alimente.

îşi simţea corpul plasat într-un mediu necunoscut, ceva între lichid şi gazos, unde singura legătură cu mediul solid este doar sunetul vag, ritmic şi continuu al inimii care bate şi care părea să fie al altcuiva.

Părea ca o destinaţie finală, unde a ajuns după un drum lung şi întortochiat, de unde nu mai trebuia să meargă nicăieri. Toate drumurile se terminau aici. Singura legătură cu viaţa lui de până atunci era doar acel ticăit îndepărtat al propriei lui inimi.

Pacea aceasta totală nu dură însă prea mult.

Ochii Tipografului au clipit deodată şi în birou explodă ceva, ca o bombă înfiorătoare al cărei suflu îl izbi pe şoarece drept în faţă şi-l rostogoli de patru ori de-a berbeleacul invers - peste coadă.

Poate să scrie un animal o carte, care să fie bună şi valabilă pentru alt animal!!??... bubui întrebarea

Tipografului.

Şoarecele ameţit, se scutură de câteva ori ca să-şi regăsească echilibrul şi ca să-şi pună mintea în funcţiune. Simţi că încă nu era destul de lucid - aşa cum ar fi dorit să fie. Se mai scutură încă de două ori, puternic.

Da... acum se putea concentra mai bine. Corpul scuturat puse în mişcare sângele, iar creierul, alimentat acum mai bine cu sânge, începu să se dezmorţească.

Parcurse întrebarea de la cap la coadă, aşa cum o auzise. Fără rezultat. O parcurse din nou, mai încet şi cu mai multă atenţie. Negăsindu-i răspunsul, o luă de la coadă la cap de câteva ori, reconstruind-o cam în felul acesta:

- Poate fi o carte valabilă şi bună, pentru un animal, dacă e scrisă de un alt animal?...

Varianta aceasta îi plăcu ceva mai mult, dar întrucât încă nu citise nici o carte bună, scrisă de un alt animal în afară de şoareci şi nici nu auzise că vreun animal ar putea scrie o carte bună şi valabilă pentru un alt soi de animal, concluzia lui era clară. Chiar foarte clară.

Era pe punctul să răspundă şi se pregătea tocmai să deschidă gura ca să formuleze răspunsul, când, ceva din interiorul lui, sau de undeva de departe, necunoscut, îl opri în loc. închise gura din nou şi înghiţi saliva pregătită pentru răspuns. Simţea că ceva nu era în regulă cu această concluzie a lui. Era mult prea simplă şi o găsise mult prea repede. Oare Tipograful să-i fi pus o întrebare chiar aşa de uşoară? Sau era doar o capcană?

Ei, acum, în acest moment, în capul lui se întâmplă un fel de contact - ceva asemănător unui pocnet de obiecte metalice puternic lovite - care îi readuse în memorie prima lecţie de logică din şcoala elementară. Contactul unor poli electrici invizibili aprinseră parcă lumina unui proiector invizibil, şi care proiectă acum pe creierul lui imaginea bătrânului profesor de logică, cu mustăţile lui pleoştite şi ochii saşii. Bătrânul profesor repeta mereu acelaşi lucru, începând chiar cu acea primă lecţie, pe care şi azi şi-o amintea foarte bine.

Ideea cuprindea mai multe puncte, dar era clară.

Adevărul - adevărul clar, unic, evident - putea fi în acelaşi timp, şi la fel de bine, un Ne-adevăr, clar, evident. Deci: nu tot ce pare să fie adevărat şi logic, este logic cu adevărat. Concluzia lui finală lua întotdeauna o formă de sfat, pe care îl repeta tot timpul: să ne ferim de adevărurile evidente şi de logica imediată. Adevărurile evidente aduc doar necazuri şi nenorociri.

Proiectorul invizibil se stinse şi chipul bătrânului şoarece - profesor dispăru de pe ecran, lăsând în urmă o suprafaţă netedă şi întunecată.

Atenţie!, gândi el. Faptul că el încă nu citise nici o carte bună, scrisă de un alt animal, nu era o dovadă concludentă. Poate că totuşi, vreun alt animal să fi scris o asemenea carte, fără ca el să ştie. Nemaivorbind de viitor, când poate vor fi scrise de către unele animale cărţi bune şi pentru alte animale. Poate... cine

ştie...?

*

Şi, ajuns la acest raţionament, realiză că întrebarea se referea de fapt, chiar la el. Tipograful l-a întrebat oarecum indirect, dacă el, un şoarece, ar putea scrie o carte care să fie bună şi pentru alte animale?!

Aşa suna de fapt întrebarea Tipografului, chiar dacă nu aşa a fost formulată.

Ce se putea răspunde la o asemenea întrebare? Era ca o capcană larg deschisă în faţa lui, imensă şi întunecoasă, gata să-l înghită. Un DA, sau NU, nelalocul lui, putea să însemne sfârşitul carierei lui de scriitor şi, cine ştie, poate chiar sfârşitul lui ca şoarece.

Dacă răspundea cu "nu", însemna sinucidere, îşi tăia craca de sub picioare. Nu-ul însemna, că un şoarece, orice ar scrie nu putea fi bun pentru alte animale, decât eventual, pentru şoareci. Dacă răspundea cu "da", însemna că el, ca şoarece, îşi permite obrăznicia să afirme că e capabil să scrie o carte bună şi valabilă pentru alte animale, în timp ce el ştia cu siguranţă că alte animale nu au fost capabile să scrie ceva bun pentru şoareci. Impertinenţa, cu siguranţă nu i-ar fi iertată.

Capul începu să-i vâjâie, îl cuprinse un tremur pe care de data aceasta nu-l mai putea stăpâni. Dinţii începură să-i clănţăne. Ultimele resturi ale micului dejun sărăcăcios şi a vitaminelor hidratante pe care le înghiţise înainte de plecare, încercau să iasă şi pe jos şi pe sus, de parcă stomacul i s-ar fi mutat aproape de gură. Tot corpul îi era acum străin şi-l chinuia cumplit.

- Mai bine mort, decât atâta suferinţă, gândi el. Moartea nu putea fi atât de rea.

Cu un ultim efort, îşi adună puterile şi ridică ochii spre locul de unde simţea că va veni verdictul fatal, îşi drese glasul şi chiţăi cu ultima suflare, ştiind că acum se va termina totul...

- Nu ştiu, Domnule Tipograf!... Maestre!... şi închise ochii, ca să nu vadă cum soseşte sfârşitul.

Dar, nici nu-şi termină bine chiţăitul, că se şi pomeni luat pe sus şi dus la gura Tipografului care îl sărută de câteva ori cu dragoste, inundându-i toată faţa şi o parte a spatelui cu limba lui cleioasă şi cu un iz puternic de usturoi, consumat din abundenţă, nu cu multă vreme în urmă.

- Ştiam eu, dragul meu, că pe tine mă pot baza. Ai dat răspunsul cel bun. Singurul posibil. Asta dovedeşte că eşti
capabil de fapte mari. Eşti un artist adevărat, un creator înnăscut. Doar cel care nu ştie, înţelege cu adevărat. Mi-am dat
seama numaidecât că înţelegi esenţa lucrurilor, iar acum sunt mai mult ca sigur că vei reuşi să o pui pe

hârtie şi să o faci
cunoscută lumii întregi, în cariera mea de Tipograf am întâlnit nenumăraţi, aşa zişi "candidaţi" pentru titlul onorific de

"scriitor" care au venit aici în biroul meu pretinzând că ar fi capabili să scrie o carte importantă pentru întreaga lume. Iar când le-am pus întrebarea-cheie, fiecare din ei a dat răspunsuri pretinse deosebit de ştiinţifice şi care de care mai competente. Greşite însă! Toate! Fără excepţie! Trist, dar adevărat. Şi, unde mai pui că erau animale mai mari decât dumneata, dragul meu?! M-am săturat până peste cap de toţi cei care ştiu să răspundă întotdeauna la toate întrebările. Nu mai vreau să aud răspunsuri sigure, afirmaţii neîndoielnice sau certitudini. Vreau să respir, în fine, minunatul vid al neştiinţei. Vreau să simt în jurul meu incertitudinea binefăcătoare, îndoiala, nesiguranţa, în această lume plină cu idei complicate, doar ele mai pot produce ceva bun şi valabil, ceva pe care toţi să-l înţeleagă şi să-l iubească.

întâlnirea cu tine, dragul meu, este un eveniment deosebit de important în viaţa mea, căci datorită ţie, voi avea şi eu, în fine, ocazia să-mi arăt calităţile de Tipograf. Nici nu ştii de câtă vreme aştept această ocazie - şi uite, că ziua cea mare a sosit. Sper ca în zilele următoare să ne întâlnim din nou ca să punem la punct unele detalii de formă, dar până atunci aş vrea să nu pierzi timpul şi să te apuci serios de treabă. Şi ca să nu fii preocupat cu alte lucruri prozaice, care să-ţi distragă atenţia de la muncă - poate ai o familie, sau alte obligaţii sociale - voi da dispoziţie să ţi se aducă la domiciliu un sac mare, plin cu alimente şi chiar delicatese pentru tine şi pentru toată familia ta. Sper să-ţi placă şi să fii mulţumit de colaborarea noastră. Iar acum, te rog să mă scuzi dar trebuie să ne despărţim. Am o întâlnire de lucru importantă în legătură cu tipărirea cărţii tale.

Şi fără să mai aştepte vreo reacţie sau alte eventuale întrebări sau comentarii din partea şoarecelui, îl ridică şi-l duse la gură, unde îl umezi din nou cu limba, de la ochi până la baza cozii, după care, uşa se deschise automat şi şoarecele, făcând stânga împrejur, porni spre casă, mirosind de la o poştă a usturoi şi plin de gânduri contradictorii.

4. ŞOARECELE SE ÎNTOARCE ACASĂ

rumul spre casă era foarte obositor de data aceasta. Mai obositor ca altă dată, cu toate că acum nu avea nimic altceva de făcut decât să parcurgă distanţa, fără să fie preocupat de aprovizionare sau alte probleme administrative, ca de obicei. Parcă niciodată nu şi-a simţit capul şi coada atât de grele ca acum. Fiecare pas înainte cerea un efort îngrozitor. Până şi ridicarea picioarelor şi reaşezarea lor era o întreagă operaţie dureroasă şi chinuitoare. Dar, nu numai durerea fizică îl supăra acum. întrebarea Tipografului stăruia în capul lui şi-l apăsa mai greu decât capul şi coada, îl apăsa pe dinăuntru, cu zvâcniri dureroase, încât abia mai vedea ce se întâmplă în jurul lui. Se chinuia pentru fiecare pas, doar să înainteze şi să păstreze direcţia spre casă.

întrebarea Tipografului şi răspunsul pe care el i l-a dat, nu se potriveau deloc în capul lui.

Cum putea fi neştiinţa un răspuns?... Şi pe deasupra singurul răspuns corect la o întrebare? Cum putea cineva să se entuziasmeze la un asemenea răspuns? La un răspuns fără nici un conţinut? Există oare într-adevăr, întrebări la care e suficient să răspunzi că nu ştii răspunsul? Iar dacă e aşa, atunci asta e ceva cu totul nou pentru el.

De tânăr învăţase că totul e explicabil, pentru că întrebările apar doar ca să confirme existenţa unor răspunsuri. Fiecare şoarece ştie că la început au existat răspunsurile şi că doar pe urmă au apărut întrebările. Toţi cei care cred că e invers şi că întrebările apar înaintea răspunsurilor, n-au capul în ordine şi necesită un tratament medical intens sau poate chiar o intervenţie chirurgicală pe creier.

Cum ar putea să apară întrebările, doar aşa, din vânt, dacă n-ar fi motivate? Doar fiecare dobitoc ştie că nimic nu se naşte pe lume fără o mamă. De ce s-ar naşte tocmai întrebările din nimic? Faptul că cineva nu ştie răspunsul, nu este, şi nu poate fi o dovadă că acolo nu există un răspuns. El nu-l ştie, aşa ceva se întâmplă des. Răspuns însă există, cu certitudine, întotdeauna.

Pe urmă, acest Tipograf. Numit de către toţi: Maestrul, Atotputernicul, Onorabilul... Era un animal ciudat, în afara înţelegerii lui. Oare ce fel de animal era acest Tipograf? De ce e atât de prietenos cu el? De ce tocmai cu el? Este un scriitor ceva deosebit, superior sau inferior unui Tipograf? Iar dacă Tipograful ştie atât de bine să pună întrebări şi să selecteze candidaţii, nu i-ar fi oare mai uşor să scrie el însuşi cartea şi să o tipărească pe urmă, tot el, exact aşa cum ştie el că trebuie - dacă într-adevăr o ştie atât de bine?! Iar la urma urmei, de unde ştie el atât de bine totul? De unde această voce puternică cu care l-a făcut să tremure atât de tare?

Şi de aici, din acest tumult de întrebări, începeau să se cristalizeze răspunsuri vagi, pe care nu le putea bine formula, deci, din păcate, nu le putea numi nici răspunsuri. Tumultul altor întrebări noi veneau să se adauge întrebărilor vechi. Capul continua să-i vâjâie şi să-i uruie, ca o maşină stricată, care nu poate face faţă efortului.

Mai ştia că multe întrebări la un loc, nu sunt echivalente cu un răspuns. Ştia de asemenea, că va trebui să răspundă clar şi explicit la cel puţin câteva din toate aceste întrebări, înainte de a se apuca de scris.

Presupunând că un animal ar putea scrie o carte bună pentru alte animale, n-ar fi rău să ştie cam în ce fel ar trebui scrisă o asemenea carte?... Şi, cam ce ar fi bine să cuprindă? Tocmai asta e problema care îl aşteaptă: a şti totul şi a răspunde la toate întrebările. Poate că tocmai asta îl deosebeşte pe un şoarece-scriitor de un şoarece obişnuit?!

Şoarecele obişnuit nu scrie cărţi şi nu e obligat să răspundă la întrebări, dar nici nu i se dau mâncare şi delicatese trimise direct acasă, la domiciliu. Şoarecele scriitor primeşte alimente, e adevărat, dar el trebuie să ştie să răspundă la întrebări. De când lumea, se ştie că nimănui nu i se dă mâncare de pomană, dacă nu răspunde la întrebările celui care se oferă să-i dea ceva de mâncare. Nu încape nici o îndoială că nici un scriitor nu va primi nimic, dacă nu va produce ceea ce se aşteaptă de la el. Cam aşa stau lucrurile.

Şi el va fi dependent de Tipograf. Cariera lui de scriitor va depinde cu totul de bunăvoinţa Tipografului şi de condiţiile puse de el. Fără acordul lui nu va putea deveni scriitor, oricât de mult s-ar strădui. Nimeni altcineva nu se pricepe la tipărirea cărţilor, şi nimeni în afară de el nu avea o Tipografie.

Primind alimente de la Tipograf, va fi silit să îndeplinească toate condiţiile impuse de el. Va primi, desigur, şi directive privind conţinutul celor ce urmau să fie scrise. Ar fi fost prea frumos să creadă că va putea scrie tot ce doreşte. Dependenţa materială aduce după sine şi dependenţa spirituală. Asta se ştie!

Iar dacă unul e dependent şi material şi spiritual de cineva, cum ar mai putea scrie tot ce gândeşte despre mersul lucrurilor în lume? E clar că nu va mai putea scrie

*

tot ce gândeşte, ci numai ceea ce i se va permite. Unde rămâne atunci obiectivitatea care se cere unui scriitor? Unde rămâne libertatea de a gândi şi libertatea de a te exprima?

Da, da. Exprimarea! Libertatea de exprimare!

Unul mic se exprimă altfel decât unul mare. Are alte probleme, are alte idei, trăieşte altfel, are alte bucurii şi alte tristeţi.

Toate noţiunile, cu care literatura şi filosofia lumii e supraîncărcată, ca: dragostea, respectul, fraternitatea, iubirea semenilor, fericirea universală şi multe altele, nu se potrivesc deloc la şoareci. Nu că şoarecii n-ar şti despre ce e vorba. Dimpotrivă. Şoarecii ştiu foarte bine despre ce e vorba şi trăiesc conform unui cod moral pe care toate celelalte animale ar putea chiar să-l invidieze.

Din păcate însă, întregul sistem de a ne comporta şi de a ne iubi semenii, putem să-l punem în practică doar în lumea noastră, de la şoarece la şoarece, în rest, în relaţia noastră cu alţii mai mari - cărora le place carnea crudă şi aleargă chiar şi după şoareci, dacă n-au altceva mai bun cu ce să-şi umple stomacul - trebuie să adoptăm cu totul alt comportament. Orice întâlnire cu un asemenea animal, poate fi fatală pentru un şoarece.

Aşa că, despre respect, dragoste sau alte sentimente asemănătoare, nu poate fi nici pomeneală. Mai degrabă teamă, frică, duşmănie şi mai ales o distanţă cât mai mare care să ne despartă de toţi aceşti mâncători de carne crudă. Nu vrem să avem nimic de-a face cu ei. Nu le cerem nimic şi nu vrem să le dăm nimic. Nu le cerem dragoste, nu le cerem respect ori fraternitate, pentru că nu vrem să fim fraţi cu ei şi nu vrem să ne iubească. Fericirea universală e bună doar pentru ei. De aceea le şi plac lor toate aceste baliverne filosofico-morale. Acolo unde se adună toţi la un loc ca să se respecte şi să se iubească în vederea fericirii universale, acolo au ocazia cea mai bună să pună laba pe toate animalele mici şi credule. Tu vii cu inima deschisă şi cu toată dragostea să împărtăşeşti sentimente de fraternitate, iar el îţi răsuceşte gâtul şi-şi umple burta cu tine.

Lecţia asta o ştim de mult. Noi nu ne lăsăm ameţiţi cu asemenea poveşti! Nu le cerem sentimente şi nu le dăm sentimente. Decât de la distanţă. Mare!

Unui scriitor i se cere obiectivitate. E bine şi e frumos. Dar, există oare o obiectivitate care să se potrivească şi la cel mic şi la cel mare? Ce poţi avea comun cu unul care are o altă obiectivitate, iar obiectivitatea ta nu-l interesează deloc? Nimic!

Concluzia e evidentă: - O carte scrisă de un anume animal, nu poate fi bună şi valabilă pentru alt animal! Punct.

Drumul spre casă era interminabil. Labirintul ideilor prin care s-a învârtit ca să găsească răspunsul corect, i-a consumat până şi ultimul rest de energie cu care scăpase de la Tipograf. Acum nu mai era doar obosit. Era total epuizat, trist de tot şi îi venea să plângă. Dar nici de plâns nu putea. Ar fi însemnat un efort, de care nu era capabil. Tristeţea era şi ea mult prea mare ca să o poată elibera prin lacrimi.

Acum, dintr-odată, acest drum spre casă părea să însemne mai mult decât o simplă reîntorcere acasă, la familia lui. Totul în jurul lui era acum altfel. Parcă totul era schimbat. Totul în jurul lui era acum mult prea mare şi prea complicat pentru el. Lumea aceasta în care se ţâra spre casă era prea gălăgioasă, prea complicată, drumurile prea lungi şi înţelegerea lui prea limitată pentru a putea cuprinde toate aceste dimensiuni monstruoase.

Ajuns acasă, se întinse obosit într-un colţ şi închise ochii. Nu mai vroia să vadă nimic. Nu mai vroia să răspundă la întrebări. Până şi zbenguiala gălăgioasă a şoriceilor lui părea acum departe de el şi se contopea în acel murmur general al lumii în care el era prea mic şi prea obosit pentru a putea pune ceva la cale. îşi simţea creierul golit de orice idee cursivă. Regăsea doar frânturi disparate şi bucăţi fără sens, care apăreau şi dispăreau lăsând în urmă o moleşeală caldă ce semăna cu somnul. Neştiinţa lui, care-l făcuse pe Tipograf atât de fericit, a devenit acum la el un spaţiu imens şi gol, mai mare decât lumea lui obişnuită de până atunci, din care n-a mai rămas nimic altceva decât îndoiala şi nesiguranţa. Vremelnicia a tot ce părea până atunci să fie durabil, îl copleşi acum într-atât, încât nu mai găsea nici un argument cu care să-şi apere principiile vieţii de până acum.

Totul părea pierdut.

Depărtarea norilor, vuietul mării, lumina soarelui, vântul, pământul, ridicau dintr-odată în faţa lui un zid, pe care înţelegerea lui nu o mai putea străpunge. Se simţea prins într-un lanţ de neînţelegeri de unde nu vedea nici o scăpare. Sentimentul libertăţii de până acum se depărta de el tot mai mult, lăsând în urmă acest gol imens, frică şi o cumplită durere de stomac. Toate la un loc, amestecate şi apăsătoare. Nu mai ştia dacă îl doare cu adevărat stomacul sau dacă visează doar că îl doare.

Combinaţia între vis şi realitate îl întrista şi mai mult. Dorea să ştie, precis, în ce domeniu se află... dar nu reuşea să delimiteze hotarul realului. Durerea de stomac putea fi o realitate. Nu mai înghiţise nimic

de atâtea ore. Alimentele

promise de Tipograf încă n-au sosit, sau poate că au sosit deja, dar el nu avea puterea să se ridice şi să se ducă până în cămară unde putea să consume ceva din ele.

Nu era însă de loc sigur că se afla acasă. Poate nici nu era acasă. Poate că se afla undeva, altundeva, departe de casă, fără să ştie, şi încearcă acum să ajungă acasă.

Da, aşa trebuie să fie. Doar aşa totul are un sens. încearcă să ajungă acasă, pentru că altfel, dacă ar fi deja în cuibul lui, s-ar ridica şi s-ar duce în cămară să-şi ia ceva din bunătăţile trimise de Tipograf. Cu siguranţă că aşa ar face, în loc să se chinuie cu această durere cumplită de stomac.

Acum n-ar fi rău să se grăbească, întunericul nu durează la infinit. Curând va începe să se lumineze de ziuă şi el e atât de departe de casă şi atât de flămând. Ce-ar fi dacă ar lua-o la fugă? Ar fi o soluţie. Da. Ar fi o soluţie.

Simţea că fuga îi va face bine. Sângele pus în mişcare, va pune cu siguranţă şi gândurile în ordine.

Alergarea l-a încălzit de-a binelea. Nu e uşor să fugi atât de repede fără oprire şi cu o durere de stomac care nu mai încetează. S-ar fi oprit cu multă plăcere. Aşa făcea întotdeauna când era transpirat din cap până în coadă şi nu mai avea suflu: mai stătea puţin, respira în voie sau făcea câteva exerciţii de respiraţie coordonată după care putea să-şi continue drumul, de parcă atunci l-ar fi început. Acum însă nu se putea opri. Era târziu, era obosit, înfometat, bolnav şi cu siguranţă neatent. Era mult prea riscant să se oprească. Un şoarece viu e întotdeauna urmărit de un carnivor flămând... Mai ales dacă e târziu şi dacă şoarecele e obosit, înfometat şi bolnav. Dacă s-ar fi oprit, urmăritorii ar fi pus imediat laba pe el. Trebuia să fugă mai departe ca să ajungă cât mai repede în vizuină.

Spre norocul lui, drumul era neted. Ar fi fost greu să păstreze direcţia, dacă drumul ar fi fost cu obstacole şi fără vizibilitate. Coti totuşi la un moment dat, pe după o piatră; instinctul îi spunea că nu e bine să păstrezi vreme prea îndelungată aceeaşi direcţie. Privi în jur... Acum se afla pe un drum cu totul necunoscut. Nu reuşea să înţeleagă, cum e posibil să existe un loc atât de ciudat, pe după o piatră pe care o cunoştea bine şi pe lângă care trecuse de sute de ori? Era atât de uimit, încât nici nu se mai opri să-şi tragă puţin sufletul, aşa cum ar fi dorit. Continuă să înainteze cu paşi ceva mai rari, printre zidurile şi statuile îngrămădite peste tot în faţa lui.

Credea în prima secundă că se află printre dărâmături, cu bucăţi de zid şi cărămizi răsfirate peste tot. Uitându-se însă mai bine, realiză că nu e deloc aşa. Nu erau de loc dărâmături. Toate zidurile, cărămizile

şi pietrele adunate în grămezi, aveau ordinea lor. Nimic nu era sfărâmat. Locul era în construcţie şi abandonat, nu se ştie de ce. Zidurile erau

ridicate pe jumătate, iar lângă ele, alte grămezi de material: saci cu ciment, cărămizi, nisip, uşi fără geamuri, ţigle pentru acoperişuri şi burlane de tablă zincată, care aşteptau să le vină rândul în construcţiile începute, în jur însă, nu se zărea nici suflet de animal constructor. Ce animal o fi fost cel care a început să-şi construiască tocmai aici o fortăreaţă? Şi unde au dispărut cu toţii?

Nu înţelegea, dar nici nu se străduia să înţeleagă. Avea acum altceva mai important de făcut. Trebuia să fugă mai departe.

Nu mai avea însă putere.

Se opri ca să asculte dacă e urmărit şi dacă urmăritorii erau aproape sau departe. Nu se auzea nimic. Poate că n-au observat că el a cotit pe după piatra aceea şi au continuat să-l urmărească pe drumul cel neted. Dacă e aşa, îşi putea permite o scurtă odihnă. Cu siguranţă că familia lui n-o să-şi facă griji din cauza lui, că doar plecase de acasă de puţină vreme. De obicei, când pleca de acasă, obişnuia să lipsească mult mai mult.

O să se întindă puţin pe lângă scândurile pe care le avea aici în faţa lui.

Liniştea din jur îi dădea un sentiment de siguranţă plăcută, îi era foarte cald, iar transpiraţia o simţea rece şi neplăcută. Dar, parcă nu era corpul lui, cel care simţea umezeala rece. Altfel, s-ar fi ridicat şi s-ar fi frecat de o scândură uscată, peste tot, ca să prevină o eventuală răceală. Ştia că nu e bine de lăsat transpiraţia să se evapore de la sine. Durează prea mult, iar între timp organismul poate răci. Oricum, chiar dacă ştia totul despre principiile sistemului de evaporare şi despre sistemul de răcire al organismului - absolut precis şi în cele mai mici detalii - tot nu avea puterea să se ridice şi să înceapă să-şi frece spatele de o scândură uscată. Nu se mai putea ridica.

îl cuprinse o toropeală grea, caldă şi umedă, care îl trăgea în jos, foarte jos, undeva într-un întuneric şi o linişte totală de unde nu se mai putea smulge şi de unde nici nu mai dorea să se reîntoarcă.

Totul era acum departe de el. Nu mai era acum legat de nimeni. Familia, prietenii, contemporanii, Tipografii, cu toţii au dispărut din preajma lui şi din gândurile lui. Era singur. Absolut singur, abandonat în întunericul cald şi umed din care nu mai dorea să iasă. Era sfârşitul drumului.

Şoarecele adormise de mult, acasă la el.

Acum adormise din nou. în vis.

5. PRIMA TENTATIVĂ A ŞOARECELUI DE A SCRIE

rezindu-se după o vreme, se uită în jur şi îşi dădu seama că dormise acasă la el, şi nu printre scândurile şantierului de construcţii. Asta însemna că nu a fost urmărit şi viaţa lui nu a fost în primejdie, aşa cum visase. Era un sentiment plăcut, să te trezeşti acasă la tine, în siguranţă, iar primejdiile care te-au ameninţat doar cu puţin timp în urmă să devină dintr-odată inexistente. Aşa se vede că lumea e un mediu mult mai agreabil decât ceea ce se oglindeşte din ea, în vise. Sacul plin cu alimente, trimis de Tipograf, aflat acum în mijlocul încăperii îi încânta ochii şi-l făcea să saliveze din plin.

"Merită să trăieşti şi să scrii literatură", gândi şoarecele, apucându-se de ronţăit. "Viaţa e frumoasă şi doar visele sunt cele care ne sperie", gândi el în continuare, în timp ce ronţăia cu multă plăcere din bunătăţile aflate în faţa lui.

Terminând de mâncat, se întinse pe masa de lucru - care era de fapt, un birou ceva mai mic, la care şoriceii lui obişnuiau să-şi facă temele de arhitectură spaţială, zilnic între ora 19 şi 21,30 - şi începu să scrie.

"Pentru un şoarece, înţelegerea mediului înconjurător este principiul de bază al existenţei lui. Fără această înţelegere nici un şoarece nu va putea ajunge până la adânci bătrâneţi sănătos şi nevătămat." Astfel îşi începu şoarecele cartea. După care se opri.

E drept că ar fi vrut să continue cu o frază nouă, eventual mai interesantă ca începutul, dar nu reuşi s-o găsească. Ceva în creier parcă se blocase oprind întregul mecanism al gândirii.

Păcat - gândi el. Pornise cu atâta vervă, încât oprirea aceasta atât de timpurie îl găsi cu totul nepregătit, începu să se scarpine. Pe burtă, pe după urechi, pe frunte, iar pe urmă din nou pe burtă şi din nou pe după urechi. Da, da, scărpinatul e un leac excelent în caz de nevoie. Chiar şi pentru stimularea inspiraţiei. Se ştie, iar acum tare bine îi pare că şi el o ştie.

Da, da, e clar că nu începuse bine. De asta n-a mai putut s-o dreagă. Scărpinatul a făcut lumină în capul lui. A folosit o concluzie, ca început de carte, Iată greşeala. Iar dacă la asta mai adaugi şi faptul că el a folosit o concluzie la începutul primei cărţi pe care o scrie... nici nu mai poate fi numită greşeală, ci catastrofă.

îşi reaminti că niciodată nu i-au plăcut cărţile care începeau cu concluzii clare. Citeşti prima frază şi îţi vine să închizi cartea şi să n-o mai citeşti în continuare. Faci economie de timp. Poţi folosi începutul la fel de bine drept sfârşit şi nu te mai oboseşti cu citirea întregului conţinut explicativ.

Aşa poţi face atunci când te apuci de cartea unui scriitor oarecare. Acum însă, scriitorul nu e un oarecare. Acum e vorba chiar de el. El e scriitorul. Ar fi într-adevăr trist dacă cititorii lui ar închide cartea imediat după prima frază. Mai mult chiar decât trist. Tragic!

însă n-avea încotro. Se va strădui să producă un şir de explicaţii deosebit de convingătoare, pentru cazul că cititorul nu a închis cartea după citirea acestui început al său, atât de potrivit şi pentru o concluzie finală.

"Viaţa unui şoarece e scurtă, fragilă, şi e ameninţată tot timpul de primejdii felurite, cele mai multe fiind de natură necunoscută. Relaţia unui animal mic cu mediul înconjurător e alta decât cea a unui animal mare".

Poate că de aceea animalele mici n-au scris până acum cărţi bune şi pentru animale mari, gândi şoarecele înainte de a continua cu scrisul.

"Un şoarece care vrea să trăiască până la adânci bătrâneţi, n-are timp să se ocupe de viaţa altor animale, decât atât cât e necesar pentru el să le cunoască felul de viaţă şi obiceiurile, ca să se poată feri mai bine de ele". "Un animal mare rămâne tot timpul periculos pentru unul mic, nu numai atunci când e flămând şi vrea să-l mănânce. Animalele mari omoară şi din nebăgare de seamă: atunci când merg şi aleargă, strivind cu greutatea lor, atunci când se întind să se odihnească sau când îşi fac nevoile. Simpla prezenţă a unui animal mare este o primejdie de moarte pentru cel mic".

Se opri din nou. Simţea de data aceasta şi mai clar decât în fraza de început că o luase razna. Acum însă ştia şi de ce. Diagnosticul bolii, sau mai bine spus radiografia ştiinţei lui scriitoriceşti - a ştiinţei lui nou născute, debile şi bolnave -se înfăţişa clar în faţa ochilor lui.

A fi sincer, nu e acelaşi lucru cu a fi scriitor, gândi el, trist de tot, fără urmă de îndoială în justeţea

acestei concluzii, în imaginaţia lui se proiectă instantaneu chipul Tipografului, cu dimensiunea lui de animal mare. Desigur că rândurile

*

scrise de el nu puteau să-i facă nici o plăcere. Dacă i le va trimite, Tipograful le va citi, cu siguranţă, şi atunci, cariera lui de scriitor va lua sfârşit chiar după aceste câteva rânduri. Definitiv.

Fără să mai stea pe gânduri, apucă hârtia cu labele din faţă şi aşezând-o cu grijă sub unul din picioarele biroului, începu să tragă de ea până când o rupse în două. Repetă pe urmă aceeaşi operaţie cu fiecare din cele două jumătăţi, până obţinu patru bucăţi aproape egale. Pe urmă opt. Restul micşorării bucăţilor primei lui opere literare - nereuşită şi deosebit de riscantă, ca supravieţuire - o încredinţa dinţilor.

"Ce poţi face cu dinţii, nu poţi face cu picioarele", vechea zicală se dovedi şi de data aceasta mai mult decât justă, în faţa lui zăcea acum un morman de bucăţele diforme şi cocoloaşe îmbibate cu salivă, din care posteritatea sau cine ştie ce arheologi curioşi n-ar mai fi reuşit să tragă nici o concluzie demnă de crezare, chiar dacă ar fi apelat la serviciile unor detectivi particulari renumiţi sau la procedeul sintezei carbonului radioactiv.

Era transpirat din cap şi până în vârful cozii. Dar mulţumit. Făcuse o treabă bună. Greşise, dar nimeni n-a aflat ce greşeală cumplită a făcut. A reuşit să şteargă urmele propriei lui greşeli, deci, e ca şi cum nu ar fi greşit deloc. Ce poate fi mai liniştitor pentru un scriitor în devenire?

Şi, uite aşa, cu multă trudă şi transpiraţie, deveni clară pentru el prima concluzie, sigură, absolut sigură, şi mai ales deosebit de importantă pentru viitoarea lui carieră de scriitor, şi anume că: un scriitor sincer e mort, din capul locului. Şi, că scrisul nu trebuie să aibă nici o legătură cu adevărul. Punct. Iar dacă vrei să devii scriitor şi să-ţi termini cel puţin o carte fără ca să fii oprit după primul capitol, uită toate adevărurile pe care le ai în cap. De la un scriitor nu se cer adevăruri. Doar n-a fost chemat la Tipografie ca reprezentant al adevărului animalelor mici şi stimulat să scrie adevăruri despre animalele mari! Dacă s-ar fi bănuit doar că el va fi tentat să folosească ocazia pentru aşa ceva, cu siguranţă că l-ar fi strivit, chiar acolo, pe biroul acela frumos din Tipografie.

Adevărul e că nici n-ar putea scrie prea multe adevăruri despre animalele mari. Un şoarece poate scrie cu uşurinţă doar despre şoareci, căci un şoarece înţelege şi e înţeles cel mai bine doar de un alt şoarece. Toate dorinţele, necesităţile şi visele lui sunt perfect explicabile şi clare doar pentru un confrate şoarece.

Comunicarea între şoareci e simplă. Cel care emite şi cel care recepţionează au aceeaşi lungime de undă. Nu există neînţelegeri. Un şoarece e simplu şi consecvent. El nu-şi schimbă niciodată lungimea de

undă. Un şoarece nu năzuieşte să

devină altcineva, şi nu are de gând să se dea drept altcineva. El rămâne şi vrea să rămână ceea ce este - doar un şoarece -şi nimic mai mult decât un şoarece.

Cu totul altfel stau lucrurile când animalul e mai mare. Dimensiunea mai mare aduce cu sine probleme mai mari. Animalul mai mare e mai greu, mănâncă mai mult, are picioare mai lungi, e mai iute, mai agresiv, şi ceea ce e cel mai rău, nu ştii niciodată la ce te poţi aştepta din partea lui. Dragostea, prietenia sau duşmănia lui sunt de cele mai multe ori neclare şi dubioase, dictate ori de foame ori de continua lui tendinţă de a-şi extinde spaţiul vital. Animalul mare nu e mulţumit niciodată cu ce are. Vrea tot timpul mai mult, şi mai mult. în timp ce un şoarece e mulţumit cu căminul şi familia lui pe care o iubeşte întotdeauna cu devotament, animalul mare nu se mulţumeşte decât rareori cu ceea ce are. O singură vizuină, o singură familie, un singur teritoriu unde să-şi ducă viaţa şi unde să-şi procure hrana nu sunt pentru el suficiente, întreaga lor educaţie e îndreptată spre tot ce e legat de putere şi agresivitate. Consecinţa e clară: animalul mare nu e niciodată paşnic. E suficient să te uiţi la muşchii lor, la ghearele lor, dar mai ales la dantura lor pe care o îngrijesc cu o deosebită atenţie - şi chiar o înlocuiesc la nevoie cu una din metale rare - şi vei înţelege încotro se îndreaptă atenţia lor. Toate antrenamentele şi competiţiile sportive, la sărituri în înălţime, sărituri în lungime, ridicarea greutăţilor, aruncarea de săgeţi, suliţe, ciocane şi gloanţe, - totul se face doar cu scopul de a deveni cât mai tare şi a lovi cât mai eficace pe cel care e mai slab, mai mic sau mai nepregătit de luptă.

Vine, pe urmă, acea pasiune irezistibilă a animalului mare de a se deplasa dintr-un loc într-altul, care îl defineşte cel mai bine. Mârşăvia lui iese cel mai bine la iveală. S-ar părea că o face din curiozitate, dar nu e deloc aşa. Fiindcă dispun de maşini şi aparate de zbor, incomparabil mai multe ca animalele mici - cu combustibilul potrivit şi în cantităţi nelimitate -le vezi că se plimbă de colo până colo, pe ape, prin păduri, peste munţi şi în aer, doar ca să fie prezente peste tot şi ca nu cumva să piardă ocazia să vadă ceva ce încă n-au văzut. Le întâlneşti peste tot - unde vrei şi unde nu vrei. Le şi recunoşti de la mare distanţă: au ochelari speciali de turişti cu care îşi feresc ochii de razele soarelui, ca nu cumva să li se strice vederea şi să nu se mai poată uita în jur încă cel puţin 97 de ani de acum încolo.

Pe urmă, le mai recunoşti după aparatele fotografice atârnate de gât. Fiecare are cel puţin un aparat sau două, iar dacă e mai tare, atunci cară după el, pe lângă aparatele fotografice şi un aparat de filmat sau un video. Le vezi că fotografiază totul. Ai crede că o fac pentru plăcerea de a revedea mai târziu, în

linişte, la ele acasă, locurile vizitate. Dar, nici asta nu e aşa cum ar părea să fie. Vor doar să afle toate particularităţile locului, cu detalii. Ajunşi acasă la ei, vor

studia în linişte imaginile luate pe peliculă până în cele mai mici detalii, după care se vor întoarce la faţa locului cu prietenii şi membrii ai familiei lor, aducând cu ei materiale de construcţie şi arme. Mai ales arme. Foarte curând vor şi face uz de toate armele aduse, dacă cei mici, aflaţi aici nu se vor supune fără împotrivire stăpânirii lor şi nu-i vor ajuta în mod benevol să construiască de urgenţă câteva abatoare şi fabrici de conserve, unde vor fi chiar ei, cei care au construit fabrica, tranşaţi în felii subţiri şi băgaţi în conserve, pentru export.

"Câte lucruri n-aş putea scrie despre animalele mari", gândi şoarecele visător. "Păcat că n-am voie. Dacă totuşi m-aş apuca şi aş scrie despre ele, aş adăuga, în mod sigur, câteva sfaturi practice pentru confraţii mei mici. Uneori sunt prea naivi. Mi-e şi milă de ei când îi văd cât de naivi sunt".

- "Fraţilor!", le-aş scrie. "Vizitele animalelor mari nu aduc nimic bun celor mici, chiar dacă la început aşa s-ar părea. Ţineţi minte acest lucru. Nu vă lăsaţi păcăliţi. Dacă veţi vedea undeva, cândva, oricând, sosind în vizită de prietenie animale mari, cu aşa zise "intenţii paşnice", luaţi-o la fugă cât mai repede. Iar dacă mai aveţi ceva timp până la vizita anunţată, continuaţi-vă antrenamentele de alergare, ca să puteţi fugi, la nevoie, cât mai iute şi cât mai departe".

Acesta ar fi primul sfat pe care l-aş da, în calitate de scriitor, confraţilor mei şi altora, a căror dimensiune şi grosime a pielii nu poate face faţă unor aruncătoare de flăcări sau bombe cu hidrogen. Dar, cum nimeni nu-mi va cere sfatul în acest sens, voi păstra deocamdată toate aceste idei doar pentru mine, până când, poate odată, cândva, voi fi întrebat sau rugat să-mi spun părerea despre aceste lucruri.

Scurt şi cuprinzător: această primă încercare de a scrie nu produse nici un rezultat concret. Căci, ce sunt ideile, gândurile, părerile ori sfaturile pe care eventual le-ai da, dacă ai fi, eventual, întrebat? Nimic. Absolut nimic, dacă nu le pui pe hârtie. Nu sunt mai mult decât un mic bâzâit în interiorul creierului tău pe care nimeni nu-l aude în afară de tine. Crezi că e ceva dar nu e nimic. Nu e nimic din moment ce nu-l aude nimeni, nu îl vede nimeni, şi nu-l poate pipăi nimeni. Deci, nu e mai mult decât un nimic pe care nu-l poţi trimite Tipografului. Şi dacă nu-i trimiţi nimic Tipografului, nici el nu-ţi mai trimite nimic. Aşa stau lucrurile.

Concluzia e clară. Mai puţine idei, mai puţine păreri, mai puţine sfaturi pe care eventual le-ai da, dacă ai fi eventual întrebat, în schimb, mai multe pagini scrise, nefărâmiţate, bune de trimis Tipografului.

Acum se simţea obosit de atâta încordare spirituală şi deosebit de flămând. Părăsi biroul de lucru al

şoriceilor lui, mai ales că tot se apropia ora 19 - oră la care puii lui începeau să-şi facă temele - şi se îndreptă cu paşi sprinteni spre

*

celălalt colţ al încăperii unde îl aşteptau nişte bucurii lumeşti, atrăgătoare: bunătăţile trimise de Tipograf.

poate cam prozaice şi mai puţin spirituale, dar deosebit de

6. ŞOARECELE ÎNTOCMEŞTE PLANUL LUCRĂRII

ătul şi reconfortat, şoarecele se apropie cu paşi mici de birou, unde trebuia să înceapă din nou prima pagină a operei lui literare. Privi îngândurat la pagina goală. Se învârti de câteva ori în jurul ei încercând parcă să afle cam din ce parte ar fi cel mai nimerit s-o înceapă. Cât despre cele ce urmau să fie scrise, în cap îi răsuna doar un vâjâit confuz, cu frânturi de idei disparate care nu-şi găseau locul, ocolindu-se şi fugărindu-se de parcă s-ar detesta în loc să se apropie şi să formeze împreună fraze şi sensuri inteligibile.

Ar putea să scrie despre orice,... gândi el. Dar orice ar scrie va ajunge pe biroul Tipografului şi în mod direct, de asta va depinde retribuţia în alimente pe care o va primi. Interesul lui era acum direct în joc. N-ar fi rău dacă ar reuşi să se dovedească demn de încrederea care i s-a acordat.

Poate ar fi mai bine dacă ar începe totul cu o scrisoare adresată Tipografului prin care să-i facă cunoscute problemele şi temerile lui. I-ar fi pe urmă mai uşor să se apuce de lucru. Faci o confesiune şi te simţi uşurat. Altfel te chinui fără rost şi nici nu-ţi ajută la nimic.

Şi, o dată ce această idee se contura clar în capul lui, puse laba imediat pe creion şi... n-o să credeţi... şoarecele începu să scrie prima pagină, cu litere mici şi regulate, aliniate cu grijă, aşa cum credea el că se cere de la un şoarece scriitor.

"Stimate Maestre Tipograf,

Mă simt profund onorat de încrederea pe care mi-aţi acordat-o, încredinţându-mi, tocmai mie, scrierea unei cărţi. Mă voi strădui să fiu demn de această încredere. Tot acum însă, mă văd silit să vă mărturisesc frica pe care o simt, cauzată de totala neîncredere în mine însumi. Neîncrederea în capacitatea mea profesională de a face faţă cerinţelor. Prin bunăvoinţa Dumneavoastră am fost pus să scriu şi voi încerca să scriu. N-am făcut-o însă până acum niciodată şi încă nu mi-e clar, de loc, cum am s-o fac. Până şi începutul mă pune în încurcătură.

Am considerat că e cinstit să vă mărturisesc toate acestea, dar mai ales frica, de care nu pot să scap nici măcar acum când vă scriu aceste rânduri.

Am consumat deja din alimentele trimise de Dvs. întreaga noastră familie, de altfel, s-a delectat copios cu toate bunătăţile şi delicatesele primite din bunăvoinţa Dvs. Mi s-a părut curios că n-au întrebat de unde vin toate aceste bunătăţi. N-au întrebat nici de la cine vin şi nici cât au costat. Se vede că aşa e normal. Cu toţii se bucură, nepăsători, în timp ce unul singur e îngrijorat, cum, şi în ce fel se va achita în mod onorabil de datorie. Eu. Cred că nu mă voi putea atinge a doua oară de aceste delicatese dacă nu voi reuşi între timp să scriu câteva pagini. Nu-mi va fi uşor, dar aşa voi face.

Cel puţin dacă aş şti cam la ce vă aşteptaţi de la mine? Poate că dacă mi-aţi fi spus sau dacă mi-aţi fi dat o listă cu temele şi subiectele pe care le consideraţi a fi interesante pentru alte animale, mi-ar fi fost mult mai uşor. Aşa însă, mă aflu în faţa unui teritoriu pustiu, nelocuit, unde nu ştiu încotro s-o iau.

începând cu titlul, iar pe urmă, bineînţeles conţinutul cărţii pe care urmează să o scriu, par acum pentru mine probleme irezolvabile. Cam ce aş putea scrie pe gustul Dvs.?... Şi ce?... Mă întreb de zeci de ori pe zi, de seara până dimineaţa şi de dimineaţa până seara.

Lumea unui şoarece e tare limitată, din păcate. Suntem mici, nu purtăm războaie şi nu avem Tipografii, îmi este clar că nu voi putea scrie decât despre şoareci, şi chiar dacă mă voi referi la alţi contemporani, o voi face fără a fi bine documentat. A te exprima despre un domeniu în care nu trăieşti şi de care te despart bariere biologice de netrecut înseamnă fără îndoială o aventură. Iar aventura, ca orice aventură, e plină cu elemente neprevăzute apărute din cauza grabei şi a necunoaşterii locului - cu fenomene inexplicabile şi explicaţii îndoielnice. Cel care nu e bine documentat, va avea întotdeauna un nivel ştiinţific scăzut. E clar! Iar acolo unde nu e ştiinţă suficientă, drumul e deschis pentru confuzii şi erori. Acesta e riscul matematic al aventurii. Ştiu.

Pe de altă parte, dacă nu aş scrie despre aceşti contemporani, diferiţi de şoareci în dimensiune şi spirit, m-aş lipsi de elementul de comparaţie, fără de care lumea spirituală a şoarecilor nu s-ar putea în nici un fel evidenţia. Mă văd deci silit de împrejurări să apelez la comparaţii, chiar dacă incompetenţa mă va duce la greşeli serioase.

Aceasta e dilema în faţa căreia mă aflu. Aş dori să vă rog, dacă bineînţeles îmi permiteţi să vă rog, să mă ajutaţi cu un sfat competent. De la nimeni altcineva nu aş putea primi un asemenea sfat competent,

care să mă ajute să ies din

impas. Presupunând însă că timpul Dvs. e limitat şi că multiplele Dvs. îndatoriri nu vă vor permite o nouă întâlnire de lucru cu mine - ceea ce ar fi şi foarte normal - îmi permit, până una alta, să vă prezint un plan al lucrării.

Este doar un plan provizoriu, pentru că nici nu aş îndrăzni să-mi permit un plan definitiv până când nu voi auzi părerea Dvs. decisivă.

Ca temă îmi propun: adevărul fiecăruia, demnitatea fiecăruia şi străduinţa fiecăruia de a-şi asigura o bătrâneţe lipsită de griji. Dimensiunea: 142 pagini, scrise pe fragmente fără titlu + 2 coperţi, şi titlul cărţii la alegerea Dvs.

Cu stimă. Al Dvs. Şoarecele."

7. ÎNTÂLNIREA A DOUA CU TIPOGRAFUL

ntâlnirea următoare cu Tipograful avu loc chiar a doua zi. Ca şi rândul trecut, şoarecele fu chemat de un curier special şi introdus numaidecât în biroul Tipografului.

Fu primit cu acelaşi entuziasm zgomotos şi umed pe care-l ştia deja.

De data aceasta i se puse în faţă o farfurie ceva mai mare - un fel de platou plin cu nuci şi grăunţe rare -poate pentru că discuţia urma să dureze ceva mai mult.

Fără să se lase poftit, şoarecele se întinse direct pe grăunţe şi începu să ronţăie. O clipă îi trecu chiar prin minte ideea că... n-ar fi rău să rămână toată viaţa scriitor... cel puţin hrana va fi gratuită, nemaivorbind de alte avantaje eventuale care păreau să se întrevadă.

Această viaţă nouă părea lipsită de primejdii. Uite, putea consuma bunătăţile din faţa lui, în linişte, în timp ce părinţii, fraţii, surorile şi puii lui continuau să-şi procure şi să-şi consume hrana zilnică în primejdie.

Era într-un fel o nedreptate, asta îi era clar, dar o nedreptate minunată, care-i plăcea. Până şi gustul bucatelor e altul dacă nu înghiţi cu frică, gândi el. Saliva e mai abundentă iar aromele se împrăştie în toate colţurile gurii, cântând parcă ode de bucurie şi imnuri de slavă. Trăieşti şi nici nu ştii cât de gustoase sunt unele mâncăruri!

Era o lume nouă, plină de culori şi melodii care intrau pe gură şi iluminau parcă cu nişte raze binefăcătoare fiecare celulă a organismului - era lumea în care poţi mânca din abundenţă, fără frica de a fi prins şi pedepsit.

Reveria lui se întrerupse însă brusc. Vocea tunătoare a Tipografului îl readuse instantaneu la realitate. - Cred că ţi-ai pregătit deja un plan de lucru, dragul meu!? Vreau să spun, o schemă, ceva în linii mari, cu conţinutul - cam despre ce va fi vorba în lucrarea ta - şi în ce fel ai de gând să tratezi subiectul ca formă şi lungime!? Consider important să-mi comunici toate aceste date şi eventual să le discutăm. Nu pentru că aş vrea să mă amestec în creaţia ta artistică, te rog să mă crezi! Nu vreau şi nu mi-aş permite. Un creator e o

personalitate independentă şi aşa trebuie să rămână; altfel nu e o personalitate şi nu va putea crea ceva de valoare. Cred că eşti de acord cu mine!? Doar un spirit

*

independent, poate fi numit o personalitate. Iar eu... respect personalitatea cuiva, dacă există. De aceea, nici nu-mi permit să mă amestec în lumea spirituală a unei personalităţi. Ideile mele ar putea doar deranja perfecţiunea mecanismului creator. Şi chiar creaţia, îţi cer aceste date doar pentru că aş dori să-mi fac o mică socoteală în legătură cu lucrarea ta -adică felul în care să o tipăresc. Mă refer de data aceasta la dimensiunea ei şi la materialele necesare. După câte ştii, dragul meu, în funcţie de amploarea unei lucrări şi în funcţie de numărul de exemplare pe care doreşti să-l tipăreşti, vei avea nevoie de o cantitate potrivită de hârtie, litere, majuscule şi cerneală tipografică. Nemaivorbind de toate celelalte materiale necesare pentru legarea cărţii: carton, clei, sfoară, un desen pentru copertă sau o fotografie a autorului pe ultima pagină. Totul e important la o carte. Nimic nu poate fi lăsat la voia întâmplării. Am de gând să execut lucrarea absolut perfect, mai ales că...

Nu reuşi să-şi continue disertaţia tehnică pentru că fu întrerupt de hârtia pe care şoarecele reuşi în cele din urmă să o despăturească şi i-o împingea acum în labă.

- M-am străduit să vă pregătesc un mic plan al lucrării, - chiţăi şoarecele cu vocea lui subţire, pe care se străduia acum să o facă ceva mai groasă ca să se potrivească mai bine cu vocea Tipografului şi atmosfera locului. Prea groasă şi puternică însă nu reuşi să o facă, căci Tipograful fu nevoit să-şi apropie urechea atât de mult de şoarece, încât câteva fire de păr începură să-l gâdile pe faţă şi să-i intre în ochi şi în gură.

După ce privi hârtia îndelung, silabisi ultima frază cu voce tare, de parcă doar aici lucrurile ar fi avut un sens pentru el:

- "Bătrâneţe lipsită de griji... 142 de pagini... fragmente... fără titlu..." Pe urmă o luă de-a-îndărătelea ca să se convingă că nu i-a scăpat nimic.
- "Fără titlu...142 de pagini... bătrâneţe lipsită de griji..."

Se opri. După o pauză scurtă, reîncepu să silabisească ultimele cuvinte cu o voce mai slabă, ca pentru sine însuşi, într-o succesiune logică doar pentru el: griji... pagini... paaa...gini... titluuu... bătrâneee...ţe... pagini... griji...

Pe urmă închise ochii şi scăpând hârtia din labă începu să sforăie cu vaiete lungi şi răguşite care aduceau puţin a sirenă de vapor, dar mai mult a ceva între un răget de măgar foarte bătrân şi un trombon spart la mijloc care tocmai trebuie dus la reparat.

*

Dar şoarecele nu se nelinişti nici un pic, căci în faţa lui se aflau grăunţe destule cu care putea să-şi omoare timpul. Şi încăîntr-un fel deosebit de plăcut, pe deasupra.

Cine ştie, gândi şoarecele... poate că Tipograful nici nu dormea cu adevărat şi se gândea doar, cu ochii închişi. Aşa că, nu era rău să rămână în continuare acolo, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Concertul sforăiturilor mai dură o bucată de vreme.

Farfuria era aproape goală când Tipograful dădu primele semne de revenire din starea lui de adâncă concentrare. La început sforăiturile deveniră mai puţin regulate, pe urmă se întrerupseră de câteva ori şi deodată se opriră cu totul.

Tipograful deschise ochii şi se uită la şoarece nedumerit. Tuşi de două ori, îşi încreţi şi descreţi fruntea de câteva ori, clipind des în acelaşi timp ca să-şi limpezească privirea, după care, zărind hârtia cu planul şoarecelui, scăpată înainte pe birou, o apucă din nou cu laba şi se uită îndelung şi foarte nedumerit la ea.

Deodată, brusc, de parcă şi-ar fi adus aminte de ceva, sau mai degrabă de parcă cineva ar fi strigat: "Săriţi!!... Foc!!... Arde Tipografia!!...", tipograful sări din fotoliul rotativ pe labele din spate şi i se adresă şoarecelui cu o voce care cutremură pereţii.

- Dragul meu!! Scumpul meu!!... asta numesc eu într-adevăr o pregătire perfectă. Un început ideal al colaborării noastre. Nu-mi mai rămâne nimic altceva de făcut decât să-ţi urez spor la lucru şi succes, încât să termini lucrarea cât mai repede şi să mi-o aduci terminată, finisată, bună de tipar. Dar, apropo!... continuă Tipograful, cu o voce ceva mai slabă... fiindcă vei aduce vorba despre adevărul fiecăruia... te-aş ruga să fii atent, cum, şi în ce fel te vei exprima despre animalele mai mari şi despre oameni. Animalele mici au uneori ceva în structura lor psihică, ceva... cum să-ţi spun... ceva ce e înrudit cu nemulţumirea, de parcă nu ar fi mulţumite de mersul lucrurilor în lume, cu felul în care e împărţită societatea şi cu distribuţia bunurilor sau cu retribuţia direct proporţională a animalelor în funcţie de greutatea specifică. Pe scurt: au deseori complexe de inferioritate. Nu e o noutate pentru tine. Sunt sigur că nu e. Ştii la fel de bine ca mine, că un animal, cu cât e mai mare dispune de mai multă sensibilitate. De aceea, n-ar fi rău să încerci să eviţi orice fel de remarcă supărătoare la adresa celor mai mari ca tine. Fii pur şi simplu obiectiv pe plan general, fără a intra însă în detalii, în felul acesta putem amândoi evita neplăcerile care ar putea urma, în cazul că n-ai ţine cont de sfatul meu. Scopul nostru comun este ca fiecare să citească

această carte şi fiecare să fie mulţumit. Doar spui clar în planul lucrării tale că scopul fiecăruia

este "o bătrâneţe lipsită de griji". Te rog, nu uita nici o clipă acest lucru. Cred că m-ai înţeles, dragul meu. Sunt sigur că m-ai înţeles perfect. Am convingerea că vei rezolva totul aşa cum trebuie şi cum o vrea societatea de la tine".

Şi fără să mai aştepte vreo confirmare a faptului că a fost pe deplin înţeles, îl ridică pe şoarece din farfuria goală, apropiindu-l drăgăstos de limba gata pregătită, care-l aştepta să-i dea cunoscutul sărut tridimensional de despărţire, umed, cleios şi cu miros de usturoi stătut printre dinţi.

Tipograful îi deschise şoarecelui uşa cu un gest protocolar şi-l salută cu respectuosul: - Pe curând, pe cât mai curând, prea stimate maestre scriitor!

Şoarecele umezit, porni din nou spre casă.

8. CE ÎNSEAMNĂ **PENTRU UN ŞOARECE SĂ SCRIE O CARTE**

entru un şoarece, a scrie o carte nu e un lucru uşor. Dimpotrivă, e o treabă grea şi problematică. Şi asta nu pentru că şoarecele n-ar putea să scrie. N-au apărut până acum cărţi scrise de şoareci, e adevărat, dar asta are cu totul alte cauze.

în general, noi şoarecii citim şi scriem cu multă uşurinţă. Viaţa noastră agitată şi plină de primejdii ar fi şi mai dificilă dacă nu am fi bine pregătiţi, atât fizic cât şi spiritual, pentru a prevedea cu ajutorul logicii şi matematicii toate intenţiile duşmănoase ale animalelor mai mari decât noi. Raţionamentul nostru e simplu: - Dacă pentru alte animale există vreo primejdie, pentru şoareci acea primejdie e însutită. Cauzele sunt desigur, dimensiunea şi fragilitatea noastră. Dacă un animal mai mare şi mai puţin sensibil poate să-şi permită uneori luxul de a fi neatent sau visător, pentru şoarece, orice mică neatenţie ar putea fi fatală. Corpul nostru bine proporţional, elastic şi cu muşchii bine antrenaţi face din noi o pradă şi un aliment foarte căutat de multe animale şi păsări flămânde. Iar dacă suntem atât de căutaţi (probabil că pentru gustul cărnii noastre), lungimea vieţii unui şoarece depinde în mod direct de gradul lui de pregătire fizică şi intelectuală.

Cu alte cuvinte: un şoarece mai bine pregătit are şansa de a trăi mai mult decât unul leneş, distrat sau incult. Fiecare şoarece cunoaşte această regulă simplă, încă din fragedă copilărie, întreaga noastră educaţie e bazată pe acest principiu. Observaţi doar câte şcoli avem, de câte sisteme de învăţământ dispunem, şi cu ce fanatism sunt educaţi peste tot tinerii noştri: acasă, în şcoli, în organizaţii şi instituţii, în fiecare clipă din zi şi din noapte.

De altfel, până şi noţiunea de "timp" figurează altfel în înţelegerea unui şoarece decât la alţii. Chiar şi simpla împărţire a orelor în zi şi noapte ar putea însemna pentru noi o slăbire a vigilenţei sau o delăsare.

Dacă pentru alţii noaptea este un timp relativ comod, când se pot relaxa şi odihni, pentru un şoarece ziua şi noaptea sunt un tot unitar care trebuie tratat cu aceeaşi atenţie în toate componentele lui.

Primejdia îl pândeşte pe şoarece la fel, pe lumină şi pe întuneric, când e zgomot şi când e linişte, fie iarnă fie vară, pe frig sau pe căldură.

*

Pentru noi nu există pauză în timp. Pauza în timp înseamnă moarte. Doar cel care îşi menţine spiritul permanent treaz, rămâne în viaţă. Iar viaţa pentru un şoarece este singurul bun preţios care îi permite continuitatea, întemeierea unei familii numeroase şi educarea tinerilor ca să devină şi ei, la rândul lor, părinţi bine pregătiţi, capabili să educe generaţia următoare.

Pentru noi, întreaga existenţă este un prilej de antrenare a atenţiei, şi o şcoală continuă, învăţăm tot timpul, educăm tot timpul. Asta e viaţa noastră.

Ea nu e însă uşoară. Nu e deloc uşoară. Drumurile zilnice, precum şi toate drumurile vieţii noastre au de cele mai multe ori ramificaţii periculoase, unde pretutindeni, la fiecare cotitură şi în fiecare ascunziş ne pândesc contemporani de-ai noştri flămânzi, care iubesc şi ei viaţa şi fac tot ce le stă în putinţă ca să nu moară de foame. Şi, din păcate, un contemporan flămând trebuie iubit la fel de mult ca unul sătul: pentru că sătulul şi inofensivul de azi, poate deveni flămândul şi ofensivul de mâine. Sau invers.

Cultura ne învaţă să-i iubim şi pe unii şi pe alţii, pe toţi la fel, dar numai de la distanţă, fără a ne apropia prea mult de ei.

Un şoarece înţelept nu are voie să-şi iubească semenii de prea aproape. Cel care se apropie prea mult de semenii lui ca să-i poată iubi cât mai bine, nu va apuca să-i iubească prea multă vreme.

Concluzia e clară. Sentimentele noastre, din păcate, trebuiesc dozate cu grijă. Un şoarece are voie să-şi iubească semenii numai în măsura în care poate să rămână şi el în viaţă; nu numai semenul lui iubit. Pentru că, doar rămânând în viaţă va putea să-i iubească în continuare. Altfel nu.

Ştie doar fiecare, că un şoarece mort nu mai poate iubi pe nimeni.

*

9. ŞOARECELE O IA CHIAR DE LA ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR: PRIMA ZI DE CIVILIZAŢIE

iuaîn care şoarecele începu cu adevărat să-şi scrie cartea era o zi cu ploaie. Ploua cu stropi mărunţi şi reci, aproape fără încetare, doar cu pauze foarte scurte, bune pentru o singură fugă prin împrejurimi.

Umezeala din interior îl trăgea la somn atât de puternic încât abia îşi putea ţine ochii deschişi, l-ar fi închis cu multă plăcere, dar asta era acum un lux pe care nu şi-l mai putea permite.

Dacă ar fi făcut după cum simţea, s-ar fi culcat numaidecât, îşi putea imagina până şi senzaţia de moleşeală plăcută pe care ar fi putut s-o simtă dacă s-ar fi întins la loc în culcuş pentru câteva ore de somn. Privind însă spre mijlocul încăperii, unde consoarta şi cei patru pui ai lui îşi consumau cu mare plăcere micul dejun, îşi dădu seama că nu mai putea amâna scrierea cărţii.

De la ultima întâlnire cu Tipograful trecuseră deja trei zile în care n-a apucat să facă nimic. Poate că de vină era ploaia sau vremea schimbătoare, sau, cine ştie ce altceva.

Faptul era însă clar. Până acum nu scrisese nimic, proviziile trimise de Tipograf erau pe jumătate terminate şi nu va trece mult timp până când ele nu vor mai exista deloc.

Nu mai avea nici o scăpare, I se cereau rezultate, şi din partea Tipografului şi din partea familiei. Fără rezultate imediate Tipograful nu-i va mai trimite alimente, iar fără alimente nu-i va fi viaţa uşoară acasă, acum, după ce familia lui a dat de gustul bunătăţilor primite direct la domiciliu. Trebuia să se apuce de treabă. Altfel era de rău.

Se întinse pe masa de lucru şi apucă creionul, îl învârti de câteva ori între ureche şi ceafă, pe urmă îl apropie de vreo două ori de dinţi. Tentaţia era puternică. Tare ar fi vrut să-l guste, dar se stăpâni. Ar fi fost

păcat să-l deformeze, înainte

*

de a fi produs ceva cu el. Poate că o să-l guste mai târziu, cugetă el, mirosindu-l încă de câteva ori. Acum singura lui ocupaţie trebuia să fie aceea de a găsi un început logic, clar şi pe înţelesul tuturor.

Doar că acest început clar şi logic nu prea ştia de unde să-l ia. îl căuta cu disperare în creier, în amintirile lui comparative, şi până şi în cele mai adânci sinteze cultural-estetice de care era capabil. Zadarnic însă.

Creionul continua să se învârtă mai departe doar între ureche şi ceafă, iar uneori aproape de dinţi, şi nici prin gând nu-i trecea să se apropie de hârtie. Hârtia rămânea în continuare albă şi nescrisă în faţa şoarecelui.

Astfel îşi începu şoarecele prima zi de lucru ca scriitor. Somnoros, fără entuziasm şi total lipsit de inspiraţie. Mai rău nici că se putea.

Spre norocul lui şi a generaţiilor ce vor urma, starea aceasta n-a durat prea mult. Ceva, nu se ştie ce, îl readuse la starea de spirit necesară unui scriitor şi îl smulse din letargia animalică.

Să fi fost oprirea ploii, o rază de soare ce s-a strecurat pe biroul unde zăcea întins, ceva în compoziţia chimică a aerului, a presiunii atmosferice sau trezirea conştiinţei profesionale care, după câte se ştie, soseşte uneori cu totul pe neaşteptate la unele animale.

Nu se ştie ce a fost, dar nici nu e important de ştiut. Important pentru istoria literaturii e că după ce se mai scarpină îndelung, ca unul care e plin de păduchi şi după ce mai mirosi de câteva ori creionul la ambele capete, se produse în capul lui o schimbare ciudată.

Ideile, care până atunci ori că nu erau nicăieri ori că se fugăreau una pe alta, începeau acum să apară clare şi să se lege una de altaîntr-o ordine logică, aşa cum i se cere unui scriitor adevărat.

Şi uite aşa, foarte curând în capul şoarecelui apăru primul raţionament, care după cum vom vedea numaidecât, va aduce după sine primul capitol bun de predat Tipografului.

Ideea suna în capul lui cam aşa:

"Ca să ştiu unde mă aflu, trebuie în primul rând - şi absolut obligatoriu - să mă uit în jur. Fără să ştiu de unde am venit, nu voi şti nici unde mă duc." - gândi el, începând astfel să învârtă în cap ideea prezentului şi a trecutului.

Cele două extreme ale timpului se fugăreau acum de parcă ar fi concurat pentru locul întâi în atenţia şoarecelui. Şi, precum era de aşteptat, una din ele a învins. Altfel nici nu se putea.

"Va trebui să mă întorc în timp, cel puţin până acolo, până unde voi putea ajunge fără să mă rătăcesc. Fără să ştiu de unde am venit, nu voi şti nici unde mă duc."

Şoarecele apucă creionul şi începu să scrie.

* * *

Eu, cel care scrie această carte, îmi propun ca primă temă, şi totodată capitol introductiv, să descifrez mecanismul începutului începuturilor, absolut indispensabil pentru înţelegerea noţiunilor de: timp, trecut istoric, fericire şi bătrâneţe lipsită de griji. Numai şi numai trecutul e cheia înţelegerii prezentului. Fără descifrarea lui vom înţelege doar aproximativ lucrurile. Şi ar fi păcat.

"O înţelegere doar aproximativă a fenomenelor din jur, e mai rea decât a nu le înţelege deloc", spun crocodilii - în limba lor bineînţeles. Şi, fiindcă această carte o scriu pentru toate animalele, cred că crocodilii vor fi fericiţi să-şi regăsească aici una din ideile lor, transformată pentru prima dată în literatură.

Dar, chiar dacă n-aş vrea să ţin cont de ceea ce spun ei, mă simt obligat să fac cunoscut cititorilor, chiar aici, la începutul cărţii, că cele mai mari dezastre şi calamităţi din istoria şoarecilor s-au datorat tocmai înţelegerii aproximative sau parţiale a lucrurilor din jurul nostru. Acesta însă e un subiect de care nu mă voi ocupa acum, dar pe care-l voi trata ceva mai târziu. Deocamdată mă voi rezuma la problema începutului începuturilor, şi aşa suficient de complicată.

Mă voi întoarce în timp până la ziua dinainte de prima zi de civilizaţie, înainte de care, chiar dacă aş vrea să mă întorc nu aş avea unde, pentru că nimeni nu mai ştie ce şi cum a fost.

Oricum, în privinţa acelor vremuri depărtate nu există dovezi evidente şi cu adevărat autentice, chiar dacă unii spun că ar exista. De atunci a trecut atâta vreme şi s-au succedat atâtea generaţii încât până şi pietrele din perioada aceea au fost de sute de ori restaurate şi refalsificate de către fiecare generaţie în parte, după interesele lor.

Nu sunt eu singurul care încearcă să scormonească în cenuşa trecutului. Au mai făcut-o mulţi, foarte, foarte mulţi, fiecare cu interesele şi cu minciunile lui. De aceea, cred că e cel mai bine de cercetat în aşa fel, încât să ne ferim de dovezi.

Cu cât o dovadă pare să fie mai sigură şi mai autentică, cu atât trebuie să te fereşti mai mult de ea. în acest fel te vei afla cel mai aproape de adevăr. Sau, cel puţin ai şansele cele mai mari de a te afla mai

aproape.

*

Eu mă voi lua doar după memoria fragmentară a predecesorilor mei şoareci, bazată pe povestirile ascultate în tinereţea lor din gura bunicilor, şi repovestite mai târziu puilor şi nepoţilor lor, precum şi după memoria acestor pui şi nepoţi, care au ascultat toate aceste povestiri, de obicei înainte de culcare.

Vă asigur că exactitatea şi autenticitatea datelor nu e mai puţin aproape de eventualul adevăr, decât cel al pietrelor sculptate şi al tuturor obiectelor dezgropate de generaţiile de arheologi şi îngrămădite în toate muzeele lumii.

* * *

Se spune că înainte de prima zi de civilizaţie totul era altfel, în lume domnea haosul. Un haos total, în care frate pe frate nu se recunoştea. Cu toţii se duşmăneau şi la nevoie se şi mâncau unul pe altul, fără să-şi dea seama că se mănâncă frate pe frate.

Era întuneric aproape tot timpul, căci soarele şi luna apăreau la capătul orizontului doar din când în când, la răstimpuri neregulate şi doar pentru scurtă vreme. Uneori era foarte frig, iar dacă aşa se nimerea, numaidecât se făcea îngrozitor de cald. Anotimpurile se succedau cu totul la întâmplare, uneori după câteva zile, iar alte ori durau cu anii. Nimeni nu înţelegea nimic din mersul naturii sau din sensul şi ordinea lucrurilor. Fiecare se năştea unde apuca, se hrănea cu ce apuca în întunericul din jur sau pur şi simplu murea de foame dacă nu avea noroc.

Era o viaţă aspră şi tristă în care veselia şi umorul erau complet necunoscute. Nici nu e de mirare, căci râsul ar fi însemnat o bucurie sau o plăcere, ori tocmai despre aşa ceva nu putea fi vorba pe atunci.

Lucrurile ar mai fi mers aşa cine ştie câtă vreme, dacă animalele nu s-ar fi săturat de toate mizeriile vieţii şi nu s-ar fi hotărât să facă tot posibilul ca să schimbe acel fel de viaţă într-unul mai plăcut şi mai comod.

Desigur că n-a fost uşor de pus în practică această dorinţă. Una e să vrei să trăieşti civilizat şi alta e treaba când realitatea îţi pune în faţă mii de piedici.

Se spune că au existat mai multe încercări în acest sens şi că toate au dat greş. în ce au constat acele încercări nu se mai ştie cu precizie. Fapt e că soluţia cea bună n-a fost găsită imediat, din moment ce lucrurile continuau să meargă la fel ca înainte.

Cum a fost găsită până la urmă, cine a propus-o, în ce fel, nici asta n-a ajuns până la noi decât sub

forma unei vagi presupuneri, povestită ca un fapt inexplicabil întâmplat cu puţină vreme înainte de prima zi de civilizaţie.

*

Nu se ştie cum, dar deodată, în mod inexplicabil, a început o agitaţie printre animalele mai mici, care a cuprins foarte curând şi animalele mari, cu marşuri de protest, crime şi sinucideri spectaculoase în public.

Fiecare urla, răgea sau lătra în limba lui, dar sensul era cam acelaşi: se cerea ordine şi civilizaţie, cu reguli de conduită obligatorii pentru toţi, principii morale obligatorii pentru toţi precum şi un nivel de trai civilizat.

Pe scurt, dezordinea şi haosul au ajuns de neîndurat. Acum se cerea o schimbare.

Cele câteva glasuri potrivnice ale celor mulţumiţi cu starea lucrurilor de până atunci au fost curând reduse la tăcere, cu mijloace care urmau să servească drept exemplu altor mulţumiţi, şi în felul acesta, întreaga lume era acum de acord cu o singură idee: trebuia introdusă ordinea şi fericirea universală.

Fiind astfel hotărâtă soarta lumii, nu mai rămânea de rezolvat decât o problemă de procedură: de hotărât când, şi cum să înceapă civilizaţia.

Ca în orice situaţie unde cu toţii doresc acelaşi lucru, n-au mai avut loc nici un fel de neînţelegeri. Printr-o directivă generală pornită nu se ştie de unde, s-a anunţat în mod oficial, începerea primei zile de civilizaţie.

Aceleaşi animale, care până nu de mult urlau în limba lor că nu mai suportă viaţa şi că se cere ordine, erau acum preocupate cu probleme organizatorice. Alergau de la un animal la altul să facă cunoscută tuturor ora exactă, potrivirea ceasurilor fiind prima şi cea mai importantă condiţie pentru începerea civilizaţiei.

Timpul urma să fie acelaşi pentru toţi, iar respectarea timpului de către toţi trebuia să devină norma de bază a lumii civilizate.

Pentru a preveni neînţelegerile, au fost distribuite tuturor, în centre speciale, ceasuri electronice automate cu baterii de rezervă pentru încă 187 ani. De acum înainte, fiecare putea să vadă pe propriul lui ceas ora exactă, fără să-şi mai deranjeze contemporanii cu întrebarea "cât e ceasul?" nemaivorbind de imensele ceasuri automate atârnate pretutindeni în locurile publice, care marcau prin semnale sonore şi luminoase orele şi minutele care treceau.

Nimeni nu se mai putea scuza că n-a ştiut cât e ceasul. Lenevia şi nepunctualitatea nu aveau ce căuta în noua lume civilizată.

Odată terminată potrivirea ceasurilor, care a durat câteva răsărituri şi apusuri de soare, s-a dat semnalul suprem prin focuri de artificii, clopote şi semnale la radio, şi într-o noapte, nu se mai ştie când, la ora zero, conform meridianului

*

numerotat cu cifra unu şi a tuturor celorlalte meridiane, numerotate cu celelalte cifre, a început o eră nouă, o eră ce urma să aducă tuturora fericire şi bunăstare.

Dar nu numai timpul a început să fie acelaşi pentru toţi. O listă întreagă de norme au fost fixate pentru bunul mers al civilizaţiei, atât pentru animale cât şi pentru fenomenele naturii, în noua lume civilizată şi natura urma să aibă obligaţiile ei.

începând cu acea primă zi de civilizaţie, soarele şi luna urmau să răsară şi să apună la ora fixată de lege, conform programului stabilit de colectivitate. Era de la sine înţeles că nici relaţia între lumină şi întuneric nu putea fi lăsată la voia întâmplării.

N-au fost omise nici multe alte domenii ale viitoarei lumi civilizate. Au fost fixate reguli de igienă individuală şi publică, reguli de alimentaţie şi chiar legi referitoare la cultura şi morala individului.

în ce priveşte alimentaţia animalului civilizat, fiecare putea alege între două modalităţi diferite de a se hrăni: ori carne, ori vegetale, primind imediat şi manualul corespunzător, distribuit gratuit, unul pentru carnivori şi celălalt pentru vegetarieni.

Până atunci, fiecare, trezindu-se dimineaţa, îşi făcea programul alimentar în funcţie de felul cum a dormit, de cât de odihnit era, de ce a visat, de cât de consistentă fusese cina din ajun sau de starea vremii. Dacă întâmplător afară ploua prea tare sau sufla vântul dinspre vest şi animalului îi era incomod să se ducă şi să-şi culeagă nişte fructe, îşi consuma pur şi simplu bunicul, că tot era acolo lângă el, slăbit de boală şi nu putea să se apere.

Inconsecvenţa în alimentaţie ducea la fel de fel de neînţelegeri şi tragedii. Prietenul intim de ieri devenea deseori duşmanul ucigaş de azi. Nu mai ştiai pe cine poţi conta şi pe cine nu.

Societatea nouă, civilizată, cerea din partea individului o poziţie precisă în tratarea tubului său digestiv. Şi, nu numai consumatorul trebuia să aibă de acum înainte o atitudine precisă faţă de mediul înconjurător, dar şi cel care urma să fie consumat - eventuala victimă. Şi ea avea de-acum înainte dreptul să ştie, precis, de la cine şi la ce se poate aştepta. Consumatorul şi cel consumat vor avea, fiecare în parte, drepturile lui. Va exista precizie şi claritate în relaţiile sociale. Adoptarea unei poziţii stabile în acest sens urma să devină o obligaţie morală a fiecărui animal civilizat.

Nu exista nici o constrângere în alegerea uneia sau alteia din cele două atitudini alimentare. Alegerea era liberă, dar definitivă.

Manualul vegetarienilor era foarte voluminos în comparaţie cu cel al carnivorilor. Era plin cu ilustraţii colorate şi planşe demonstrative. Pentru fiecare plantă în parte era dedicat un capitol întreg, în care cititorul putea găsi toate datele privind planta în cauză, începând cu un istoric al originii, al evoluţiei şi răspândirii în lume, localizarea ei pe continente şi ţări, cu hărţi şi planşe colorate. Urmau după aceea date precise despre locurile şi anotimpurile în care poate fi găsită şi folosită ca aliment, precum şi unele modalităţi de preparare a ei. Pe urmă cifre, multe de tot, privind lungimea şi greutatea ei în stare proaspătă şi uscată, greutatea seminţelor, iar pentru fiecare din aceste elemente, valorile nutritive exprimate în kilocalorii. La indexul manualului erau anexate liste cu specificare precisă: pentru care animale, pentru care plante, şi în care din stadiile lor de dezvoltare erau indicate pentru consum sau contraindicate.

N-a fost omis nici un amănunt, căci orice greşeală sau omitere a uneia din particularităţile unei plante ar putea fi fatală pentru unele animale.

Manualul destinat carnivorilor era mult mai simplu scris şi mult mai redus ca volum. Nu existau în el nici planşe colorate, nici scheme. Nimic în genul acesta. Hârtia era de calitate proastă şi părea mototol iţă încă înainte de a fi tipărită. Nu conţinea decât informaţii sumare despre puterea nutritivă sau despre vitamine, ca şi cum acestea n-ar fi prezente în cărnuri decât cu totul întâmplător şi în măsură infimă.

Se simţea clar, că celor care au scris manualul nu le păsa deloc, dacă cineva îl va citi sau nu. Poate că a fost cu bună ştiinţă redactat în această formă deplorabilă: ori că nu era nevoie de el, ori că se urmărea un fel de anti-reclamă pentru carne. Cine ştie?!

Totul era de fapt redus doar la trei puncte esenţiale:

1. Este de preferat carnea crudă şi cât mai proaspătă, celei fierte sau conservate.
2. Consumarea membrilor familiei sau a animalelor din acelaşi soi, poate provoca indigestii deosebit de neplăcute.

Dar, întrucât şi alte cărnuri ar putea provoca indigestii - aici manualul se referă la rude de gradul doi şi trei - se
recomandă ca un animal odată îmbolnăvit, să evite în viitor carnea care odată i-a provocat indigestia.

3. Ca un ultim punct era tratată, în linii mari bineînţeles, problema moralităţii carnivorului, cu toate bolile psihice
care pot apărea la unele animale, când sunt puse în situaţia să-şi procure singure carnea cea de toate zilele.

Era cunoscut faptul că atâta timp cât altul îţi aduce la domiciliu carnea, curăţată, preparată, bună de băgat în gură, totul e în regulă şi nu apar nici un fel de probleme psihice. Cu totul alta e situaţia atunci când carnivorul este silit să îşi

*

execute singur victima şi să-şi cureţe singur carnea. Nu toţii au nervii buni pentru aşa ceva - asta se ştie - de unde şi problemele psihice adecvate. Acestea trebuiesc evitate în măsura posibilităţilor, printr-un antrenament autogen preventiv susţinut şi gimnastică ritmică zilnică, energic executată, pe muzică total lipsită de melodicitate. Un antrenament autogen nesusţinut şi o gimnastică ritmică zilnică, executată nu suficient de energic şi pe o muzică cât de cât melodică, pot duce la agravarea bolii.

Dacă aceste boli psihice sunt deja prezente, urmează să fie tratate în spitalele de desensibilizare şi în laboratoarele de regenerare psihică de către specialişti înalt calificaţi.

Sunt date în continuare o serie întreagă de sfaturi practice pentru vindecarea instantanee a tensiunii nervoase, a fricii, emoţiei, a palpitaţiilor, a remuşcării şi a insomniei, toate acestea fiind potrivnice conduitei perfecte a unui carnivor civilizat.

Manualul se încheie cu un apel călduros adresat carnivorilor - un fel de jurământ - prin care se exprimă încrederea în statornicia şi fidelitatea celui care iubeşte carnea, de a nu se atinge niciodată de vegetale.

Nicăieri în textul manualului nu era amintită posibilitatea de a consuma uneori şi vegetale, ca o variaţie, sau combinarea cărnii cu legume, întregul text era astfel scris, de parcă nici n-ar exista vegetale pe lume.

Printre rânduri se citea clar ideea superiorităţii carnivorului faţă de vegetarian.

Cât despre partea culturală a societăţii viitoare, accentul era pus pe educarea gândirii noi a animalului civilizat. Ea urma să fie total diferită de cea a animalului necivilizat. Noua gândire urma să fie mai rapidă şi sintetizantă.

în acest scop, diferite comitete locale, special formate în grabă, au luat măsuri imediate pentru culturalizarea urgentă a tuturor animalelor înapoiate mintal şi au pornit o campanie activă de intensificare şi uniformizare a surselor de informaţie.

"Aceeaşi informaţie pentru toţi - aceeaşi cultură pentru toţi. Aceeaşi gândire va veni de la sine."

Cam asta era ideea comitetelor de culturalizare a maselor.

Cu vreo câteva zile înainte de prima zi de civilizaţie, fură distribuite în mod gratuit, tuturor, celor mari şi mici, televizoare în culori cu un video anexat, care funcţionau pe baterii de uraniu lichefiat şi cu baterii de rezervă pe încă 187 ani, la fel ca şi cu ceasurile electronice. Pe lângă acestea, fiecăruia i s-a mai

dat, tot gratuit, câte un ventilator mare şi un

încălzitor de picioare, ambele electronice şi automate (cu bateriile de rezervă respective). Familiile mai numeroase au primit chiar două sau trei aparate.

Principiile şi de data aceasta erau clare:

- Condiţiile atmosferice: umezeala, căldura sau frigul nu aveau voie să fie o piedică în procesul de culturalizare a animalului civilizat. Ţi-e prea cald? Dai drumul la ventilator şi te uiţi la televizor. Ţi-e frig? Bagi picioarele în aparatul de încălzit picioarele şi te uiţi la televizor.
- Animalul civilizat trebuie să se informeze şi pe căldură şi pe frig, fără a transpira şi fără a răci.
- Animalul civilizat trebuie să se culturalizeze tot timpul: ziua şi noaptea, iarna şi vara, fără oprire.
- Societatea civilizată nu putea funcţiona fără animale civilizate. Or, ce altceva este un animal civilizat, decât un animal bine informat?

Bazele teoretice erau acum fixate.

Fiecare membru al societăţii putea fi informat zilnic (chiar şi fără voia lui) despre timpul probabil, temperatura aerului şi apei, cursul dolarului, preţul aurului la marile burse internaţionale, ultimele noutăţi în domeniul modei la Paris, Tokyo, Peking, Hollywood, precum şi despre cele mai recente descoperiri în domeniul microbiologici celulare şi a călătoriilor interplanetare.

Se ştie că un animal informat se deosebeşte de unul neinformat. El e mai iute, mai puternic, mai suplu, mai adaptabil, calităţi indispensabile într-o lume civilizată.

Şi uite aşa, după toate pregătirile, din care eu v-am relatat doar o mică parte, începând cu acea primă zi de civilizaţie, a pornit să funcţioneze o lume nouă, plină de conţinut, care prin logica şi ordinea ei bine programată, părea să promită tuturor o viaţă fericită şi o bătrâneţe total lipsită de griji.

Planurile erau perfecte. Speranţele erau mari.

10. CONFRATELE ŞOARECE - MAESTRUL URECHI ZIMŢATE ŞI TEORIA ZÂMBETULUI

atura s-a îngrijit să dea la unele animale zâmbetul, ca alte animale să se poată feri de el.".

Aşa îşi începe relatarea despre zâmbet, celebrul confrate şoarece Urechi Zimţate - un studiu deosebit de valoros, despre care aş dori să vă povestesc azi câte ceva.

Zâmbetul a fost pentru şoareci de multă vreme un obiect de studiu. Şi asta, tocmai pentru că poziţia noastră faţă de zâmbet este oarecum ciudată şi unică în felul ei.

Pe de o parte, nu vrem să avem cu el nimic de-a face. Un şoarece cât de cât educat şi cu un minim de bun simţ ştie că a zâmbi este ceva ruşinos, nelalocul lui şi absolut neadmis în comportamentul civilizat.

Pe de altă parte, ne preocupă psihologia zâmbetului şi îl studiem până şi la universităţile noastre, pentru că zâmbetul este pentru noi cheia înţelegerii duşmanilor noştri, înţelegând de ce, şi când zâmbesc, putem deduce cu precizie ce gândesc şi ce intenţii au.

De aceea, vedeţi dumneavoastră, când se discută despre zâmbet, noi şoarecii devenim foarte serioşi, în educaţia noastră există doar seriozitate şi umor de calitate bună. Zâmbetul nu-şi găseşte locul în viaţa noastră spirituală. Şi, nu e de loc întâmplător faptul că el apare atât de frecvent la multe alte animale.

Fiind ceva între seriozitate şi râs, nu e de fapt nici una, nici alta. Cel care zâmbeşte nu e nici serios şi nici nu râde. Ambele situaţii îl depăşesc. Seriozitatea cere concentrare, iar râsul presupune înţelegerea umorului. Dar, tocmai pentru că animalul zâmbitor nu e capabil nici de una, nici de alta, îşi pune pe faţă un zâmbet cu care încearcă să satisfacă şi să camufleze ambele lipsuri. Aşa stă treaba.

Noi ştim însă precis ce e în capul lor şi nu ne lăsăm înşelaţi de tactica lor. De mici învăţăm să ne ferim de toate animalele care zâmbesc, chiar dacă în aparenţă dau dovadă de cele mai bune intenţii. Şi o să

vă explic de ce.

în decursul istoriei zâmbetul a apărut ca o formă socială de comunicare, bună-cuviinţă şi respect mutual între animalele care se întâlneau. Era o modalitate de salut prin dezvelirea dinţilor. La fiece întâlnire între două sau mai multe animale, fiecare îşi ridica buza superioară şi o cobora puţin pe cea inferioară arătându-şi dinţii, caninii mai ales, vrând să dovedească în felul acesta că e în plină putere fizică şi că încă nu i-au căzut dinţii, deci, teoretic, e capabil să sfâşie dar, că nu are deloc intenţii duşmănoase, îşi expuneau dinţii doar în semn de prietenie şi nimic altceva. Cel puţin aşa părea să fie. în realitate însă era cu totul altfel.

Spre nenorocul nostru, această politeţe convenţională ne-a costat foarte multe vieţi de şoareci cinstiţi şi politicoşi. Pe atunci, ne apropiam zâmbitori şi încrezători de alte animale mai mari, care zâmbeau ca şi noi, dar ele profitau de politeţea noastră şi ne sfâşiau. Zâmbetul lor nu era nimic altceva decât o capcană mortală pentru noi.

Timpurile s-au schimbat însă, de mult. De multe sute de generaţii am tras concluzia potrivită, în ziua de azi, nici un şoarece nu se mai lasă păcălit de asemenea capcane ieftine.

Psihologia zâmbetului n-a fost studiată în mod ştiinţific înainte de a fi semnalată ca fenomen social de către şoareci. De aceea, chiar dacă o să căutaţi mult, nu veţi găsi la alte animale nici un fel de studii privind originea, cauzele şi efectele zâmbetului, aşa cum apar în ordine cronologică în decursul istoriei.

Prezenţa lui o putem remarca în multe sculpturi, basoreliefuri şi picturi vechi, o dovadă certă că animalele zâmbeau din cele mai vechi timpuri. Dacă vom încerca însă, să pătrundem în taina acelor zâmbete milenare, va trebui să apelăm la supoziţie sau la empatie.

E de presupus că aceleaşi cauze au produs zâmbetele şi odinioară. Neavând însă documente scrise la îndemână, starea spirituală a animalului de atunci rămâne pentru noi totuşi, puţin neclară.

Prima cercetare cu adevărat ştiinţifică a subiectului şi un studiu scris de nivel incontestabil vom avea doar o dată cu apariţia pe scena ştiinţei a răposatului nostru confrate şoarece - Maestrul Urechi Zimţate.

Se povesteşte despre el că era un şoarece deosebit de înţelept şi de curajos, şi că în urma repetatelor lupte pentru apărarea neamului, la care a participat activ cu suflet şi trup s-a ales cu urechile sfârtecate şi jupuite. De aici şi numele lui, oarecum ciudat, de Urechi Zimţate, cu care însă a devenit celebru, câştigând un renume mondial.

Spre norocul nostru, avem şi mărturii concrete valoroase, care confirmă adevărul celor de mai sus. Ne-au rămas nepreţuitele studii, în scris, ale confratelui răposat, care, precum ştim era nu numai un militant neobosit pe tărâm social dar şi un deschizător de drum în ale spiritului.

Cercetările lui ne-au deschis ochii asupra unor aspecte mai subtile ale zâmbetului, nu întotdeauna transparente unui şoarece de rând.

Astfel, fratele răposat Urechi Zimţate ne atrage atenţia asupra aspectului psihologic şi estetic al zâmbetului. Citim în studiile lui, că pentru foarte multe animale, zâmbetul nu este doar o mască în faţa spiritului, făcută ca să ascundă un creier debil - incapabil de seriozitate şi incapabil să înţeleagă umorul - el este şi o modalitate de camuflare a unor trăsături fizice şi de caracter.

Având gura prea mare şi cu colţurile căzute, multe animale folosesc zâmbetul ca să ridice cu el la loc marginile atârnate ale gurii.

Fiecare ştie că o gură cu colţurile atârnânde nu e o imagine plăcută la vedere. O întâlnire cu un animal care are o asemenea gură, nu e de loc dorită. Imaginea unei asemenea guri, numai dragoste de viaţă nu inspiră. Mai degrabă tristeţe, dezamăgire, boală şi, spuneţi-mi şi mie, cine are nevoie de aşa ceva?

Conform studiilor confratelui nostru, cel care zâmbeşte caută un efect estetic ieftin, făcând o corecţie exterioară "dezgustătoare" - termen folosit chiar într-unul din studii - în locul unei corecţii temeinice, interioare, de care, precum se vede, animalul decis să zâmbească nu e capabil.

Dacă animalul s-ar strădui să-şi îmbunătăţească spiritul şi să-şi regenereze optimismul, colţurile gurii s-ar ridica la loc numaidecât.

Referindu-se tot la punctul de vedere estetic, confratele defunct Urechi Zimţate, fie-i ţărâna uşoară, îşi exprimă uimirea şi dezgustul faţă de obiceiul unor animale de a-şi dezveli dinţii în timpul zâmbetului până la gingie, gest pe care îl găseşte indecent, inestetic, dar mai ales nesănătos.

Aerul, ploaia şi soarele sunt dăunătoare danturii, nemaivorbind de fum sau alte particule chimice, prezente peste tot în aerul poluat al zilelor noastre. Toate având un efect dezastruos asupra danturii tinerilor, maturilor şi bătrânilor.

"Nici un animal înţelept, nu trebuie să-şi aerisească dinţii până la gingie, decât dacă are un motiv temeinic pentru asta", scrie genialul confrate defunct Urechi Zimţate, fie-i ţărâna uşoară.

Şi, ca nu cumva vreun animal să încerce să născocească cine ştie ce motive temeinice, personale, care să justifice dezvelirea dinţilor, el numeşte în continuare, singurele motive temeinice posibile. Ca să nu existe neînţelegeri. Are voie să-şi expună dinţii, eventual până la gingie, numai şi numai:

1. Cel care cântă cu voce tare, din tot sufletul, imnul naţional, sau vreun alt cântec patriotic, care slăveşte memoria
eroilor căzuţi în luptă pentru gloria neamului.
2. Cel care recită sau declamă în public, cu tot sufletul vreo poezie patriotică cu conţinut mobilizator, îndemnând la
luptă sau la reconstruirea ţării.
3. Cel care ţine un discurs politic în faţa maselor populare, sau depune jurământul militar - deci, totul legat de
obligaţiile patriotice al unui animal conştiincios.
4. Cel care din motive alimentare - ronţăitul, de exemplu - are nevoie de o deschidere a gurii mai mare şi în acelaşi
timp doreşte să-şi ferească buzele de o eventuală rănire.

în aceste cazuri aerisirea dinţilor este permisă, dar pentru o durată foarte scurtă.

Atât şi nimic mai mult!

într-un capitol special, în care se ocupă cu unele comentarii subtile de psihologie aplicată, confratele defunct, fie-i ţărâna uşoară, mai adaugă un motiv temeinic suplimentar care permite aerisirea parţială a dinţilor - dar în nici un caz totală - până la gingie. El numeşte "umorul" de calitate şi reacţia faţă de umor. Râsul deci.

Dar şi aici apar restricţii clare, pentru a evita neînţelegerile.

Astfel, în anumite condiţii atmosferice, până şi aerisirea parţială a dinţilor e interzisă, chiar dacă avem de- a face cu un umor de o calitate deosebită: pe timp de ploaie, ploaie cu vânt, ploaie cu grindină, ploaie cu fulgere şi tunete, burniţă sau ninsoare, în aceste condiţii, deci, restricţia e totală.

Pe vreme bună, râsul e permis, doar ca o reacţie la umorul transmis pe cale auditivă. După părerea lui, umorul vizual - şi aici se referă la filme, televiziune, teatru, circ, bufoni sau măscărici amatori - e mult prea ieftin şi nu merită nici măcar o dezvelire parţială a dinţilor, decât pentru tineri de vârstă preşcolară,

maximum de trei ori pe an - dar şi atunci nu mai mult de două minute.

*

Dând publicităţii aceste date ştiinţifice, confratele nostru cercetător a pus bazele unei ştiinţe, până atunci necunoscută de alte animale. Ideile lui au devenit baza ştiinţific-ideologică la redactarea unor manuale şcolare pentru şoareci tineri de tot şi pentru cursurile universitare.

Foarte curând după apariţia primelor volume ale studiilor sale, principiile lui au devenit binecunoscute în întreaga lume, şi bineînţeles, o parte componentă importantă a bagajului nostru cultural.

Dar, vedeţi dumneavoastră, chiar şi după atâţia ani de la apariţia acestor nepreţuite studii, cea mai mare parte a animalelor continuă să zâmbească de parcă aceste studii nici n-ar fi fost scrise. Pur şi simplu continuă să-şi expună smalţul dentar radiaţiilor ultraviolete, chimicalelor plutitoare şi curenţilor de aer cu temperaturi contraindicate, în loc să-şi închidă gura până când nu citesc şi termină de citit toate studiile despre zâmbet ale Maestrului Urechi Zimţate, urmând bineînţeles să ia notă de argumentele lui, atât de convingătoare.

Neluând în consideraţie studiile confratelui defunct Urechi Zimţate - fie-i ţărâna uşoară - lumea contemporană pierde o dimensiune igienică şi spirituală deosebit de valoroasă.

Continuând să zâmbească, animalele terestre în deosebi, îşi periclitează sănătatea fizică şi spirituală, fără de care o bătrâneţe liniştită şi lipsită de griji, nici nu poate fi concepută.

Dar, mă rog, e treaba lor! Eu nu mai am nimic de adăugat.

11. ŞOBOLANII ALBAŞTRI ŞI TEORIA ARTEI

oarecele nu prea se simţea bine. în ajun mâncase pesemne ceva nu tocmai proaspăt, şi acum iată consecinţele.

Nu era numai stomacul care-l supăra, poate mai mult capul, cu o durere egal distribuită peste tot, începând cu dinţii şi până în vârful urechilor. Aşa că, dacă cineva l-ar fi întrebat ce îl doare, nici n-ar fi ştiut ce să răspundă. Iar dacă acel cineva ar fi insistat cu întrebarea, şoarecele i-ar fi răspuns că totul îl doare.

în general era sănătos. Numai foarte rar îl supăra ceva. Nici nu-şi mai aducea aminte când se simţise ultima dată atât de rău.

Faptul îl supăra cu atât mai mult, cu cât nu vroia să-l recunoască. Nu vroia să se lase învins de slăbiciune. Dimpotrivă. O va înfrunta. Va încerca să profite de această stare de imperfecţiune fizică.

Boala trebuie şi ea folosită la ceva, gândea el, cu toate că senzaţia de oboseală şi leşin nu prea îl stimula în această direcţie.

Se urcă pe masa de lucru şi apucă în gheare creionul. Părea mai greu ca altădată. Se părea că toate erau împotriva lui.

"Azi sunt bolnav. Foarte bolnav" -începu el să scrie.

"Cu atât mai bine. E tocmai ce trebuie. Nefericirea îşi are avantajele ei, căci nu oricine poate fi bolnav şi nefericit la comandă, tocmai când vrea să se apuce să scrie. Se ştie doar, că un nefericit, bolnav, scrie mai bine, mai direct, şi comunică esenţialul mai repede decât un fericit, sănătos.

Ia-l de exemplu pe unul care se scoală dimineaţa, trezit de razele soarelui şi de ciripitul păsărelelor, după ce în ajun a mâncat doar lucruri proaspete, a avut un somn odihnitor şi acum se simte perfect odihnit, bine dispus şi fericit. Ce să

începi cu un asemenea animal? Chiar dacă se va aşeza la masă şi va încerca să scrie o literatură dinamică şi concisă, nu va reuşi să producă decât baliverne lungi şi plictisitoare.

E clar doar pentru oricine, că un ins fericit şi mulţumit cu sine şi cu lumea în care trăieşte, va exprima în creaţia lui această fericire personală, ceea ce bineînţeles că nu interesează pe nimeni, îi va plictisi pe toţi şi va fi dezgustător.

Ce poate fi mai scârbos decât unul ghiftuit cu burta plină, care începe să cânte de bucurie în timp ce altul, lângă el, nu are ce băga în gură şi moare de foame? Un fericit care se laudă cât e de fericit, tocmai unui nefericit.

Da, da... aşa ceva se întâmplă destul de frecvent.

Parcă ar exista o atracţie pe care o simt aceşti fericiţi să se laude. Şi se laudă tocmai cui nu ar trebui să se laude, îşi aleg ascultători necăjiţi şi oropsiţi de viaţă, în loc să-şi cânte bucuria confraţilor fericiţi. Se vede că publicul acesta, al oropsiţilor, e mai numeros şi ascultă mai docil decât fericiţii. Şi asta pare să le placă.

Oricum ar fi, categoria fericiţilor există şi în viaţa de toate zilele şi în artă. Noi şoarecii, îi evităm şi într-un caz şi într-altul. Ideile lor nu ne interesează, nici dacă ni le comunică direct, nici dacă încearcă să ni le comunice într-o formă artistică. Noi îi recunoaştem întotdeauna, cât se poate de repede şi fugim de ei ca de dracu.

Iar dacă o să mă întrebaţi cum de reuşim să-i recunoaştem aşa de repede şi de ce îi evităm atât de consecvent?... o să vă mărturisesc un secret.

Familia noastră, a rozătoarelor, nu e chiar aşa de omogenă în principii cum s-ar crede. Spre ghinionul nostru, tocmai rudele noastre mai voluminoase, şobolanii albaştri, sunt cei care se depărtează cel mai mult de ideile noastre, a şoarecilor obişnuiţi, în loc să fim uniţi şi să ne punem cap la cap ideile, suntem total opuşi. Doar că ei sunt mari şi tari, iar noi suntem mici şi slabi. Dimensiunea le dă putere mai multă ca să se organizeze, să facă investiţii mai substanţiale ca noi şi consecinţa directă e că noi rămânem cu ideile noastre, iar ei îşi impun principiile şi altor animale, credule, care n-au idei precise şi sunt uşor influenţabile.

Au încercat de mai multe ori să ne convingă şi pe noi că ideile lor sunt singurele idei bune. De mai multe ori ne-au invitat la seratele lor artistice, când erau puse în discuţie teme legate de artă şi de felul cum trebuie creată o operă de artă. Ne-au dat şi de mâncare, pe săturate, e adevărat, şi n-au vrut să stea de

vorbă cu noi decât atunci când au observat că nu mai putem înghiţi nici o fărâmitură în plus. Abia atunci ne-au aşezat în jilţuri bine căptuşite cu puf de lebădă şi au început să ne ţină prelegeri despre arta adevărată - sau cel puţin despre ceea ce credeau ei că înseamnă aşa ceva.

*

Ca idei de bază figurau cam întotdeauna: problema mesajului artistic, a relaţiei între creator şi creaţie sau între creaţie şi public. Până atunci nu m-am gândit niciodată că se poate chită! atât de complicat şi atât de mult despre artă.

Rudele noastre s-au specializat în discutarea acestor idei şi în decursul timpului au întemeiat un fel de curent artistic destul de bine structurat, la care au aderat mulţi creatori şi interpreţi renumiţi, precum şi multe animale tinere cu personalitatea artistică în formare. Membri permanenţi ai acestei organizaţii plăteau chiar un fel de contribuţie lunară în alimente proaspete sau conservate cu E 214, - singurul conservam admis de organizaţie - şi veneau la reuniunile săptămânale de joi noaptea cu pielea foarte bine curăţată şi unsă pe urmă cu ulei de peşte, pentru a avea cu toţii un singur miros, urechile vopsite în albastru, în onoarea gazdelor, iar cozile în alb, ca simbol al unităţii de principii.

Deja cu mult timp în urmă au fixat o listă de principii, conform căreia, după părerea lor, trebuie să se definească arta şi în afară de care nu putea să existe nici creaţie artistică şi nici înţelegere a ei.

Aceste idei, înşirate pe puncte, sunt afişate la ei pe toţi pereţii încăperii, în diferite limbi, pentru a fi accesibile eventualilor oaspeţi veniţi din străinătate, şi la diferite înălţimi, pentru a putea fi citite comod de toate animalele, mari şi mici, fără a se apleca în poziţii indecente sau a se căţăra pe pereţi.

Dar, nu mă întrebaţi despre toate cele menţionate în aceste liste, căci din cauza iluminaţiei destul de slabe n-am reuşit niciodată să parcurg întreaga înşiruire. Ştiu însă că mai multe puncte se refereau la starea fizică şi psihică, absolut obligatorie pentru un creator de artă şi la legătura direct proporţională între această stare fizică şi psihică a creatorului şi opera de artă creată de el.

Cu alte cuvinte, nu poate apărea o operă de artă de calitate, decât dacă avem un creator de calitate, sănătos şi fericit. Bolnavul sau nefericitul nu poate produce artă şi nu poate înţelege arta. Aşa spun ei.

Dar nu numai pe pereţi erau afişate aceste principii. Le auzeai tot timpul şi le vedeai aplicate în jurul tău, în mod consecvent. Indiferent cine era vorbitorul, el putea să-şi înceapă disertaţia doar dacă declara cu vocea tare, în limba lui maternă, că: acum se simte foarte bine, că a mâncat pe săturate, a dormit bine, că starea intestinului gros e bună, că a avut toate cele patru ieşiri în ziua precedentă, că nu îi e teamă de duşmani, de rude şi nici de catastrofe bancare urmate de inflaţie sau de războaie mondiale, deci, fizic sau psihic nu-l apasă nimic. Iar după ce declara toate acestea, era pus să şi jure că spune adevărul, încolăcindu-

şi coada de trei ori la rând deasupra unei ramuri de măslin. Cei cu coada mai scurtă puteau doar să o bâţâie de cinci ori deasupra ramurii de măslin, iar dacă din întâmplare animalul nu avea coadă, fie din

*

cauza speciei, fie din alte motive nefericite - motive etnice sau sociale - era tolerată şi coada împrumutată sau moştenită de la vreo rudă defunctă, ori, în cazul cel mai rău, una sintetică, pe care era obligat să şi-o lege încă de la intrare.

Jurămintele false erau aspru pedepsite, în trecut se întâmplase de câteva ori ca animalul, după ce a făcut declaraţia asupra stării sănătăţii şi a depus jurământul, să aibă totuşi probleme în timpul disertaţiei să-l apuce tremuratul, să i se facă foame ori să-l apuce diareea.

întreaga problemă nici nu ar fi fost atât de gravă, după părerea lor, dacă ea s-ar fi limitat doar la sănătatea animalului direct afectat de boală, căci fiecare animal are dreptul să fie bolnav din când în când. E firesc şi n-ai ce-i face. Când e vorba însă de artă, organizaţia creată de şobolanii albaştri pretinde de la cel care vine în contact cu ea să fie absolut sănătos, fără excepţii şi fără compromisuri. Altfel, fără voia lui, animalul bolnav va strecura în opera lui sau în ideile lui despre artă elemente nesănătoase, care vor oglindi deficienţele lui fizice. Fără să ştie şi fără voia lui, animalul în cauză va deveni un focar de infecţie spirituală pentru alte animale sănătoase.

Cam asta este ideea de bază a întregii teorii.

Să nu credeţi însă că vizitele noastre la ei au avut darul să ne convingă că ideile lor sunt bune şi că ne-am declarat de acord cu ei. Nici pe departe. Fiind însă mai mari şi mai energici ca noi, au o influenţă politică mai mare şi legături cu autorităţile, ceea ce pentru noi, ca rude mai mici, nu e de loc rău. Ne străduim să menţinem legătura de rubedenie - din motive practice - după cum cred că aţi înţeles.

Chiar dacă ideile noastre diferă complet de cele pe care ei le propagă, noi nu-i vom contrazice niciodată, nici în particular nici în public. Oricum, tot n-am reuşi să-i convingem că n-au dreptate, cu toată străduinţa noastră. Ar fi doar o energie risipită în zadar. Ne-ar deveni doar duşmani şi am pierde prilejul de a mai participa la întrunirile lor, singurele noastre ocazii de a mânca pe săturate fără frica de a fi prinşi, îi lăsăm să creadă că au dreptate şi noi ne vedem de interesele noastre. Noi tot nu am putea forma o opoziţie demnă de crezare, în afara ideilor, nu avem nici un mijloc material cu care să putem, eventual, să ne susţinem ideile, aşa cum fac ei. Nu avem nici spaţiu suficient pentru a organiza întruniri artistice, nici provizii pentru a ne trata musafirii, nici jilţuri căptuşite cu puf de lebădă, nici acces la presă sau la televiziune şi nici prieteni influenţi în cercurile guvernamentale.

Dacă am avea posibilitatea materială să putem fi competitivi în felul de a ne prezenta ideile, credeţi-

mă că am face-o la fel de bine sau chiar mai bine decât o fac ei. Am păstra bineînţeles câteva din metodele lor, care nu sunt deloc rele,

*

trebuie să recunosc. Tot ce e bun la ei, ar putea fi bun şi la noi. Reclama, publicitatea, presa, televiziunea, tratarea musafirilor cu bunătăţi, toate ar putea rămâne, exact aşa cum sunt la ei. Contribuţia lunară în alimente, în schimb, am anula-o cu siguranţă şi am înlocui-o cu o retribuţie lunară, obligatorie pentru fiecare membru activ care aderă prin jurământ la ideile noastre. Prezenţa lor la toate întrunirile noastre săptămânale ar deveni obligatorie pentru a menţine şi legătura fizică, nu numai cea psihică, necesară unei organizaţii puternice. Iar în caz de boală, fiecare membru pasiv ar beneficia de o pensie substanţială cu care să-şi poată permite tratamente medicale dintre cele mai costisitoare, în caz de deces, administraţia noastră s-ar obliga să achite toate costurile funeraliilor - categoria I, de lux - cu tot fastul cerut de o asemenea împrejurare, în funcţie de apartenenţa etnică, politică şi religioasă a animalului defunct: cu sicriu din lemn de trandafir, coroane de flori şi muzică de fanfară. Şi, bineînţeles, un loc de veci exclusiv, cu vedere la mare, dacă topografia locului o permite, sau spre un lac cât de cât liniştit, ferit de turişti şi cu o piatră de marmură la căpătâi, cu inscripţia cuvenită. Familia animalului răposat: soţi, soţii văduve, pui orfani, rude de gradul I şi 2 vor fi sprijiniţi cu bani pentru alimente, îmbrăcăminte, medicamente, chirie şi asigurarea locuinţei împotriva incendiului, inundaţiei şi spargerilor. Tinerii la vârsta preşcolară şi şcolară vor beneficia de bani pentru achitarea taxelor de învăţământ, până la absolvirea universităţii şi obţinerea unei slujbe sigure.

în schimbul tuturor acestor beneficii nu s-ar cere nimic altceva decât aderarea totală şi necondiţionată la principiile noastre, printr-un jurământ de credinţă făcut în cadru festiv, în faţa unei Adunări Generale cu cel puţin l 20 membri şi prin semnarea unui formular care ar cuprinde pe scurt toate principiile noastre. Semnătura ar trebui legalizată de autorităţile locale ale districtului în care îşi are domiciliul stabil animalul în cauză şi ar trebui trecută, pe urmă, prin notariatul nostru, pentru o reconfirmare a legalităţii.

S-ar mai cere de asemenea din partea rudelor de gradul unu şi doi declaraţii scrise, prin care să confirme că au luat notă de aderarea membrului familiei lor la principiile noastre despre artă. Acesta ar fi punctul întâi al declaraţiei. La punctul doi ar trebui să declare că nu are nimic împotriva acestei aderări, şi că se declară de acord cu ea. La punctul trei, am cere din partea lor, să jure, prin semnarea declaraţiei, că nu vor întreprinde acte de sabotaj împotriva noastră, nici în prezent, nici în viitor.

Cam asta ar fi totul.

Sunt sigur că ideile noastre ar avea mai mult succes decât cele pe care le promovează şobolanii albaştri. Şi asta pentru că ar fi şi mai bine înţelese şi mai aproape de natura animalelor. Animalul, în starea lui normală de zi cu zi, nu e nici sătul, nici bine dispus, nici fericit tot timpul.

Deci, ca să-l apropii de artă ori să-l pui să facă artă, e mai uşor să-l laşi aşa cum e, în starea lui obişnuită, în loc să te apuci şi să încerci cu toate mijloacele să-l scoţi din ea. Nemaivorbind că e şi mai economic să-l laşi aşa cum e, în comparaţie cu varianta cealaltă, când începi să-l saturi şi să-l faci fericit împotriva naturii lui, cu delicatese culinare şi fotolii căptuşite cu puf de lebădă. Cu toate că, între noi fie vorba, nu neg că-mi place să merg în vizită la rudele noastre şi să fiu răsfăţat de ele.

Principiile noastre sunt diametral opuse celor promovate de rudele noastre. Asta e sigur.

în primul rând, nu am tolera sub nici un pretext ca vreun animal fericit şi perfect sănătos să se apuce de artă. Sănătatea şi fericirea individuală sunt, după părerea noastră, duşmanii cei mai periculoşi ai artei de calitate. Şi ca să mă credeţi că aşa e, nu aveţi decât să-i luaţi la rând pe cei mai mari creatori din toate timpurile şi din toate domeniile artei şi veţi vedea că aproape nici unul din ei n-a fost prea răsfăţat de soartă, nu s-a bucurat de o sănătate perfectă, nu a fost fericit decât rareori şi viaţa lui n-a fost mai îmbelşugată decât a majorităţii contemporanilor lui.

Fericiţii tuturor timpurilor s-au făcut remarcaţi prin cu totul alte lucruri decât creaţia operelor de artă.

Nici nu se putea altfel. Un fericit nu poate produce artă. Un fericit poate face pe marele cunoscător, marele specialist, marele expert, niciodată însă pe marele creator, decât eventual pentru ceilalţi de teapa lui, pentru prietenii lui. Exact aşa cum fac rudele noastre, împreună cu ceilalţi membri permanenţi ai organizaţiei lor. Marea masă a animalelor de rând, a şoarecilor de exemplu, nu-i vor înţelege niciodată. Un şoarece de rând sau orice alt animal de rând nu va găsi la ei ceea ce caută în artă. Arta lor e numai a lor. Oricât de mult s-ar strădui ei să producă opere de artă pentru un public larg, publicul lor va rămâne restrâns. Producţia lor prea miroase a parfum şi bunăstare. Or, ce avem noi de-a face cu un asemenea produs spiritual? Nimic!

Literatura produsă de ei va fi întotdeauna prea lungă, plictisitoare, dulceagă, plină cu elemente autobiografice, de parcă viaţa lor ar fi demnă de exemplu pentru alţii.

Pictura lor va fi o oglindă a vieţii (a vieţii lor bineînţeles, răsfrântă în imaginaţia lor) bună doar de

atârnat în dormitor, deasupra patului (în dormitorul lor şi deasupra patului lor, bineînţeles) cam întotdeauna exagerat colorată, căci

*

nu se pune problema economiei de materiale, cu flori multe şi cu natura însorită, de parcă natura însăşi ar cânta o simfonie de bucurie a vieţii şi de parcă întotdeauna ar fi doar primăvară cu soare, şi niciodată cer înnourat, cu ploaie. Uneori mai au şi apusuri, dar bineînţeles, cu destulă lumină ca să vezi siluetele copacilor sau profilurile unor animale îndrăgostite care stau faţă în faţă şi îşi mărturisesc unul altuia dragostea, înainte ca soarele să dispară cu totul în valurile mării.

Sculptura lor e întotdeauna impecabil finisată. Au predilecţie pentru materiale foarte scumpe: bronz, aur, argint, blocuri mari de marmură, pe care le modelează, le netezesc, iar la urmă le lustruiesc cu o grijă deosebită. Se simte numaidecât că le pregătesc ca să reziste timpului cel puţin până la veşnicie, dacă nu chiar mai mult.

Cât despre tematica lor, ce să vă mai spun? Nu ştiu dacă confraţii lor contemporani se regăsesc în ele sau dacă învaţă ceva de pe urma lor? Poate că da, dar mai degrabă cred că nu. Cât despre generaţiile care vor urma, cred că socotelile lor sunt total greşite. Vor râde, pur şi simplu.

Muzica creată de ei va fi întotdeauna ori triumfală, exagerat de gălăgioasă, dorind parcă să strecoare în urechea auditorului o bucurie a vieţii sintetică, artificială, gândită de ei, pe care sărmanul ascultător e nevoit să o accepte, vrând-nevrând din cauza intensităţii, ori un alt gen de muzică melancolică, languroasă, producătoare de vise fericite - de-i plângi de milă - sau dulce de tot, ca un cozonac de Paşti în care gospodina a scăpat toată punga cu zahăr.

Dansul artistic înscenat de ei e organizat cam întotdeauna pe perechi, care trebuie obligatoriu să se poarte pe sus -el pe ea şi ea pe el. Chiar dacă în timpul desfăşurării dansului se vor mai depărta unul de altul, va fi doar o despărţire scurtă, înşelătoare. Până la urmă, după repetate ezitări, partenerii se vor apropia din nou şi vor termina dansul într-o îmbrăţişare finală, foarte complicată din punct de vedere tehnic, dar de mare efect; de obicei ea, femela, între labele lui, dacă bineînţeles specia animalului care dansează permite această figură.

Filmele create de ei sunt o culminare a gustului lor artistic şi o sumă a tuturor ideilor despre artă pe care le au. Dacă vreun animal doreşte să se documenteze despre arta lor, dar nu are timpul necesar să colinde toate muzeele, teatrele, sălile de concert şi spectacolele de balet, poate culege toate informaţiile dorite într-o formă mai simplă şi mai economică, ca timp şi bani. Se va duce la cinematograf o singură dată sau va urmări la televizor unul din filmele considerate drept reuşite în gen. Va afla totul despre arta

lor şi chiar mai mult. Fiecare film de-al lor este o extremă a ceva, o culme a ceva, ceva ce nu s-a mai văzut, ceva unic, şocant, ultra şocant, extraordinar.

*

Dacă în celelalte arte se mai abţin puţin, din cauza genului care nu le permite întotdeauna etalarea gustului lor - ori din cauza limitelor tehnice, ori din cauza tradiţiei pe care nu pot s-o dea la o parte chiar aşa de simplu - aici, în lumea cinematografului îşi fac de-a dreptul de cap. E paradisul lor. Au la îndemână culorile sintetice, decorurile prefabricate, deci lumea şi natura remodelată în atelierele lor de tâmplărie, aşa cum cred ei că e bine să arate, îşi fac costumele pe care le cred ei potrivite, croite după gustul lor şi muzica adecvată, care cred ei că ajută la înţelegerea stării psihice a protagoniştilor.

Cât despre conţinut, un singur lucru se poate spune: tot ce fac în cinematografia lor, e cu intenţia de a-l da gata pe spectator. Totul e dus până la extrem. Chiar dacă scenariul e făcut după o lucrare literară deja în circulaţie, al cărei conţinut se cunoaşte, ei îşi permit cele mai mari extravaganţe. Interpretează textul cărţii aşa cum vor ei. Rescriu cartea după gustul lor şi nimic altceva. De altfel, nu există nici o lege care să pedepsească nerespectarea textului literar, aşa că de ce să n-o facă?

Scenariul este pentru ei totul. Nici nu-i interesează pe ce e bazat. Se scrie un scenariu, şi cu asta basta. Textul literar original e schimbat, transformat, lungit, compilat, masacrat, aşa cum li se potriveşte mai bine actorilor, ecranului, mijloacelor financiare disponibile şi intereselor lor comerciale.

Nu omit nici un mijloc care poate fi folosit să ţină trează atenţia spectatorului. Până şi în cele mai plictisitoare scene, unde nu au nimic de spus spiritului, se dedau la mijloace dezgustător de ieftine pentru a mulţumi ochiul, încep cam întotdeauna cu o succesiune de culori epatante, urmate de peisaje nemaivăzute sau cunoscute, dar plasate în cu totul alt continent şi aduse la locul acţiunii prin trucaje cinematografice, dar mai ales animale cu o costumaţie indecentă sau chiar fără costum, animale care apar şi dispar fără nici o legătură cu acţiunea filmului, doar pentru a trezi interesul spectatorului.

Gustul lor artistic emană din fiecare scenă şi îi defineşte cât se poate de bine. Filmele sunt pline de situaţii nemaivăzute, nemaiauzite: scene de groază, scene de fericire totală, lacrimi care se transformă în flori, criminali care sunt prinşi întotdeauna şi aduşi în faţa justiţiei, războaie care sunt câştigate de cei buni şi sânge, mult sânge care curge, aşa, fără limită (pentru că tot nu e decât vopsea roşie), dragoste până şi după moarte, dragoste împărtăşită şi descendenţi care vor fi întotdeauna înţelepţi încă din fragedă tinereţe, balauri cărora li se vor tăia până la urmă toate capetele, oricât de repede ar creşte la loc, vărsând între timp foc şi fum de pucioasă.

Chiar dacă în celelalte arte fericiţii reuşesc uneori să păcălească publicul, folosind o reclamă bună şi toate metodele clasice de răspândire a produsului artistic - săli de concerte pentru muzică, expoziţii şi muzee pentru pictură, sculptură sau grafică, şi aşa mai departe - cu cinematografia socoteala e simplă. Nu încearcă să păcălească pe nimeni. Sunt sinceri în ceea ce fac şi nu se sfiesc, pentru că le place genul şi sunt de-a dreptul mândri de rezultatele sincerităţii lor. în cinematografie nu pot fi luaţi drept alţii, dar nici ca alţii să le ia locul în ochii publicului nu acceptă.

Cinematografia lor, sunt ei înşişi.

Toată arta animalelor sănătoase - fericite, indiferent în ce domeniu s-ar manifesta, e un pericol public.

Tocmai pentru a preveni apariţia unor asemenea aşa zise - "opere de artă", dacă ar fi după cum credem noi, şoarecii, şi dacă am avea posibilitatea punerii în practică a ideilor noastre, noi am impune un regulament strict de funcţionare a creaţiei artistice, cu totul diferit de cel al rudelor noastre.

N-aş putea să vă înşir de pe acum toate punctele pe care le-ar conţine regulamentul, deoarece el încă nu există şi abia ar trebui elaborat de o comisie de specialişti de-ai noştri. Ceea ce ştiu însă şi încă foarte bine, este că eventualul regulament ar conţine câteva puncte clare în legătură cu starea fizică şi psihică necesară, şi obligatorie pentru orice animal (indiferent de lungimea cozii sau culoarea ochilor) care doreşte să vină în contact cu arta.

Orice operă de artă, din orice domeniu, nu ar avea permisiunea de a fi pusă în circulaţie sau prezentată publicului decât dacă ar fi însoţită de un certificat de boală (cu o dată recentă) eliberat de autorităţile medicale competente. Fără un asemenea certificat lucrarea ar fi ca inexistentă, chiar dacă autorul ar încerca să dovedească cu martori şi declaraţii scrise că a lucrat în stare de boală şi că n-a reuşit să obţină certificatul din motive familiale sau personale, deosebit de serioase. Excepţie vor face doar cei care sunt imobilizaţi de o paralizie parţială a labelor sau de o paralizie totală. Atunci ei vor putea ataşa la lucrarea lor certificatul lor de boală permanent, sau o fotocopie legalizată.

în privinţa acestui punct al regulamentului, am fi foarte serioşi. La o adică, vom încerca prin toate mijloacele posibile să prevenim frauda, chiar şi cea parţială, îndeosebi la lucrările mici care durează puţin ca execuţie (muzică, dans, poezie, teatru) vom fi deosebit de severi. Publicul va trebui ferit nu numai de opera de artă în sine, ci şi de traducători şi mai ales interpreţi, care cu personalitatea lor, eventual sănătoasă, fericită, ar putea infecta opera originală, strecurând în ea fericirea lor personală, nedorită.

Tânăra generaţie va fi şi ea educată în spiritul acestor principii.

*

Tinerii care vor dori să-şi manifeste talentul artistic creator sau interpretativ, o vor putea face prezentându-se la forurile noastre competente, specializate în probleme de tineret, unde vor putea solicita o autorizaţie de funcţionare artistică, temporară, care va trebui reînnoită la fiecare început de săptămână. Ea va cuprinde o fişă anexată cu câteva rubrici, în care tânărul artist va fi obligat să noteze ziua, ora şi durata activităţii lui artistice, iar în dreptul fiecărei consemnări de acest fel se va cere o confirmare, semnată de patru martori oculari sau un medic de cartier, cu specificarea exactă a bolii sau a problemei psihice prezente în timpul activităţii lui artistice.

Fără aceste dovezi certe, tânărului artist nu i se va reînnoi autorizaţia de funcţionare artistică, oricât de talentat şi entuziast ar fi.

Pericolul infectării artei e prezent şi la unul bătrân, şi la unul tânăr. Doar că la cei tineri pericolul e mai mare decât la cei mai în vârstă, care, vrând-nevrând tot mai au ceva boli în stare latentă sau activă. Sănătatea lor permanentă e un pericol continuu.

De aceea ei vor trebui supravegheaţi cu mai multă atenţie.

Bineînţeles că nu am pretinde de la ei boli grave şi incurabile. Doar ceva, care să le deranjeze sănătatea, şi astfel, să se încadreze în principiile noastre.

Cel sănătos şi fericit, fie el tânăr, fie bătrân, oriunde s-ar afla şi în orice domeniu s-ar manifesta, n-ar avea voie în nici un caz şi sub nici o formă să se apuce de treabă înainte de a înghiţi câteva pastile care

să-i provoace o uşoară durere de cap, de stomac, de măsea sau reumatică.

Pentru varietate, ar putea fi folosită şi îmbolnăvirea indirectă, a familiei lui, a unuia din pui sau a unui frate iubit sau chiar efectul unei veşti triste (născocite de forurile artistice competente) ca de exemplu: decesul unei rude apropiate (părinte, frate, soră, văr de gradul I) ar fi destul de eficientă în unele cazuri.

Totul va fi binevenit pentru deranjarea fericirii lui. Numai astfel vom avea o garanţie sigură că nu se va apuca să facă prostiile pe care le creează insul în stare de fericire.

Noi, şoarecii, suntem convinşi că eliminarea bolilor, a grijilor de orice natură din viaţa artistului, a foamei, a problemelor materiale, ar însemna sfârşitul artei. O lume plină cu animale răsfăţate ar însemna o lume plină cu creiere leneşe. Or, spuneţi-mi şi mie, cine are nevoie de aşa ceva?

Aţi observa desigur, cât de inspirat şi de logic sunt eu, tocmai azi, tocmai acum când vă scriu aceste rânduri? Şi, ştiţi de ce? Pentru că sunt bolnav! Da, da... Sunt foarte bolnav!

în ajun am mâncat ceva, poate nu suficient de proaspăt şi acum iată consecinţele. Mă doare capul, stomacul, urechile şi dinţii. Mă doare totul.

Ce dovadă mai bună aş fi putut să vă ofer ca să vă conving că doar aşa se poate face o treabă de calitate şi că rudele noastre albastre nu au dreptate?

12. A PLÂNGE SAU A NU PLÂNGE

acrimile şi plânsul au fost de multă vreme motive de ceartă în lumea animalelor, întrebarea dacă animalul e făcut de natură să plângă sau nu, a frământat multe capete celebre.

A lăcrima sau a nu lăcrima?... Iată întrebarea care a dat naştere multor dispute ştiinţifice, morale şi filosofice interminabile. Şi, spre ruşinea ştiinţei, nici până azi nu s-a răspuns competent la ea. Iar acolo unde nu există competenţă, domneşte haosul, asta o ştie oricine.

încă de acum 58 de secole au apărut două curente filosofice opuse, fiecare cu adepţii lui. De atunci şi până azi, ambele curente au continuat să existe. Doar suporterii s-au schimbat între timp.

Cei care sunt pentru, au convingerea că felul lor de a privi viaţa şi de a lăcrima fără încetare este singura manieră justă de a trăi onorabil, şi că numai ea poate duce la o bună înţelegere între toate animalele lumii şi chiar la fericire universală, în timp ce adepţii curentului opus n-ar vărsa o lacrimă nici dacă i-ai tăia în bucăţi. Ei privesc lacrimile ca un semn de slăbiciune care degradează animalul. De aceea spun, că un animal cu demnitate nu ştie ce e plânsul şi nu va vărsa nici o lacrimă, niciodată.

Pe lângă aceste două extreme clasice mai avem de-a face şi cu o categorie de indecişi, fluctuanţi sau inconsecvenţi, care plâng ocazional, în funcţie de mersul vremii, starea sănătăţii vecinilor sau cine ştie ce altceva, cu care nu au nimic personal. Aceştia însă prezintă o categorie restrânsă ca număr, cu care lumea animalelor nu se poate mândri. Dacă te-ai decis să lăcrimezi, n-ai decât. Dar fii consecvent. Nu că azi aşa şi mâine altfel.

Cu un animal care nu are o atitudine consecventă în problema lăcrimatului e mai bine să nu ai nimic de-a face. îl apucă plânsul când nu te aştepţi sau îl vezi că n-are de gând să verse o lacrimă nici chiar atunci când toţi confraţii lui s-au decis să inunde pământul.

De aceea, nu mă voi ocupa acum de această categorie echivocă. Nu e deloc interesantă. Mi-aş pierde

doar timpul.

*

Cei care au o atitudine stabilă, indiferent de categoria din care fac parte, sunt mai interesanţi. Chiar dacă nu sunt sinceri întotdeauna, dar cel puţin sunt consecvenţi şi ai cu ei o socoteală. Cel mai rău e când nu ştii ce animal ai în faţă. Crezi că e de un fel, şi când colo nu e. Te aştepţi să fie decent şi iată-l că te udă cu lacrimile lui, fără nici o jenă. Sau invers. Şi nici n-ai cum să le lipeşti la toţi pe frunte un bileţel colorat sau o stea galbenă, ca să ştii cu care din ei ai de-a face. Aşa că nu-ţi rămâne decât să încerci să-i recunoşti, dacă poţi, ori să fii stropit, dacă ai greşit diagnosticul şi nu ai fost pregătit.

în viaţa de toate zilele există riscul surprizei, dar să nu credeţi că e chiar aşa de grav. în lume este loc suficient pentru toţi, şi fiecare n-are decât să facă ce vrea. N-ai decât să te fereşti de cei care nu-ţi convin. Dacă poţi. Dacă nu poţi, e vina ta şi trebuie să le suporţi tovărăşia. Sunt doar contemporanii tăi. Nu-i poţi expedia pe altă planetă sau în alt timp doar ca tu să te simţi ceva mai bine. Şi ei te suportă pe tine, şi tu trebuie să-i suporţi pe ei.

De aceea, în viaţa de toate zilele nu s-a făcut până acum nici o diferenţiere între umezi şi uscaţi.

în viaţa politică însă lucrurile stau cu totul altfel. Şi unii şi alţii au drept de vot, e adevărat, dar aici e deosebit de important să-ţi afişezi cu claritate şi fără echivoc atitudinea.

E şi normal să fie aşa, de vreme ce fiecare trăieşte şi se vaită altfel, deci, au programe politice diferite. Şi nu numai atât. în politică trebuie să-ţi precizezi poziţia chiar de la început, ca fiecare să ştie, în orice clipă din zi şi din noapte cine eşti, pe cine reprezinţi, de ce grupare politică aparţii, dacă se poate conta pe tine sau nu?!

E mai rău de politicienii umezi, pentru că ei trebuie să-şi afişeze tot timpul lacrimile, fără pauză. Animalul umed, neangajat în politică, mai poate să-şi permită în timpul nopţii sau în orele de prânz, câte o pauză de 20 minute, când să nu plângă. Politicianul umed însă, niciodată.

Flămând sau sătul, sănătos sau bolnav, nefericit total sau să pleznească de fericire, pe vreme bună sau rea, un politician trebuie să se văicărească tot timpul, cu lacrimi mari, vizibile în fotografiile reporterilor şi în interviurile televizate. Altfel s-ar putea crede că e un reprezentant al uscaţilor, or, asta ar însemna un dezastru politic. Nimeni nu-şi poate permite aşa ceva. O neînţelegere de acest fel ar însemna sfârşitul carierei lui de politician. S-ar putea crede că a trecut la ceilalţi, din cauza deteriorării situaţiei taberei lui. Iar urmările nu s-ar lăsa mult aşteptate. S-ar declanşa numaidecât o instabilitate politică, o criză economică, fluctuaţia preţurilor la bursele lumii, urmate de şomaj, greve, falimente, inflaţie, revoluţii

şi războaie mondiale. Ce poate fi mai rău?

*

Pentru a preveni situaţiile neclare, toţi delegaţii participanţi la sesiunile "Organizaţiei Animalelor Unite" se bucură de un tratament adecvat ideologiei lor.

Astfel, pentru bunul mers al lucrurilor a fost plasat în faţa fiecărui delegat văicăreţ câte un lighean imens, imprimat cu emblema tribului pe care-l reprezintă, şi fiecăruia i se aduc din trei în trei minute câte două prosoape mari şi uscate, ca să-şi şteargă lacrimile şi pentru a preveni o posibilă inundaţie sau umezirea picioarelor celor uscaţi.

"Fiecare să se simtă bine", aşa sună lozinca organizaţiei. Fiecare să arate ce este şi să nu-i fie ruşine de ceea ce este. Dacă ţi-e ruşine şi nu vrei să arăţi ceea ce eşti, înseamnă că nici nu mai eşti ceea ce vrei să fii. Deci, fii sincer, ca să poţi deveni ceea ce eşti cu adevărat.

Cele câteva secole care au trecut de când animalele s-au împărţit de bună voie în umede şi uscate, au avut o influenţă vizibilă asupra felului de viaţă, a obiceiurilor şi a felului de a gândi în general.

A plânge sau a nu plânge înseamnă azi mai mult decât a vărsa şuvoaie de lacrimi sau a nu picura nici una. Ar fi prea simplu, dacă aşa ar fi.

Fiecare din ei trăieşte, gândeşte, mănâncă, se reproduce şi moare altfel. Lăcrimatul a schimbat structura societăţii şi chiar harta lumii, întreaga lume animală civilizată, cu buna ei funcţionare, e bazată pe convieţuirea paşnică şi buna înţelegere între cei care plâng tot timpul, [cu afiliaţii lor: cei care se vaită tot timpul şi cei care sunt nemulţumiţi de toate, tot timpul] - pe de o parte - şi cei care nu plâng niciodată, [cu afiliaţii lor: cei care nu se vaită niciodată şi cei care nu sunt niciodată nemulţumiţi] pe de altă parte.

O lume în care ar exista doar unii din ei, nici n-ar putea să funcţioneze. Ar fi ca un parlament fără un partid de opoziţie, care s-ar transforma foarte repede şi cu siguranţă într-o dictatură. Şi unii şi alţii la putere, fără opoziţia celuilalt nu ar da rezultate bune. împreună însă, fiecare în felul lui îşi aduce contribuţia la bunul mers al societăţii, tocmai pentru că e sincer convins că ceea ce face, e bine.

Gândiţi-vă numai, ce ne-am face dacă am avea pe lume doar un singur fel de animal? Plângătorii, de exemplu. Imaginaţi-vă o întrunire publică, un carnaval sau o înmormântare cu fanfară şi cu un cortegiu ceva mai lung. Păi, cele mai complicate sisteme de irigaţie şi toate reţelele de canalizare existente n-ar fi suficiente să înghită torentul de lacrimi produse de participanţi. Şi, cum evenimente de toate felurile se întâmplă zilnic, şi pretutindeni, în scurtă vreme, adică în două, trei zile, întregul glob pământesc n-ar mai avea nici un petec de pământ neinundat de ape. Animalele înlăcrimate ar

circula numai cu bărcile, ar trăi pe apă, s-ar hrăni şi s-ar înmulţi pe apă, şi-ar ţine toate întrunirile politice, carnavalele şi înmormântările direct pe apă, iar lacrimile lor s-ar scurge direct în oceanul general, care ar creşte pe zi ce trece, pentru că animalele înghesuite pe bărci şi corăbii ar avea pe zi ce trece tot mai multe motive de plâns.

Ce lume ar mai fi aceea?... Vă întreb eu pe dumneavoastră. O lume tristă, asta e sigur. O lume în care numai puţini ar vrea să trăiască.

Acelaşi lucru s-ar întâmpla şi cu o eventuală lume a uscaţilor. Nici ea n-ar fi pe placul multora. Şi de asta puteţi fi siguri.

De aceea, doar combinaţia lor este cea care ne garantează o funcţionare echilibrată a lumii. Fiecare în felul lui se pricepe mai bine la câte ceva.

Cei umezi, împreună cu cei uscaţi, păstrează echilibrul balanţei sentimentale a lumii, într-o poziţie relativ stabilă. Micile înclinări, spre unii sau spre alţii, provocate de cei inconsecvenţi, nu trebuiesc puse la socoteală. Ele sunt nesemnificative. Echilibrul se menţine, pentru că fiecare parte e mai bună la ceva.

Uscaţii planifică mai bine, pentru că n-au ochii înlăcrimaţi. Umezii execută lucrările mai bine şi se pricep să critice greşelile strecurate în planificare. Uscaţii sunt preocupaţi mai mult de viitor - privesc mai bine înainte, în timp, poate tot din cauză că n-au lacrimi în ochi. Devin politicieni, futurologi, matematicieni, astronauţi, chirurgi, ori îşi pun corpul la dispoziţia confraţilor chirurgi pentru a fi cercetat şi proiectat eventual în cosmos, doar pentru a sluji ştiinţa, chiar şi după moarte.

Umezii, în schimb, nu prea vor să aibă nimic de-a face cu viitorul. Ei preferă domeniul trecutului. Se specializează în studierea istoriei, a trecutului glorios al unor animale de mult dispărute, se ocupă cu arheologia şi de tot ce priveşte frumoasele vremuri apuse, pe care pot să le regrete din adâncul sufletului şi chiar să bocească fără oprire în timpul studiului. Vor scrie şi lucrări despre frumuseţile trecutului, dar mai ales biografiile romanţate ale unor animale celebre, pe care vor încerca, cu lacrimi în ochi, să le recomande pentru educarea uscaţilor.

Uscaţii ştiu să compună cântece; umezii se pricep foarte bine să le interpreteze, pentru că lacrimile pot fi lăsate să curgă liniştit în timpul cântatului. Uscaţii pornesc deseori războaie; umezii ştiu mai bine cum să le oprească şi cum să încheie o pace.

Uscaţii au în general înclinaţii spre eroism, şi izbutesc uneori să se şi sacrifice pentru câte ceva. Umezii sunt specializaţi în slăvirea eroilor şi în ridicarea statuilor.

Uscaţii ştiu cum să omoare, iar la nevoie ştiu cum să moară. Umezii ştiu să înmormânteze deosebit de frumos şi să organizeze funeralii impresionante.

Şi, uite aşa, fiecare în felul lui îşi face treaba la care se pricepe cel mai bine şi pentru care natura l-a înzestrat cu un mic plus faţă de celălalt, convins că felul lui de a fi este cel mai productiv şi folositor societăţii. Nici unul din ei n-a renunţat la felul lui de a fi, şi mai mult ca sigur că nici în viitor nu va renunţa nici unul, pentru că numai aşa, rămânând fiecare în continuare ceea ce este, se pot urî unii pe alţii în continuare, sau iubi cu pasiune - în funcţie de împrejurare.

Ce s-ar face unii fără ceilalţi? Iată întrebarea.

Iar dacă o să mă întrebaţi pe mine cum e mai bine sau ce e mai sănătos pentru animalul de rând?... v-aş răspunde că: fiecare să facă întocmai cum îi place şi cum se simte mai bine. Dacă aveţi lacrimi în plus şi vreţi să plângeţi, atunci plângeţi! Dacă gândiţi că e păcat de lacrimi, indecent sau ruşinos şi nu vreţi să plângeţi, atunci să nu plângeţi pentru nimic în lume!

Oricum aţi proceda, tot bine va fi.

Doar un singur lucru e bine să ştiţi; ochii prea uscaţi sau prea umezi dăunează sănătăţii. Iar dacă consideraţi că e indecent să rămâneţi nepăsători la lacrimile altora, nu uitaţi că e tot la fel de indecent să vă stropiţi contemporanii cu lacrimi. Deci, fiţi decenţi. Feriţi-vă de umezeala altuia, dar nici voi nu-i împroşcaţi pe alţii cu lichidele voastre. Asta e!

13. OAMENII SUNT NIŞTE VIEŢUITOARE CIUDATE ŞI DEOSEBIT DE PERICULOASE PENTRU ŞOARECI

a trebui să scriu ceva şi despre oameni, gândi şoarecele înainte de a se apuca de scris. Dacă ei s-au ocupat atât de mult de noi, şoarecii, acum a sosit momentul să ne ocupăm şi noi de ei. Va fi destul de complicat, gândi el din nou şi cu laba dreaptă începu să-şi scarpine vârful urechii.

Era plăcut să-ţi scarpini vârful urechii, mai plăcut decât să scrii despre oameni. Dacă Tipograful nu i-ar fi cerut-o, în mod sigur nu s-ar fi apucat să scrie despre ei, ci ar fi continuat acum să-şi scarpine urechea dreaptă, iar pe urmă, după ce ar fi terminat cu urechea dreaptă, ar fi trecut şi la urechea stângă, iar pe urmă la spate şi la coadă. Şi ar fi continuat aşa, cu scărpinatul, până ar fi obosit. Iar despre oameni tot n-ar fi început să scrie.

Oamenii sunt nişte fiinţe ciudate. Ei sunt cei mai complicaţi şi imprevizibili dintre toate vieţuitoarele pe care le-a întâlnit. Au caractere diferite, au complexe, probleme psihice, probleme materiale, sociale, au credinţe diferite, suflete diferite, sunt posesivi de parcă ar trăi veşnic, organizează greve, războaie şi parăzi militare cu drapele şi tancuri. O întreagă harababură. Cine să-i înţeleagă?! E mult prea m u lţă încurcătură în ceea ce fac.

Pe urmă apare, desigur, dificultatea de ordin tehnic a unui şoarece de a cunoaşte direct, la faţa locului, toate amănuntele vieţii oamenilor. Un şoarece nu are acces peste tot în viaţa oamenilor, deci nu poate fi prezent pretutindeni, ca să vadă cu proprii lui ochi ce fac şi ce dreg ei. Iar dacă nu vezi totul cu ochii tăi, nu vei poseda informaţii directe, şi vei fi silit să foloseşti informaţii indirecte, care nu pot fi considerate demne de încredere.

Intermediarii în domeniul informaţiei au fost întotdeauna şi sunt şarlatani, ca toţi intermediarii de

altfel. Dacă unul ia informaţia dintr-o parte şi o dă mai departe altuia, o face cu un interes. Nu o face niciodată pentru nimic, doar aşa, pentru că ar avea un suflet bun şi vrea să facă un bine semenilor lui. O face cu un interes, şi o schimbă sau o transformă aşa cum îi dictează interesul, ca să o facă cât mai credibilă şi mai vandabilă celui interesat să o preia.

*

Intermediarii în domeniul informaţiei nu sunt organizaţii de caritate. Altfel, ar face transferul de informaţii cu totul alt fel, şi ai putea avea încredere în ei. Aşa însă, poţi să te foloseşti de informaţiile lor doar parţial. Mai iei sau mai elimini câte ceva, mai inversezi sau combini, ca să ajungi acolo unde crezi tu că e adevărul.

Şi uite aşa, îţi faci până la urmă treaba cu informaţiile luate de la ei. Altă posibilitate n-ai, din moment ce nu poţi să-ţi procuri singur toate informaţiile. Dar, poate că nici nu e rău că e aşa. La urma urmei, un scriitor nu e jurnalist, nu e cercetător ştiinţific şi nici sociolog. Un scriitor poate să-şi permită unele improvizaţii sau figuri de stil care să ducă la adevărul gândit de el, nu mai puţin adevărat ca adevărul altora.

Şi cu această idee în cap, se apucă să scrie:

"Oamenii sunt nişte vieţuitoare mai mari decât şoarecii. De aceea, ei sunt periculoşi pentru şoareci.

Ei se deosebesc de toate celelalte animale mari, în primul rând prin dezordinea şi inconsecvenţa în felul lor de a trăi. Cu toate celelalte animale mari ai o socoteală precisă. Ştii ce obiceiuri au, deci ştii la ce te poţi aştepta din partea lor. Ştii ce mănâncă, ştii pe unde umblă, când se culcă, când se scoală, ce le place şi ce nu le place. Socoteala e simplă, şi astfel relaţia e clară.

Doar cu oamenii lucrurile se complică, pentru că socoteala nu e simplă, deci relaţia nu e clară.

Şi pentru că aşa stau lucrurile, orice şoarece sănătos la cap se va feri să intre în legătură cu ei. Fie ea o simplă legătură de prietenie, fie o relaţie comercială sau una culturală. Acolo unde nu există claritate, nu poate exista nici o relaţie clară.

în mod paradoxal, oamenii nu apelează la carnea noastră şi nici la pielea sau la vreun alt ţesut al organismului nostru. Cel puţin până acum aşa a fost. Cu ei însă nu ştii niciodată. De la o zi la alta îţi descoperă o teorie nouă despre ceva în legătură cu rasa din care faci parte sau ceva din organismul tău, care dintr-odată va deveni important pentru ei, şi numaidecât te folosesc ca materie primă pentru săpun sau ştiu eu pentru ce alt preparat, de nici dracu nu te mai scapă.

Deocamdată am scăpat de ideile lor extremiste. Ori că nu le place gustul cărnii noastre, ori că suntem prea mici pentru scopurile lor mari. Cine să-i înţeleagă? Toleranţa lor însă e foarte capricioasă.

Faptul că nu ne mănâncă şi încă nu ne-au programat în producţia lor de conserve, nu ne scuteşte de alte idei ciudate de-ale lor, care au drept urmare repetate masacre cu chimicale otrăvitoare, foc şi apă.

Uneori spun că mâncăm din alimentele lor, alte ori că ne facem vizuina acolo unde nu e bine pentru ei, ori că suntem prea mulţi şi le stricăm aerul şi apa. Mereu născocesc câte ceva, care pe urmă le dă dreptul, astfel justificat, să ne extermine.

Masacrele lor se repetă şi nimeni nu intervine în sprijinul nostru. Noi am depus de mai multe ori plângeri la sediul Organizaţiei Animalelor Unite, totul însă fără rezultat. Niciodată nu putem obţine o majoritate de voturi, prin care acţiunile oamenilor să fie condamnate. Multe animale mari preferă ori să se abţină de la vot, ori să voteze pur şi simplu împotriva noastră. Aşa merg lucrurile şi n-avem ce-i face.

Dar şi din punct de vedere cultural e greu să te înţelegi cu oamenii, căci au fel de fel de idei ciudate pe care noi nu le putem înţelege deloc.

Orice şoarece, cât de puţin instruit ar fi el, ştie că realitatea e una singură, cea pe care o vedem în jurul nostru - o putem vedea cu ochii, auzi cu urechile, mirosi cu nasul, pipăi cu labele, întreaga noastră lume spirituală e bazată pe lucruri concrete şi verificabile.

La ei e cu totul altfel. Ei cred că există şi ceea ce nu se vede, nu se aude şi nu se simte. Ori, cu asta încep toate încurcăturile. Atâta timp cât toate părerile pot fi cântărite şi analizate de toţi, există şansa de a ajunge la o înţelegere. Dacă însă subiectul contradicţiei nu e vizibil, şi nu avem decât imaginaţia unuia sau a celuilalt, care se contrazic, încurcătura e totală. Nimic nu poate fi lămurit, pentru că nimic nu poate fi verificat.

Toate încercările noastre de a le schimba convingerile ne-au costat deja foarte multe vieţi. Nu o dată în decursul istoriei, şoareci de-ai noştri înţelepţi şi cu bun simţ au încercat să demonstreze, cu dovezi clare, că imaginaţia lor le face farse şi că fantezia nu poate fi folosită ca bază pentru o teorie a realităţii.

Sfârşitul a fost de fiecare dată acelaşi. Nu numai că n-au acceptat argumentele şoarecelui, dar pedeapsa pe care i-au aplicat-o pentru îndrăzneala lui de a-i confrunta, a fost complet în afara oricărei reguli de conduită civilizată. Nu s-au mulţumit cu o execuţie simplă, convenţională - pe care o aplică tot timpul vinovaţilor de orice fel, când vor să scape de ei - prin spânzurare, decapitare, împuşcare sau electrocutare. S-au răzbunat pe bieţii şoareci, pentru îndrăzneala lor de a-i contrazice pe oameni, arzându-i de vii, de faţă cu rudele, în timp ce ei stăteau adunaţi în jurul focului şi cântau melodii despre frumuseţea adevărului unic.

Spuneţi-mi şi voi dacă mai merită sate ocupi de ei şi să încerci să le luminezi mintea?

Norocul nostru, e că dragostea aceasta a lor pentru fantezie şi simboluri este atât de puternică, încât sunt capabili să se măcelărească şi ei între ei, cu milioanele, doar ca să-l silească unul pe altul să accepte ideile lui despre ce e şi ce nu e adevărat.

Aş spune chiar că asta ne şi place.

Pentru noi, dacă e să privim în urmă, de-a lungul istoriei, toate perioadele de tensiune şi războaie ale oamenilor, au însemnat perioade de prosperitate şi de bunăstare. Mereu când puneau la cale vreun război, erau atât de ocupaţi cu omorârea adversarilor, adică să se omoare unul pe altul, om pe om, (ce poate fi mai frumos pentru un şoarece!) încât nu le mai rămânea timp şi nici energie să se ocupe de noi. Iar noi am putut trăi în linişte atât timp cât ei se luptau între ei.

Asta e frumos la ei: fac totul deosebit de bine şi nu se îndepărtează de la acest principiu, nici atunci când e să se omoare între ei.

Să nu credeţi însă că oamenii sunt întotdeauna atât de hotărâţi să-şi impună ideile. Nu, nu, nici vorbă. Au multe idei pentru care nu se iau la bătaie şi pe care le schimbă chiar de la o zi la alta, fără să se ruşineze. Când e vorba de asemenea adevăruri sunt ceva mai toleranţi cu semenii lor. Dar nu mă întrebaţi care sunt adevărurile pentru care se iau la bătaie şi pentru care nu se iau, că n-aş şti să vi le numesc. Nu aş putea să vă dau nici măcar un exemplu, pentru simplul motiv că în timp ce eu v-aş pune aici pe hârtie un exemplu de adevăr pentru care nu se iau la bătaie, ei să şi înceapă un război mondial. Sau poate dacă m-aş apuca acum să vă scriu aici un exemplu de adevăr de-al lor, pentru care au început deja patru războaie regionale şi două mondiale, până să ajungă în faţa ochilor voştri exemplul meu, el să devină ridicol, iar eu să fiu învinuit de calomnie şi băgat în închisoare. Vă daţi seama că nu pot să-mi asum un asemenea risc.

Mai bine să nu le reaminteşti ideile lor vechi. Aşa cel puţin ai şanse mai mari să apuci o bătrâneţe lipsită de griji.

Oamenii mai au multe alte obiceiuri ciudate. Visează mai mult decât alte animale şi le plac teribil culorile.

Se înţelege că nici în privinţa aceasta nu au o unitate de păreri. Dar, mă rog. Treaba lor.

Au culori preferate, pe care le folosesc la confecţionarea hainelor, şi culori oficiale pe care le folosesc la confecţionarea drapelelor. Culoarea oficială diferă de la ţară la ţară, ca să nu se ivească încurcături. Vopsesc nişte bucăţi mari de mătase în culoarea oficială şi le fixează în vârful unor bastoane

lungi, cu care ies pe străzi şi cântă cu toţi deodată, uitându-se la drapelele care flutură în bătaia vântului. Chiar când nu e vânt, au mare plăcere de culorile lor oficiale şi cântă cu mult entuziasm pe sub pânzele colorate.

*

Te prăpădeşti de râs dacă-i vezi cu câtă seriozitate fac toate nebuniile acestea.

Vă spun eu că sunt ciudaţi! Dacă Tipograful nu m-ar obliga să scriu despre ei trei capitole, nici prin gând nu mi-ar trece să-mi pierd timpul cu toate ciudăţeniile lor.

Au însă şi părţi bune, trebuie s-o recunosc.

Dacă o să luaţi la rând toate animalele şi vieţuitoarele lumii, o să vedeţi că ei sunt cei mai buni fabricanţi de hârtie. N-aş putea însă să vă spun dacă o produc atât de bine pentru că le place să aibă hârtie, sau pentru că au nevoie de ea? Poate că şi una şi alta. Nu ştiu. Fapt e că o produc tot timpul şi în cantităţi mari. Se vede totuşi, că le place să aibă mereu puţină hârtie în preajma lor, altfel, ori nu se simt bine, ori nu pot funcţiona aşa cum trebuie, îi vezi tot timpul, că au la ei cărţi, dosare, acte, bancnote, ziare, paşapoarte, hârtie de împachetat, şerveţele de şters gura, hârtie igienică de şters fundul şi multe alte feluri de hârtie.

Pentru noi, şoarecii, hârtia are în primul rând un rol orientativ. O folosim ca indiciu. Acolo unde găsim ceva hârtie, ştim că în preajmă se află şi oameni. Sau, în orice caz, nu sunt departe. Oamenii nu sunt niciodată departe de hârtiile lor.

Uneori, în lipsă de altceva mai nutritiv, o folosim şi ca aliment. Dar numai în cazuri extreme. Gustul ei lasă mult de dorit, iar cerneala tipografică, cu care de cele mai multe ori e tipărită, îţi rămâne lipită printre dinţi şi îţi provoacă după vreo două ore de la înghiţire, o sete cumplită şi chiar puţină arsură în coşul pieptului.

Hârtia însă ne-a ajutat de multe ori să supravieţuim în timpuri grele. Căci, oriunde ne-am afla, în orice condiţii climaterice, chiar dacă e foarte cald, foarte rece, secetă sau inundaţie, puţină hârtie tot se mai găseşte de ronţăit, şi cu asta un şoarece modest tot îşi mai prelungeşte zilele, până când are noroc şi apar zile mai bune.

Oamenii se mai pricep la multe alte lucruri, dar poate cel mai bine se pricep să fabrice televizoare portabile.

Televizorul este cea mai importantă invenţie a oamenilor de la descoperirea hârtiei încoace. Nu întâmplător le şi iau la rând, în această ordine.

Televizorul a înfrumuseţat viaţa tuturor animalelor. Asta trebuie să recunosc. Pentru asta, oamenii sunt demni de laudă. Televizorul a alungat plictiseala din viaţa animalelor. Iar dacă animalul nu se mai

plictiseşte, înseamnă că nici nu mai suferă de angoase, de migrene, de ipohondrie şi mai ales de nesomn. De când animalele au televizoare, dorm bine chiar şi în faţa ecranelor; sunt mai liniştite, mai puţin agresive, mai înţelegătoare şi mai ales foarte bine informate despre mersul lucrurilor în lume.

*

Televizorul a îmbunătăţit relaţiile familiale între soţi, între părinţi şi puii lor, între fraţi şi surori. Pe scurt, a adus bucurie în multe cămine şi a făcut viaţa multora cu mult mai luminoasă.

Dar, bineînţeles că acesta e doar unul din aspectele problemei. Televizorul lor a adus în lumea animalelor şi cultura umană, cu tot ce are ea bun şi rău în ea.

Nici nu se putea altfel. Doar nu poţi cere oamenilor să producă o anume cultură pe calapodul nostru. Cultura nu e ca o pălărie de paie sau ca un pantof cu talpă dublă, pe care le croieşti exact pe măsura celui care doreşte să le cumpere. Cultura e un alt fel de produs. Un produs mult mai capricios, unde nu prea funcţionează sistemul măsurătorii obişnuite, ca la pantofii cu talpă dublă sau la pălăriile de paie.

Aici sistemul de măsură e cu totul altul, asemănător mai curând cu o amprentă decât cu o lungime exprimabilă în centimetri. De aceea devine atât de problematic transferul culturii de la un animal la altul.

Cultura e apoi un produs deosebit de sensibil, în ea se strecoară, până şi cele mai intime elemente ale celui care produce cultura: imaginea lui când n-a dormit destul, radiografia pulmonară, obiceiurile lui alimentare cu radiografia intestinelor, anexată, situaţia lui familială, cu toate actele potrivite, locul naşterii, cu certificat cu tot, starea materială, cu un extras al contului bancar, dar mai ales mirosul picioarelor lui, după ce nu s-a spălat 6 zile în şir.

Aşa că toţi cei care vin în contact cu produsul cultural vor lua contact, cu sau fără voia lor, nu numai cu mesajul artistic, dar şi cu restul elementelor personale ale celui care creează lucrarea de artă.

Fiecare ştie de altfel că aşa funcţionează relaţia între creator - creaţie - public consumator. Şi, oricât de mult s-ar strădui unul sau altul, nici un producător de cultură nu poate să-şi ascundă identitatea.

Nici oamenii nu fac excepţie de la regulă. Un şoarece simte mirosul lui peste tot. Până şi prin ecranul televizorului. Televizoarele produse de oameni pot fi bune dacă au dimensiunea potrivită. Programele lor însă, nu. Nu ni se potrivesc.

E adevărat că de mai multă vreme se discută la Organizaţia Animalelor Unite problema dreptului fiecărui animal la autonomie culturală. Au fost votate chiar şi câteva legi care garantează tuturor animalelor afiliate, pe lângă dreptul la teritorii proprii şi dreptul la cultură proprie. Asta însemnând posturi de radio, de televiziune şi edituri care să tipărească în limba animalului respectiv.

în practică însă, lucrurile stau cu totul altfel. N-ai nici teritorii proprii şi nici cultură proprie, pentru că n-ai posibilitatea să le obţii. Teritorii nu ţi se dau, iar cultura n-ai cu ce s-o plăteşti.

Cum să ai cultură proprie dacă nu ai fonduri suficiente, nici măcar pentru a pune temelia unei fabrici de televizoare? Iar dacă nu poţi să-ţi faci singur cultura, ţi-o face altul, după bunul lui plac. E dreptul lui, din moment ce el o plăteşte. N-ai ce-i face.

Uitaţi-vă numai ce am devenit noi, şoarecii, în cultura oamenilor?! Nişte caricaturi. Ne folosesc doar ca să facă filme pentru copii. Dacă ar fi să te iei după filmele lor, noi ar trebui să purtăm în permanenţă hăinuţe colorate, să dormim în paturi, ca oamenii, cu cămăşuţe de noapte, să bem băuturi alcoolice care să ne ardă intestinele, să începem să dansăm atunci când se aude muzica, să ne împrietenim cu raţe deosebit de inteligente şi cu dulăi imenşi, să facem farse pisicilor, păcălindu-le şi aducându-le în situaţii demne de plâns sau să purtăm războaie armate împotriva altor lighioane periculoase.

După părerea lor, noi avem sentimente umane, de parcă n-am fi şoareci: ne uităm în ochii iubitei în timp ce îi ţinem o labă din faţă, suferim vărsând şiroaie de lacrimi şi cântăm la două voci în terţe paralele sau mişcăm coada în toate direcţiile, atunci când suntem fericiţi.

Un şoarece matur va înţelege că e o aberaţie tot ce gândesc ei despre felul nostru de a fi. Dar ce te faci cu un şoarece tânăr care se întinde în faţa televizorului, nesupravegheat de adulţi?

Noi, părinţii, trebuie să fim în permanenţă atenţi, ca nu cumva unul din tineri să se strecoare la televizor şi să urmărească de unul singur programul. Ar putea să-şi vatăme creierul şi să înceapă să imite lucrurile pe care le vede la televizor. S-au mai văzut cazuri când tinerii noştri au început să fumeze şi să bea băuturi achiziţionate pe furiş de la alte animale mari, să poarte fustiţe scurte şi chiar să-şi acopere cu frunze mamelele în dezvoltare.

Reeducarea lor ne costă întotdeauna multă trudă. De aceea e important pentru noi să prevenim, în măsura posibilităţilor, îmbolnăvirea lor.

A devenit o regulă, ca de fiecare dată când tinerii privesc programele, ei să fie însoţiţi de adulţi, iar aceştia să le explice în permanenţă cum trebuie să înţeleagă imaginile pe care le văd.

Folosind în acest fel televizorul, acesta poate avea o deosebită importanţă educativă pentru tineretul în dezvoltare. Căci, unde mai găseşti în ziua de azi o asemenea îngrămădire de exemple inverse, în imagini colorate şi cu muzică potrivită? Nicăieri!

De altfel, televiziunea este singurul domeniu artistic al oamenilor pe care noi, şoarecii, îl putem folosi pentru educaţia tinerilor noştri - bineînţeles în forma inversă pe care v-am explicat-o. Celelalte domenii ale artei lor sunt pentru noi total neinteresante.

Dacă în viitor vom putea avea posturi de emisie proprii şi vom putea produce aparatele necesare, desigur că va fi mult mai bine. Până atunci însă, ne vom folosi în continuare de tehnologia lor, şi trebuie să vă mărturisesc că televizoarele şi toate aparatele oamenilor sunt de foarte bună calitate. Am avea nevoie de multă trudă şi investiţii mari, ca să putem produce ceea ce produc ei în prezent.

Oamenii au deci şi părţi bune.

Dacă mi s-ar cere să-i definesc într-un singur cuvânt, aş spune că sunt interesanţi. Doar atât. Pe urmă, dacă mi s-ar permite, aş mai avea de adăugat câteva sfaturi practice pentru tinerii noştri de vârstă preşcolară, şcolară, şi pentru confraţii mei, care, după cum se ştie sunt de multe ori atraşi de tot ce este interesant, fără să înţeleagă ce e bun şi ce e rău în aspectul interesant al unui lucru.

Le-aş chiţăi cam în felul următor:

"în primul rând, păstraţi o distanţă cât mai mare între voi şi oameni. Nu vă apropiaţi de ei, doar dacă e absolută nevoie, iar dacă nu mai e absolut necesar, măriţi numaidecât distanţa la maximum posibil.

Priviţi-i de departe, cât mai bine. Urmăriţi cu atenţie ce fac, cum se mişcă, dar mai ales încercaţi să aflaţi cum gândesc. La nevoie, folosiţi aparatură electronică de urmărire şi citiţi dosarele secrete, ascunse de ei în dulapuri blindate, doar să-i cunoaşteţi cât mai bine. Dar, nu vă lăsaţi înşelaţi de prima impresie, nici de a doua, nici de a treia, nici de a patra, nici de a cincia, nici de a şasea şi nici măcar de a şaptea.

Nu vă lăsaţi convinşi că fericirea voastră poate fi realizată doar în imediata lor apropiere şi în compania lor. Uneori pot fi destul de convingători, şi pot prezenta chiar şi argumente foarte logice, la prima vedere, cu care ar putea să vă ameţească.

Fiţi deosebit de prudenţi, mai ales când vi se oferă bucăţi de caşcaval şi de slănină afumată, prinse cu măiestrie pe o bucată de lemn, ca să nu le sufle vântul. Bucăţelele de caşcaval şi de slănină afumată, oferite de oameni, sunt însoţite întotdeauna de câte un arc de oţel, foarte bine întins - o invenţie a omului, care ar putea să vă coste viaţa, înghiţiţi-vă

saliva şi vedeţi-vă de drum! în nici un caz să nu vă atingeţi de asemenea bunătăţi. Oamenii nu oferă şoarecilor niciodată delicatese care să contribuie cu ceva la sănătatea lor.

Nu credeţi nimic din ce vă spun ei. Iar dacă insistă să-i credeţi şi încearcă să vă convingă de ceva, fiţi şi mai prudenţi. Puneţi-i să vă dea în scris conţinutul ideilor pe care încearcă să vi le bage în cap şi străduiţi-vă pe urmă, în linişte, la adăpost de privirea lor, să studiaţi textul, ca să înţelegeţi intenţia lor adevărată, ascunsă în spatele torentului de argumente. Toate argumentele oamenilor au drept scop să ascundă o intenţie, pe care nu vor să o facă cunoscută şi care întotdeauna e în detrimentul celuilalt.

Dacă aţi studiat bine textul, şi vi s-a părut convingător, nu vă daţi acordul imediat. Lăsaţi să mai treacă o vreme -cel puţin doi ani şi trei luni - până să luaţi o decizie.

înainte de a vă pune semnătura pe un document întocmit de oameni, faceţi-vă testamentul, cel puţin în trei exemplare şi daţi o copie spre păstrare fiului cel mai iute de picior, dar fără să-i pomeniţi nimic despre documentul pe care urmează să-l semnaţi. Altfel riscaţi să rămâneţi în memoria lui ca un părinte degenerat mintal. Şi ar fi păcat. Daţi-i testamentul şi nu-i spuneţi nimic.

Şi acum, după ce i-aţi dat testamentul în păstrare şi înainte de a vă duce la prima întâlnire prietenească cu oamenii, îmbrăţişaţi-vă consoarta şi puii, şi bineînţeles, nu uitaţi să le destăinuiţi toate ascunzişurile unde aţi pus în siguranţă rezervele alimentare pentru zile negre. O absenţă mai îndelungată, i-ar putea sili să aibă nevoie de ele.

Deci, nu uitaţi, fiţi prevăzători în tot ce veţi face.

Nu pierdeţi din vedere nici o clipă scopul permanent al faptelor voastre, acela de a rămâne în viaţă şi de a apuca o bătrâneţe lipsită de griji în sânul familiei. Căci cu oamenii în preajmă, nu ştii niciodată ce aduce ziua de mâine."

14. UMORUL LA OAMENI NU E CA LA ŞOARECI

morul oamenilor e cu totul altfel decât cel şoricesc. Iar dacă vă spun că e altfel, apoi fiţi convinşi că acesta e adevărul.

Noi râdem pentru că e în natura noastră să vedem lumea ca o înşiruire de evenimente plăcute. Bolile, tristeţea, foamea şi toate mizeriile provocate de ploaie sau de arşiţa soarelui, nu sunt pentru noi decât nişte accidente. Fac parte din viaţă. Durata lor e scurtă. Vin şi dispar, iar ceea ce rămâne în permanenţă e viaţa, cu bucuriile ei de netăgăduit, Iată de ce natura noastră oglindeşte, prin râsul nostru, tot timpul bucuria de a trăi. Aşa e la noi. Ne bucurăm de viaţă râzând. Şi râdem bucurându-ne de viaţă.

Ia uitaţi-vă la feţele oamenilor: numai bucuria de a trăi nu se oglindeşte pe feţele lor! Şi dacă veţi întâlni, din întâmplare, vreunul care să râdă de unul singur, asta înseamnă la ei că nu e în toate minţile: va fi declarat bolnav mintal, internat într-un spital special, unde, după mai multe luni de tratament cu împunsături şi scuturături electrice, va dispare orice urmă de zâmbet de pe faţa lui. Odată ieşit din spital, omul însănătoşit, cum spun ei, va deveni la fel cu ceilalţi: sobru şi trist, iar râsul lui va apărea doar la comanda celorlalţi, şi doar în momentul potrivit pentru ceilalţi.

Şi ei spun, ca şi noi de altfel, că râsul e sănătos, doar că un om sănătos nu are voie să râdă oricând. Oamenii râd doar cu program, în afara programului, fiecare râs nelalocul lui e sancţionat de societate, pentru că doar societatea decide ce e de râs şi ce nu e, pentru fiecare sex în parte, şi pentru fiecare vârstă. Totul e organizat cu seriozitate şi o dată ce programul a fost terminat, fiecare e obligat să-şi reia locul în societate cu masca lui obişnuită, tristă, de om serios. Umorul uman are o istorie lungă şi destul de interesantă.

La începutul începuturilor, şi animalele şi oamenii au pornit de la ideea că râsul face bine. Era considerat sănătos. Nici unul nu vroia să se îmbolnăvească, aşa că fiecare, în felul lui, a încercat să râdă, ca să rămână sănătos. Doar că unora râsul le venea mai uşor, iar altora mai greu.

Chiar de la început omului i-a fost foarte greu să-şi păstreze sănătatea pe bază de umor, iar în decursul timpului a devenit şi mai greu. De ce? Foarte simplu. Omul nu are umor, nu înţelege umorul şi nu va înţelege umorul în vecii vecilor. Omul încearcă doar să râdă, crezând că dacă râde e ca şi cum ar înţelege umorul. Dar şi cu râsul a avut tot timpul probleme.

încă din cele mai vechi timpuri, pe când noi, şoarecii, aveam de mult gura lărgită până la urechi de atâta râs, îi găseşti pe oameni făcând încercări destul de stângace de a se înveseli. Dacă nu reuşeau să găsească singuri un motiv de râs, cereau ajutorul altora, care se pricepeau mai bine la aşa ceva. Erau dispuşi să-şi dea chiar şi o parte din rezervele agonisite celui care reuşea să-i înveselească mai bine şi să-i scoată puţin din tristeţe.

Au început gâdilându-se unul pe altul, mai ales pe tălpi, sub braţ şi în regiunea buricului, iar cel care gâdila bine, primea în schimbul efortului două nuci de cocos proaspete sau uscate, în funcţie de sezon, în locurile unde se pescuia, se dădeau doi peşti ceva mai măricei, cu icre cu tot, iar în locurile cu puţină vegetaţie, în deşert, taxa pentru un gâdilat reuşit era cam întotdeauna 2 litri de lapte de capră, oaie sau cămilă.

încă din cele mai vechi timpuri, un gâdilat bun costa ceva. Râsul nu se putea obţine gratuit. Nu achitai taxa, nu se ocupa nimeni de tine să te înveselească. N-aveai decât să te înveseleşti singur, dacă reuşeai. De aceea, ca să se înveselească ceva mai ieftin şi să nu fie siliţi tot timpul să plătească taxele profesioniştilor, s-au apucat să caute şi alte metode de înveselire, mai ieftine. Nemaivorbind că gâdilătorii (gâdilătoarele) nu erau întotdeauna la dispoziţie. Deseori erau ocupaţi (ocupate) cu treburile casnice, năşteau, alăptau, erau plecaţi în concediu de odihnă sau pur şi simplu dormeau. Iar dacă îl apuca pe unul, brusc, dorinţa de a se înveseli şi nu obţinea de urgenţă un specialist masculin sau feminin, în funcţie de predilecţie, care să-l scoată din tristeţe, omul nostru putea să şi moară. Aşa e la oameni. Când îi apucă vreo dorinţă şi n-au cum s-o îndeplinească imediat, suferă cumplit şi pot să moară pe loc.

Era clar că aveau nevoie de ceva şi mai ieftin şi tot timpul la dispoziţia lor. Substanţele preparate păreau foarte nimerite pentru acest scop.

Primele încercări de a produce preparate corespunzătoare şi de a se înveseli cu ele erau bineînţeles foarte stângace şi cu mijloace rudimentare. Lăsau să fermenteze cam tot ce le cădea în mână: grăunţe, flori, fructe, legume, doar să obţină lichidele şi prafurile cu efectul dorit. Şi treaba mergea destul de bine, mai

ales cu strugurii. La un moment dat nu mai cultivau nimic altceva decât plante cu fructe bune de fermentat. Macul şi viţa de vie dominau piaţa.

*

Fiecare cumpăra sau vindea veselia. Se organizau întruniri, unde mai mulţi oameni adunaţi la un loc se înveseleau deodată, în aer liber, dacă era vreme bună iar o dată ce se lăsa frigul se băgau cu toţii în pivniţe şi case amenajate cu încălzire centrală unde puteau să bea în linişte, feriţi de ploaie şi zăpadă. Plăcerea lor era atât de mare, încât toate localurile unde se putea obţine veselia au devenit încă de pe atunci mult mai frecventate decât bibliotecile publice.

Nici aceasta însă nu era rezolvarea ideală a problemei. Şi asta au remarcat foarte curând.

Lichidele fermentate şi prafurile erau bune, ce-i drept, dar din păcate rezultatele nu erau întotdeauna satisfăcătoare. Nemaivorbind de efectele secundare, care erau de multe ori deosebit de neplăcute şi aveau ciudăţenia să difere de la caz la caz.

La unele persoane orice cantitate era binevenită şi producea, pentru scurtă vreme, efectul dorit. Dar de cele mai multe ori, după a doua doză de praf, sau după al doilea pahar golit, intervenea o schimbare bruscă în dispoziţia sufletească a consumatorului, şi în loc să râdă în continuare de umorul camarazilor lui, aşa cum ar fi fost de aşteptat, se întrista şi mai mult, începea să plângă ori devenea agresiv.

Lichidele fermentate mai aveau ciudata particularitate să atace ficatul omului prea însetat, în timp ce prafurile aveau o predilecţie pentru creier.

Doctorii şi oamenii lor de ştiinţă încercau în zadar să-i lămurească ce dezastru înseamnă pentru organism înveselirea cu prafuri şi lichide. Metoda era practicată pe scară largă pentru că nu cerea nici un efort din partea spiritului şi mai ales nu cerea nici un fel de pregătire şcolară. După înghiţirea lichidului, până şi analfabeţii deveneau pentru zece minute spirituali, de parcă ar fi urmat două clase elementare. Reuşeau chiar să construiască o propoziţiune hazlie, formată din cinci cuvinte, după care, bineînţeles că efectul chimic dispărea şi spiritualul de mai adineaori, ori cădea sub masă, ori se ducea acasă clătinându-se, şi îşi bătea nevasta şi copilaşii, fără nici un motiv.

Ce să ne mai lungim... umorul pe bază chimică nu era o rezolvare ideală a problemei. Nu era o metodă de încredere. Prea mulţi cunoscuţi şi străini din jurul consumatorului aflau cam cum stă problema, adică faptul că omul nu era vesel pe bază naturală ci, doar pe bază chimică. Mai ales doctorii aflau foarte curând.

Paralel cu chimicalele, e adevărat că oamenii încercau să se înveselească şi cu alte metode, mai puţin dăunătoare ficatului, încă din cele mai vechi timpuri apar la ei şi profesioniştii umorului spiritual, care provocau râsul prin gâdilarea spiritului, prin văz şi auz. Contra cost, bineînţeles.

înveselirea altora a devenit în decursul timpului o muncă obişnuită, ca toate muncile. Aşa că nu surprindea pe nimeni faptul că ei lucrau pentru bani. Şi încă nici nu era o muncă prea uşoară. Mai degrabă grea, am putea-o numi.

Nu era deloc uşor să găseşti tot timpul combinaţii cerebrale noi cu care să-ţi distrezi semenii. Specialiştii umorului erau însă foarte inventivi. Găseau întortocheli de cuvinte, povestiri incredibile, bancuri, gesturi noi, doar să provoace râsul celor care-l plăteau. Acolo unde distanţa între profesionist şi public era prea mare şi nu se înţelegea bine textul, se folosea amplificarea, ori se lucra pe calea vizuală.

Comicii şi clovnii îmbrăcau nişte zdrenţe ciudate, îşi vopseau faţa şi vârful nasului cu culori stridente, doar să fie bine văzuţi de la distanţă şi să provoace râsul chiar şi celor aflaţi la o distanţă mai mare de ei. Doar şi aceştia plăteau.

Oamenii mai bogaţi au încercat să găsească alte soluţii mai comode, care nu cereau efortul deplasării de acasă şi riscul de a fi călcaţi pe picioare în mijlocul gloatei. Fiecare om de vază mai înstărit, care putea să-şi permită luxul, avea bufonul casei, salariat, şi cu pensie de bătrâneţe asigurată.

De obicei, bufonii trăiau în imediata apropiere a celui care-i plătea, chiar la curtea lui, pentru a putea fi chemaţi oricând. Se ştie doar că oamenii, cu cât sunt mai bogaţi, cu atât cad mai des în tristeţe şi la orele cel mai neaşteptate. Bufonii aveau casa şi masa asigurate şi primeau un supliment de bani ca să-şi cumpere la fiecare două zile câte un costum ciudat, nou, şi vitamine suplimentare cu care să reziste la toate orele de noapte, ca urmare a insomniei stăpânului.

Metoda cu bufonul casei însă, n-a putut să se răspândească peste tot, din motive pur tehnice. Bufoni mediocri găseai peste tot, dar nu valorau nimic. Un bufon bun, în schimb, era şi greu de găsit şi costa foarte mult. Nemaivorbind că nici măcar ei nu erau o soluţie absolut demnă de încredere. Bufonii erau şi ei doar oameni, cu problemele lor omeneşti, adică nu erau nici ei scutiţi de dureri de dinţi, reumatism, gripă spaniolă sau diaree. Iar uneori, când poate tocmai era nevoie de el - stăpânul avea invitaţi, sau un bal, ceva unde se cerea să-şi înveselească musafirii, ca să nu aibă în jur numai feţe triste - se pomeneau fără bufon. Specialistul de alungare a tristeţii zăcea poate tocmai atunci în pat cu temperatură de 39,5 şi cu lipitori pe spate.

Să nu uităm că posesorii de bufoni erau oameni cu stare şi aceştia nu trăiau în case lipite una de alta sau în blocuri cu apartamente suprapuse, deci nu puteau să se repeadă până la vecin să ceară la

repezeală un bufon împrumut, ca şi cum ai cere o jumătate de kilogram de făină sau două ouă de care tocmai atunci aveai trebuinţă, pentru prepararea unei budinci, de pildă.

*

Bufonul nu era nici el soluţia ideală. E clar.

între timp se făceau multe alte încercări de înveselire spirituală: cu teatru de comedie sau de păpuşi, carnavaluri, baluri mascate, maimuţe dresate, pisici care cântă, elefanţi care joacă fotbal şi în cele din urmă, cinematograful şi televiziunea.

Cu acestea din urmă treaba a mers ceva mai bine. Comicii vestiţi ai ecranului îşi făceau treaba destul de bine, dar nici aici interesul n-a fost de lungă durată. Piaţa cerea mereu ceva nou. Ceea ce era comic ieri, nu mai era deloc comic azi. Filmele cu omuleţi spirituali, cu mustăcioară, pantofi prea mari şi baston, sau perechile de graşi şi slabi care cădeau tot timpul în butoie pline cu apă de ploaie, nu mai reuşeau să satisfacă publicul dornic să râdă de ceva nou şi neaşteptat.

Pe urmă, după ce s-au măcelărit deosebit de eficient în două războaie mondiale, vechile giumbuşlucuri cu care se provoca râsul nu mai erau bune decât pentru copii debili mintal. Copiii normali cereau acum ceva mai multă originalitate.

Omul trecut prin războaie avea nevoie de alt fel de stimulente care să-l scoată din starea lui de apatie. Nu era uşor de găsit un umor spiritual, care să-l facă să uite mizeriile războiului şi toate celelalte mizerii ale vieţii de zi cu zi. Şi chimicalele se dovedeau a fi mai eficiente decât glumele comicilor.

Chimist!! se îmbogăţeau acum din nou, făcând prafuri sintetice din ce în ce mai complicate, lichide cu particularităţi miraculoase, substanţe injectabile, fumuri, mirosuri, totul pentru a descreţi fruntea omului acesta nou, mai trist ca oricând.

Râsul spiritual trecea acum printr-o criză pe care nici prima perioadă a gâdilatului n-a cunoscut-o. Războaiele şi crizele economice au stricat parcă complet mecanismul umorului omenesc, înainte vreme era suficientă o glumă pe săptămână, pentru ca omul să se simtă bine. Dacă i se spuneau, întâmplător, două glume într-o singură zi, era pentru el o zi de sărbătoare. Iar dacă mai era şi gâdilat o dată la şase zile, omul se simţea perfect sănătos şi apt de muncă.

îi mai ajunge omului de azi o singură glumă pe săptămână sau un gâdilat o dată la şase zile? Omul zilelor noastre cere mai mult de la viaţă şi e dispus să-şi dea chiar şi întregul avut pentru câteva râsuri sănătoase, sau dacă nu are banii necesari, e dispus să recurgă la împrumuturi bancare cu o dobândă lunară de 42%, dacă nu se poate altfel. Iar dacă nici aşa nu mai merge, avutul fiind terminat şi băncile ne mai având încredere în el, omul zilelor noastre va recurge la mijloace mai puţin legale, chiar foarte puţin legale,

dar la fel de eficiente, ca să-şi finanţeze veselia.

Omul nostru devine dintr-odată deosebit de harnic şi dă dovadă de o inventivitate surprinzătoare pentru obţinerea râsului. Ceea ce până atunci nu l-a preocupat deloc, începe acum să fie la el o îndeletnicire permanentă, pentru că numai ea îl mai poate ajuta să-şi obţină porţia zilnică de umor.

Omul începe să studieze legea.

O ia frumos, sistematic, de la început, cu paragrafele constituţiei ţării în care trăieşte. Continuă după o vreme cu codul civil, apoi cu cel penal, iar când îi mai rămâne ceva timp liber, seara, înainte de a adormi, mai reciteşte de câteva ori, de plăcere, cele 10 porunci, dintr-o ediţie frumos legată în catifea violetă şi cu ilustraţii colorate, pentru o cât mai bună înţelegere a textului, şi chiar câteva capitole din Codul lui Napoleon sau al lui Justinian ori, memoriile unor escroci celebri, doar aşa, ca să aibă un somn liniştit.

Soluţia salvatoare e ascunsă în cărţile legii, printre rânduri, pe lângă rânduri, pe sub rânduri. Omul o ştie. Omul nostru se străduieşte să găsească în tot acest labirint complicat al legii un amănunt neobservat până atunci de alţii, care să-l scoată din toate problemele. E convins că o dată ce va găsi ceea ce caută va fi salvat pentru totdeauna şi va putea râde, fără oprire, până la ziua judecăţii de apoi.

Spre ghinionul lui însă, aşa se vede că nu toţi au norocul să găsească cheia miraculoasă spre Ţara Surâsului. Ori că n-au studiat destul de bine legea şi au înţeles greşit câteva paragrafe, ori că au pur şi simplu ghinion, fapt e, că după câteva încercări de a râde pe banii altora, mulţi din ei sunt prinşi cu râsul pe faţă, legaţi la mâini şi băgaţi în instituţii de cercetare a personalităţii (denumite în limbaj popular "penitenciare") foarte bine amenajate, cu gratii şi paznici de noapte, unde se râde doar cu permisiunea autorităţilor, o dată pe lună, când e lună plină, conform programului. Şi chiar şi atunci, doar două minute - nu mai mult! Aici timpul disponibil e folosit doar pentru studiu. Se studiază individual şi în colectiv, mai ales capitolele din codurile penale pe care, după cum se vede, înainte de a fi aduşi aici, nu le-au studiat cu destulă atenţie. Tot acum, le este stimulată memoria comparativă pentru a putea reţine cât mai multe detalii privind normele de convieţuire paşnică cu semenii lor, date privind noţiunile de "legalitate", de "corectitudine" şi de "respectarea bunurilor altora", cu scopul ca ulterior, după ce au învăţat bine totul, să fie redaţi societăţii, mult mai bine informaţi şi dispuşi să râdă numai atât cât râd ceilalţi, şi nu mai mult.

Vedeţi! Vă spuneam doar că umorul la oameni e cu totul altfel decât la şoareci?!

15. CE CREDE UN ŞOARECE SCRIITOR DESPRE ADEVĂR

acă Tipograful m-ar întreba, ce cred eu în calitate de scriitor despre adevăr, vă mărturisesc că nu aş şti ce să-i răspund. Iar dacă m-ar pune să-i scriu un capitol despre acest subiect, m-aş afla într-o încurcătură teribilă. Mi-ar fi mai mult decât imposibil să-i îndeplinesc ordinul. Nu aş putea începe nici măcar primul rând. Confuzia teribilă care domneşte în jurul termenului de "adevăr" mi-ar paraliza gândirea cu care eventual aş născoci ceva, cât de cât logic, şi laba, cu care eventual aş putea scrie ceea ce creierul a născocit. Iar dacă nici creierul şi nici laba cu care eventual aş fi putut scrie nu pot fi puse în mişcare, atunci chiar că e de rău de tot.

Acum, dacă mă veţi pune să vă explic amănunţit de ce mi-e chiar atât de imposibil să mă exprim despre adevăr, răspunsul meu va fi cât se poate de clar. Uite cum stau lucrurile:

Noi, şoarecii, nu ne băgăm niciodată nasul unde nu ne fierbe oala. Un şoarece care se ocupă cu lucruri care nu-l privesc, nu va apuca o bătrâneţe liniştită în sânul familiei. Sau, hai să fiu mai puţin categoric şi să spun că, probabilitatea de a apuca o asemenea bătrâneţe e foarte mică.

în lumea noastră, a animalelor mici, cuvântul "adevăr" are o faimă rea de tot. Nu exagerez dacă vă spun că el se află pe lista neagră a cuvintelor, şi simpla pronunţare a lui într-o colectivitate de animale cu bun simţ este echivalentă cu o obscenitate sau o injurie. De aceea, e înţelept din partea noastră să-l evităm întotdeauna. Chiar şi atunci când suntem întrebaţi ce credem despre el. Dacă se poate.

Adevărul este o invenţie a omului cu care noi, şoarecii, nu vrem să avem nimic de-a face.

A fost creat de oameni pentru a fi folosit de oameni şi chiar dacă am încerca să-l folosim în lumea noastră, ne-am strădui degeaba. Nu s-ar potrivi la noi.

Să nu credeţi însă că la ei se potriveşte foarte bine. Nici pomeneală de aşa ceva. Au cu el probleme tot timpul, pentru că, nu ştiu dacă o să mă credeţi sau nu, cuvântul nu se potriveşte nici la noi, nici la ei, şi nu s-ar potrivi la nimeni, niciodată. Cuvântul e o creaţie umană nereuşită. Nereuşită din mai multe puncte de vedere.

Ca oricare altă realizare umană, nici noţiunea de "Adevăr" nu s-a putut naşte din senin. Se pare că oamenii au avut nevoie de ea şi că era destinată să slujească unui scop anume. Care? Ei, asta e o poveste întreagă.

Ca toate produsele care sunt aduse pe piaţă, el a fost creat de unul sau mai mulţi colaboratori pentru a satisface nevoile lor sau ale altcuiva, interesat în acest produs. E logic. Nu se putea altfel. Toate bunurile apar în felul acesta. Spre deosebire însă de felul în care e adus pe piaţă un alt produs - un televizor color sau caşcavalul cu nuci, de exemplu -unde lucrează în colectiv zeci şi sute de animale, diferite ca vârstă, greutate, înălţime şi pregătire politică, aici s-a întâmplat ceva unic, care nu poate decât să ne pună pe gânduri.

Crearea noţiunii de adevăr nu mai era acelaşi lucru cu fabricarea unui televizor color sau al unui aparat de încălzit picioarele, pentru că aici procesul de fabricaţie a decurs cu totul altfel decât în cazul bunurilor obişnuite de larg consum.

Aici n-au mai colaborat zeci de oameni diferiţi ca vârstă, greutate, înălţime şi pregătire politică, ci dimpotrivă, indivizi foarte asemănători, dacă nu chiar identici.

Noţiunea nu putea fi născocită decât de un singur înţelept de-al lor (căruia, brusc i-a venit o inspiraţie de moment) ori de mai mulţi înţelepţi de-ai lor, care trebuiau să aibă precis, absolut precis, acelaşi program biologic. Nu se putea altfel. Nu ar fi fost nicidecum posibil, şi o să vedeţi de ce.

Adevărul e ceva personal şi poate avea de-a face cu o colectivitate doar atunci când fiecare individ al colectivităţii respective îl consideră ca un bun al lui personal. Or, aici e toată problema. Cum potriveşti adevărul tău cu adevărul altuia, şi al altuia, şi încă mai ştiu eu al cui, ca să formezi o colectivitate de interese? O treabă aproape imposibilă, ori posibilă la o scară foarte redusă.

înţelepţii care s-au adunat şi au început să-şi bată capul cu născocirea termenului, trebuiau deci să fie cam la fel: cam de aceeaşi înălţime, de aceeaşi greutate, să aibă aceeaşi culoare a pielii, să saliveze cam la aceleaşi condimente şi mirosuri, să simtă la fel temperatura atmosferică, să urineze cu toţii cam la

aceeaşi oră şi tubul lor digestiv să prelucreze alimentele cam cu aceeaşi viteză şi eficacitate. Pe scurt, e de presupus că erau la fel, şi simţeau totul la fel; vedeau, auzeau şi digerau cu un randament asemănător.

*

Să nu vă surprindă că revin asupra condiţiei tubului digestiv. Nu o fac în mod întâmplător. Vreau să-mi cer chiar scuze că insist asupra acestui punct, dar cred că tocmai acest aspect al problemei ne poate apropia cel mai mult de înţelegerea absurdităţii şi comicului situaţiei.

E de presupus că înţelepţii adunaţi pentru dezbatere au trebuit să cadă de acord asupra conţinutului noţiunii, altfel fiecare ar fi înţeles altceva prin rostirea lui.

Şi, uite ce au hotărât ei că e adevărul: ceva impersonal, ceva în afara voinţei individului, ceva valabil pentru toţi. De aceea, conform teoriei lor, nu există adevăr personal. Adevărul e un bun colectiv, pe baza căruia individul e îngrădit, adus la ordine şi eventual pedepsit dacă nu se supune acestei ordini.

Fiecare trebuie să se supună adevărului, să-l recunoască şi să nu îndrăznească niciodată să vină cu alte adevăruri, despre care nimeni n-a auzit. Asta e regula şi nu se permit abateri.

Ei spun că ceea ce vede unul din ei, şi este văzut de încă doi camarazi de-ai lui, este un adevăr. Tot ei spun că dacă pentru unul din ei un aliment e dulce, şi alţi câţiva spun de asemenea că e dulce, acest fapt devine în mod automat un adevăr. La fel procedează în tot ce priveşte adevărul. Doar să li se potrivească lor; de rest nu le mai pasă.

De aceea, e clar că cei adunaţi acolo pentru elaborarea termenului, au trebuit să fie, fără doar şi poate de acelaşi soi, în toate, până şi ca vârstă, sex, năzuinţe filosofice şi performanţe sportive.

Nu i-a dus capul până la a înţelege că pe lume există şi alt fel de ochi, urechi, gusturi, şi înţelegeri diferite ale mediului.

îi auzi doar că se pronunţă în gura mare despre adevăruri absolute, de parcă doar ei ar fi pe lume. Imaginile proiectate pe retina lor, le consideră unicele imagini posibile: lumina e lumină şi doar ea te ajută să vezi; întunericul e întuneric şi nu poţi vedea prin el; culorile sunt doar aşa cum le văd ei, cum le vopsesc ei şi cum cred ei că se succed în spectrul luminos; sunetele sunt sunete până la un anumit număr de vibraţii pe secundă şi tot ce e mai mult sau mai puţin e zgomot sau ultrasunet, pentru că timpanul lor nu intră în vibraţie la ele; temperaturile sunt aşa cum cred ei că sunt şi cum arată termometrele făcute de ei, ca să corespundă ideii lor despre temperatură; frigul e frig, pentru că lor le e frig; totul conform listei adevărurilor lor.

Şi, drept să vă spun, nici nu mi-ar păsa deloc că procedează în felul acesta, dacă s-ar rezuma doar la atât cu categorisirile lor. Cui îi pasă dacă ei îşi pun pe cap trei căciuli îmblănite şi pe spate cinci cojoace şi

totuşi tremură de frig la

un nevinovat minus l O grade Celsius, în timp ce o altă vieţuitoare îşi dă sufletul de cald ce îi este? Sau, cui îi pasă că ei se topesc de căldură la doar 40 grade Celsius şi numesc această temperatură cu calificativul de "foarte cald", în timp ce un alt contemporan însufleţit, abia reuşeşte să-şi dezmorţească oasele şi se simte excelent la 40 grade? Celui care se simte bine la 40 grade, nici prin gând nu-i trece să spună că e foarte cald, deoarece pentru el nu e cald deloc, ci numai bine. Deci pentru el acesta nu e un adevăr, ci un neadevăr.

Dacă cei ce definesc adevărurile s-ar rezuma numai la calificative şi le-ar păstra pe toate doar pentru ei, încă ar fi bine. Vă rog să mă credeţi. Fiecare cu termometrul lui şi cu temperaturile preferate, cu sunetele care-i gâdilă sau îi zgârie urechea, cu culorile care îi plac sau nu. Treaba lui şi adevărurile lui. N-are decât să facă cu ele ce doreşte.

Partea supărătoare însă e că născocitorii de adevăruri nu se rezumă doar la atât. Ei îşi extind puterea creatoare şi în domeniul moral, construind un întreg cod de principii pe care le impun cu forţa şi altora cărora nu li se potrivesc deloc şi pentru care, numai adevăruri nu pot fi numite.

Adevărul o fi ceva bun pentru ei, dar se potriveşte doar pentru ei, fie ei oameni sau pisici, în orice caz nu e făcut să se potrivească şi şoarecilor. Şoarecele nu e nici om şi nici pisică.

Oamenii ne duşmănesc, ne otrăvesc şi ne prind în capcane, pisicile ne prind şi ne mănâncă. Moartea unui confrate şoarece nu înseamnă pentru ei mai mult decât un eveniment banal, în limbajul lor numit: prins, exterminat sau înghiţit. Jurnalul intim al unei pisici intelectuale va consemna faptul în termeni cât se poate de precis! şi adevăraţi, cu data, ora, poate chiar şi minutul evenimentului, cantitatea şi calitatea şoarecelui înghiţit (şoarece mic, mare, gras, slab, vioi sau adormit). Nu veţi găsi însă nici un comentariu care să dea de înţeles că pisica ar înţelege şi adevărul victimei. Va fi notat totul doar în termeni adevăraţi, dar adevăraţi numai din punctul de vedere al pisicii care le scrie.

Nici pomeneală despre caracterul tragic al evenimentului şi eventualele implicaţii deosebit de triste pentru familia şoarecelui defunct. Nu se va spune nimic despre personalitatea defunctului: dacă a fost un tată cinstit, soţ iubit, o mamă care-şi iubea puişorii, un tânăr sau o tânără în floarea vârstei care tocmai urmau cursurile unei şcoli elementare sau a unei universităţi, un bunic sau o bunică iubită, sau vreun puişor neatent care tocmai îşi făcea prima plimbare prin împrejurimi şi era unica speranţă a părinţilor lui.

Exemple aş mai putea da la nesfârşit, dar nu ar avea rost. Concluzia ar fi aceeaşi, şi anume: adevărul

nostru e altul decât cel al unuia mai mare ca noi - fie el om, fie pisică. Şi dacă cei mai mari dispun de mai multe fonduri, ei vor scoate

înaintea noastră o carte cu lista tuturor adevărurilor, iar în lista aceea, schilodirea sau consumarea unui şoarece, indiferent de vârsta, sexul sau apartenenţa politică a acestuia, va fi privită doar ca o simplă necesitate vitală, menită să completeze numărul de calorii zilnice, şi nicidecum ca o tragedie.

Aşa stă treaba! Şi cu asta cred că am spus totul.

De aceea, dacă Tipograful m-ar întreba sau m-ar pune să-i scriu ceva despre adevăr, ar însemna pur şi simplu sfârşitul carierei mele de scriitor. Fiecare ştie că un scriitor care e cu adevărat scriitor şi e hrănit pentru a scrie, trebuie să poată răspunde la orice întrebare şi la nevoie chiar să scrie câteva pagini despre un subiect dat, la comanda celui care-l hrăneşte. Altfel, nici nu poate fi numit scriitor. Pentru un scriitor adevărat, întrebarea e doar o formalitate. Răspunsul e totul.

Or, dacă la un moment dat n-ai răspuns la o întrebare, nu mai poţi fi numit scriitor. Ca atare, nu ţi se va mai trimite mâncare. Simplu. Logic.

Aşadar, cred că acum înţelegeţi de ce mă bucur că n-am fost până acum întrebat, ce e adevărul.

Rămân scriitor în continuare!

*

16. CÂTE CEVA DESPRE ISTORIA BIJUTERIILOR

ijuteriile au apărut pentru prima datăîntr-o zi de luni. Asupra acestui fapt nu există nici o îndoială, chiar dacă anul, luna şi ora exactă sunt mai puţin cunoscute şi există câteva variante foarte contradictorii în legătură cu acestea.

Asupra zilei de luni însă nu există nici o îndoială şi, de aceea, bazându-ne pe această certitudine, putem descifra cu uşurinţă cauza apariţiei lor. Ar fi o problemă numai dacă toate datele ne-ar lipsi. Având însă la îndemână asemenea indicii, nu ne mai rămâne decât să le folosim, şi cu puţină deducţie vom ajunge numaidecât la concluzia dorită.

Bineînţeles că acea zi de luni e foarte departe în timp, iar istoria scrisă nu ne poate numi cu exactitate secolul în care s-au petrecut lucrurile, în acel început de săptămână.

Dacă era înainte sau după introducerea civilizaţiei, nici asta nu pare să fie clar, dar poate nici nu are vreo importanţă deosebită. Fiecare a reţinut însă ziua, pentru că în acea primă zi a săptămânii s-a întâmplat ceva ce urma să revoluţioneze întreaga filosofic, ideologie şi economie a lumii.

Apariţia bijuteriei a însemnat o cotitură în viaţa animalelor, la fel ca descoperirea focului, descoperirea alcoolului, a televizorului, a bombei atomice sau a sistemului electronic de păzire a graniţelor dintre ţări.

Se ştie că fiecare invenţie şi orice eveniment important, aduce cu sine o schimbare esenţială în mersul vieţii. Dacă până la un moment dat animalul trăieşte într-un anume fel - aşa cum e el obişnuit - o dată ce se produce un eveniment ieşit din comun sau are loc o descoperire importantă, viaţa lui nu va mai continua în acelaşi mod ca până atunci, ci altfel. Cu totul altfel. Acesta e principiul.

Dacă e mai bine, mai rău, mai frumos sau mai urât, asta e o altă problemă, şi eu n-am de gând să mă ocup de ea, pentru că nu sunt nici filosof şi nici sociolog. Aşa s-a întâmplat în toate celelalte situaţii cruciale şi exact aşa a fost şi cu bijuteriile.

*

Descoperirea focului, a alcoolului şi a televizorului au făcut posibile convieţuirea în comun, întemeierea familiilor şi au creat premisele pentru fericirea universală. Căderea primei bombe atomice a stârnit pentru prima dată panica universală, după care animalele au început să circule dintr-un loc într-altul pentru a găsi un loc mai liniştit, unde să nu cadă bombe atomice. A început neliniştea universală, cu migraţiuni interminabile, foamete, supraaglomerări nejustificate şi schimbări periodice de domiciliu, de neînţeles. Dar nici aceste peregrinări n-au durat prea mult, pentru că următoarea mare descoperire ştiinţifică, cea a pazei electronice la graniţă şi cu arme care trag automat la apropierea oricui a oprit plăcerea deplasării dintr-un loc într-altul. Fiecare urma de-acum înainte să rămână acolo unde îşi are vizuina şi unde poate dovedi că a fost şi vizuina părinţilor lui, altfel va fi deplasat cu forţa în locuri mai puţin aglomerate şi mai puţin asigurate împotriva bombelor. Circulaţia liberă în căutarea fericirii a fost oprită pentru totdeauna.

Uite aşa schimbă evenimentele mersul lucrurilor în lume!

Un fenomen asemănător, de cotitură istorică au declanşat şi bijuteriile. Istoria bijuteriilor este cel puţin la fel de interesantă ca istoria Imperiului otoman, dacă nu mai interesantă. Sau, dacă îmi permiteţi o comparaţie inversă, doar istoria gândirii şoarecilor o pot considera mai interesantă decât pe cea a bijuteriilor. Şi cu asta am spus totul!

N-aş vrea să fiu greşit înţeles cu această afirmaţie şi să credeţi că istoria unui imperiu nu o consider interesantă. Dimpotrivă. O consider demnă de atenţie, şi de aceea, dacă vreun şoarece, poate chiar unul din puii mei s-ar apuca să facă un studiu amănunţit în legătură cu vreun imperiu de multă vreme dispărut, şi şi-ar dedica toată viaţa acestui unic scop, n-aş avea nimic împotrivă. Imperiile au avut, precum oricine o ştie, repercusiuni serioase asupra vieţii multora. Dar, tot după cum oricine o ştie, în perspectiva timpului, aceste efecte au avut doar un caracter temporar, pentru că imperiile apar şi dispar. Bijuteriile în schimb, din momentul apariţiei lor şi până în prezent au avut şi au un efect permanent asupra vieţii şi atitudinii animalelor în lume. Din păcate.

Dar, hai să o iau sistematic.

Până la acea zi de luni, fiecare ştia că este doar ceea ce era de fapt: şoarecele-şoarece, maimuţa-maimuţă, broasca-broască, şobolanul-şobolan. Nici unuia nu i-a trecut până atunci prin cap că ar putea fi altfel decât aşa cum era el, ori să devină la un moment dat altul, diferit de ceea ce ştia el că a fost

întotdeauna.

Era normal. Cel puţin părea normal să fii mulţumit cu tine însuţi, aşa cum te-a făcut natura, deci să valorezi atât cât valorezi ca greutate, volum, putere şi intelect. Aşa s-a trăit până atunci şi părea că aşa se va trăi şi în viitor. Dar, se vede

*

că acea stare a lucrurilor nu-i mulţumea pe toţi. Poate că de secole şi milenii exista o nemulţumire tăcută şi incapabilă de a se exterioriza a acelora care nu vroiau să accepte o stare de lucruri pe care natura o crease. Neavând însă o altă soluţie, trebuiau s-o accepte.

Dar uite că într-o dimineaţă de luni, când fiecare porneşte spre a începe o nouă săptămână de activitate, după o duminică de gândire şi odihnă, a apărut în public primul animal care avea legată pe vârful capului o piatră roşie, imensă. El nu mai vroia să înceapă încă o săptămână la fel ca pe cele de până atunci, şi a găsit ceva care să-l deosebească de ceea ce a fost înainte.

Apariţia lui în public a fost ca un suspin de uşurare. Da, da, iată soluţia. Uite răspunsul la întrebarea de atâtea ori neexprimată.

Fiecare înţelegea acum acelaşi lucru: animalul putea fi mai mult decât era în mod normal, dacă purta ceva în plus faţă de elementele cu care-l înzestrase natura. El putea fi mai greu, mai înalt, mai frumos, mai strălucitor şi mai valoros. Un animal şi o piatră valorează mai mult decât un animal fără o piatră.

Nimeni nu mai era silit de acum înainte să fie mereu acelaşi, neschimbat toată viaţa, Iată noutatea pe care o aşteptau poate atâtea generaţii!

Acea zi de luni a fost începutul unor schimbări rapide pe care atunci, în acel prim moment, nimeni nu şi le-a putut imagina.

Ideea s-a răspândit ca un foc dus de vânt. Până în seara zilei respective numai puţini rămăseseră aceia care să nu-şi fi pus pe cap o piatră roşie. Sau, dacă nu aveau la dispoziţie ceva roşu şi greu ca piatra, îşi puneau altceva, verde sau galben, o sticlă sau pur şi simplu o bucată de lemn.

Tot atunci, în acele prime zile din viaţa bijuteriilor a devenit clară împărţirea lumii în două: cei care doreau bijuteriile pentru că nu erau mulţumiţi cu ei înşişi, şi cei care erau mulţumiţi cu ei, aşa cum erau, şi refuzau până şi ideea că bijuteriile ar putea însemna un plus pentru cineva.

Noi, şoarecii, am respins din capul locului ideea de a ne îngreuna cu ceva, din motive de securitate. Corpul unui şoarece e prea mic pentru a purta asemenea podoabe, iar o eventuală îngreunare cu pietre în vârful capului ar fi însemnat o povară în plus, pe care n-am fi putut s-o suportăm cu coloana noastră vertebrală, şi ne-ar fi împiedecat să fugim repede în caz de primejdie.

*

Purtătorii de bijuterii stăteau în faţa unei lumi noi, cu probleme noi, nu uşor de rezolvat, într-o lume în care puteai deveni mai mult decât tine însuţi, acolo foarte curând ajungeai să te simţi mai important decât altul: mai greu, mai strălucitor şi mai valoros decât semenii. Şi inversul: adică, puteai deveni mai puţin valoros, mai puţin strălucitor. Or, aceasta deschidea o competiţie mai brutală decât cea existentă până atunci - doar cu tine însuţi - care cerea sacrificii mari şi bineînţeles urma să producă victime multe.

După o primă perioadă din istoria bijuteriilor, denumită "epoca pietrei necioplite", cronica evenimentelor devine neclară şi plină de contradicţii. Doar cu mare dificultate ar putea fi puse cap la cap, şi în ordine cronologică toate evenimentele care s-au succedat. Clar este un singur lucru: încep să apară principii, mode şi o întreagă harababură filosofică a valorilor, în care numai dacă am încerca să ne aventurăm, ne-am rătăci caîntr-un labirint fără ieşire.

încă de la bun început apar fel de fel de idei în ceea ce priveşte ziua în care se cuvine, sau nu se cuvine să porţi bijuterii.

în unele părţi ale lumii ele se purtau numai luni şi vineri, în altele doar marţi şi joi, sau numai duminică seara. Literatura şi filosofia locală găseau explicaţii şi justificări, privind motivul pentru care doar o anumită zi era bună pentru aşa ceva, pe când altele, nu. Ceilalţi aveau explicaţii contrarii şi la fel de judicios documentate, considerând alte zile bune şi altele nepotrivite.

Acelaşi lucru devenea acum din ce în ce mai evident şi în privinţa culorilor şi a materialelor. Unii considerau valoroase şi demne de purtat bijuterii cu anumite culori şi din anumite materiale. Alţii, în schimb, nu erau de acord cu aceştia şi le considerau lipsite de valoare şi nepotrivite pentru bijuterii, venind cu idei diferite pe care încercau să le impună.

Se căutau acum materiale din ce în ce mai rezistente la umezeală şi ploaie, pentru ca să-şi păstreze culoarea şi strălucirea cât mai multă vreme, spre a fi lăsate moştenire urmaşilor. Au fost puse în circulaţie o serie de pietre şi aliaje destul de frumoase, dar care la scurtă vreme deveneau urâte, îşi pierdeau strălucirea, ori se decolorau la lumina soarelui. Goana după materiale valoroase era în toi şi aşa a rămas până în ziua de azi.

A fi strălucitor, rezistent şi rar, erau cele trei calităţi pe care un material trebuia să le întrunească pentru a deveni o bijuterie valoroasă. Iar dacă aceste calităţi se dovedeau a fi prezente, piatra sau aliajul intra pe mâna meşteşugarilor, care

o curăţau, şlefuiau, cizelau, modelau, gravau, găureau, pileau, răsuceau, stropeau, înnodau, lipeau, colorau şi tot ce le mai trăznea prin cap, ca să o transforme într-o bijuterie cât mai rară, mai unică şi mai pe măsura animalului purtător.

Cel care avea un unicat, avea mai mult decât cel care avea doar o piesă de serie. Acesta era acum principiul care începea să domine piaţa bijuteriilor. Şi piaţa bijuteriilor a continuat să înflorească de atunci fără întrerupere de parcă nimic din schimbările timpului, a climei sau a istoriei nu ar fi avut vreo influenţă dăunătoare asupra ei.

Dacă la început bijuteriile erau purtate doar în vârful capului într-o anumită zi a săptămânii, conform principiilor filosofice ale locului, cu timpul ele au început să fie purtate şi în alte zile decât cele stabilite de înţelepţii locali. Şi, nu numai în vârful capului. Fiecare căuta să găsească mijloace tot mai extravagante pentru purtarea pietrelor, a cristalelor, metalelor sau ciopliturilor colorate, atârnându-le de gât, de picioare, de urechi, de nas, de coadă, de blană şi uneori chiar de limbă, dacă nu le era nici foame nici sete şi puteau să-şi folosească limba în acest scop.

Acum, când nu se mai purtau pietre aşa de mari în vârful capului, se mergea din ce în ce mai mult pe calitate. Mărimea putea fi deci compensată de mai multe bucăţi ceva mai mici, sau una de dimensiune potrivită în vârful capului şi câteva mai mărunţele atârnate de degete şi de urechi.

Nu e de mirare că producţia bijuteriilor creştea văzând cu ochii, în timp ce fondurile alocate sănătăţii publice şi aprovizionării populaţiei cu medicamente şi vitamine, scădeau în mod vertiginos. Aşa se vede că bijuteriile erau considerate, încă de pe atunci, o cale mai directă spre însănătoşire decât medicamentele, pentru că un posesor de bijuterii, chiar dacă era bolnav pe moarte, valora mai mult şi avea mai multe şanse de însănătoşire ca unul mai puţin bolnav, dar fără bijuterii. Nemaivorbind că unul bolnav şi lipsit de bijuterii, nici nu era admis la unele spitale ori tratamente medicale.

Fără o anumită cantitate şi calitate de bijuterii, nu ţi se permitea să te urci în anumite maşini, anumite avioane, nu aveai voie să-ţi construieşti vizuina în anumite perimetre, nu aveai voie să bei din anumite ape mai limpezi sau să respiri aerul curat al unor locuri anume. Căci, am uitat să vă spun, dar cred că aţi înţeles şi singuri, că bijuteriile au adus încetul cu încetul o întreagă nouă organizare a valorilor în lume. Odată ce puteai deveni, cu ajutorul lor, mai important decât un altul care nu dispunea de ele, era normal ca toţi cei care doreau să aibă mai multă consideraţie, să aibă nevoie de ele. Cu cât aveai mai multe,

cu atât era mai bine.

*

A început deci competiţia pentru găsirea sau fabricarea lor, lupta pentru a le obţine şi eventual pentru deposedarea de ele a celor care le aveau din belşug. Ele au devenit obiecte ale puterii, pentru că puteau fi schimbate la nevoie în alimente, combustibil, vizuini gata amenajate şi mai ales arme.

Şi cu asta cercul se închide. Odată ce puteai obţine arme prin ele, cu armele puteai pe urmă să-ţi faci treaba în continuare, şi să obţii cu ajutorul lor cam tot ce vroiai. Nu o dată armele achiziţionate cu bijuterii erau folosite chiar pentru redobândirea bijuteriilor respective. Foarte urât, bineînţeles, dar deosebit de practic.

Asemenea fapte atrăgeau după sine conferinţe şi congrese internaţionale de pace, pentru că în contractele de schimb, întotdeauna era menţionată clauza, cum că n-aveai voie să foloseşti armele obţinute împotriva fostului proprietar al acestora.

Normal că toate contractele erau doar o formalitate şi nu erau luate în serios. Iar o dată ce armele ajungeau în proprietatea celorlalţi, nu mai aveai cum să-i împiedici pe aceştia să nu facă uz de ele.

Cu bijuteriile nu mai puteai lupta împotriva armelor, doar dacă nu le schimbai din nou în arme. Ştiind acest lucru, fabricanţii de armament aveau grijă să păstreze întotdeauna o cantitate de arme pentru uz propriu, şi să nu-şi dea întregul stoc în schimbul bijuteriilor.

Până şi azi aşa stau lucrurile.

Ţările norocoase, pe care natura le-a înzestrat cu pietre rare sau cu anumite minerale cu culori ciudate şi râvnite de toţi, au devenit în felul acesta puternice şi mai bogate decât cele care n-au acest fel de resurse naturale. Oricât de mult s-ar fi străduit, printr-o judicioasă organizare economică şi o hărnicie exemplară, ghinionul de a nu avea resurse naturale nu putea fi nicicum compensat. Ţările norocoase în resurse naturale au devenit tari, iar celelalte, slabe.

Bogăţiile naturale au devenit o sursă continuă de invidie şi cauza multor războaie duse pentru obţinerea lor. Fiecare dorea acum o bucată mai bună din teritoriul lumii, pentru a poseda mai multe bijuterii, pentru a fi mai tare şi în consecinţă, pentru a trăi mai bine. în acest scop, fiecare era pregătit să poarte războaie şi să facă uz de toate mijloacele posibile în vederea succesului.

E clar că această goană după bijuterii necesită atâta concentrare, energie şi dăruire de sine, încât celui angajat în această competiţie nu-i mai rămâne putere pentru nimic altceva.

Dacă se împodobeşte cu ele şi nu mai este el însuşi, creierul lui nu face altceva decât să se concentreze asupra efectului şi a reacţiei pe care el o stârneşte asupra celorlalţi. Ochii lui vor urmări tot timpul cum se comportă cei din jurul lui acum, când e împodobit, spre deosebire de atunci când nu era împodobit. Urechile lui vor căuta tot timpul să descifreze acel plus de admiraţie în timbrul vocii pe care o va folosi interlocutorul faţă de el, acum când e împodobit, spre deosebire de vocea folosită atunci când nu purta bijuterii.

Toate simţurile lui sunt angrenate în descifrarea admiraţiei. Creierul lui va fi preocupat doar cu achiziţionarea unor piese noi, iar apoi, după ce s-a împodobit cu ele, de efectul pe care-l produc aceste achiziţii noi asupra semenilor.

Cât despre posedarea bijuteriilor nu numai ca podoabă ci şi ca valoare, acolo creierul este de-a dreptul copleşit de obsesii. Dacă unuia îi intră în cap ideea că trebuie să fie mai tare şi mai avut, pentru a domina, ideea nu i-o mai scoţi din cap niciodată.

De aceea, noi şoarecii, ne străduim să educăm puii din cea mai fragedă tinereţe în această direcţie.

Un şoarece educat, şi care vrea să apuce o bătrâneţe liniştită şi lipsită de griji, se va ţine departe de orice formă de împodobire şi de posesie. El nu va dori niciodată să fie mai înalt decât este, mai strălucitor, mai greu sau mai tare. El va şti că orice eventuală schimbare de acest gen nu ar avea decât un efect dăunător asupra calităţii vieţii lui şi nicidecum o îmbunătăţire, aşa cum s-ar presupune. Greutatea în plus l-ar împiedica să fugă repede, aşa cum se cere de la un şoarece, înălţimea în plus l-ar împiedica să se adăpostească, iar strălucirea ar atrage atenţia asupra lui. Deci, totul ar acţiona numai şi numai în dauna lui.

Orice şoarece, cât de cât normal, va înţelege aceste dezavantaje şi va face tot posibilul pentru a evita orice contact cu bijuteriile şi chiar cu cei care le iubesc, ori se împodobesc cu ele.

Noi nu avem contact cu aceştia şi nu vrem să avem nimic de-a face cu ei. Până şi contactul cu ei poate fi pentru noi o sursă de neplăceri.

Ţinându-ne la distanţă de tot ce e legat de bijuterii, am fost scutiţi în decursul secolelor de multe lupte, discriminări şi exterminări, în toată această competiţie sălbatică pentru dobândirea lor.

Adevărul nostru desigur că nu-l exclude pe cel al altor animale terestre şi de apă. Fiecare n-are decât să-şi consume timpul şi energia cu ceea ce crede el că e frumos şi util pentru el. Treaba lui!

Eu v-am povestit totul doar din punctul nostru de vedere.

Şi cu asta închei.

17. LITERATURA SCRISĂ DE OAMENI NU TREBUIE LUATĂ ÎN SERIOS

iteratura scrisă de oameni nu este ceva ce trebuie luat în serios. Cred că a sosit momentul să se facă lumină în această direcţie. Iar dacă s-a făcut lumină să se facă şi ordine, o dată pentru totdeauna.

Din păcate, până acum nu a existat decât literatura umană, cu care a trebuit să ne mulţumim, dar, care la o analiză ceva mai atentă numai literatură nu poate fi numită. De aceea sunt atât de sigur că ideea de a crea o literatură proprie de către animale, şi pentru animale va produce în viitor, fără îndoială, rezultate uimitoare.

Străduinţa celor care au scris toate aceste opere literare, nu poate fi contestată, şi dovada cea mai bună este însăşi cantitatea imensă de hârtie care s-a consumat pentru tipărirea tuturor lucrărilor şi traducerilor în diferite limbi, pentru a fi citite şi de cei care trăiesc în alte locuri, departe de cele unde lucrarea a fost scrisă. Gândiţi-vă numai ce de muncă se cere pentru a tipări o carte, iar pe urmă, când totul e gata, cineva se apucă din nou să o scrie în altă limbă, să o tipărească din nou şi să o ducă în alte colţuri ale lumii pentru oamenii de acolo. Vor urma desigur prelucrări în forme prescurtate sau dimpotrivă, lungite, cu fel de fel de explicaţii şi comentarii pentru a fi şi mai bine înţelese de toate categoriile de cititori. Nu vor întârzia să apară ediţii ilustrate cu desene, cu fotografii sau chiar cu gravuri în metal. Să nu mai punem la socoteală toate ediţiile şi reeditările, în formate şi calităţi diferite, unele potrivite pentru biblioteci elegante, cu dimensiuni dinainte stabilite pentru a se asorta cu ediţiile precedente, legate în pânză colorată sau în piele tăbăcită şi cu litere aurite, sau dimpotrivă, în format mai mic şi pe hârtie mai ieftină, pentru a fi purtate în buzunar şi citite în situaţii speciale.

Pe măsură ce timpurile se schimbă, multe lucrări literare sunt reeditate într-un limbaj nou, pe o hârtie mai bună, cu caractere şi ilustraţii noi, cu altă introducere, alt traducător, cu alte comentarii din partea criticilor şi a autorului - dacă acesta mai e în viaţă - sau din partea descendenţilor acestuia şi a prietenilor

lor.

*

Varietatea cărţilor şi întreaga complexitate a genului, cu toate apariţiile, reeditările, traducerile şi transformările cerute de condiţiile locale, aproape că nu cunoaşte limite. Străduinţa oamenilor de a face din literatură un gen popular şi pe înţelesul tuturor, nu poate fi pusă la îndoială.

Toate încercările care se fac, într-o direcţie sau alta, sunt fără îndoială paşi înainte în labirintul complicat al educaţiei şi al înţelegerii. Din păcate, labirintul lor e prea mare, prea complicat, mult prea plin de confuzii şi neînţelegeri. Iar dacă la asta mai adăugăm şi discrepanţa dintre haosul ofertei literare, pe de-o parte, şi slaba pregătire a consumatorului, incapabil să selecteze utilul şi valorosul, pe de altă parte, obţinem o harababură din care doar foarte puţini pot să iasă cu capul limpede.

E adevărat că deseori ei se rezumă doar la o părticică a labirintului literar. Poate că o fac din instinct - de frică să nu se rătăcească, dar, dacă e într-adevăr instinctul sau dacă o fac din motive financiare sau lipsă de interes, nu ştiu, şi nu mă interesează. Ceea ce ne interesează însă pe toţi - şi o să vă explic de ce, este sistemul prin care este păcălit cititorul cu ajutorul unui întreg arsenal de mijloace folosite în acest scop. Pentru că, vedeţi, nu e nici un secret pentru nimeni că aici e un joc de-a "hoţii şi vardiştii", în care nu e niciodată prea clar cine-s unii şi cine-s ceilalţi. Interesant este însă că jocul e jucat pe întuneric, între scriitor, editor şi publicul consumator, iar fiecare la rândul lui încearcă să-l prindă pe celălalt şi să câştige partida, căci se joacă pe bani. Iar cu jocul pe bani la ei e aşa că, ori încasezi de la ceilalţi ori le plăteşti.

Am uitat să vă spun, dar cred că aţi înţeles şi fără ajutorul meu, că jocul se joacă pe un teren necunoscut cititorului, şi bineînţeles, până la urmă el este cel mai rău păgubit.

La începutul jocului, cititorul crede că el îi păcăleşte pe ceilalţi, deoarece el este singurul care e liber să aleagă ce vrea şi ce nu vrea din tot ce i se oferă. Dar, asta e doar o aparenţă, care foarte curând se va transforma într-o capcană, din care nu va mai avea cum să iasă.

Cititorul începe să profite de această aparentă libertate de alegere, fără să ştie ce e bun şi ce e rău, pentru că nici scriitorul şi nici editorul nu îl ajută să înţeleagă unitatea de măsură cu care se pot determina valorile literare. Ei sunt interesaţi tocmai de contrariu: să nu îl înveţe de loc pe cititor unitatea de măsură şi să-i vândă producţia personală, care de cele mai multe ori e departe de a fi o valoare, aşa cum pretind ei de fiecare dată.

Cititorul e bombardat cu reclame, prefeţe răsunătoare, postfeţe pline de laude, extrase din publicaţii - bineînţeles toate deosebit de elogioase la adresa lucrării - fotografii ale autorului în timp ce scria capodopera şi alte fotografii, luate în timpul decernării recentelor premii literare.

Sărmanul cititor e inundat cu informaţii greşite şi capul lui, gol la început şi primitor, începe să se umple cu tot ce i se oferă cu atâta generozitate. Iar după o vreme, tot acest bombardament de informaţii riscă să se transforme într-o convingere personală.

Cu atâta reclamă dirijată, nici nu e de mirare că toate dubiile lui vor dispare, şi el se va duce fără să ezite, grăbit chiar, să cumpere cât mai repede cartea şi să o citească, îşi va pierde vremea citind şi poate va începe chiar să găsească frumos câte ceva, total lipsit de valoare, doar pentru că a înghiţit prea multe informaţii greşite, puse în circulaţie de editor şi de scriitor - cei direct interesaţi în lansarea şi succesul comercial al unei cărţi.

Aici trebuie să fac o mică paranteză şi să vă explic că la ei, tipărirea unei cărţi decurge altfel decât la noi. Ei nu au doar un singur Tipograf care se ocupă cu toată treaba, de la început şi până la sfârşit. La numărul lor de scriitori nici nu e de mirare, căci nu le-ar ajunge nici l 00 de Tipografi. Aşa că s-au organizat pe edituri, unde în funcţie de dimensiunea lor, colaborează mai mulţi sau mai puţini Tipografi. Afacerea e deci în stil mare, nu ca la noi. Fiecare editură e interesată să pună în circulaţie cât mai mulţi scriitori, cu tot tărăboiul necesar, doar pentru a câştiga cât mai mult din vânzarea cărţilor. O vânzare mai mare înseamnă la ei un câştig mai mare, în dauna altor edituri şi scriitori care vor fi astfel mai puţin citiţi, cumpăraţi şi plătiţi.

Cât despre scriitorii în cauză, chiar şi între ei există frecuşuri şi chiar se luptă pentru supremaţie şi dominarea pieţii. Ei sunt ceva mai cinstiţi decât editorii, dar nu pentru că sunt mai buni la suflet sau pentru că au nevoi familiale mai mici, ci pur şi simplu pentru că sunt la cheremul editorilor şi n-au încotro.

Normal că unii sunt mai buni şi alţii mai puţin buni, indiferent dacă scriu de plăcere, doar pentru că vor să se exprime ori că scriu la comandă, pentru a exprima ideile altora. Ei cred, de cele mai multe ori, că ceea ce fac este bun şi doresc să fie citiţi şi admiraţi de către cât mai mulţi. Poate o şi fac într-adevăr bine şi nu trebuie să le-o luăm în nume de rău, dacă vor să profite şi din punct de vedere material de pe urma creaţiei lor. E normal. Rămâne acum doar ca cititorul să decidă cui să-i dea crezare.

Oferta e variată, atrăgătoare şi promiţătoare. Cărţile apar peste tot, cu coperţile lor colorate, în fiecare vitrină, în fiecare magazin, transpuse pe benzi de magnetofon, la radio, pe ecranele de televizor, transcrise în toate limbile şi în toate formatele, transformate în piese de teatru, filme şi opere muzicale. Peste tot şi în orice formă s-ar manifesta, ele aşteaptă să fie consumate şi cer pentru asta o parte din timpul şi din banii consumatorului.

Afacerea e clară şi transparentă. Nu există neînţelegeri în legătură cu acest sistem de funcţionare şi comercializare a literaturii. Aşa e la oameni.

Pe noi, şoarecii, însă, nu ne pot păcăli chiar aşa de uşor cu sistemele lor. Tot ce e frumos şi atrăgător, devine pentru un şoarece suspect din capul locului. Suspiciunea şi neîncrederea în bunăvoinţa contemporanilor - târâtori, înotători, zburători sau mergători - fac parte din educaţia noastră şi constituie o călăuză permanentă a existenţei noastre. Noi nu ne încredem în nimic din ceea ce e frumos, colorat, bun şi îmbietor. Un şoarece încrezător, e un şoarece mort! - asta e deviza noastră.

Oamenii sunt altfel. Oamenii nu sunt şoareci. Ei pot fi păcăliţi.

Un lucru e sigur: dacă aş fi om, nu mi-aş da nici timpul şi nici banii aşa de uşor cum o fac ei. Nu m-aş atinge de nici o carte şi n-aş asculta sau privi la televizor vreo prelucrare a unei cărţi, până când nu aş primi din partea specialiştilor toate garanţiile asupra calităţii lucrării, şi un extras detailat al ideilor filosofice, etice, politice, pe care le conţine. Fără această expertiză nu m-aş apuca să iau nici o carte în gheare. Ar fi păcat până şi de energia pe care aş consuma-o cu ridicarea ei, nemaivorbind de timpul pe care l-aş pierde cu citirea ei. Iar dacă n-ar fi posibil să obţin acel certificat de garanţie şi aş fi silit să fac singur alegerea, vă asigur că nu m-aş atinge de nici o carte care ar fi tipărită cu litere frumoase şi pe hârtie de calitate excepţională, sau de vreuna legată în coperţi preţioase şi scrise cu litere aurite. Nu m-aş atinge de nici o carte pe ale cărei coperţi ar fi tipărit ceva de laudă la adresa autorului sau a lucrării, de nici o carte cu copertă ilustrată sau cuprinzând ilustraţii în text, menite şi ele să tulbure creierul. Nu m-aş apropia de nici o ediţie prescurtată, compilată, repovestită sau plină cu note explicative. M-aş feri de toate cărţile tipărite de un editor care tipăreşte foarte mult şi nu mai poate fi selectiv, tocmai pentru că urmăreşte doar cantitatea, aducătoare de profit. Iar dacă cineva mi-ar recomanda o carte sau ar încerca să-mi spună care e părerea lui, fie bună, fie rea, aş fi de a dreptul surd la tot ce mi-ar spune.

Nu m-aş lăsa influenţat de nimeni, în afară de specialiştii renumiţi care n-au fost prinşi niciodată cu recomandări false, făcute pentru interese materiale sau influenţaţi de autori şi prieteni. Aceşti specialişti n-ar avea voie să fie scriitori de literatură, deci autori, pentru că dacă ar fi şi ei scriitori, ar recomanda cu precădere un anumit gen sau stil, din cauza gustului lor, format în urma scrierii unui anumit gen de literatură. Ei n-ar avea voie să fie nici înstăriţi. O eventuală bunăstare a unui asemenea specialist ar fi o dovadă de coruptibilitate şi m-ar face suspicios faţă de buna lor credinţă sau sinceritatea judecăţii lor. Dar nici prea nevoiaşi n-ar trebui să fie. Unul cu nevoi multe e şi el coruptibil, căci minte uşor, pentru a scăpa de belele, şi e chiar mai influenţabil ca unul avut.

Să nu credeţi că m-aş lăsa uşor păcălit de starea materială aparentă a specialistului în cauză. V-am mai spus că un şoarece nu are voie să creadă în nimic din ceea ce vede cu ochii. Tot ce vezi cu ochii poate fi înşelător şi făcut special ca să înşele privirea.

Aşa că nu m-aş declara satisfăcut cu ceea ce văd şi aş cere un raport detaliat al situaţiei materiale a specialistului şi a tuturor veniturilor lui anuale impozabile şi neimpozabile, plus un extras al contului său bancar, pentru a fi sigur că nu duce o aparentă viaţă modestă, doar pentru a mă induce în eroare şi a mă dezorienta în ce priveşte starea reală a finanţelor lui.

Dar, nici cu asta nu m-aş declara satisfăcut. Abia când ţi se pun în faţă dovezi scrise, clare, emise de autorităţi competente, cu parafe legale şi trecute prin registratură, e bine să fii şi mai neîncrezător. Aş lua notă de toate informaţiile primite şi înainte de a lua o hotărâre, m-aş duce să mă documentez la faţa locului, acolo unde locuieşte specialistul. M-aş învârti de câteva ori în jurul casei. Pe urmă aş intra prin toate încăperile şi dependinţele, ca să văd cam ce are şi ce ascunde de ochii lumii domnul specialist. De ochii oamenilor nici nu e greu să ascunzi ceva. E mai complicat când eşti controlat de un şoarece.

Acolo, la faţa locului, aş face un inventar scris al tuturor bunurilor mobile şi imobile, pe care, după ce le-aş transforma în bani, le-aş raporta la veniturile lui anuale şi vârsta de la care putea să înceapă să obţină acele venituri; o socoteală destul de complicată - vă rog să mă credeţi - însă deosebit de utilă pentru concluzia finală.

Pe urmă, m-aş duce de trei ori pe săptămână, timp de patru luni în şir, să controlez resturile de mâncare din lada de gunoi, ca să văd calitatea şi preţul alimentelor pe care le consumă - unele poate pe furiş, ferit de ochii lumii - plătite poate cu sumele care n-au f ost înregistrate în nici un fel de documente

oficiale.

Ei, şi aşa, dacă toate lucrurile se potrivesc cu ideea pe care o avem noi, şoarecii, despre integritatea morală şi materială a unui specialist, aş accepta ideile unui specialist om şi aş ţine cont de recomandările lui.

Vedeţi acum, cât de atent trebuie să fii înainte de a te apuca să citeşti o carte?!

Citirea unei cărţi nu e o glumă sau o distracţie, pe care ţi-o poţi permite oricând şi la voia întâmplării. Citirea unei cărţi e o treabă serioasă şi deosebit de riscantă. Conţinutul unei cărţi citite ţi se strecoară în creier şi rămâne cuibărit acolo, cu toate ideile morale, etice, filosofice, sociale pe care le conţine, exact ca şi un aliment, pe care odată înghiţit, organismul va încerca să-l absoarbă cu tot ce are nutritiv în el: vitamine, minerale, hidrocarbonate, albumine şi grăsimi, dar totodată şi cu ce are eventual dăunător: chimicale indigerabile, otrăvuri, substanţe cancerigene sau radioactive.

Iată de ce nimeni nu se apucă să înghită la întâmplare tot ce îi iese în cale şi nu e verificat de laboratoarele alimentare, specializate în analizarea ultra amănunţită a produselor destinate consumului.

Fiind vorba de alimente, oricine ştie că e un pericol direct care ameninţă; deci fiecare va fi prevăzător. Nimeni nu se va apuca să înghită orice. Iar dacă specialiştii laboranţi fac o analiză greşită şi permit lansarea pe piaţă a unui produs alimentar dăunător sănătăţii, consecinţele nu întârzie să se arate. Producătorul, împreună cu toţi cei care au făcut expertiza produsului, vor fi numaidecât traşi la răspundere şi obligaţi de lege să-i despăgubească pe toţi cei care au avut de suferit de pe urma produsului.

Aşa stau lucrurile în domeniul alimentar.

Şi dacă din punct de vedere alimentar suntem atât de atenţi cu sănătatea noastră, de ce să nu fim şi din punct de vedere spiritual la fel de atenţi cu produsele pe care le consumăm? Oare ne este absolut indiferent ce introducem în creier, câtă vreme suntem atât de grijulii cu stomacul? Considerăm creierul mai puţin important decât stomacul? Sau există poate vreun alt motiv care să explice neglijenţa cu care ne tratăm creierul?

Desigur că există. Şi încă nu numai unul singur.

Dar cel mai important şi cel mai grav, de la care pornesc toate, este efectul întârziat şi greu de depistat în faza de înghiţire a produsului spiritual consumat.

Cu stomacul ai o socoteală clară. Ai înghiţit ceva în neregulă, începi să vomiţi. Dacă nu vomiţi

imediat, faci temperatură, ai frisoane, ameţeli, faci diaree, icter, palpitaţii, urticarie, sau mori pur şi simplu. Durerea de stomac sau intoxicaţia sunt sesizate imediat. Animalul în cauză se alarmează, se duce la medic, se tratează, şi cu siguranţă că în viitor

va evita să consume produsul care a provocat suferinţe organismului. Asta e clar. Aşa procedează orice animal sănătos şi care vrea să rămână sănătos în continuare.

Nenorocirea e că înghiţirea unor substanţe spirituale dăunătoare nu se observă imediat şi nu îl alarmează niciodată pe cel intoxicat. Asta e nenorocirea. Animalul sau omul în cauză continuă să-şi ducă existenţa, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat şi circulă mai departe în lume, cu un creier infectat de idei greşite.

Faptul că efectul nu este imediat vizibil, îl ajută pe cel ce consumă literatură infectă să nu-şi facă nici o grijă în privinţa consecinţelor. De ce să te nelinişteşti când tot nu se observă nimic? Aşa crede el. Şi cu acest gând liniştitor permanent în cap, continuă să consume tot ce-i cade sub ochi sau îi este strecurat în labe. Şi, vă rog să mă credeţi că sub ochii lui şi în labele lui vor fi strecurate doar cărţile pe care alţii doresc ca el să le citească.

Nici nu e prea greu să-l păcăleşti. N-are cum să ştie ce e bun şi ce e rău, nici măcar ce îi place şi ce nu-i place, până când nu consumă din produs. Iar pentru ca să ştie dacă într-adevăr produsul e, sau nu e pe gustul lui, va trebui să cumpere cartea, să o ducă acasă şi să o citească. Atât de simplu e totul. Doar puţină informaţie greşită şi l-ai şi păcălit. Decizia lui de a citi sau a nu citi o anume carte, pare să fie numai a lui. Pare, dar nu este. El e ajutat şi direct influenţat de toate coperţile frumos colorate, din pânză impregnată şi piele lustruită, de toate supracoperţile ilustrate cu cele mai atrăgătoare nuduri şi scene şocante, care promit un conţinut deosebit de fascinant.

Cumpărătorul cărţii crede, pur şi simplu, în ceea ce vede. Altfel cu siguranţă n-ar şti ce să aleagă, dacă n-ar avea în faţa ochilor toate aceste scene pe gustul lui, care par să fie extrase din textul cărţii şi pe care abia aşteaptă să le înţeleagă din cititul propriu-zis. Devine curios şi chiar grăbit să înceapă lectura.

Uite, dacă toate cărţile lumii, bune şi rele, ar fi tipărite pe acelaşi fel de hârtie, în acelaşi format, fără coperţi, fără ilustraţii şi mai ales fără prefeţe laudative sau recomandări cu semne de exclamaţie şi înşirarea tuturor premiilor literare pe care autorul sau cartea respectivă le-a obţinut; dacă ar fi puse toate în ordine cronologică la un loc, în aşa fel ca eventualul cititor să aibă dintr-odată în faţa ochilor întreaga cantitate de cărţi din care el ar trebui să facă o selecţie înainte de a lua o decizie, sărmanul de el s-ar afla într-o mare încurcătură. Asta e sigur. Optimismul lui de cititor entuziast ar scădea dintr-odată, până la un punct aproape de zero şi credeţi-mă că ar începe să-şi facă o mică socoteală privind lungimea eventuală a

vieţii lui - conform statisticilor în vigoare - deci timpul eventual disponibil cititului, şi cantitatea materialului pe care-l are în faţă. O socoteală foarte simplă, în mod sigur că ar ajunge la aceeaşi concluzie pe care orice

şoarece care urmează cursurile şcolii elementare i-ar spune-o după numai două minute de lucru cu un calculator de buzunar uman : viaţa e mult prea scurtă pentru a putea parcurge chiar şi numai a mia parte din ceea ce are în faţă.

Ei, şi după această concluzie, dacă nu ar mai fi atras de nici o copertă pe care să vadă ce ştiu eu ce bazaconii extraordinare, promiţându-i în felul acesta un conţinut literar interesant, animalul nostru ar deveni mai circumspect şi nu s-ar mai apuca să citească la întâmplare orice carte sau una anume, doar pentru că un vecin sau brutarul din colţul străzii i-a spus că lui i-a plăcut. Milioanele de cărţi înşirate în faţa lui l-ar pune serios pe gânduri. Poate că şi-ar pune pentru prima dată întrebarea: oare ce este cu adevărat bun? Oare ce merită şi ce nu merită să citească? Sau va ajunge curând la ideea că poate n-ar fi rău dacă ar începe să se pregătească mai bine, să înveţe, să ştie mai mult, ori să găsească un sfătuitor de încredere, de la care ar putea, eventual, învăţa cum să se orienteze în labirintul imens al literaturii; altfel şansele lui de a-l străbate sunt deosebit de mici.

Pentru şoareci, întreaga harababură literară a oamenilor nu e mai mult decât o glumă, uneori destul de bună, dar de cele mai multe ori nereuşită. Nu putem însă să nu admirăm perseverenţa cu care ei produc, fără pauză, tot ce mintea lor poate concepe, ajungând la asemenea cantităţi gigantice încât nu mai pot să facă nici ordine şi nici să se orienteze în ele. Noi ne orientăm cât se poate de bine în literatura lor pentru că pe noi nu ne derutează nici cantitatea şi nici încâlceala ideologiei şi moralei lor. întreaga lor literatură este pentru noi doar un obiect de studiu, un domeniu plăcut de cercetare în care ne simţim foarte relaxaţi. Şi, cum să nu te simţi bine şi relaxat, acolo unde găseşti adunat de-a valma tot ce vrei şi ce nu vrei?

Oamenii îşi exprimă în scris nu numai ideile. Aşa ar vrea, dar nu aşa se întâmplă. Scriind, ei încep să se şi spovedească ca la psihiatru, de parcă aşa ceva s-ar aştepta din partea lor, şi fără să fie rugaţi, încep să strecoare printre rânduri nu numai emanaţiile creierului, ci şi emanaţiile gazoase ale intestinelor, ridurile în devenire, cicatricele ascunse ale corpului şi cele nevindecate ale spiritului. Simţi în scrierea lor cam ce îmbrăcăminte poartă, ce mâncăruri preferă, cât de mult îşi iubesc ori şi-au iubit părinţii, ce boli au avut în tinereţe, ce şcoli au urmat, la câte războaie au participat, de ce arme s-au servit ca să-şi omoare semenii, ce băuturi preferă, care e culoarea lor preferată, ce grupă sanguină au şi cât usturoi consumă pe săptămână pe timp de vară şi toamnă, atunci când plouă ceva mai mult şi atunci când nu plouă deloc.

Le place să strecoare printre rânduri toate adevărurile pe care n-au avut niciodată ocazia să le mărturisească, şi minciunile pe care n-au îndrăznit niciodată să le spună. Se fac că urmăresc o idee şi când colo îşi dau drumul fanteziei şi încep să toarne la minciuni, uitând de cele mai multe ori ideea iniţială de la care au pornit.

Au fantezie, trebuie să recunoaştem. Şi poate cel mai impresionant, este că fiecare are altfel de fantezie. Nu veţi găsi doi scriitori care să scrie la fel. Şi tot aşa, nu veţi găsi doi care să aibă aceleaşi idei despre o problemă dată.

Ceea ce au comun însă, cu toţii, fără excepţie, este dorinţa lor să te convingă.

La ei, a fi scriitor nu este altceva decât să încerci să-i convingi pe toţi ceilalţi că tu eşti singurul care scrie bine, că ideile tale sunt singurele idei valoroase, singurele juste, şi singurele cu adevărat interesante. Totul e permis pentru a convinge. Poţi alege stilul care-ţi convine, forma, dimensiunea, doar să fii cât mai interesant, cât mai colorat, vioi, plastic, plin de acţiune şi cât mai atrăgător.

Lupta aceasta, dusă cu toate mijloacele pentru a-ţi impune ideile şi pentru a deveni cel mai renumit, o savurăm din plin. Bravura lor literară, o prezentăm ca material documentar-informativ în şcoli, tinerilor şoareci. Bineînţeles că pentru asta noi am făcut deja ordine în haosul literaturii lor şi am întocmit o listă a ideilor şi a mesajelor umane, în ordinea cronologică a apariţiei lor, fără a mai adăuga întreaga cantitate de baliverne şi nonsensuri în care sunt ambalate. Toate cărţile, cu milioanele lor de pagini neinteresante şi plictisitoare, au fost reduse şi sintetizate, tocmai pentru a putea fi învăţate de tinerii şoareci. Şi ca să înţeleagă felul cum ideile apar şi se exteriorizează în literatura umană, profesorii noştri au făcut pentru ei o selecţie de fraze frumos concepute şi chiar vreo cinci exemple de dialoguri, prin care elevii se pot familiariza cu stilurile şi gustul artistic al oamenilor.

Şoarecii profesori au constatat un interes deosebit al tinerilor noştri pentru contextele dramatice şi comice. De fapt, aproape toate genurile sunt pentru ei la fel de comice. Ei râd cam tot timpul cu poftă, şi când e de râs şi când e de plâns pentru oameni. Toată această oglindire în literatură a relaţiilor umane, cu neînţelegeri urmate de tristeţe şi suferinţă, deci a suferinţei provocate de altceva decât de lipsa de alimente sau din cauza frigului, căldurii şi umezelii; sau faptul că la ei se poate muri şi în urma unui context de încurcături, intrigi şi minciuni, li se pare deosebit de amuzant. Uneori le place atât de mult sfertul de lecţie dedicat literaturii umane, sintetizat pe patru pagini şi jumătate de format A5, încât mai

cer încă o jumătate de pagină cu exemple din literatura clasică, despre onoare şi principii morale, după care se tăvălesc de

râs, până nu mai pot. Unii dintre ei nu se mai pot opri din râs şi trebuiesc stropiţi cu apă rece sau duşi la dispensarul medical, unde li se pune o mască cu oxigen şi comprese cu apă rece pe burtă.

Cam atât pot să vă povestesc despre literatura lor şi cred că acum veţi înţelege de ce avem nevoie de o literatură proprie, serioasă şi educativă, care să nu cuprindă în ea atâta sporovăială inutilă şi atâtea nonsensuri. Noroc că noi am clarificat de multă vreme acest capitol al culturii umane, neluând în serios decât atât cât trebuie şi îl predăm tinerilor noştri în lecţii, filtrat şi redus doar la esenţă, atât cât este util pentru educaţia lor.

Nici un şoricel, oricât de naiv ar fi nu se va atinge de literatura umană decât dacă e un şoarece chiulangiu, care n-a venit regulat la şcoală şi care n-a fost prezent la lecţia dedicată literaturii umane, sau unul tare flămând, care din motive de sănătate sau din cauza frigului nu a putut obţine ceva mai bun de ronţăit şi e silit de împrejurări să apeleze la vreo capodoperă clasică - numai şi numai din cauza copertei, bineînţeles, în asemenea situaţii, consumarea copertei îl poate salva pe orice şoarece de la pieire - dacă această copertă e cartonată, legată în pânză sau, de preferinţă legată în piele - din cauza cleiului de oase cu care sunt de obicei preparate. Dar, chiar şi în aceste situaţii extreme, un şoarece educat va fi cu băgare de seamă şi reţinut, fiindcă în ultima vreme, oamenii se folosesc de nişte cleiuri sintetice, identice la culoare şi chiar la gust cu cele naturale, dar greu digerabile şi dăunătoare circulaţiei sângelui şi funcţionării plămâni lor. Aşa că nici măcar în privinţa coperţilor şi a cleiului de oase nu mai poţi avea încredere în ei şi e mai înţelept să te ţii la distanţă.

Cam aşa stau lucrurile cu literatura oamenilor.

Vă spuneam eu că literatura umană nu trebuie luată în serios.

18. NUMAI ŞOARECII ÎNŢELEG CU ADEVĂRAT MUZICA

olosirea greşită a muzicii şi totala neînţelegere a rostului ei, îi preocupă de multă vreme pe psihologii noştri. Animalele folosesc muzica oricând te aştepţi sau când nu te aştepţi şi produc sunete care depăşesc înţelegerea unui şoarece obişnuit şi chiar a specialiştilor noştri: muzicieni profesionişti, muzicologi, pedagogi, psihologi, acusticieni, maeştri de sunet şi compozitori. Uimirea specialiştilor a fost exprimată şi în sutele de studii şi analize complicate, care, toate se desfăşoară cam în acelaşi fel: se începe de obicei cu o analiză ştiinţifică a elementelor componente a noii muzici şi a necesităţii animalelor de a asculta aceste noi structuri sonore. Se continuă cu o serie de teoreme, privind cauzele posibile ale apariţiei acestor aberaţii sonore şi a recepţionării lor şi se termină cu indignarea clară şi evidentă, caracteristică unui şoarece specializat, care după toate calculele şi explicaţiile ştiinţifice, nu-şi poate reţine totuşi impulsul emoţional de revoltă şi mânie faţă de pagubele mari pe care această atitudine nouă faţă de muzică o produce în sistemul nostru de comunicaţie.

Animalele raţionale, care folosesc ca şi noi muzica drept sistem de comunicaţie codificată, cu greu se mai pot apăra de ravagiile pe care le produce noua concepţie de folosire a muzicii.

Mă veţi întreba poate, şi nu fără motiv, dacă şoarecii psihologi n-au nimic altceva de făcut decât să-şi bată capul cu obiceiurile altor animale de a folosi sau a nu folosi muzica în anumite ocazii. Şi, legat de acest lucru, mă veţi putea întreba în continuare, de ce tocmai şoarecii sunt preocupaţi de acest subiect şi dacă au propriu-zis dreptul de a emite teoreme şi judecăţi asupra comportamentului altor animale, faţă de muzică?! Nu-mi va fi uşor să vă răspund la aceste întrebări.

Ştiu că fiecare are dreptul să producă sunete şi că muzica nu este monopolul nimănui. E clar, şi nu am de adăugat la acest punct nici un comentariu. Problema începe însă atunci când maniera de folosire a unuia îl deranjează pe celălalt şi ajunge până acolo, încât îi provoacă daune psihice. Or, lucrurile au ajuns până în acest stadiu. Din păcate.

La început le-am atras doar atenţia, apoi i-am rugat, ba chiar i-am implorat să înceteze cu barbarismele. Totul însă degeaba. Chiar şi după repetatele rugăminţi din partea noastră animalele în cauză nu vor să-şi schimbe atitudinea faţă de muzică. Dimpotrivă, ca să ne facă în ciudă, se străduiesc să o degradeze şi mai tare, cu toate mijloacele pe care le au la îndemână.

Din partea lor ne-am pomenit cu aceeaşi întrebare pe care am amintit-o înainte, şi care, aşa se vede, că este un fel de cheie în aplanarea conflictului. De fiecare dată când le atragem atenţia asupra comportamentului lor, ne întreabă, cu ce drept ne amestecăm noi în treburile lor artistice şi de ce credem că doar muzica pe care noi o acceptăm, este bună?

Şi uite aşa ne învârtim în cerc. Noi venim cu dovezi, lămuriri, studii despre sunete, despre conformaţia urechii, despre particularităţile diferitelor timbre sonore, studii acustice privind propagarea sunetelor, precum şi cu studii de armonie şi psihologie a percepţiei muzicale codificate, iar ei ne râd în nas şi ne alungă de la orice întrunire cu caracter estetic sau muzical.

Pe scurt, ne luptăm cu un adversar al cărui punct de vedere este întotdeauna opus celui pe care-l avem noi şi care nici nu vrea să înţeleagă ştiinţa şi argumentele noastre. Pentru ei noi suntem şi rămânem doar nişte şoareci şi nu sunt dispuşi să ne accepte în calitate de specialişti în domeniul muzical.

Muzica într-adevăr nu este proprietatea nimănui, dar asta nu înseamnă că fiecare poate să-şi permită tot ce vrea! Se ştie că nu toţi o folosesc la fel, nu cu toţii o înţeleg la fel, nu toţi o apreciază în aceeaşi măsură şi nu toţi o iubesc la fel. Dar dacă totuşi am presupune că muzica ar putea aparţine cuiva, pe baza elementelor pe care tocmai le-am numit - ceea ce încă o dată trebuie spus că nu e cazul - atunci cu siguranţă că ea ne-ar aparţine nouă, şoarecilor sau, în orice caz, ne-ar aparţine mai mult decât altor animale.

în sensul înţelegerii şi folosirii ei în viaţa de zi cu zi, noi ne aflăm mai legaţi de ea decât cele mai multe animale. Muzica este pentru noi limbajul de bază. Noi ne naştem cu sunete şi comunicăm încă din primele secunde de viaţă prin sunete muzicale cu părinţii şi cu lumea înconjurătoare. Muzica este pentru noi, ceea ce pentru alte animale este lătratul, vorbirea, mârâitul, răgetul, mieunatul sau urletul, în sunetele muzicii cu care comunicăm este cuprins un întreg sistem codificat de inflexiuni sonore, deosebit de plastice şi precise. Sunetele folosite reprezintă nu numai muzică, dar şi o sinteză poetic-matematică a lumii, cu care noi ne descurcăm de minune, atât în comunicare, de la şoarece la şoarece, cât şi în alte

domenii - ale artei şi a diferitelor ştiinţe.

*

N-am să mă apuc acum să vă explic sistemul de funcţionare a limbajului nostru muzical. M-aş lungi în mod inutil. Celor interesaţi de acest subiect le pot recomanda o listă întreagă de materiale documentare puse în circulaţie de confraţii mei şoareci muzicologi, care îi vor lămuri pe deplin. Vreau doar să vă fac să înţelegeţi de ce noi suntem legaţi de muzică mai mult decât alte animale şi de ce e oarecum dreptul nostru de a emite judecăţi asupra a ceea ce e bine şi ce nu e bine în domeniul muzicii.

Rolul muzicii în decursul secolelor a fost cam întotdeauna minimalizat şi numai de puţine ori bine înţeles. Animalele au căutat mereu procedee diferite şi căi noi pentru a-i descifra înţelesul. Ba că nu erau mulţumiţi cu posibilităţile armonice, ba cu cele ritmice, ori că nu puteau realiza melodicităţile gândite din lipsa instrumentului potrivit. Căutări şi din nou căutări.

în dorinţa de a produce sunete şi ritmuri cât mai expresive, nici unul din materialele existente ale timpului n-a fost scutit de a fi întrebuinţat pentru construcţia instrumentelor muzicale. Lemnul, pietrele, oasele, pielea, frânghia, ceramica, hârtia, sticla, materialele plastice sau metalele rare. Totul a fost pus în slujba producerii sunetelor.

Şi, până la acest punct n-ar fi fost nimic rău, dacă toţi căutătorii de sunete noi şi producătorii de instrumente noi ar fi încercat în acelaşi timp să-şi lărgească şi posibilităţile de înţelegere teoretică a ceea ce căutau şi a ceea ce doreau să exprime cu ajutorul acestor sunete. Strădania lor însă s-a îndreptat cam întotdeauna, mai mult în direcţia tehnică, lăsând mai prejos sau neglijând complet calitatea spiritualităţii muzicii.

Or, tocmai de aici a provenit această imensă discrepanţă existentă în momentul de faţă între nivelul înalt de perfecţiune a arsenalului instrumental şi sărăcia sau lipsa totală de idei pe care aceste instrumente complicate le exprimă. Aş putea spune, fără să greşesc prea tare, că e şi păcat de atâtea materiale scumpe şi de a produce atâta de mult zgomot, pentru a exprima atât de puţin.

Iar dacă am ajuns aici, n-aş vrea să mă rezum doar la o simplă afirmaţie, pe care poate nu o veţi lua în serios sau nu-i veţi înţelege semnificaţia, aşa cum se întâmplă de obicei, când un şoarece afirmă câte ceva în faţa unor animale mai mari, iar acestea nici nu-l aud şi continuă să se scarpine, de parcă nimic nu s-ar fi spus.

Aş dori să-mi argumentez afirmaţia şi să vă descriu în linii mari cam în ce direcţii caută drumurile noi, toţi doritorii de sunete complicate.

La început a fost vocea animalului, în stare pură.

*

Fiecare a folosit-o şi o foloseşte aşa cum poate, dar bineînţeles că unele animale, chiar de la început, nu s-au mulţumit cu atât şi s-au străduit să obţină cu ea chiar mai mult decât puteau.

Dorinţa perfecţionării vocii a adus după sine apariţia unor şcoli de cântat şi a cântăreţilor profesionişti. Cei care doreau să cânte mai bine decât confraţii lor, se înscriau la şcoală. Iar dacă animalul în cauză ţinea morţiş să devină cântăreţ, iar vocea lui nu se lăsa cu nici un chip dezvoltată, tot îi mai rămânea o variantă demnă de încercat; profesorii de cântat au descoperit încă alte două voci, deosebite de cele normale şi foarte expresive, după părerea lor: cea a femelei masculinizate şi cea a masculului feminizat (castrat).

Cele două voci noi devin căutate, iar posesorii lor sunt bine văzuţi în societate şi despăgubiţi în mod corespunzător pentru pierderea testiculelor şi a feminităţii. Castraţii sunt daţi în grija unor femele tinere, deosebit de atrăgătoare, iar femelele cu voce masculinizată sunt date în grija unor masculi deosebit de puternici şi primesc de dimineaţă şi până seara, sau de seara până dimineaţă, la alegere, băuturi alcoolice gratuite, pentru o bună întreţinere a vocii. Iar dacă nici aşa nu reuşeau să-şi asigure un loc în viaţa muzicală, animalele cu veleităţi muzicale încercau să se producă la un instrument oarecare.

Să nu uităm că vocile bune, ca şi instrumentiştii buni, au început să fie căutaţi şi recompensaţi pentru prestaţiile lor. Muzica a devenit încă de multă vreme un produs comercial care se vinde şi se cumpără. Animalele nu mai urlau la lună de pomană sau pe sub balcoanele iubitelor, uzându-şi vocea doar pentru un singur animal. Ei încercau să se producă pe scene publice şi să obţină o recompensă adecvată.

Comercializarea muzicii a devenit ceva curent şi a făcut ca, încetul cu încetul, ea să-şi piardă tocmai caracterul intim şi subtil, prin care animalele comunicau între ele şi exprimau sinteza unor idei sau vise.

Tehnicizarea muzicii şi apariţia virtuozilor care îşi câştigau existenţa pe baza calităţilor vocale şi instrumentale, a transformat muzica într-o distracţie, îndemânarea a luat locul ideilor. Cei îndemânatici vor trăi de acum înainte mai bine decât cei mai puţin îndemânatici, iar cei buni vor fi recompensaţi mai bine decât cei mai puţin buni. A fi "bun" va însemna în primul rând, a fi îndemânatic în a gâdila cu mai mult succes timpanele contemporanilor. Mai mult de atât nici nu se cerea.

Senzaţia de gâdilare a devenit atât de necesară unor animale, încât acestea nici n-ar mai putea funcţiona de loc dacă li s-ar interzice sau nu li s-ar mai da cantitatea sonoră zilnică de care au nevoie, sub forma directă a concertelor sau prin aparatura electronică.

Unele animale nici nu se mai pot trezi dimineaţa sau noaptea (în funcţie de animal), fără sunetele unei muzici, cât de cât penetrante şi ritmice, care să le readucă la viaţă; nu mai pot să-şi ia micul dejun fără compania muzicii, nu le mai funcţionează glandele salivare, rinichii, intestinul gros, nu mai pot face cumpărături şi nu mai pot să se reproducă, dacă n-au şi ceva muzică de fundal.

Şi, dat fiind vastul repertoriu al muzicii existente, s-au evidenţiat chiar oarecare preferinţe, deosebit de interesante de remarcat, atunci când se completează fişa personală muzical-psihoanalitică a vreunui animal bolnav.

Astfel, pentru buna funcţionare a glandelor cu secreţie internă se preferă ritmuri sălbatice, cu caracter metalic, executate la instrumente de percuţie - de obicei prin lovirea unei ţevi cu un baston - ambele din fier + cupru în proporţie de 40-60%; digestia, în schimb, funcţionează mai bine cu ritmuri ceva mai paşnice, lemnoase şi pocnete de bice.

Insomnia se tratează cel mai frecvent cu sunete de viori cu certificat de vechime şi valsuri triste, care trebuiesc în mod obligatoriu să conţină şi câteva ciripituri de păsări, pe un fundal sonor cu vuiet de vânt şi valuri în timpul unei furtuni (reale sau imaginare) înregistrată chiar la faţa locului sau eventual reproduse în studio, cu ligheane de apă şi maşini electronice de creat vânt.

Unele animale n-ar mai putea suporta durerea de măsele, fără o muzică corală rusească sau vreo altă muzică bisericească cu acompaniament de orgă, iar reumatismul şi migrenele, ar fi tot aşa, de nesuportat, fără audierea imediată a unor arii de operă cu caracter tragic, cântate de preferinţă de soprane îndrăgostite sau suferind de vreo deziluzie neaşteptată - de ordin sentimental, bineînţeles.

Rinichii bolnavi nu şi-ar mai putea îndeplini nici măcar acel minim de funcţionare fără prezenţa sonoră a cel puţin trei animale tinere, de preferinţă femele, cu voci tremurătoare din cauza emoţiei, eventual chiar un cvartet sau un cvintet, (sextet doar în cazuri extreme) care să cânte ceva despre dragostea neîmpărtăşită şi lacrimile inerente, care uşurează suferinţa, cu acompaniamentul necesar de chitare.

Indigestia necesită, după cum se ştie, în mod obligatoriu muzică de harpă şi cu puţin flaut pe ici pe

colo, iar destinderea duminicală nici nu mai e de conceput fără ceva sonor, care să cuprindă neapărat sunete strălucitoare de

trompete, (dacă se poate de argint, dacă nu, cel puţin argintate), alternate cu câte un chiot de saxofon şi cu acompaniamentul necesar de mandoline şi cinele mici.

Nu există de fapt o formulă precisă a tuturor acestor tabieturi muzical-terapeutic-curative, dar în urma mai multor anchete în acest sens, s-a constatat că un procent mare al celor anchetaţi indică aceleaşi elemente, necesare lor, pentru tratarea aceloraşi stări psihice şi corporale. Ceea ce înseamnă că animalele, indiferent de locul unde trăiesc, de dimensiunea sau specia de care aparţin, au găsit în muzică un fel de masaj curativ al timpanului, bun pentru toate ocaziile, în loc să se ducă la medicul specialist atunci când se îmbolnăvesc, iar muzica să o folosească doar pentru scopuri spirituale, aşa cum procedăm noi.

în funcţia ei de calmant pentru toate durerile, muzica nici nu o duce prea rău. Aşa cum ea nu e învinuită de apariţia unor boli, tot aşa ea nu va fi învinuită de eventualul insucces în cazul unui tratament nereuşit. Se crede că e eficace, dar nu se aşteaptă minuni de la ea.

Nu se mai discută despre posibilităţile ei sintetizatoare, care pot crea un limbaj sensibil, despre funcţia ei de purtătoare de mesaje codificate descifrabile instantaneu de către ascultători, nici despre culorile ei multiple exprimate în timbre şi armonii succesive menite să redea succesiuni de idei filosofice şi gânduri inexprimabile prin alte limbaje sau procedee, nici despre mesajul estetic încărcat cu valori emoţionale, conţinutul semantic sau prezenţa unor simboluri.

Imensa producţie necesară pentru umplerea celor 24 ore zilnice cu muzică a adus după sine o serie de schimbări în compoziţia şi calitatea muzicii noi. O armonie simplă, un minim de melodicitate, un text simplu, pe înţelesul celor care n-au frecventat niciodată şcolile, cu sugerări directe, orientate mai ales în direcţia fiziologică (cu precădere a unor organe) sau spre natura înconjurătoare, vizibilă cu ochiul liber (păduri, munţi, lacuri, valurile mării, nopţi cu lună), vor fi mai mult decât suficiente.

Pe scurt: nimic complicat, nimic subtil. Totul simplu şi direct.

Muzica reîntoarsă la stadiul ei de copilărie nu mai cere din partea ascultătorului nici un proces mental de recompunere a imaginilor auditive. Totul soseşte gata explicat: durerea se face auzită prin gemete şi răgete fioroase; bucuria, prin chiote, hohote de râs şi ţipete ascuţite; tristeţea, prin instrumente defecte, voci răguşite de animal care n-a mai dormit de mult şi se află la capătul puterilor şi aşa mai departe.

Textele complicate au fost de asemenea eliminate şi înlocuite cu formaţii de cuvinte foarte scurte, deseori doar un cuvânt sau două, care se repetă neschimbate, de la începutul şi până la sfârşitul cântecului. Se spune ceva, dar puţin, mai puţin chiar decât foarte puţin, pentru ca fiecare să înţeleagă fără efort.

Totul e deci croit pe măsura unui ascultător neatent, căruia până la urmă i se va strecura în cap o vagă idee despre ceva, aparent important, pentru a nu se putea spune că n-a existat un conţinut tematic.

Dacă animalul ascultător nu e mort şi nu doarme prea adânc în timp ce îi bubuie în ureche muzica în cauză, va reţine cu siguranţă cele câteva cuvinte, care îi sunt repetate cam de trei sute de ori în decursul unei melodii.

Uite de exemplu un cântec ca "Dă-mi dragostea ta" e mai mult decât simplu de reţinut, între titlu şi conţinutul propriu-zis nu veţi găsi nici o deosebire, pentru că întregul cântec nu conţine alte cuvinte decât cele cuprinse în titlu.

Cântecul începe cu câteva exclamaţii, la toate înălţimile, doar cu prima parte a textului: "Dă-mi!... Dă-mi!!... Dă-mi!!... Dăăăăă....mi!M..." până când ascultătorul, dacă nu e mort şi nu doarme prea adânc, începe să se neliniştească şi să se întrebe, cam ce cere cu atâta disperare respectivul animal cântăreţ? Astfel, după câteva zeci de asemenea dă-mi-uri disperate, urmează în fine restul textului: dragostea ta. Acum, în fine, ascultătorul înţelege că i se cere dragostea. Şi, numaidecât noţiunea de "dragoste", despre care, poate că până atunci ascultătorul nici n-a auzit, devine un fel de ghiulea, cu care începe să fie bombardat până nu mai poate: "Dragostea ta!... Dragosteaaa....aaa...teaaa...a ta, a taaa... Dragostea... taaaa... a taaa!... a taaa!...". Iar pe urmă, drept variaţie, se revine din nou la prima parte a textului, cu o disperare crescândă şi neobosită - ..."Dă-mi!!... Dăă...mi! Dăăă...miM... Dăăăăă...mi!..." şi pe urmă din nou "Dragostea ta... dragosteaaaa... aaaa taaaa!!... aaaa taaaa!!...". de parcă acesta ar fi singurul lucru de care ar depinde întreaga existenţă a animalului care-şi scuipă plămânii, acompaniat în mod adecvat de bubuitul de tobe şi tromboane.

Oricare ascultător, cât de cât atent şi sensibil la ceea ce aude, va înţelege până la urmă disperarea celui care îi cere dragostea şi nu va mai rezista chemării acestuia, grăbindu-se să-şi pună dragostea la dispoziţia celui care i-o imploră la capătul puterilor, cu o voce din ce în ce mai răguşită. Va alerga numaidecât la magazin şi va cumpăra încă zece exemplare cu înregistrarea cântecului pe bandă şi încă vreo şase benzi video, pentru a avea şi o reprezentare vizuală a cererii dragostei lui, contribuind în felul acesta, cu puţinul

lui, la bunăstarea îndrăgostitului. Se va întinde pe urmă la umbra unui copac, dacă bineînţeles condiţiile climaterice îi sunt favorabile şi-i va scrie cântăreţului câteva scrisori de acceptare a dragostei. Pe urmă va porni din nou la drum, pentru a cumpăra presa zilei şi pentru a afla data şi ora exactă a apariţiei

*

cântăreţului în public, fie în concert, fie doar ca să răspundă întrebărilor jurnaliştilor, în holul vreunui hotel de lux, sau într-unul din studiourile televiziunii; totul organizat special pentru adoratori, cu bilete de intrare şi cadouri obligatorii.

Există însă cântece şi mai simple, unde conţinutul mesajului literar - artistic este redus doar la un singur cuvânt: o exclamaţie, un oftat sau un sughiţat.

Uite de exemplu cântecul "Ole - Ole" unde întregul text e redus doar la trei litere. Cuvântul apare în cele mai variate şi inventive forme ritmice - melodice posibile, poate tocmai pentru a fi reţinut cât mai bine.

La început, e rostit clar şi răspicat de trei ori, nici prea rar, dar nici prea repede, parcă pentru a face cunoştinţă cu el. După aceea urmează un interludiu muzical destul de liniştit, poate prea liniştit, prevestitor de furtună şi... furtuna nu se lasă mult aşteptată. Primele picături de "ole" se fac imediat auzite şi doar peste câteva secunde suntem udaţi, copleşiţi, bombardaţi, inundaţi, zdrobiţi şi luaţi pe sus, alternativ, de rafale de ploaie şi vânt, cuprinzând doar această unică materie fluidă interminabilă şi neobosită de ole-uri.

Inventivitatea compozitorului nu cunoaşte limite. Fiecare formulă, odată prezentată rar, este pe urmă reluată de două ori repede, pe urmă din nou rar şi pe urmă din nou repede. Sau, este începută repede, rărind-o şi iuţind-o chiar în timpul interpretării, cam aşa: "O...le, oo...le, ooo...le, oooo...le", sau, "Ole... oole... ooole... oooole" şi cu acelaşi tratament aplicat silabei de încheiere: "o...lee... o...leee, o...leeeeee..." sau "olee... oleee... oleeeeee..." şi în combinaţiile paralele şi inverse ale celor două elemente: "oleeee.... oooole... ooooole... oleeeee... oooooleeeee..." şi în alte combinaţii, cerute de melodie sau de ritm, până te apucă ameţeala.

Cântăreţul rămâne însă lucid tot timpul interpretării cântecului, pentru că toate aceste formule, în aparenţă bulibăşite, menite parcă să te ameţească, sunt alternate cu formule versificate de ole-uri foarte logice din punct de vedere matematic şi deosebit de inventive din punct de vedere artistic. Gândiţi-vă numai cât de neaşteptat soseşte formula - cu de două ori rar şi de patru ori repede - după ce am avut o serie de trei "ole"-uri repezi şi o singură dată încet. Sau când ţi se şopteşte de patru ori în şir un "ole" abia auzit, urmat de două "ole"-uri, semănând cu două bubuituri de tun, urmate de o serie de şase "ole"-uri din ce în ce mai slabe, ca un ecou ce se pierde în depărtări. Nemaivorbind de seria de 4 + 2 alternată cu 2 +

4 rar şi repede, sau de acel o dată rar şi de două ori repede şi invers, cu care sunt realizate adevărate minuni.

*

Sfârşitul cântecului este la fel de original, ca de altfel întregul cântec, pentru că în loc să avem o apoteoză măreaţă, binemeritată după atâta zbucium artistic, compozitorul readuce cuvântul "ole" pentru o ultimă dată, într-o formă dramatică-declamatorie, fără acompaniament, rostit în şoaptă, ca un suspin, cu o voce gâtuită de emoţie.

După apariţia cântecului, cuvântul "ole" a devenit cunoscut, ajungând să fie întrebuinţat ca salut între animale mai de vază, dovedind în mod simbolic că şi unul şi celălalt din cei care se salută cunosc cântecul "Ole - Ole". Iar dacă vremea e bună şi vreunul din aceste animale vrea să înceapă o conversaţie plăcută cu un alt confrate, care, şi el are timp la dispoziţie, nu are decât să înceapă să fredoneze cântecul "Ole - Ole" şi conversaţia se va lega de la sine.

Nu trebuie să trageţi de aici nici o concluzie, căci s-ar putea să greşiţi. Să nu ne lăsăm păcăliţi de aparenta simplitate a unor texte. Ele îşi fac efectul, şi mai mult nici nu se cere de la ele.

Rolul unui text simplu, ca şi al unui text complicat de altfel, este în linii mari acelaşi, şi anume, de a apropia animalele care au aproximativ acelaşi fond cultural şi cam aceleaşi interese. Cunoaşterea cântecului "Ole-Ole" este deci, în principiu, la fel de folositoare ca şi cunoaşterea teoriei evoluţioniste, a literaturii indiene sau a filosofici antice chineze. O melodie simplă, cu un text simplu sau o melodie fără text, presărată pe ici pe colo cu câteva chiote, lătrături sau gemete, ca toţi să le înţeleagă codificaţia, rezolvă la ei problema accesibilităţii cât se poate de bine.

- Noi spunem că vomismentul nu e muzică, iar gemetele plăcerilor sexuale n-au ce căuta în muzică; ei spun că abia aici începe muzica.
- Noi spunem că acolo unde nu există gândire, nu poate exista artă; ei spun că acolo unde există gândire, nu mai există artă.

Muzica, aşa cum o înţelegem noi, nu mai reprezintă nimic pentru ei. Nu o înţeleg şi nu vor să aibă cu ea nimic de-a face. Ideea lor, sau mai bine spus totala lipsă de idei a adus după sine un dezastru de nedescris în lumea muzicii. Toate elementele componente ale artei muzicale, au fost modificate de ei, conform ideilor şi înţelegerii lor despre semnificaţia sunetelor.

Sunetul muzical este supus unui întreg şir de torturi, pe care îmi şi vine greu să vi le descriu. El e

murdărit, alterat, scuturat, târât, suspendat, biciuit, azvârlit, gâtuit, tăiat, sufocat, fărâmiţat, umflat, ciupit, scuipat.

Sunetul muzical curat, pur, cere din partea executantului un tratament deosebit de atent, cu o concentraţie constantă, pentru a putea menţine acelaşi număr de vibraţii pe secundă. Or, tocmai aici începe dezastrul.

*

Cum să poată menţine acel număr constant de vibraţii un executant neatent, obosit, leneş, adormit, beat, slab, drogat, suferind din cauza vreunei nedreptăţi sociale, îngândurat, nervos, indispus, sau pur şi simplu certat cu sine însuşi? E clar că nu va reuşi, înălţimea sunetului va avea imediat de suferit, oscilând în sus şi în jos, în funcţie de accelerarea sau încetinirea vibraţiilor. Iar toate aceste devieri de înălţime, vor da impresia exactă a stării de spirit a animalului executant.

Depresivul, obositul, leneşul şi adormitul, vor produce vibraţii mai puţine sau vor atinge doar în treacăt înălţimea corectă - cel mai des nu o vor atinge de loc - ca pe urmă să alunece şi mai jos, ne mai având puterea de concentraţie necesară să menţină înălţimea odată apucată. Sau, o vor începe undeva jos, şi se vor căţăra cu chiu cu vai până aproape de înălţimea corectă, alunecând pe urmă, obosiţi de atâta efort, înapoi, undeva mult sub înălţime. Şi, acest chin al împingerii şi recăderii se va petrece la fiecare sunet, înălţimea exactă va fi pentru ei doar o noţiune vagă, un fel de regiune aproximativă în care se va termina căţărarea şi, cam de unde va putea începe alunecarea în jos.

Opusul acestora sunt agresivii, surexcitaţii, înghiţitorii de vitamine prea multe şi de chimicale dătătoare de personalitate, care, nici ei nu prea au de-a face cu înălţimea corectă a sunetelor, decât în trecere. La ei însă, direcţia e suitoare. Mai bine mai sus decât prea jos, spun ei. Cu cât mai multe vibraţii pe secundă pot să-i paseze unui sunet, cu atât se simt mai bine.

încep de obicei sunetele undeva sus, mult deasupra a ceea ce ar trebui şi, le împing şi mai sus, până la graniţa posibilă, adică acolo unde dacă ar mai continua cu împinsul, s-ar pomeni în grădina vecinului, în sunetul vecin.

Fiecare din ei e consecvent în ceea ce face, dar pentru divertisment, şi unul şi celălalt se mai aventurează în domeniul celuilalt: adormitul se caţără cu sunetul mai mult decât la înălţimea cerută, ca pe urmă să poată aluneca de acolo pe o pistă şi mai lungă în jos, la subtonurile lui iubite; iar celălalt, se lasă în jos pe subton, doar aşa ca să-şi arunce privirea în acea lume depresivă a subtonului, ca de acolo să-şi ia vânt numaidecât spre înălţimile lui ameţitoare. Şi unii şi alţii, au pentru înălţimea exactă un fel de aversiune. Nefiind capabili să redea sunetul precis şi constant, din motivele pe care le-am menţionat deja, şi-au perfecţionat câteva modalităţi de a tortura sunetele.

Una dintre cele mai îndrăgite maniere ale lor de schingiuire a sunetelor este scuturatul (sau vibratul, cum îi mai spun). Pretextul cu care se apucă să scuture sunetele, din punct de vedere teoretic e destul de

logic şi oarecum corect: cică, totul se mişcă şi vibrează în natură; de ce n-ar vibra şi sunetele? în practică, abia aşteaptă să prindă mai bine un

sunet - ceva mai sus sau mai jos decât înălţimea lui corectă, care cum poate - şi o dată ce au pus laba pe el, încep să-l scuture până ce bietul sunet îşi dă duhul.

O altă modalitate de tortură este umflarea (sau crescendo, cum îi mai spun). Pretextul e şi de data aceasta corect din punct de vedere teoretic: cică, totul se dezvoltă şi creşte în natură; de ce n-ar creşte şi sunetele? Numai că ei nu-l cresc frumos şi paşnic, aşa cum cresc toate lucrurile în natură, ci îl apucă, de jos sau de sus - care cum poate - şi o dată ce au pus laba pe el încep să-l umfle, să-l îndoape cu aer, să-l încălzească, să-l dilateze şi să-l biciuiască până ce bietul sunet păleşte sau se învineţeşte, iar pe urmă crapă ori explodează în labele schingiuitorilor lui. E groaznic!

Desigur că interpretul nu şi-ar putea permite toate barbarismele şi lipsurile de concentrare în tratarea sunetelor, dacă ascultătorul acestei muzici nu i-ar da voie s-o facă şi n-ar dormi în timp ce se presupune că ascultă. Un ascultător cu pretenţii, treaz şi atent la mesajul muzicii s-ar duce numaidecât la interpret şi l-ar lovi cu un ciocan în cap sau i-ar scoate ochii cu o furculiţă, ori altceva în genul acesta, în nici un caz nu l-ar ierta. Nu l-ar lăsa viu şi nevătămat, asta e sigur.

Dar, spre norocul interpretului, ascultătorul muzicii lui nu e nici el mai atent sau mai treaz ca el şi atunci, fiecare îşi vede liniştit de treabă: interpretul cu interpretarea, iar ascultătorul cu ascultarea (adică dormitul).

Singura problemă a interpretului va rămâne doar aceea de a-l face pe ascultător să nu adoarmă complet, deci trezirea şi menţinerea lui într-o stare relativ trează. Altfel existenţa lui profesională e în primejdie. El vrea să fie solicitat, apreciat şi recompensat. Pentru asta, el va încerca să-l facă pe ascultător să audă câte ceva, chiar aşa, în starea lui de somnolenţă în care se află şi va folosi nişte mijloace destul de ciudate pentru a-şi atinge scopul, la care numai dacă mă gândesc mi se încreţeşte pielea.

Alternarea între intensităţi extreme este la ei cel mai eficient mijloc de trezire a ascultătorului.

Orice subtilitate de nuanţe sau varietate de combinaţii a diferitelor gradaţii, o întreagă ştiinţă pentru care au fost necesare secole de evoluţie şi şi-au spart capul generaţii de şoareci, au fost eliminate. Nu există la ei decât combinaţia între foarte tare şi asurzitor. Şi pentru că de la natură, nu toate animalele pot suporta un asemenea tratament sonor, s-au iniţiat cursuri de călire a urechii, tocmai pentru a putea suporta intensitatea de 480 de decibeli, care în mod normal ar sparge timpanul unui animal neantrenat.

Obişnuirea urechii se întâmplă în localuri special amenajate unde, imediat după începerea concertului,

(uneori din motive financiare, doar a audierii unor benzi imprimate sau discuri) amplificarea electronică este dată la maximum şi toate

uşile sunt închise, ca nimeni să nu poată scăpa. Tot atunci, deodată cu muzica, pentru a preveni spargerea timpanului, ceea ce s-ar întâmpla foarte repede cu cei 480 decibeli pe metrul cub de aer, încep să fie proiectate asupra animalelor suferinde nişte raze alternative de lumină colorată care se învârtesc şi se întrerup cu o viteză ameţitoare. Totul reglat electronic.

Această furtună de lumini înţepătoare declanşează doar în câteva secunde o durere de ochi care nu poate fi calmată nici măcar închizând ochii, dar care e menită să facă animalul să uite durerea de timpan.

Dar, nici aşa nu s-ar putea rezista multă vreme dacă organizatorii nu s-ar fi gândit să amelioreze aceste dureri prin adăugarea altor senzaţii. Cursanţilor li se pun în faţă platouri pline cu pahare şi fiecare participant e obligat să înghită câteva pahare pline cu o licoare colorată - minimum 6 - culoarea fiind la alegere între galben, roşu şi roz, care îi va declanşa instantaneu o arsură a intestinelor şi o ameţeală care-l va face în mod sigur să uite durerea de ochi. Şi pentru a nu suferi prea mult de această arsură a stomacului şi a nu cădea în inconştienţă din cauza factorilor mai sus numiţi, animalele participante sunt puse să se scuture, două câte două, pentru a se supraveghea reciproc.

Aşa decurge procesul de obişnuire a animalului cu intensitatea noii muzici. Şi se vede că metoda e bună, pentru că tot mai mulţi candidaţi se prezintă la centrele lor de educare a urechii, iar sălile lor de concert sunt pline, cu toate că dacă aţi participa la unul din concertele lor aţi înţelege că doar concerte nu pot fi numite aşa zisele lor "concerte". Dau mai degrabă senzaţia unui câmp de luptă, unde tocmai are loc o bătălie deosebit de importantă şi explodează peste tot obuze şi salve de tun combinate cu strigăte de durere, gemete ale răniţilor şi sunete de piepturi zdrobite care-şi golesc conţinutul de aer, pentru ultima dată.

E clar că nici un şoarece nu poate participa la asemenea concerte, cu toate că a ne strecura în sală n-ar fi nici o problemă pentru noi, chiar şi fără bilet. Bubuiturile asurzitoare îţi scutură întregul organism. Cât despre o ascultare selectivă, conştientă, ori înţelegerea unui eventual mesaj artistic, nu poate fi nici vorbă.

încă n-au fost cercetate aşa cum trebuie toate efectele acestei greşite întrebuinţări a intensităţii în muzică. Cu siguranţă că în viitor ştiinţa medicală va pune în evidenţă multe certitudini, deosebit de supărătoare şi cu consecinţe directe pentru industria care produce potenţiometre şi amplificatoare atât de reuşite din punct de vedere tehnic.

Sunetele stridente nu atacă numai urechea, aşa cum cred ei. Ele lovesc la fel de puternic stomacul, rinichii, creierul, ducând la căderea părului, a dinţilor, la insomnii, la tulburări cardiace şi la impotenţă sexuală timpurie.

Intensitatea asurzitoare este un element uşor descifrabil al muzicii lor, apărută şi produsă într-o societate în care ascultătorul e obosit, şi doarme pe trei sferturi, ori e ameţit cu ceva chimic şi trebuie ţinut treaz.

Avem însă multe alte elemente sonore, ceva mai puţin stridente, a căror descifrare poate aduce la lumină un material documentar interesant pentru sociologia viitorului. Se va stabili cu precizie matematică - ceea ce până acum nu s-a întâmplat - legătura dintre zgomotele de zi cu zi a unei societăţi şi prelucrarea lor în muzică de către animalele timpului respectiv.

Socoteala de altfel e foarte simplă: sunete de bună calitate vor fi produse doar de animale de bună calitate. Iar animale brutale şi de calitate proastă vor scoate din mediul înconjurător modele de sunete brutale - de proastă calitate -deci, pe măsura lor.

Concluzia e şi ea deosebit de evidentă: calitatea sunetelor într-o societate dată este oglinda mediului unde sunt produse aceste sunete şi a animalelor care produc acele sunete.

Luaţi de exemplu sunetele produse de pielea lovită sau biciuită. Ce poate fi mai simplu decât legătura între cauză şi efect în cazul nostru. Animalele repetă pur şi simplu în muzică, sunete existente în viaţa lor de toate zilele, pe care fiecare le-a auzit şi le cunoaşte semnificaţia: bătaia, jupuirea, tăbăcirea. într-o societate unde animalele nu sunt bătute şi nici jupuite, aceste sunete nu vor fi cunoscute, deci nu vor putea fi redate în muzică.

Lovituri în bucăţi mari de metal vor putea fi auzite doar în muzica unor animale care cunosc industria grea, tot aşa cum piuiturile automatelor electronice de joc vor pătrunde în muzică doar acolo unde există asemenea automate şi abia după ce sălile de joc au apărut peste tot şi sunetele produse de automatele de jocuri au devenit cunoscute.

Pocnituri de arme şi exploziile de obuze nu aterizează în muzică din senin, acolo unde nu e cunoscut praful de puşcă şi nu există războaie.

Voci răguşite vom avea în muzică doar acolo unde există în viaţa de toate zilele animale răguşite din cauza băuturilor prea reci şi a nopţilor nedormite. Acelaşi lucru îl avem şi cu sunetele de trompete sparte, care n-au putut fi născocite doar aşa, din capul unuia, fără să fi avut un model sonor real, când trompetist!! trebuiau să-şi facă treaba cu trompete lovite şi sparte de gloanţe, neavând cum să-şi repare instrumentele la timp sau, când erau siliţi de împrejurări să-şi exprime ideile muzicale, după trei nopţi

nedormite şi cu limba amorţită de vreo băutură, în care alcoolul depăşea concentraţia de 62% permisă executării pieselor la trompetă.

Ideea de a face muzică cu piane intenţionat dezacordate, nu putea apărea decât în capul acelora care au mai auzit aşa ceva în viaţa de toate zilele, în locuri unde pianele nu pot fi acordate la timp, din cauza condiţiilor politice şi igienice ale locului. Viori şi ghitare electrice nu vor putea apărea niciodată acolo unde animalele nu cunosc electricitatea. Bubuitul de tobă mare nu îl vom auzi acolo unde animalele nu sunt agresive şi iubesc liniştea sau în locuri unde nu există animale mari, din a căror piele poate fi confecţionată o asemenea tobă. Ecouri repetate nu pot apărea în capul unui creator care iubeşte intimitatea unor încăperi mici, ori acolo unde nu există distanţe mari, goale şi neprietenoase, producătoare de ecouri.

Totul are o cauză, deci, orice efect e perfect explicabil. Muzica e o sinteză analizabilă şi nimic din ce apare în lumea sunetelor nu e întâmplător.

Şi ca o culme a depărtării muzicii de un sens abstract, raţional, având unicul scop de a menţine în stare trează auditorul, s-a trecut la combinarea sunetului cu imaginea.

Ideea în sine nu e rea. E mai greu să adormi cu ochii deschişi, presupunând că producătorii de imagini reuşesc să intereseze într-atât auditorii încât aceştia să nu închidă ochii.

Muzica nouă nici n-ar mai fi de conceput fără adăugarea unor imagini. Elementul optic a devenit indispensabil în transmiterea sunetelor. Muzica în stare pură a devenit o raritate, pe care nu o veţi mai întâlni decât la şoareci şi poate la încă vreo câteva animale. Puţine în orice caz. Cele mai multe folosesc doar muzica combinată cu imagini şi text. Şi, nu cred că e cazul să vă mai spun, nu e greu de ghicit că aceste imagini, cu textele lor, sunt de o simplitate revoltătoare. Doar comparaţii şi sinonime optice dintre cele mai banale, pe înţelesul noilor născuţi şi a vârstnicilor porniţi cu creierul pe meleagurile copilăriei.

Bucuria e exprimată doar prin imagini luminoase, cu vreme însorită, cam întotdeauna cu un anotimp nu prea cald şi nu prea rece, ca să convină tuturor, în care natura este întotdeauna prezentă în plină activitate: verde peste tot şi bineînţeles flori, pârâuri sclipitoare, animale întotdeauna tinere şi în floarea vieţii, fără probleme psihice sau dificultăţi de ordin reumatic, zbenguind pe pajişti sau tolănite în fotolii capitonate şi turnându-şi pe gât băuturi aromate, deosebit de scumpe, cu eticheta sticlei clar vizibilă.

Dacă cineva n-a ştiut până atunci ce e fericirea, acum poate învăţa ce e. Fericirea e, şi ea, pretutindeni prezentă, exprimată clar, fără ascunzişuri sau codificări, cu gesturi liniştite şi zâmbete înţelegătoare, unde nimeni nu cunoaşte

lipsurile, deoarece toate vizuinile sunt bine izolate împotriva intemperiilor şi bucătăriile sunt pline cu alimente şi bunătăţi care par să promită bucurii culinare deosebite. Animalele se respectă, se iubesc şi nimeni nu încearcă să-şi consume semenul fără voia acestuia; familiile sunt unite în jurul meselor pline, se bucură de liniştea căminului şi a programelor de la televizor.

Aşa arată bucuria în imagini, iar acum rămâne doar la aprecierea regizorului să aleagă în funcţie de necesităţile muzicale, ce combinaţie să facă între diferitele feluri de bucurie şi fericire.

Ştiind însă că monotonia imaginilor l-ar putea adormi pe ascultătorul-spectator, producătorii acestor combinaţii audio-vizuale fac deseori şi scurte incursiuni în domeniul tristeţii, unde imaginile nu vor fi nici ele mai puţin expresive, decât în domeniul fericirii.

Durerea muzicală este ilustrată cu scene la fel de infantile, poate chiar prenatal de infantile, ca nu cumva ceva să nu fie pe înţelesul fiecăruia, (totul cu scopul de a ţine ochii animalului ascultător deschişi, ca să nu adoarmă, precum ştim). Se ştie doar cât de repede adoarme un animal plictisit de ceva.

Acum, nu numai sunetele lamentabile caută să lămurească ascultătorul că e vorba de ceva trist, ceea ce între noi fie vorba, deja e mult prea mult, dar ţi se împing în faţa ochilor şi scene, inadmisibil de simple, cu intenţia de a sublinia ideea muzicală şi de a stoarce lacrimi. Am uitat să vă spun că lacrimile la ei sunt culmea emoţiei, punctul maxim al înţelegerii şi a sensibilităţii artistice. Cine nu plânge nu înţelege, nu apreciază, nu e emoţionat, nu e sensibil, nu înţelege arta. Aşa e la ei.

La ilustrarea tristeţii este preferată mizeria fizică. Ea pare să fie cel mai bine înţeleasă şi să dea rezultate imediate. Sunt evitate situaţiile prea complicate, unde ar fi nevoie de explicaţii. Se merge pe elemente sigure. Frigul, fără alimente şi fără adăpost sau căldura mare, fără posibilitatea de a bea, sunt două strune foarte des întrebuinţate de ilustratorii muzicii. Sunt şi expresive şi accesibile pentru toate animalele. Suferinţa unui animal înfometat, care pe deasupra tremură şi de frig, sau a unuia care moare de căldură cu limba atârnândă de sete, storc întotdeauna lacrimi.

Există însă în ultima vreme şi tendinţe de a folosi subiecte ceva mai complicate, ca scene de gelozie, suferinţă din cauza distanţei care desparte animalul X de perechea lui Y, fie femelă, fie mascul, suferinţă din cauza nepotrivirii de caracter, sau a grupei sanguine şi îngrijorarea privind viitorul genetic fericit al urmaşilor, ori altceva de ordin fizic, chimic sau moral, care stă în calea fericirii lor.

Cele mai frecvent întrebuinţate rămân însă scenele de suferinţă, cu o cauză mai direct legată de prezent: foame, sete, frig, căldură, accidente care se întâmplă repede şi dau prilejul expunerii unor organe sângerânde, malformaţii corporale şi alte atrocităţi.

Foarte dese sunt şi scenele de despărţire. Se vede că merg bine la public. Vedem cam întotdeauna câte un animal proaspăt părăsit de cel mai apropiat prieten (prietenă); motivul nu este menţionat, dar e de cele mai multe ori subînţeles din cele ce se întâmplă în jurul celui părăsit. Vedem perechea lui sau prietenul cel mai bun depărtându-se de locul acţiunii, la braţ cu un alt prieten (prietenă), lăsându-l în urmă pe acesta înlăcrimat şi distrus, ne mai având nici măcar atâta putere ca să se ridice de jos şi să se sinucidă undeva mai încolo.

Imaginea animalului părăsit este centrul întregii acţiuni. Nu se pune întrebarea de ce e părăsit, dacă e părăsit cu adevărat sau dacă celălalt nu o ia din loc pentru că s-a săturat de prezenţa lui şi nu mai vrea să-l aibă în preajma lui, pentru că e prea murdar sau prea tâmpit. Doar felul cum arată şi ce simte părăsitul e important. Scenele sunt făcute în aşa fel ca să stoarcă lacrimi şi să înduioşeze pe toţi cei care nu înţeleg lamentaţiile muzicii şi tragicul cutremurător al textului.

Şi, puteţi să mă credeţi, aceste ilustraţii ale muzicii cu filme, videoclipuri şi serii de tablouri au dat rezultate. Ultimele anchete publice întreprinse de forurile psihanalitice competente au arătat că 52% din cei chestionaţi au răspuns corect la întrebare, dovedind că au înţeles caracterul vesel sau trist al muzicii pe care au ascultat-o şi au văzut-o ilustrată cu un film color pe ecran lat.

E un rezultat destul de bun, după părerea forurilor psihanalitice competente. "Dar faptul că mai există un 48% care, nici aşa, în această formă combinată, tot nu înţelege când e vesel şi când e trist, când e major şi când e minor, dă totuşi de gândit", spune în încheiere raportul forurilor psihoanalitice competente. "Va fi nevoie de căutat procedee şi combinaţii noi, pentru a face înţeleasă muzica de toate animalele", încheie raportul.

Ce fel de procedee şi ce fel de combinaţii noi?, nu se mai spune. Se vede că încă nu se ştie. Poate ceva de ordin fizic, mai drastic, poate un gâdilat electronic sau un masaj erotic, pe muzică şi cu text, pentru a face simţită mai bine ideea muzicală. Sau, poate ceva şi mai drastic: înţepături, lovituri cu ciocanul în cap şi pe şira spinării, gaze lacrimogene, şocuri electrice dureroase, totul conectat cu gradaţiile conţinutului muzical?...

în loc să facă atâtea comisii şi atâtea cercetări în acest domeniu, unde noi deja am făcut multe cercetări înaintea lor, ar fi pentru ei mai util să ia pur şi simplu între labe tratatele noastre de teorie a muzicii şi să înveţe, cel puţin, primele

lecţii despre ştiinţa sunetelor. Iar dacă ar învăţa doar câteva lecţii, poate că ar înţelege ceva din subtilităţile limbajului muzical. Poate ar înţelege că muzica e o ştiinţă prin care nu numai veselia şi tristeţea pot fi comunicate, ci şi alte mii de elemente, la fel de importante.

Poate că tot din acele prime lecţii ar putea să înţeleagă, că pentru comunicarea până şi a celor mai subtile elemente, nu e nevoie în afară de sunete de nimic altceva, nici de videoclipuri, nici de desene animate, nici de fotomontaje cu personaje costumate, nici de scene sentimentale, nici de scene de groază sau de alte complicaţii.

Pe scurt, ar trebui să li se facă clar, că între ceea ce cred ei că e muzica şi între ceea ce este ea de fapt, e o mare diferenţă.

De aici provin toate neînţelegerile.

Iar o dată ce ar înţelege diferenţa, sunt sigur că ar începe să studieze muzica aşa cum trebuie şi ar trata-o aşa cum se cuvine. N-ar mai folosi-o doar pentru distracţie.

Şi cu asta v-am spus totul.

19. CE ÎNSEAMNĂ EROISMUL PENTRU UN ŞOARECE SAU ISTORIA UNEI RÂME EROINE

acă Tipograful m-ar întreba ce cred eu despre contemporanii mei şi dacă îi iubesc sau nu, m-ar pune într-o încurcătură din care nu prea aş şti cum să ies. Ar trebui să-i răspund ceva, ceva care să-l mulţumească. Dar ce?... Pe moment nu aş şti ce să-i răspund şi nu ştiu cum ar interpreta el tăcerea mea, în timp ce m-aş gândi să-i găsesc un răspuns potrivit.

El s-ar uita la mine, la început cu bunăvoinţă, cu răbdare, dar cât de mult ar dura răbdarea lui şi cât de mult timp aş avea nevoie ca să găsesc un răspuns pe placul lui, iar nu ştiu. Pentru că, vedeţi Dumneavoastră, una e să stai acasă la tine şi să-ţi pui singur o întrebare, iar pe urmă să încerci în linişte să-i găseşti un răspuns sau chiar mai multe, şi alta e când eşti chemat la Tipografie şi eşti întrebat de Tipograf.

Stă cu ochii aţintiţi asupra ta, şi nu numai răspunsul îl aşteaptă, te aşteaptă chiar pe tine, cu totul, îţi aşteaptă mişcările, tremuratul, ritmul respiraţiei în timp ce te gândeşti. Stă să vadă cum o să-i dai răspunsul şi când. Parcă ştie de la început la ce te gândeşti, parcă ţi-a ghicit gândul chiar cu mult înainte de a te întreba. Când a deschis gura să te întrebe, ştia de mult ce ai în cap. Acum nu face decât să te urmărească. Se uită la tine şi te admiră cum te chinui să-i fabrici o minciună demnă de crezut.

Ai vrea să închizi ochii, să te concentrezi mai bine, dar ştii că nu e politicos. Trebuie să stai cu ochii deschişi şi să te uiţi la el, să vezi cum se uită la tine şi cum încearcă să-ţi urmărească toate zig-zagurile pe care le străbaţi cu creierul între sinceritate, politeţe şi frică.

îi vezi şi tu gândurile. E atât de curios şi te analizează cu atâta plăcere, încât cred că a uitat până şi întrebarea pe care ţi-a pus-o. I-ar scăpa până şi un zâmbet, fără să ştie. Altfel şi-ar controla trăsăturile feţei, mai ales dacă ar şti că şi tu te uiţi la faţa lui cu aceeaşi intenţie ca a lui, doar că tu vrei să afli cum gândeşte un Tipograf, în timp ce se uită la un biet şoarece care se chinuie să iasă dintr-o situaţie în care el l-a băgat.

*

Cât ar dura chinul şi ce răspuns i-aş da, nu ştiu şi nu mă întrebaţi, că tot n-aş şti ce să vă răspund.

Tipograful încă nu m-a întrebat, iar dacă vreodată mă va întreba, vă asigur că voi şti ce să-i răspund. Până atunci mă voi gândi şi voi avea un răspuns pregătit.

Căci, vedeţi, toată beleaua e nu atât răspunsul în sine, ci formularea lui. Oricine poate să-ţi răspundă la o întrebare, clar şi imediat, ori într-un fel, ori într-altul. Oricine. Oricine în afară de un şoarece care are de hrănit o familie numeroasă, cu o poftă de mâncare straşnică şi care e convocat la Tipografie de un colos galben verzui, care dispune de soarta lui. Aici e toată încurcătura: locul unde e pusă întrebarea, cine întreabă şi cine trebuie să răspundă. Relaţia între cel care întreabă şi cel întrebat, determină felul răspunsului.

Aşa că nu vă miraţi dacă eu, pus eventual într-o asemenea situaţie, nu mi-aş putea permite luxul unui răspuns direct. Şi, vă rog să mă credeţi, nu aş fi o excepţie de la regulă.

Regula e că o relaţie clară nu permite niciodată un răspuns clar. Niciodată. Şi, cu cât relaţiile sunt mai clare, cu atât întrebările şi răspunsurile se cer a fi mai neclare - eventual întortocheate, învăluite, tocmai pentru ca relaţia să-şi păstreze caracterul clar şi în continuare.

De ce ar fi o relaţie de subordonare sau de dependenţă economică altfel?

Doar relaţiile neclare au marele avantaj că permit animalelor să-şi spună părerea imediat, fără a mai căuta o formulare subtilă. Şi asta pentru că într-o relaţie neclară, orice replică e bună. Formularea subtilă sau prea mult căutată nu are nici un rost. Aici replica trebuie să fie directă, imediată şi clară, altfel e în pericol caracterul neclar al relaţiei dintre cel care întreabă şi cel care răspunde.

Luaţi de exemplu prieteniile, războaiele, conferinţele pentru dezarmare, democraţiile, căsniciile, pe oricare din ele, şi spuneţi-mi şi mie cine are timp să aştepte răspunsuri întârziate sau prea întortocheate? Nimeni. Dacă nu răspunzi imediat - orice, dar imediat - ţi-ai pierdut rândul, eşti descalificat şi nu ţi se mai pune întrebarea următoare.

N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit. Tipograful nu mi-a făcut până în prezent nici un rău şi aş dori din tot sufletul să fiu sincer cu el şi să-i spun totul. Chiar totul. Chiar tot ce cred eu despre contemporanii mei. Sunt sigur că m-ar înţelege.

Poate că ceea ce i-aş spune nu ar fi cu totul pe placul lui, dar de înţeles m-ar înţelege, de asta sunt sigur. Şi cum să nu înţelegi pe unul care moare de frică şi vezi că moare de frică şi îţi şi spune că moare de

frică?

Iar dacă pe urmă îţi va mai şi spune că îi e frică de contemporanii lui carnivori şi că nu-i poate iubi pentru că vor să-l mănânce, desigur că n-o să fie nimic neclar în asta.

Să nu credeţi însă că o dată ce lucrurile sunt clare, problema e gata rezolvată - adică, te-a înţeles şi ţi-a dat dreptate. Nu e chiar atât de simplu.

Te-a înţeles, dar dreptate nu-ţi va da. Chiar o să-ţi spună că te-a înţeles, dar că n-ai dreptul să nu-ţi iubeşti semenii. Cu alte cuvinte spus, te va înţelege parţial. Şi ştiţi de ce? Pentru că el e Tipograf şi nu şoarece!

Un Tipograf e un animal mare. Chiar dacă nu e carnivor - ceea ce nu e deloc sigur - el îi cunoaşte şi are legături profesionale cu carnivorii. Iar dacă aceştia vin la el să discute problemele legate de cărţile pe care le scriu, va discuta cu ei desigur şi alte subiecte. Gândiţi-vă numai cât de probabil e că îi va întreba şi pe ei ce cred despre contemporani, şi dacă îi iubesc sau nu. E normal să-i întrebe şi pe ei, nu numai pe mine, iar ei vor răspunde, fără să ezite, că ei îi stimează pe toţi şi îi iubesc pe toţi.

Poftim, mai spune ceva, dacă poţi!

Ascultându-i şi pe unii şi pe alţii, în capul lui se depozitează şi răspunsul unuia şi al celuilalt. Aşa că tu, când stai de vorbă cu el şi vei încerca să fii convingător, ca să te înţeleagă, vei sta de vorbă doar cu o parte din el, iar el te va înţelege, eventual, doar cu partea disponibilă a creierului său, căci cealaltă parte e deja ocupată cu răspunsul primit de la celălalt.

Acelaşi lucru se va întâmpla chiar dacă va discuta cu tine primul şi doar după aceea cu celălalt, îşi va întrebuinţa doar o parte a creierului, păstrându-şi cealaltă jumătate pentru discuţia cu carnivorii.

Oricum ai întoarce-o, n-o să-ţi dea dreptate.

Vrând nevrând va pune faţă în faţă, în creierul său răspunsurile primite, şi uite că te pomeneşti descalificat din punct de vedere etic. Carnivorul afirmă că te iubeşte, iar tu, oricât de frumos şi de învăluit te-ai exprima, vei da de înţeles că nu-ţi iubeşti anumiţi contemporani. Punct.

Oricum ai încerca să-ţi justifici răspunsul, el va veni în contradicţie cu răspunsul celuilalt. Şi, până şi eu trebuie să recunosc că răspunsul celuilalt sună mai bine din toate punctele de vedere. Din punct de vedere etic e la înălţime, e clar şi nu are nevoie de nici un fel de explicaţii suplimentare.

Norocul meu că Tipograful încă nu m-a întrebat. Poate că mă înţelege foarte bine, chiar fără să mă întrebe. Iar dacă stau puţin să mă gândesc, în capul fiecăruia, fie el şoarece sau mâncător de şoareci,

apare de câteva ori pe zi un

raţionament filosofic, care pe unii îi consolează, iar pe alţii îi întristează ori îi binedispune: - îi iubeşti sau nu-i iubeşti, îi accepţi sau nu-i accepţi, vrei nu vrei, de contemporanii tăi n-ai cum să scapi, atâta vreme cât trăieşti.

Cam aşa sună în capul fiecăruia ideea, de câteva ori pe zi - bineînţeles cu mici variaţii şi cu efecte diferite - în funcţie de ora la care îi sună în cap ideea; dacă tocmai e flămând sau sătul, dacă tocmai i s-au pus întrebări sau nu, dacă e vreme bună şi buletinul meteorologic îi e favorabil şi pentru zilele următoare sau dimpotrivă, se prevede schimbarea vremii şi se anunţă furtuni cu inundaţii urmate de crize economice cu o durată imprevizibilă şi cu creşterea preţurilor la alimentele de bază.

Poţi să-ţi iubeşti contemporanii între ora 7,30 şi 8, pentru că te simţi bine şi micul dejun a fost exact aşa cum ţi l-ai visat, iar pe la ora 9 şi 20 să ţi se facă lehamite de toţi, pentru că ţi-ai adus aminte de ceva supărător din trecut. Iar dacă nici scaunul obişnuit de la ora 9 şi 10 n-a fost chiar aşa de suplu cum e de dorit să fie, conform ultimelor cercetări în domeniul gastro-intestinal, atunci chiar că unul mai sentimental, ar fi capabil să dea foc întregii lumi şi să-şi prăjească la un foc mic, fără grabă, dar efectiv, toţi contemporanii în viaţă, inclusiv pe cei care sunt morţi de multă vreme din punct de vedere politic, în timp ce el ar asculta, cu căşti stereofonice, o muzică corală preclasică cu acompaniament de harpă şi ar lăcrima din plin. Sau ar cânta la vioară nişte melodii sentimentale, în timp ce contemporanii lui s-ar rumeni bine pe toate părţile.

Aşa că, vedeţi dumneavoastră, chiar dacă ne-am afla în locul Tipografului, urmând să punem vreunul din noi întrebarea şi altul să răspundă, n-ar fi deloc înţelept să credem o iotă din ceea ce ni se răspunde. Dacă nu de alta, dar din motive tactice.

Toate răspunsurile ar putea fi sincere şi în acelaşi timp false. Fiecare e legat într-un fel de contemporanii lui, fie că îi iubeşte pentru că se hrăneşte cu ei, fie că alţii îl iubesc pe el pentru că el e cel notat pe lista lor de bucate.

Iar dacă e aşa, vă întreb eu, de ce să nu recurgem la toate zig-zagurile necesare, pentru a supravieţui cu o zi două mai mult, dacă se poate, fie fugind în zig-zag, ca să nu te prindă carnivorul, fie chiţăind în zig-zag, ca să nu te înţeleagă prea repede Tipograful?

Ştiu că nu e frumos. Cu toţii ştim că zig-zagurile, de orice natură ar fi, sunt doar nişte compromisuri, şi nu dintre cele mai lăudabile. N-au stil, e adevărat, dar te scapă la nevoie de multe belele. Mai elegant şi

mai etic ar fi, bineînţeles, să alegem întotdeauna un drum drept.

Drumurile drepte sunt într-adevăr mai frumoase, dar din păcate nu sunt întotdeauna eficiente. Şi, ceea ce e cel mai rău, cer sacrificii din partea animalului decis să urmeze drumul cel drept. Un drum drept cere întotdeauna sacrificii. Nu fiecare e nebun să se sacrifice întotdeauna pentru un drum drept. Te sacrifici o dată, de două ori şi eşti terminat, pe când cu zig-zagurile rămâi foarte frumos în viaţă, viu şi nevătămat. O deosebire esenţială.

De aceea vă spun că, dacă Tipograful într-o bună zi m-ar întreba, ce cred eu, sau şoarecii ceilalţi despre contemporanii noştri, nu i-aş răspunde direct la întrebare.

M-aş preface că mă gândesc, dar nu prea mult, ca să nu dau de bănuit că pun la cale un răspuns fabricat, pentru a-l induce în eroare. Pe urmă, cu mici ezitări, de parcă atunci mi-ar veni ideile, i-aş chiţăi ceva deosebit de frumos, deosebit de clar şi deosebit de complicat, ca să nu înţeleagă pe moment absolut nimic.

El, fiind un animal politicos, din cauza legăturilor de serviciu cu fel de fel de animale - deci din cauza profesiei - n-ar vrea să-mi arate că n-a înţeles nimic din ce i-am chiţăit şi s-ar preface că a înţeles tirada mea. Cel puţin ar încerca să se prefacă. S-ar strădui. Ar face-o însă foarte stângaci, din cauza lipsei de antrenament în aşa ceva. Cred că s-ar lansa chiar într-un comentariu, dorind să-mi demonstreze cât de bine a înţeles tot ce i-am compus eu, doar cu scopul ca să nu înţeleagă nimic, între timp însă, în timp ce ar debita comentariul, s-ar gândi cum să descifreze încâlceala compoziţiei mele. Tot timpul numai la asta s-ar gândi. Sunt sigur. Nu uitaţi că un Tipograf e obişnuit să înţeleagă numaidecât tot ce i se latră, spune, urlă sau chiţăie. De aceea e Tipograf, altfel n-ar fi. El e obişnuit cu animale sincere, direct interesate în publicarea operei lor literare. Şi, direct interesate în retribuţia cuvenită, de alimente, nici asta să nu uităm. Toate animalele vin la el cu inima deschisă, pentru că vor să-şi publice lucrarea şi le e foame. Acum, dacă vii tu şi îi pui în faţă un fals, o minciună deosebit de bine modelată, făcută să semene cu adevărul, pe moment nu ar şti ce să înceapă cu ea, pentru că în primul rând nici nu ar şti că are de-a face cu o minciună. Nefiind obişnuit cu falsuri ideologice, l-ar lua drept adevăr, şi vedeţi, tocmai în asta constă tot calculul meu.

Cred că aş putea chiar să contez pe un timp relativ lung, până să înţeleagă substratul fabricat al răspunsului meu. Ar mai comenta ceva, iar eu i-aş mai adăuga câte ceva pentru a încâlci cât mai bine lucrurile, iar pe urmă ne-am despărţi -adică mi-ar da drumul să plec.

M-aş depărta de Tipografie, la început cu paşi rari şi bine măsuraţi, ca un animal cu conştiinţa curată,

dar de cum aş părăsi raza lui vizuală, aş zbughi-o cât se poate de repede, pentru cazul că între timp şi-ar da seama că l-am păcălit şi ar

încerca să mă cheme înapoi prin secretară sau prin staţia de amplificare, aşa cum se obişnuieşte la demonstraţiile politice şi competiţiile sportive. Dar eu, dus am să fiu.

Cam aşa s-ar petrece lucrurile.

Răspunsurile unui şoarece trebuie să pară întotdeauna sincere şi clare, dar să necesite un timp de gândire în capul celuilalt, care să-ţi permită să ajungi la o distanţă sigură. Din păcate, un şoarece care are o familie de hrănit nu poate saşi permită luxul unui răspuns etic. Puii lui n-ar înţelege niciodată eventuala dispariţie a părintelui lor din motive etice, iar ei urmând să sufere de foame, doar pentru că părintele lor defunct a ţinut neapărat să fie sincer şi din punct de vedere moral perfect. Un asemenea lux poţi să ţi-l permiţi, doar dacă poţi explica tuturor celor care depind de tine, mobilul faptelor tale, iar ei să fie de acord să sufere toate consecinţele inerente. Altfel nu. Oricât de mult ai vrea.

Cred că sunteţi de acord cu mine.

Regula însă nu e valabilă pentru toate animalele mici. Şi, mai ales nu e valabilă pentru excepţii.

Uneori, câte o vieţuitoare mică se decide să acţioneze exact aşa cum crede ea că e moral şi etic la înălţime. Fără să ţină cont de eventualele consecinţe ale faptei lor, aceste vieţuitoare se decid brusc pentru soluţii unice, morale şi etice, deosebit de frumos explicabile. Bineînţeles că faptele lor îi lasă pe toţi cu gura căscată, nu pentru că n-ar înţelege substratul etic, dar pentru că n-au mai auzit şi n-au mai văzut, ca un confrate de-a lor, mic şi slab ca ei, să procedeze altfel decât ar fi normal unuia de dimensiunea lui.

Un zig-zag, oricât de genial ar fi, îi va lăsa pe toţi nepăsători, pentru că la urma urmei e tot un zig-zag; cu toţii îi

cunosc forma şi mai ales la ce slujeşte. O linie dreaptă însă, unică, personală, e ceva la care nimeni nu se

aşteaptă de la un animal mic, şi îi ia pe toţi prin surprindere.

încă nici nu s-a găsit termenul potrivit pentru acest soi de fapte. Şi nu e greu de ghicit de ce. Faptele de acest gen sunt deosebit de rare şi nu apucă să se repete de suficiente ori în timpul unei generaţii, pentru a intra în dicţionar. De aceea, din comoditate, sunt băgate în grupa altor cuvinte, sunt vârâte în haina lor, primind o altă identitate, de parcă ar aparţine acestora. Li se spune: extravaganţe, fapte eroice,

acte de nebunie sau mai ştiu eu cum.

Nici noi, şoarecii, nu le-am găsit până acum termenul potrivit, pentru că nici la noi nu sunt frecvente. Şoarecii nu sunt nici geniali, nici nebuni şi nici eroi. Şi chiar dacă uneori se mai întâmplă să apară câte unul din noi, rătăcit ca geniu sau nebun, eroi nu suntem niciodată. Cred că aşa ceva nu ni se potriveşte la caracter. Şi poate de aceea ne-am specializat în zig-zaguri, unde am devenit profesionişti cu rutină.

Să nu credeţi însă că noi nu înţelegem cam ce înseamnă eroismul, şi ce e o linie dreaptă, directă, care nu ocoleşte şi ajunge direct la ţintă. Cunoaştem subiectul şi suntem în felul nostru, poate cei mai entuziaşti admiratori ai tuturor eroilor din trecut şi din prezent.

Iar dacă o să mă întrebaţi, cum vine asta, să nu fii de loc erou şi totuşi să admiri eroismul altora, o să vă răspund că e foarte simplu. Nu e nici măcar o contradicţie.

în şcolile noastre, una din materiile cele mai importante, predate tinerilor şoareci, este tocmai cursul de "Teoria Personalităţii", unde tinerii învaţă să recunoască diferite tipuri de animale, cu toate trăsăturile lor de caracter specifice, iar pe urmă, într-un stadiu mai avansat învaţă să recunoască excepţiile.

Importanţa acestui curs nu cred că mai e necesar să-l argumentez. De felul cum înţelege un şoarece personalitatea celui cu care vine în contact, depinde dacă mai rămâne în viaţă sau nu. Dacă la alte materii legătura între teorie şi practică nu e direct vizibilă, decât poate într-un stadiu mai avansat, "cursul de recunoaştere a duşmanilor", aşa cum l-au poreclit elevii din clasele avansate, este însăşi ştiinţa supravieţuirii. Până şi chiulangiii se văd siliţi să urmeze cu regularitate cursul, altfel, fără un certificat de absolvenţă la această materie, cu actul de prezenţă şi notele în regulă, nici o societate de asigurat şoareci nu îi va asigura în afară de vizuină, pentru nimic în lume.

în linii mari, avem de-a face cu 3 tipuri de animale - tipuri de bază - şi cu alte zeci de variaţii specifice, dar nu prea importante în faza de recunoaştere.

Un prim diagnostic, absolut exact, este de o importanţă decisivă, iar o primă greşeală de diagnostic poate fi fatală pentru diagnostician. Cu alte cuvinte, greşeala e inadmisibilă. ABSOLUT INADMISIBILĂ!!

Orice întâlnire cu un alt animal, pe lumină sau pe întuneric, pe timp de zi sau noapte, fie ca simplu pieton, circulând în societate, fie o întâlnire în interes de serviciu sau doar una întâmplătoare în timp ce iei o gură de aer, cu familia, prin împrejurimi înainte de culcare, trebuie supusă aceluiaşi sistem de analiză: De la mare distanţă trebuie să ştii cu precizie ce tip de animal e cel cu care te vei întâlni.

E un SĂTUL, un FLĂMÂND, sau un EROU?

De unul sătul nu ai de ce să te temi. Are stomacul plin, deci lumea e în regulă pentru el, e sociabil şi paşnic, ori tăcut şi somnoros, ca orice animal cu burta plină. Flămândul, în schimb, e întotdeauna periculos, pentru că suferă. Suferindul e întotdeauna periculos. Nu te vei putea înţelege cu el, nici dacă e vegetarian şi nemaivorbind dacă e carnivor.

Eroul e mai periculos şi decât carnivorul flămând, pentru că e imprevizibil. Face pe sătulul sau pe flămândul, când şi cum îi convine, doar ca să te inducă în eroare.

Un erou nu are un program biologic obişnuit. Te poţi aştepta din partea lui la cele mai neaşteptate ciudăţenii. Poate să-ţi moară de foame în faţa ochilor, făcând pe sătulul, ori să te sfâşie şi să te înghită pe burta plină, ca peste trei minute să fie silit să te vomite, doar aşa, ca să dovedească ceva, sau să slujească un ideal, ştiut doar de el.

Un erou e sătul sau flămând, în funcţie de idealul pe care îl slujeşte la ora aceea. Nu ştii niciodată ce e în capul lui. Crezi că e una şi când colo e alta. Crezi că e flămând şi te pomeneşti că aleargă după tine cu lacrimi în ochi să-ţi ceară ajutorul pentru nu ştiu ce idealuri momentane. Iar altă dată, când te-ai împrietenit cu el şi crezi că poţi conta pe sprijinul lui, într-o bună zi îţi dă foc la vizuină ziua în amiaza mare, numindu-te trădător de patrie şi încearcă să pună laba până şi pe puii tăi cei mai tineri, ca pedeapsă că n-ai înţeles numaidecât schimbarea esenţială a direcţiei lui ideologice, întâmplate peste noapte.

Liniile drepte ale unui erou trec de multe ori şi peste cadavre, însă fără să-l ducă pe el întotdeauna la ţintă, în timp ce, poate cu un mic ocol, şi-ar fi atins scopul, repede şi nevătămat, lăsând şi pe ceilalţi din jurul lui nevătămaţi.

Personalităţile marcante au în ele totuşi ceva fascinant. Să nu uităm că acţiunile unice şi toate faptele excentrice -hai să le spunem eroice - au schimbat oarecum faţa lumii. Nebunii şi eroii au curaj mai mult decât animalele normale cu programul biologic în regulă. Ei au străbătut pentru prima dată drumurile necunoscute, ei s-au sacrificat primii pentru tot ce normalilor nici prin gând nu le trecea că ar fi cazul să se sacrifice. De la ei au învăţat normalii ce e bine şi ce e rău ca să rămâi în viaţă, şi cum poţi muri cel mai repede, omorât de proprii tăi confraţi, obţinând uneori câte un loc de veci într-un cimitir de lux, cu o placă de marmură frumos şlefuită la căpătâi şi aprovizionat cu flori proaspete la fiecare început de lună.

Eroii sunt într-adevăr nişte personalităţi cu care nu-i de glumit. Noroc că nu-i întâlneşti prea des. Iar

dacă poţi să-i recunoşti de la mare distanţă, e cu atât mai bine pentru tine.

Noi, şoarecii, ne străduim să-i înţelegem cât mai bine. Facem tot posibilul ca să adunăm cât mai multe date privind motivaţiile lor, cu toate implicaţiile şi urmările posibile, pentru a avea un tablou cât mai complet despre personalitatea lor, în studiile şi cursurile noastre despre eroi.

Dar, bineînţeles totul de la distanţă. De aproape nu dorim să avem nimic de-a face cu ei. îi admirăm, dar îi evităm.

Şi, aş fi foarte bucuros să ştiu că mă înţelegeţi corect. De aceea cred că trebuie să fac o precizare. Frica noastră nu e mai mare decât admiraţia. Dimpotrivă. Admiraţia e pe primul loc. Vedeţi dumneavoastră, un şoarece nu are dimensiunea necesară pentru a se ocupa cu eroismul. Mă refer la lungimea în centimetri şi greutatea în grame. Frica noastră fizică n-aş dori însă să o priviţi ca o laşitate spirituală.

Dacă eroismul n-ar implica atât de direct fizicul animalului, credeţi-mă că şi noi am avea eroii noştri. Şi încă destul de mulţi. Nu ne-am zgârci cu ei, vă asigur. Aşa însă, suntem excluşi din competiţie. Monopolul eroilor îl deţin cei cu dimensiuni mai mari, în timp ce nouă nu ne rămâne decât să privim competiţia, ca simpli spectatori. Studiem, comentăm, admirăm, dar nu participăm la ea.

Nu veţi găsi nicăieri admiratori mai entuziaşti ai eroilor, ca la şoareci. Nu degeaba îi studiem atât de sârguincios, la toate vârstele. Păcat că nu puteţi asista la cursurile noastre. Sunt mai mult ca sigur că aţi înţelege numaidecât competenţa noastră şi seriozitatea cu care tratăm subiectul.

Aş dori acum să vă povestesc o întâmplare cu un eroism ciudat şi cu totul unic în felul lui. Un eroism care se înrudeşte cu nebunia, dar care nu e de loc nebunie. Ar fi o nebunie doar dacă nu ar avea o explicaţie logică. Aici însă nu e cazul.

întâmplarea face parte din cursul de "Teoria Personalităţii", dar tocmai pentru că e ieşit din comun, cred că merită o atenţie deosebită.

Cazul e o excepţie, şi fiind o excepţie, confirmă o regulă. Iar regula despre care tocmai vă spuneam, e că cei mici de tot nu pot fi eroi. Uneori însă acest aranjament e dat la o parte şi apare câte un erou ciudat, foarte mic şi foarte slab, care încearcă să ne dovedească tocmai contrariul, şi anume: că şi cel foarte mic poate deveni un erou în felul lui. Şi încă un erou adevărat.

Eroina întâmplării este o râmă - o simplă râmă - o râmă ca toate râmele, care trăieşte îngropată în umezeala pământului şi iese la suprafaţă doar uneori, pe timp de ploaie, ca să privească în jur la lumea umezită pe placul ei. Ce poate fi mai mic, mai moale şi mai fragil decât o râmă? Nimic. Doar eventual o altă râmă. Şi totuşi.

într-o zi, o râmă scârbită de contemporanii ei şi de toate ce se întâmplau în jurul ei, s-a hotărât să-şi schimbe cursul vieţii. Aşa cum trăise până atunci, nu mai vroia să trăiască în continuare. Aflând din revistele de specialitate că pământul e rotund şi că în partea cealaltă a globului există teritorii mai puţin populate, unde se poate trăi, eventual mai liniştit, s-a hotărât să străpungă globul pământesc, iar ajunsă în partea cealaltă să înceapă o viaţă nouă, cu totul diferită.

Zis şi făcut. Râma în cauză îşi luă rămas bun de la familie, rude, prieteni, vecini şi de la o parte din contemporanii de care nu era scârbită şi se porni pe sfredelit sau săpat - mă rog, vorba vine - aşa cum poate săpa sau sfredeli o râmă obişnuită, adică o râmă ca toate râmele.

O vreme, prietenii şi familia şi poate chiar o parte din contemporanii ei s-au mai întrebat, ce s-o fi întâmplat cu râma pornită la drum, dar cu timpul toate întrebările au încetat să mai fie puse şi râma noastră a fost pur şi simplu dată uitării.

E normal şi nu trebuie să le-o luăm în nume de rău. O asemenea râmă bizară, cu un comportament atât de asocial, nici nu se putea aştepta la altceva din partea lor, decât să fie dată uitării.

Şi poate că ar fi fost uitată pentru totdeauna, dacă speculaţiile legate de ciudăţenia cazului nu ar fi supravieţuit, în forma obişnuită a povestirii, pe urmă în forma scrisă a tratatelor de logică şi bineînţeles, în forma scrisă a tratatelor noastre de Teoria Personalităţii.

Spre norocul nostru, lumea contemporană are marele avantaj, că în ea nimic nu se pierde, ci totul se transformă. O realitate dispărută se va transforma într-o poveste, iar povestea aproape uitată se va transforma eventual într-un studiu scris, menit să slujească la educaţia multilaterală a şoarecilor de vârstă şcolară. De acolo va porni mai departe la şoarecii scriitori, de unde la Tipografie, şi de acolo la alte animale care ştiu să citească, şi aşa mai departe.

Nimic nu se opreşte şi nimic nu dispare în lumea noastră civilizată. Ce poate fi mai frumos?!

în cazul nostru, speculaţiile legate de aventura râmei scârbite de contemporanii ei, le-au început un grup de logicieni vârstnici, ieşiţi la pensie, cu pensie guvernamentală legală, obţinută pe bază de vârstă

înaintată.

Spre norocul nostru, logicienilor le-a plăcut ideea excentrică a râmei şi s-au apucat de treabă. Le-a plăcut nu numai pentru că era o idee ieşită din comun, dar şi pentru că s-a născut în capul unei râme - o vieţuitoare totalmente lipsită de păr - ceea ce făcea pentru ei cazul cu atât mai unic în felul lui.

N-am înţeles niciodată legătura între creşterea părului şi apariţia ideilor sau a eroismului, dar, mă rog, hai să nu ne băgăm în subtilităţile logicii logicienilor.

în aceste discuţii ale lor au apărut mai multe variante şi bineînţeles, mai multe comentarii ale diferitelor variante ale aventurii râmei scârbite de contemporanii ei. Datorită lor, noi, şoarecii, am putut prelua subiectul, gata prelucrat, şlefuit şi finisat, bun de introdus în cursurile noastre.

începutul aventurii e aproape identic în toate variantele: râma scârbită de contemporanii ei şi de toate cele ce se întâmplau în jurul ei; hotărârea de a schimba cursul vieţii; îşi ia rămas bun de la familie, prieteni şi chiar de la o parte din contemporani; dispariţia ei în adâncurile pământului.

De aici înainte începe aventura propriu-zisă, aşa cum şi-o imaginează logicienii pensionari.

Nu vă voi descrie toate variantele în parte şi nici comentariile pe care le-au declanşat. Ar cere prea mult timp şi nu ar avea nici un rost. Mai bine voi încerca să vă redau un rezumat cursiv al câtorva variante mai interesante, conform selecţiei făcute de autorităţile şoriceşti competente, aşa cum apar în cursurile noastre de "Teoria Personalităţii".

Drumul a fost bineînţeles mai lung decât şi-a imaginat râma pornită la drum şi normal că râma n-a apucat să ajungă dincolo. Raportul între lungimea drumului, viteza de deplasare şi lungimea vieţii unei râme nu corespundea, precum afirmă logicienii. O greşeală gravă de matematică elementară, pur şi simplu.

Râma scârbită de contemporanii ei, deci, trebuia să ştie ceva mai multă matematică, conform legilor psihologiei.

Studiile recente de psihologie socială şi de sociologie comparată dovedesc foarte clar, că animalele scârbite de contemporanii lor încep să fie preocupate din ce în ce mai mult de matematică şi încep să facă tot felul de calcule mentale, fără ajutorul calculatoarelor, mult mai precis şi mai rapid decât contemporanii lor nescârbiţi de semenii lor. Atunci însă, poate că era altfel. Şi, pe atunci nu se ştia nimic despre relaţia existentă între scârba pentru contemporani şi înclinaţia spre matematică, aşa cum apare ea foarte clar în studiile sociologilor noştri şoareci.

Natura însă, aşa se vede că era informată şi pe atunci despre slaba pregătire matematică a râmelor, şi drept compensaţie le-a înzestrat cu simţul matern, într-o măsură mai mare decât pe alte vieţuitoare care sunt mai receptive la ştiinţa matematicii.

Dându-şi seama după o vreme de eroarea de calcul sau, cine ştie, poate încă de la pornire fiind programată pentru rolul de mamă, râma îşi întemeie o familie de râmişoare şi numaidecât calculul matematic cu lungimea drumului, viteza de deplasare şi lungimea vieţii, se dovedi a fi corect.

Cu puţină răbdare şi multă dragoste maternă, râmişoarele deveniră curând râme în toată regula şi înzestrate de natură cu aceeaşi dragoste pentru câte o familie numeroasă, au continuat drumul în direcţia indicată de mama eroină, rămasă în urmă sub formă de mormânt fără flori.

Şi tot aşa, urmând din generaţie în generaţie direcţia iniţial trasată de o stră-străbunică de mult uitată, nepoţii nepoţilor strănepoţilor stră-strănepoţilor eroinei au ajuns într-adevăr dincolo, unde au început să trăiască viaţa cea nouă pe care şi-a visat-o râma de mult uitată de ei.

Bineînţeles că pentru ei viaţa de aici nu era nimic altceva decât o viaţă obişnuită. Ei n-au cunoscut viaţa de dincolo, de unde pornise stră-stră-străbunica lor, deci nu aveau elementul de comparaţie, ca să ştie dacă viaţa lor de aici e mai bună sau mai rea. Pentru ei era doar o viaţă obişnuită.

Iată-ne deci cu varianta unui succes târziu, realizat de descendenţi - destul de logic din punct de vedere matematic - dar aceştia nu înţeleg nimic din rostul întregului şir de sacrificii al atâtor generaţii, cu scopul de a ajunge în partea aceasta a globului. Deci, un succes total lipsit de semnificaţie pentru cei care au parte de el.

în discuţiile logicienilor apare şi o variantă ceva mai fericită, în care râma scârbită de contemporanii ei izbuteşte să ajungă dincolo şi apucă chiar să se integreze, încetul cu încetul, în lumea aceea nouă pentru ea, trecând printr-un proces complicat de aclimatizare biologică şi socială. A avut nevoie de timp şi răbdare să-şi obişnuiască organismul şi să-şi cunoască noii contemporanii. Abia după ce a trecut prin întregul proces de aclimatizare, a ştiut dacă viaţa cea nouă era într-adevăr diferită, mai bună, mai frumoasă, decât cea pe care a părăsit-o. Or, s-a înşelat pur şi simplu, nimerind peste ceva asemănător, ori poate chiar ceva, calitativ inferior. Posibilitatea unui schimb dezavantajos nu e exclusă, fiind vorba de atâtea elemente necunoscute, care îşi aduc contribuţia în determinarea calităţii unei vieţi.

întrebări peste întrebări şi variante după variante. Toate combinaţiile, cu toate aspectele posibile, eventuale, apar în discuţiile logicienilor pensionari. Nici nu vă puteţi imagina câte variante au fost numite şi cum, câte un detaliu, care nu părea de loc interesant la început, a dat naştere la variante surprinzătoare şi cu totul noi.

Ce poate fi mai pasionant decât o problemă ireală? Nimic. Dimensiunile ei sunt absolut nelimitate. Poţi să te întinzi cu ele până unde vrei. Fiecare are libertatea să adauge o dimensiune nouă, sau a nega una delimitată de alţii. Libertatea e absolut totală.

Logicienii, pasionaţi de asemenea incertitudini, găsesc totuşi în toate variantele discutate de ei o unitate care, nici nouă nu ne-a scăpat atunci când am preluat variantele lor şi am început să facem ordine în ele.

Toate variantele, absolut toate, mă refer la cele pe care vi le-am redat, şi la cele pe care nu vi le mai descriu aici, din lipsă de timp, au într-adevăr un numitor comun, clar şi precis, care dă întâmplării o dimensiune fascinantă.

Râma noastră n-a fost o râmă oarecare - o râmă ca toate râmele - ci o râmă deosebită. O eroină.

Oricare din variante am lua-o drept valabilă sau demnă de crezare, fapt e că toate sunt bazate şi pornesc de la ideea că în viaţa unei vieţuitoare însufleţite, (râmă în cazul nostru) s-a întâmplat o saturaţie. Viaţa a devenit pentru ea insuportabilă în forma în care o trăise până atunci. Scârbită de contemporanii ei, râma ia o decizie absurdă, încercând să găsească alţi contemporani cu care să-şi petreacă viaţa.

Nemulţumirea sau nefericirea unei vieţuitoare, fie ea şi o râmă, este ceva deosebit de tragic în univers. Dacă o vieţuitoare, fie ea şi o râmă, ajunge să-şi deteste contemporanii, înseamnă că echilibrul lumii nu mai e perfect şi aşa ceva nu rămâne fără urmări.

N-a rămas fără urmări nici în întâmplarea noastră.

Râma eroină n-a rămas locului, cu nefericirea ei, ci a luat o decizie, unică în felul ei şi deosebit de riscantă, tocmai pentru a schimba starea lucrurilor.

Universul poate că mai are multe alte râme nefericite, scârbite de contemporanii lor, dar atâta timp cât nemulţumiţii respectivi, nu dau într-un fel glas nemulţumirii lor, nimeni nu află despre problemele lor şi toţi ar putea crede că lumea e perfect orânduită pentru aceştia.

Râma noastră n-a tăcut însă. N-a rămas locului cu nefericirea ei şi cu scârba faţă de contemporanii care o înconjurau, ci a pornit la drum.

*

Iată minunea. O râmă slabă, moale şi fragilă, o râmă ca toate râmele, cu existenţa de bine de rău asigurată pe acest pământ, a părăsit această existenţă sigură, îndreptându-se spre una total nesigură.

Faptul că eroina râmă, nu şi-a atins scopul propus - ori că l-a atins pentru o scurtă vreme - sau că a fost atins doar de descendentele ei, dă eroismului ei o dimensiune absurdă, dar cu atât mai frumoasă. Mobilul şi fapta au devenit o victorie în sine.

Avem deci un sacrificiu anonim, care se pierde în adâncurile pământului, neştiut de nimeni şi fără urme.

Ce vreţi mai frumos?

Nimeni nu află cum şi de ce te sacrifici, iar sacrificiul în sine este uitat sau total neobservat de cei pentru care te sacrifici.

Un eroism în forma cea mai pură posibilă, fără laude post mortem, fără interviuri televizate, fără memorii scrise, rude îndoliate, funeralii fastuoase, mormânt cu placă de marmură la căpătâi, fără flori proaspete la fiecare început de lună.

Un eroism fără urme.

Iată excepţia, care confirmă regula.

Şi cei mici pot fi eroi, în felul lor.

20. GÂNDURILE ŞI MAXIMELE ŞOARECELUI

otarea maximelor era cu adevărat o problemă pentru şoarece. De mai multe zile se învârtea de ici până colo cu ideea în cap, dar nu ştia cum să-i dea viaţă.

Şoarecele le ştia pe toate pe dinafară. Le auzise de mic, le repetase de sute de ori, le-a învăţat şi le-a transformat de multe ori. Dar, una e să le ştii pe dinafară şi alta e când trebuie să le dai o formă scrisă. Cu forma chiţăită te mai descurci cumva şi chiar dacă uiţi câte ceva nu e prea grav. Te mai joci puţin cu sinonimele, mai adaugi, mai improvizezi câte ceva, doar să nu alterezi sensul. Cu scrisul însă nu-i de joacă. Hârtia te prinde şi nu te lasă să te mişti. Nu poţi improviza nimic. Ceea ce ai pus pe hârtie, acolo rămâne, neimprovizat şi neimprovizabil până în vecii vecilor.

Şi, mai e o problemă, care nici ea nu e uşor de rezolvat. Şi anume: nu le poţi scrie aşa cum ai vrea să le scrii. Una e să-ţi notezi maximele pentru a fi citite doar de şoareci, şi cu totul alta atunci când e de presupus că le vor citi şi alte animale, sau chiar oameni.

Deci, vor trebui scrise şi pe înţelesul lor. Altfel decât dacă le-ar scrie doar pentru confraţii lui. Apare acum, vrând nevrând întrebarea, dacă poate un şoarece sincer şi cinstit să-şi scrie maximele şi pe înţelesul altor animale, sau nu?

Indiferent de eventualul răspuns (care nu avea de unde să sosească, deoarece era doar o întrebare retorică, iar întrebările retorice nu cer în mod obligatoriu un răspuns) se gândi să încerce şi să le scrie de parcă ceilalţi ar putea înţelege maximele unui şoarece. Va încerca. Rămâne de văzut dacă va reuşi.

Se obişnuise să-şi facă un mic plan de lucru, de fiecare dată când se întindea la scris pe biroul de arhitectură spaţială a puilor lui. Obiceiul îi plăcea. Nu se mai apuca să scrie orice, anapoda, iar pe urmă să constate că muncise degeaba, încerca să evite munca fără rost, din mai multe motive.

în primul rând, energia cerebrală pe care nu mai era dispus să o risipească. Iar în al doilea rând, dar tot la fel de bine putea să fie şi primul rând sau chiar şi un rând înainte de primul rând, era problema timpului.

Timpul devenise duşmanul lui mereu prezent care-l presa, îl tortura şi îl chinuia până şi în somnul de după masă, ceea ce e chiar rău de tot sau chiar mai rău decât rău de tot. Să nu dormi noaptea din cauza grijilor era ceva normal. Se întâmplă fiecăruia uneori; deci, era firesc. Până şi psihologii ştiu că se poate suferi de insomnie din cauza grijilor. Insomnia însă se referă la somnul din timpul nopţii şi nu la somnul de după masă. Cu odihna de după masă nu s-a auzit până acum ca cineva să aibă probleme. S-ar putea ca nici psihologii să nu fi auzit despre aşa ceva.

în timpul somnului scurt de după masă dorea din toată inima să se relaxeze. Cerea cu insistenţă linişte familiei lui, fiecărui pui în parte, vecinilor şi autorităţilor poştale care uneori îi aduceau telegrame fulger tocmai în acest interval scurt de 37 minute, de care depindea forţa şi puterea lui de concentrare în orele care urmau.

Acum grija timpului nu îl mai lăsa să aţipească. Timpul îl gonea în mai multe feluri: îi ticăia în urechi, în vine, în creier, în tot corpul. Goana timpului era pretutindeni prezentă în jurul lui: în aer, în lumină şi în întunericul nopţii. Nicăieri n-o putea uita. Timpul îi era limitat, socotit, împărţit, prevăzut, îngrădit, programat de alţii. Timpul lui nu mai era al lui. El era doar un mecanism anonim care funcţiona în timpul în care era prins, în care era pus să funcţioneze, în care i se permitea să funcţioneze şi pentru care funcţionare i se dădea de mâncare şi i se permitea să trăiască.

Nu era mult, dar era totul.

Pentru el nu mai exista nimic altceva în afară de acest timp primit cu împrumut din bunăvoinţa Tipografului. Supravieţuirea lui depindea acum de el. Dacă se dovedea a fi productiv, reuşind să facă faţă cerinţelor în limitele timpului dat, rămânea în viaţă.

Nu avea timp de pierdut. Totul trebuia scris scurt, bine şi la subiect.

Maximele fiind scurte, nu cer decât puţin timp pentru a fi scrise. Iar dacă azi nu apuci să le scrii pe toate, le poţi continua şi mâine şi poimâine, fără să fie nevoie să le reciteşti pe cele pe care le-ai scris ieri. Sunt idei independente. Poţi scrie azi o idee iar mâine alta, eventual chiar şi una contradictorie. Nimeni nu va observa contradicţia, dacă logica e corectă.

"Mare păcat că nu le pot scrie numai pentru şoareci", cugetă şoarecele cu voce tare, în limba lui

maternă; "ar putea fi scurtate şi mai mult", îşi continuă el monologul pentru sine. "Un şoarece înţelege ideile altui şoarece fără nici o explicaţie

suplimentară. E suficient să prezinţi o idee în două, trei cuvinte şi el a şi înţeles totul. O înţelege, pentru că şi felul lui de a se exprima e identic: scurt şi concentrat. De ce? Nu e nici un secret. Dacă aş fi întrebat, le-aş spune: - Uite de ce!?

Timpul unui şoarece e altul decât timpul altor animale. Nu aveţi decât să vă uitaţi în jur şi veţi observa numaidecât cum se mişcă unele animale mari, cât aleargă pe zi, câte ore stau aşezate pe zi, cât dorm, cât timp se alimentează, cât timp îşi fac nevoile, cât durează la ele o discuţie şi cât timp le trebuie ca să-şi exprime o idee. Veţi putea trage numaidecât concluzia cea justă, în trei puncte, ca şi mine.

1. Unele animalele mari nu cunosc valoarea timpului.
2. Unele animale îşi bat joc de timp.
3. Multe animalele nu sunt interesate de valoarea timpului.

Ţin să vă asigur că timpul şoarecilor e mult mai raţional folosit. Noi nu ne batem joc de timp. O idee care poate fi exprimată în trei chiţăituri, vom încerca, daca va fi posibil să o exprimăm în două sau eventual chiar într-una singură. Viaţa noastră e scurtă iar ideile noastre sunt multe la număr. Viaţa animalelor mai mari e mai lungă. Au timp mai mult să sporovăiască şi să se întindă pe zeci de pagini cu câte o idee care la noi ar putea fi expusă şi explicată în trei secunde - şi notată într-un sfert de rând al unei coli de format A5.

Cu cât animalul e mai mare, cu atât mişcările lui sunt mai încete, cu atât îi vin ideile mai încet, cu atât îi sunt explicaţiile mai greoaie, cărţile pe care le scrie mai voluminoase, filmele pe care le face (şi pe care le priveşte) mai lungi, picturile pe care le pictează (şi pe care îi place să le privească) mai mari, muzica mai lălăită şi discursurile politice mai lungi. Toată viaţa, cu toate faptele lor se desfăşoară într-un timp mai lung decât viaţa şi faptele unui şoarece.

Nici nu le putem cere, de altfel, viteza gândirii noastre, din moment ce întreaga lor existenţă are o viteză pentru care nu putem decât să-i compătimim.

Literatura lor este poate cea mai bună dovadă a vitezei cu care funcţionează creierul lor.

Spuneţi-mi şi mie, vă rog, care şoarece se apucă să citească sutele şi miile de pagini scrise de ei? Căutaţi, vă rog, unul şi arătaţi-mi-l şi mie. O să căutaţi mult şi bine până o să-l găsiţi. Dacă o să-l găsiţi! Şi chiar dacă o să puneţi până la urmă laba pe unul, el va fi cu siguranţă unul deranjat mintal, care citeşte în prostie doar pentru că tot n-are ce face şi pentru că tot trebuie să-şi umple timpul cu ceva de la o masă la

alta şi de la un somn la altul.

*

Un şoarece cu capul în regulă nu va lua în labe nici o carte care depăşeşte cu mult suta de pagini. Şi, pe drept cuvânt. Pentru că unul care scrie, dacă n-a reuşit să-şi expună ideile clar şi pe înţelesul tuturor, în o sută de pagini, nu va reuşi să le facă înţelese nici în o mie de pagini. Cărţile groase şi sporovăială interminabilă sunt bune doar pentru animalele care au înţelegerea mai înceată şi timp mai mult la dispoziţie.

De aici vine toată problema atunci când te apuci să-ţi scrii maximele pentru mai multe animale. Eşti silit să te transpui în pielea lor şi să încerci să gândeşti ca ele. Ceea ce nu e deloc uşor.

Pentru şoareci, maximele sunt literatura de bază. Noi gândim în aforisme, ne exprimăm şi comunicăm prin ele.

Nu mă voi apuca acum să vă povestesc istoria evoluţiei gândirii noastre şi cum am ajuns la scurtarea întregului nostru sistem de comunicare, pentru că nu mi-ar mai rămâne timp să-mi scriu porţia de maxime, planificată.

Doar atât aş dori să aflaţi, că fiecare familie de şoareci îşi are maximele preferate, la care ţine şi pe care le iubeşte. Acestea sunt chiţăite la fiecare început de săptămână de trei ori la rând în urechile şoriceilor, înainte de a porni la şcoală şi la fiecare sfârşit de săptămână, de două ori, înainte de a se relaxa.

Deseori, o parte din maximele preferate sunt moştenite ori lăsate moştenire urmaşilor care, dacă le vor considera bune şi actuale, în vremurile noi pe care ei le vor trăi, le vor repeta în cadrul familiei lor şi le vor lăsa moştenire puilor lor.

Maximele sunt cel mai frumos capital cultural pe care o familie de şoareci poate să-l posede. Cu cât o familie ştie mai multe aforisme, cu atât ea e mai avută şi cu atât tinerii membri ai familiei sunt mai respectaţi la şcoală de colegii lor.

Afirmaţia nu e întâmplătoare şi nu trebuie să vă surprindă. Tot aşa cum cifrele referitoare la cantitatea bancnotelor, oglindesc cu multă acurateţe avuţia financiară a cuiva, sau numărul puilor reflectă dimensiunea precisă a unei familii de şoareci; tot aşa numărul şi calitatea maximelor, deci a sintezelor şi comparaţiilor memorate de un şoarece, reflectă cu precizie avuţia lui spirituală şi calitatea creierului său.

Cu cât creierul unui şoarece are depozitate în el mai multe maxime, cu atât e mai capabil de a face mai multe conexiuni - presupunând că şoarecele are capacitatea combinării lor şi a întrebuinţării lor raţionale.

Pentru că, vedeţi, nu numai despre numărul lor e vorba. Nu e suficient ca ele să fie memorate. Aforismul în sine nu reprezintă nimic, dacă este repetat neschimbat, mereu şi la fiecare ocazie. Fiecare ar putea să turuie la maxime ca papagalul. Valoarea lor începe să se arate doar atunci când ele sunt folosite ca o unealtă a gândirii; într-un anume context şi într-o combinaţie cerută de situaţia dată. Iar cum situaţiile sunt mereu schimbătoare - o zi nu e aceeaşi cu alta -

*

maximele trebuiesc mereu schimbate, reajustate, combinate, scurtate, lungite, compilate, ca să se potrivească zilei şi orei respective.

De aceea, n-aş vrea să mă înţelegeţi greşit, cum că noi moştenim şi lăsăm moştenire maximele ca pe un sac plin cu pietre preţioase, la care ni se spune: "ia-le, foloseşte-le iar când vei crede de cuviinţă, dă-le puilor tăi să le folosească şi să le dea eventual mai departe". Ar fi prea simplu şi total neinteresant. Cu toţii ar putea moşteni şi lăsa moştenire aforisme, din ce în ce mai multe, chiar dacă n-ar fi gospodari buni.

De aceea, poate ar fi mai bine dacă v-aţi imagina moştenirea maximelor mai degrabă ca pe un sac plin cu grăunţe, bune de ronţăit sau de semănat, a căror durată e limitată în timp. După scurtă vreme, dacă nu le vei scoate din sac, dacă nu le vei aerisi, nu le vei consuma sau semăna pentru a le da o nouă viaţă, vor putrezi sau se vor usca pur şi simplu.

Iar pentru a le da mai departe, trebuie să înveţi să le îngrijeşti, să le semeni şi să obţii din ele o recoltă proprie. Numai şi numai în felul acesta le vei putea da mai departe, proaspete şi bune de consum sau de semănat.

Şoarecele le primeşte de la părinţii şi profesorii lui, într-o anumită formă, iar dacă e capabil, le va învăţa şi remodela conform necesităţilor lui culturale. Le va da o înfăţişare nouă care să-l reprezinte pe el, cu gândurile şi problemele lui, diferite de cele ale profesorilor şi părinţilor lui.

Cel care vrea să le ducă mai departe, va trebui să le înţeleagă şi să le iubească. Altfel nu se poate.

Nu există maxime definitive. Din păcate, şi din fericire.

E păcat că ceea ce odată a fost considerat bun, nu rămâne şi pe mai departe bun. Pe de altă parte, ce poate fi mai plăcut decât să ştii că în posesia ta se află o valoare a cărei renaştere depinde doar de tine? Dacă eşti capabil să le prelucrezi, le vei folosi şi le vei da mai departe urmaşilor. Dacă nu, nu! Simplu de tot.

Maximele fiecărei familii sunt o posesie oarecum intimă. Le iubesc doar ei, pentru că ei le înţeleg cel mai bine. Alţii le vor găsi ciudate sau nu le vor înţelege deloc. Tocmai de aceea e atât de problematic să îţi notezi ideile. Cei care le vor citi, le vor trece prin creierul lor, iar o dată ce au pătruns în creierul lor - diferit de a celui care le-a scris - probabilitatea e mare că vei fi greşit înţeles".

- "Le voi trimite totuşi Tipografului. M-am decis să i le trimit, din două motive, la fel de temeinice",

monologa în continuare şoarecele după o scurtă pauză.

- "Cu primul motiv nu prea mă pot mândri. Mai degrabă mi-e ruşine din cauza lui. Da, mi-e ruşine, însă, din moment ce vă mărturisesc că mi-e ruşine este ca şi cum nu mi-ar mai fi decât pe jumătate ruşine. Vorba proverbului: *o vină mărturisită e pe jumătate iertată (sau,* ceva în genul acesta).

Motivul e că mi-e frică. Da! Mi-e frică să nu mă prindă Tipograful că le-am dosit. S-ar putea să fi auzit că fiecare familie de şoareci posedă câte o colecţie de maxime preferate. Dacă într-adevăr ştie acest lucru, iar eu nu i le trimit, consecinţele ar putea fi grave. Nici nu-mi vine să mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă s-ar supăra. Ar fi suficient să nu ne mai trimită săculeţii cu de-ale gurii şi deja mi-ar sări în cap toată familia. Ar fi deja un dezastru total. Despre rest, despre ce mi-ar mai putea face dacă s-ar supăra, nici nu mai pomenesc, prea ar semăna cu un coşmar.

Motivul celălalt îmi vine mai uşor să vi-l explic. Nu numai acum, dar întotdeauna îmi vine uşor (şi îmi face chiar plăcere) să amintesc contemporanilor mei despre calităţile sufleteşti ale şoarecilor. Mă simt bine de fiecare dată când pot aduce vorba despre acest subiect - fie în cadru intim, fie în public - deşi, este adevărat că aceste ocazii sunt rare.

Simţul datoriei mă îndeamnă să i le trimit. Chiar dacă o să vi se pară ciudat, dar noi şoarecii avem aşa ceva. Dacă nouă ni se dă ceva - mâncare de exemplu - nici noi nu suntem zgârciţi cu ceea ce avem. Se ştie că nu avem multe bunuri materiale, dar din ceea ce avem, din bunurile noastre spirituale dăm cu drag şi altora.

La noi e obiceiul, atunci când ne vizităm rudele sau prietenii, să le ducem câte un cadou. Nu se cer cadouri preţioase. E vorba doar de un gest simbolic, în vremurile bune se duce mai mult, în cele problematice mai puţin, dar întotdeauna se duce câte ceva. O bucăţică de caşcaval, o bucăţică de slănină sau o jucărie electronică pentru cei mici este mai mult decât suficient. Se fac însă şi alt gen de cadouri. Dacă vrei să-l faci cu adevărat fericit pe un confrate şoarece pe care-l vizitezi, îi vei dărui o carte de matematică, de biologie sau de chimie nou apărută şi tradusă în limbajul şoarecilor; îi vei scrie o poezie psiho-analitică

sau vei pune pe unul din puii tăi să-i chiţăie la ureche o melodie, compusă special pentru el.

Tot în categoria cadourilor spirituale, unul din cele cu care poţi să-l faci pe confratele tău mai mult decât fericit este să-i dăruieşti trei maxime din colecţia familiei tale, notate pe o bucată de pergament comestibil, făcut sul şi legat cu o

panglică vopsită cu coloranţi vegetali (comestibilă şi ea, normal). E un cadou spiritual deosebit de frumos, combinat cu un cadou material modest.

Confratele şoarece care primeşte cadoul, va citi de două ori la rând conţinutul pergamentului, cu voce tare şi intonaţie potrivită, după care, presupunând că fiecare membru al familiei a memorat maximele primite cadou, va împărţi pergamentul frăţeşte şi părinteşte între ei şi îl vor mânca (la nevoie, cu puţină sare).

Maximele primite cadou, memorate şi înghiţite, vor face de acum parte din patrimoniul familiei care le-a înghiţit. Ei vor avea însă obligaţia ca în decurs de 24 ore de la luarea lor în primire să le prelucreze potrivit locului unde îşi au domiciliul, a stării lor materiale şi a vederilor politice.

Folosirea lor în starea în care le-au primit este strict interzisă şi aspru pedepsită de lege. De aceea nu prea veţi auzi ca vreo familie de şoareci să nu-şi transforme maximele la timp şi să se apuce să le întrebuinţeze în public exact aşa cum le-au primit cadou. De mult nu s-a mai întâmplat aşa ceva. Ultimul caz de plagiat a avut loc exact cu l 27 de ani în urmă, dar şi acela s-a întâmplat din cauza unui ceas electronic defect, nu din rea-voinţă sau incorectitudine.

Tocmai pentru că e vorba de un asemenea cadou spiritual, familiile au grijă să le prelucreze imediat după plecarea musafirilor sau cel târziu în decurs de 8 ore, înainte de plecarea la şcoală a tinerilor şoricei. Aceştia ar putea chiţăi, din nebăgare de seamă în faţa colegilor una din maxime, în starea ei originală.

Puteţi spune ce vreţi, noi suntem mândri de avuţia noastră spirituală şi ştim cum să o păzim de duşmani.

Aforismele sunt o lume în sine, cu multe drumuri şi direcţii diferite, în care, din păcate, nu toate animalele se orientează cu uşurinţă. Unele cunosc bine aforismele, le iubesc ca şi noi şi le-au tipărit în cărţi; multe alte animale însă, nici n-au auzit de ele sau, dacă ştiu câte ceva despre existenţa lor, le folosesc când şi cum se nimereşte, doar ca un joc de cuvinte. Despre o unitate în gândire şi înţelegerea lor, nu se poate vorbi.

Folosirea greşită, ori nepotrivită locului a dus nu o dată la conflicte între familii şi chiar la războaie armate regionale.

îi poţi chiţăi unui duşman chiţăituri oricât de indecente, fie şi înjurături referitoare la părinţii lui (decedaţi sau încă în viaţă) sau referitoare la alte rude apropiate (decedate sau încă printre cei vii) şi el nu

le va lua în serios, mai ales dacă ştie că îi eşti duşman, în schimb, să nu încerci să-l apostrofezi cu o zicală subtilă în care el ar putea să se recunoască, ori să răspândeşti pe foi volante, sau în presa locală o maximă în care el să fie cel vizat, că e de rău.

*

E bine să fii prudent de fiecare dată când te decizi să le faci auzite în public. Cel mai sigur e să le păstrezi doar pentru tine, iar atunci când le faci cadou, să ai grijă cui le dăruieşti şi ce subiecte îţi permit! să-i oferi, în ultima vreme până şi prietenii au devenit deosebit de sensibili, încearcă să afle din analizarea cadoului ce intenţii ai şi mai ales, ce urmăreşti prin cadoul pe care i l-ai făcut. De parcă ceea ce i-ai dat ar fi avut o semnificaţie ascunsă, iar el ar urma să o pătrundă. Nici unul nu mai vrea să creadă în gesturi de prietenie, sincere şi dezinteresate. Vor doar să te prindă cu ceva, ce lui îi pare o insultă, iar pe urmă să se răzbune pentru insulta pe care doar el şi-o imaginează.

Oricum ai întoarce-o, nu e bine. Ce să mă mai lungesc, maximele au devenit un subiect problematic, chiar şi în forma de cadou."

- "Atenţie!... Atenţie!... cu maximele nu-i dejoacă!" chiţăi el, ceva mai tare.

După ce lăsă de câteva ori să-i sune în cap ecoul rău prevestitor al cuvântului "atenţie" se ridică şi se învârti de câteva ori în jurul biroului. Sângele din picioare începu din nou să circule cu viteza obişnuită. Senzaţia îi plăcu.

Nu înţelegea, de ce rămânea uneori înţepenit într-o poziţie fixă de parcă doar în starea de nemişcare ar putea urmări o idee până la capăt?! Uite că şi în mişcare putea gândi la fel de bine despre toate. E adevărat că dramatismul dispărea puţin din conţinutul gândurilor. Chiar şi cuvântul "atenţie" care doar adineaori răsuna atât de înfricoşător în capul lui, acum suna altfel, mult mai încet, de parcă altcineva l-ar fi chiţăit de după un copac foarte gros, cu multe frunze şi plin cu păsări care ciripeau.

Da, da... e cu totul altfel când îţi permiţi să te mişti în timp ce gândeşti. Ai alte gânduri. Gândeşti altfel.

După alte patru ture întregi în jurul biroului, şoarecele se întinse pe birou şi luă creionul în labă.

Se apucă să-şi scrie maximele.

21. DRAGOSTEA PENTRU TRECUTUL GLORIOS

ragostea pentru trecutul glorios este una din bolile cele mai grave ale animalelor sărace. Când un animal nu mai are mâncare de ajuns, adăpost bun, prieteni de încredere, cultură care să-l satisfacă sau bani (pentru că nu i se mai dau împrumuturi bancare) se îndrăgosteşte de trecutul istoric. Dacă prezentul nu îl ajută să trăiască aşa cum ar vrea el, fantezia lui o ia razna spre trecut.

Animalul bolnav, pierde treptat simţul realităţii şi începe să trăiască într-o lume imaginară, folosind trecutul "glorios" şi "fascinant" ca un model pentru tot ce face el acum. De unde-i vine ideea că trecutul a fost glorios şi îmbelşugat?... Nu se ştie. Nu e clar încă nici pentru psihiatri. Ceea ce se cunoaşte însă este cam în ce fel îşi face bolnavul calculele mintale ca să poată să-şi croiască din trecut modelul de care are nevoie, pentru a contrasta cu mizeriile prezentului.

în linii mari, apariţia şi evoluţia bolii poate fi comparată cu evoluţia unei boli obişnuite, provocată de un virus sau o bacterie neprietenoasă organismului.

Boala începe întotdeauna la fel, cu o perioadă de incubaţie. Animalul începe să fie nemulţumit de tot ce se întâmplă în jurul lui. Nimic nu-l mai mulţumeşte. Devine apatic, delăsător în treburile practice; lasă lucrurile neterminate sau le face neglijent şi calitativ inferior confraţilor lui. Boala se agravează pe măsură ce animalul începe să se adâncească în cititul istoriei. Istoria devine obsesia de bază, care duce foarte curând la declanşarea ireversibilă a bolii.

Avem şi aici o întreagă gradaţie pe care aş dori să o semnalez doar în treacăt. Ea diferă de la caz la caz, iar dacă o privim cu mai multă atenţie, ne poate ajuta să înţelegem mai repede şi fără analize prea complicate cam în ce stadiu al bolii se află animalul respectiv.

Se începe de obicei cu biografii romanţate şi povestiri istorice, reale sau fantastice. Nu are importanţă. Ambele genuri slujesc la înmuierea creierului, prin pierderea totală a vigilenţei matematice şi slăbirea judecăţii logice. Animalul

cititor devine naiv ca un copil needucat şi începe să creadă în personalităţi extraordinare, în minuni istorice, glorie postumă şi alte bazaconii.

Unii bolnavi se opresc la acest stadiu, şi continuă până la adânci bătrâneţi să-şi îndoape creierul cu povestiri istorice, care, de cele mai multe ori nu au nici în clin nici în mânecă cu istoria propriu-zisă. Dar n-am de gând acum să mă apuc să fac analiza acestor rebuturi literare. E suficient dacă voi aminti aici că acest gen, de aşa zisă literatură, a devenit foarte căutat, iar autorii cărţilor de acest gen sunt deosebit de prolifici. La nevoie sau din dragoste pentru contul bancar, unii din ei pot scrie până şi două cărţi pe zi. Cât despre calitatea şi adevărul celor scrise, mai bine să nu discutăm. Din moment ce există amatori (adică cumpărători) pentru ceea ce produc ei, e normal să le fie rentabil să născocească cât mai multe aiureli pentru aiuriţii aceştia. Scriitorii n-au deci nici o vină. Ei, desigur că nu cred nici o iotă din ceea ce scriu.

Nu toţi însă se opresc la acest stadiu. Ar fi fost prea frumos dacă ar fi fost aşa. Cei mai mulţi abia acum prind gustul istoriei şi abia acum încep de-a serioaselea să se îmbolnăvească.

Se trece treptat sau brusc la studierea serioasă a istoriei patriei, a istoriei oficiale, din manualele de şcoală medie, iar pe urmă din cele universitare. Odată terminate, bolnavul se va adânci în studierea unor documente de importanţă istorică, redactate şi chiar semnate de personalităţi politice şi militare din trecutul patriei. Se va abona la toate revistele de arheologie şi folclor şi va începe să viziteze, chiar şi zilnic dacă îi va fi posibil, câte un muzeu sau două, pentru a vedea cu proprii ochi şi a mirosi cu propriul lui nas, câte ceva din trecutul glorios al patriei.

N-ar fi nimic rău până aici, dacă animalul s-ar rezuma doar la aceste activităţi pur informative. El nu se opreşte însă aici. Din păcate şi spre ghinionul lui, boala se agravează şi el devine colecţionar.

Stadiul de colecţionar este, după cum ne arată specialiştii, prima etapă concretă în care boala devine palpabilă. Bolnavul încearcă să materializeze trecutul, să-l reconstruiască, să-l readucă la viaţă, exact aşa cum crede el că a fost, conform informaţiilor literare, vizuale, materiale, avute la îndemână, plus fantezia proprie, care, încetul cu încetul, deţine un rol din ce în ce mai evident în toată treaba.

Un obiect vechi sau presupus vechi, aparţinând acelor timpuri glorioase, devine în labele lui o dovadă concretă şi-l ajută de acum înainte să fie convins că ideea lui despre gloria strămoşească nu e nici pe departe o boală, ci o certitudine. Obiectele colecţiei lui vor deveni de acum înainte adeverinţa lui de sănătate. Le va arăta cu plăcere fiecăruia, cu toate explicaţiile necesare. Colecţia lui va cuprinde cam tot

ce va putea achiziţiona: obiecte vechi decorative sau de uz casnic,

^

legate direct sau indirect de evenimentele acelor vremuri, obiecte de artă, bijuterii, dar mai ales arme, uniforme militare, drapele, instrumente de tortură şi decoraţii, dacă e posibil cu agăţătoare cu tot.

Dacă îi va surâde norocul, va fi fericit să poată achiziţiona chiar şi relicvele unor eroi, căzuţi pentru gloria idealurilor de atunci, cu uniformă şi decoraţii cu tot, eventual ciorapi, pieptene sau periuţe de dinţi, folosite de ei.

Bineînţeles că nu toate cele achiziţionate de ei vor fi chiar aşa de autentice şi unice cum vor crede ei că sunt. Şi asta, pentru că alte animale, specializate în antichităţi, care nu sunt deloc bolnave şi n-au nici o atracţie pentru trecutul glorios, doar poate una financiară, reuşesc să producă copii foarte reuşite şi antichităţi proaspete, pentru a sătura foamea neîntreruptă a colecţionarilor, dornici să-şi mărească colecţiile. Dar asta e o altă socoteală. Chiar dacă fabricanţii de antichităţi la comandă se îmbogăţesc relativ uşor, pe socoteala bolii celorlalţi, lucrurile îşi urmează cursul, fără piedici. Ambele părţi interesate îşi fac treaba cu succes.

Pe lângă activitatea de colecţionare, animalul pornit să reînvie istoria glorioasă va începe să dezgroape aşezăminte de mult dispărute, unde s-ar presupune că au trăit înaintaşii lui. Normal că nu ar reuşi să facă prea mult dacă ar săpa de unul singur, aşa că el se asociază cu alţi săpători pasionaţi şi împreună reuşesc să dezgroape, dacă nu chiar aşezăminte întregi precum îşi propuseseră, dar destul de multe materiale, presupuse a fi vechi şi aparţinând perioadei istorice glorioase. Şi o dată ce le-au curăţat, înregistrat, fotografiat şi catalogat, vor scrie numaidecât studii şi cărţi întregi despre ele. Le vor aşeza în muzee, în vitrine speciale de sticlă cu temperatura şi umiditatea potrivită pentru o cât mai bună conservare, totul frumos iluminat, ca să poată fi privit de toate animalele curioase pe timp de zi şi noapte.

Şi uite aşa, cazurile individuale adunate la un loc pe bază de interese comune - suferind adică de aceeaşi boală - vor forma grupări mari de animale bolnave cu interese comune, numite de-acum încolo "interese naţionale".

Dacă pacienţii s-ar opri la acest stadiu, încă toată activitatea lor nu ar face nimănui nici un rău şi nu ar păgubi pe nimeni. Câteva muzee în plus, câteva săpături arheologice suplimentare urmate de studii şi de câteva volume ilustrate, sau încă vreo câteva prelegeri la care intrare este gratuită, nu fac nici un rău societăţii, în care şi altfel se întâmplă fel de fel de ciudăţenii.

Din păcate însă, nici de data aceasta lucrurile nu se opresc aici.

Grupaţi acum în asociaţii naţionaliste şi tot felul de partide cu sentimente naţional-istorice, sprijinindu-se reciproc în propagarea ideilor, vor începe, treptat, să fie preocupaţi nu numai de partea teoretică a acelor timpuri glorioase şi de

ilustrarea lor, ci şi de aspecte mai concrete ale prezentului, şi anume, cum să dea viaţă acelor timpuri şi cum să iasă din impasul material în care au ajuns.

Devine acum clar pentru toţi cei din jur, că speculaţiile teoretice de până atunci n-au fost decât începutul şi că animalele obsedate de ideea măreţiei trecutului vor încerca să reproducă modelul istoric din fantezia lor.

încep să se înarmeze, îşi risipesc până şi ultimele resurse financiare pentru a cumpăra echipament militar şi îşi convertesc până şi ultimele ramuri ale industriei bunurilor de larg consum într-o industrie producătoare de armament.

Fiind convinşi că ei sunt superiori din punct de vedere al originii lor, cred că li se cuvine un prezent glorios, pe care, dacă nu-l vor obţine prin mijloace paşnice, vor fi hotărâţi să-l dobândească pe calea armelor. Iar în această direcţie nimic nu mai poate să-i reţină.

Şi uite aşa, cu creierul înfierbântat, devin pe zi ce trece tot mai puţin gospodari în administrarea bunurilor lor şi din ce în ce mai leneşi. Nu mai vor să lucreze, folosindu-şi timpul doar pentru exerciţii militare şi învăţarea unor cântece patriotice, îşi petrec zile întregi adunaţi în locuri special amenajate, unde scandează în cor lozinci sau urlă împreună cântece despre trecutul glorios şi viitorul fericit, care va urma, după părerea lor, foarte curând.

Timpurile noi însă nu vor sosi de la sine, căci prezentul, nici el nu dispare de la sine. Aşa spun ei. De aceea toate cântecele şi lozincile lor îndeamnă la luptă, cu sacrificii, până la victoria finală, absolut sigură. Duşmanii interni şi externi vor fi distruşi în luptă, vecinii vor fi aduşi la ordine - adică supuşi - iar ei vor deveni stăpânii legitimi ai tuturor teritoriilor din împrejurimi.

Devine clar acum pentru fiecare despre ce e vorba. Şi dacă se nimereşte să fii tocmai vecin cu vreunul din ei, situaţia începe să se încurce din ce în ce mai rău.

Să-i eviţi, încât să nu ai cu ei nimic de-a face, ar putea fi o soluţie, de fapt ar fi ideal, dacă lucrurile ar depinde doar de tine. Din păcate însă, nu depind doar de tine.

Să te înarmezi la rândul tău, ca la nevoie să-ţi aperi teritoriile şi bunurile, ar putea fi o soluţie, însă foarte costisitoare şi doar provizorie. Şi, uite de ce. Ar trebui să ţii tot timpul pasul cu ceilalţi, pentru a avea un nivel tehnic cel puţin la fel de avansat şi o cantitate de armament comparabilă cu a lor. Or, dacă trebuie să te străduieşti tot timpul să ţii pasul cu unul care îşi cheltuieşte toţi banii doar pentru armament,

chiar dacă populaţia suferă lipsuri de toate felurile, va fi greu să cheltuieşti la rândul tău pentru scopuri militare şi să-ţi mai rămână şi pentru menţinerea unui nivel de trai cât de

cât satisfăcător al populaţiei. Cu alte cuvinte, cheltuielile lui militare absolut iraţionale, te vor sili şi pe tine la cheltuieli mari, tocmai ca să nu-i permit! lui să devină puternic, iar tu să devii o pradă uşoară pentru el.

Presupunând că te decizi să te înarmezi şi să-ţi cheltuieşti o mare parte a banilor pentru acest scop, nici atunci soluţia nu ar fi optimă. Nici înarmarea cea mai puternică nu te-ar feri de necazuri.

Chiar dacă potenţialul tău militar l-ar depăşi cu mult pe cel al bolnavilor, tot n-ai fi scutit de un atac şi o confruntare în care pierderile ar putea fi enorme.

Un animal sănătos la cap n-ar porni niciodată orbeşte la luptă, fără ca să-şi pună întrebarea dacă are vreo şansă de reuşită sau nu. înainte de a porni la război, ar cântări puterea militară a inamicului, şi abia dacă ar constata că are o şansă cât de mică de reuşită, ar declanşa atacul. Altfel nu. Bolnavul, în schimb, cu capul înfierbântat de ideea superiorităţii lui istorice, porneşte la luptă fără nici un calcul logic, fiind condus doar de ideea lui bolnavă, şi de foame. Cel mai des doar de foame. Până să-l învingi şi să-l dezarmezi, pagubele pot fi enorme şi pentru el şi pentru tine.

A încerca o dispută teoretică cu el pe subiectul lui fantezist, ori să încerci să-l convingi că eventuala măreţie a trecutului nu are nici o legătură cu măreţia sau nemăreţia prezentului, ar fi obositor şi zadarnic, îţi vei irosi energia de pomană, încercând să dovedeşti ceva logic, unuia care nu ştie ce e logica.

Ce e de făcut??... Ce e de făcut??... Ce e de făcut??...

în decursul istoriei, încă din cele mai vechi timpuri, întrebarea - pe care am repetat-o intenţionat de trei ori ca să vă fac să înţelegeţi că nu e o simplă întrebare retorică, ci o problemă deosebit de complicată - a dat bătaie de cap multor generaţii de animale, mari şi mici.

Cum au răspuns animalele mari şi mici la această întrebare, e o întreagă poveste, lungă de tot. N-am de gând să vă înşir acum toate soluţiile, gândite şi adoptate de diferitele animale, mari sau mici, în diferitele perioade ale istoriei. Mi-ar lua prea mult timp şi, din păcate, n-ar avea nici un rost. Nu ne-am apropia cu nimic de soluţia ideală, care de altfel nici n-a fost găsită până acum.

Fiecare a încercat, în felul lui, să rezolve situaţia, cu pagube cât mai mici, şi fiecare a încercat să înveţe câte ceva din experienţa altora. Pagubele însă au fost de fiecare dată enorme şi nici unul n-a putut învăţa nimic din experienţa altora. Istoria nu are niciodată situaţii identice. Or, situaţiile fiind diferite, se cer de fiecare dată soluţii diferite. Iar dacă mai vrei să şi tragi o concluzie bună dintr-o rezolvare greşită a altuia,

apoi e într-adevăr rău de tot.

Concluzia e clară.

Oricum ai întoarce lucrurile, pe faţă sau pe dos, boala acestor animale i-a costat, îi costă, şi îi va costa şi în viitor o groază de bani pe cei din jur, şi va fi întotdeauna o pricină continuă de necazuri, înfruntarea lor e costisitoare, iar cu pasivitatea tot nu rezolvi nimic, din moment ce boala se agravează pe zi ce trece, iar ele devin din ce în ce mai agresive şi mai pornite pe cuceriri militare.

A le lăsa cu boala, şi să nu-i ajuţi cu nimic, ar fi însă o greşeală tactică mai gravă decât confruntarea militară imediată. E clar. Căci, evoluţia bolii ar costa pe cei din jurul lor, într-un viitor nu prea îndepărtat şi mai mult.

E mai ieftin să-i dai animalului bolnav în continuare împrumuturi bancare şi alimente gratuite, ca să rămână liniştit şi să nu flămânzească prea tare. E poate singurul remediu provizoriu al bolii, cu care poţi preveni agravarea rapidă şi cu care poţi menţine animalul într-o stare relativ calmă. Va cânta în continuare cântece patriotice, va urla în continuare lozinci naţionaliste, va blestema şi ameninţa în continuare pe toţi vecinii, îşi va perfecţiona în continuare arsenalul militar, cântând şi recitând între timp poezii patriotice, dar nu va porni războiul. Atâta minte i-a mai rămas, încât să ştie că dacă porneşte războiul, pierde ajutorul economic. Doar n-o să-ţi trimită adversarul, în timpul luptelor, mâncare şi bani, ca să-ţi cumperi din nou arme şi să lupţi împotriva lui cu burta plină!

Norocul lumii, că atâta minte le-a mai rămas. Altfel ar fi fost un dezastru pentru mulţi.

E o boală rea de tot. Mai bine să nici nu mai pomenesc de ea.

*
255

pag I 53 din

22. ANIMALELE SUNT FASCINATE DE EXCEPŢII

ine vrea să trăiască mai bine şi mai mult decât confraţii lui, cine vrea să aibă mai mult decât ceilalţi, să posede mai multe bunuri mobile şi imobile, iar până la urmă să aibă poate chiar şi o bătrâneţe liniştită şi lipsită de griji, trebuie să se străduiască să devină o excepţie.

Excepţiile trăiesc mai bine decât ceilalţi, tocmai pentru că sunt excepţii. Societatea recompensează şi îşi răsfaţă excepţiile. De ce?... Tocmai pentru că animalele sunt fascinate de tot ce e ieşit din comun.

A fi normal este ceva de la sine înţeles. Normalul nu interesează pe nimeni: e pretutindeni prezent şi n-ai ce face cu el. Nu îl poţi admira pentru că n-ai de ce, nu îl poţi invidia, nu vrei să-l imiţi, nu vrei să-l copiezi, nu poţi nici măcar să-l urăşti şi n-ai ce învăţa de la el.

Normalul e normal, deci neinteresant. A fi normal e oarecum de la sine înţeles. Fiecare e interesat doar de lucruri deosebite, pe care nu le vede zilnic şi fiecare la rândul lui încearcă să fie deosebit, pentru a fi căutat şi admirat de mulţimea normalilor.

Dacă Tipograful m-ar întreba "cum văd eu, în calitate de şoarece scriitor, lumea noastră în care trăim?", i-aş răspunde fără să mă gândesc prea mult, că o văd ca o goană a tuturor pentru a deveni primii, o competiţie pentru a deveni o excepţie. La nevoie, dacă nu m-ar crede, aş putea chiar să-i dovedesc că am dreptate. I-aş aduce tabele cu statistici, publicaţii, fotografii, extrase din conturile bancare şi certificatele de moştenire ale diferitelor animale excepţionale şi normale, născute din părinţi normali şi excepţionali şi sunt mai mult ca sigur că l-aş convinge.

Dacă ar exista vreo altă modalitate paşnică, de a fi răsfăţat de societate şi de a primi mai mult decât confraţii tăi pentru rezultatele tale de animal normal, aş fi aflat de ea, cu siguranţă. Cu toţi ar fi aflat. Dar nu am auzit până acum despre o asemenea modalitate.

Cu forţa şi cu armele, da. Pe calea violenţei se poate obţine mai mult, e adevărat, însă e periculos şi riscant. Azi obţii eventual tot ce vrei cu armele, iar mâine vine altul cu arme mai multe şi te sileşte să dai înapoi totul ce ai obţinut cu armele plus tot ce ai moştenit de la părinţi şi îţi taie şi capul dacă te împotriveşti.

Folosirea armelor e o treabă riscantă, cu care noi, şoarecii, nu ne îndeletnicim. De aceea nu mă voi ocupa nici eu de domeniul teoretic al violenţei. E mai puţin riscant să dobândeşti bunuri, fiind o excepţie. Poate mai greu, e adevărat, dar riscurile sunt doar minimale, în timp ce arme poate cumpăra orice necioplit, de la orice dugheană de cartier sau întreprindere care vinde cu bucata sau cu duzina, excepţionalul nu apare în fiecare cartier şi nu poate fi fabricat la comandă. Nu îi e dat fiecăruia să producă lucruri excepţionale şi nici să devină el însuşi aşa ceva. Excepţiile sunt mult mai rare decât aventurierii înarmaţi, iar confraţii lor le dau o parte din bunuri, în mod benevol, tocmai pentru că vor să obţină produsul creaţiei lor. Fiecare animal normal e dispus să plătească mai mult pentru produsele de calitate excepţională - fie ele produse care se vând cu bucata, sau cu duzina, fie ele prestanţe individuale ieşite din comun - deci, e normal ca cei care făuresc aceste produse de calitate excepţională să aibă parte şi de o recompensă corespunzătoare - mai mare decât cei care produc doar lucruri mediocre.

Pe scurt: se plăteşte mai bine tot ce este mai bun. Aceasta e regula şi ea funcţionează perfect.

Competiţia se desfăşoară în toate domeniile vieţii publice. Se caută orice lucru ieşit din comun: cărţi mai bune, voci excepţionale, alimente sau băuturi cu gust deosebit, aparate bune, idei excepţionale, flori rare, sculpturi şi picturi deosebite, îmbrăcăminte mai bună, case mai frumoase, mobile exclusive, pălării unice şi lista ar mai putea fi prelungită la infinit.

Dar, se caută şi se plătesc bine îndeosebi animale şi oameni ieşiţi din comun, capabili de ceva deosebit - n-are importanţă de ce anume - doar deosebit de ceea ce poate majoritatea semenilor lui.

Excepţia trebuie să fie mai iute ca alţii, mai puternică, să fluiere mai dulce ca ceilalţi, să poată sta în cap şi cu picioarele în aer cel puţin două zile în şir, fără să cadă într-o parte şi fără să uite cum îl cheamă, să sară mai sus ca ceilalţi, să numere mai repede, să cânte mai frumos, să zboare mai sus, să bea mai mult deodată, să stea mai mult sub apă fără să se înece, să aibă dinţii mai albi, limba mai lungă, coada mai strălucitoare şi aşa mai departe, doar obişnuit să nu fie.

Poate fi ales orice domeniu pentru a dovedi că nu eşti unul obişnuit. Recompensa e întotdeauna direct proporţională cu numărul de candidaţi dornici de a deveni ocupanţi ai locului întâi. Cu cât numărul celor care râvnesc la locul întâi e mai mare, cu atât câştigătorul are parte de o recompensă mai mare.

Cum se ajunge pe locul întâi şi cum se încasează pe urmă premiul mult râvnit, e o poveste întreagă.

Există competiţii între animale de acelaşi fel - aşa zisele competiţii frăţeşti - pentru a obţine performanţe individuale şi în grup, unde se duce o luptă pentru un loc întâi doar între rude şi fraţi şi unde premiile sunt modeste: câteva banane în plus pentru mâncătorii de banane, un pocal argintat, pentru a fi pus undeva la vedere în camera de lucru, un articol în ziarul local şi un buchet de flori, obligatoriu, ambalat frumos în hârtie de celofan şi cu o strângere de labă în văzul lumii, cu aplauzele de rigoare.

Bineînţeles că fiecare se străduieşte să apuce aşa ceva. Titlul aduce cu sine puţină faimă locală, care nu e de lepădat: animalul e binevăzut, chiar salutat de factorul poştal, iar progeniturile lui se vor bucura la şcoală de un respect special printre colegii lor.

Banii mari se fac însă numai la competiţiile mari, unde participă animale din familii diferite, de origine şi din locuri diferite, cu greutate, înălţime şi mai ales culoare a pielii şi pregătirea politică total diferită. Pentru participare nu se cere nici actul de naştere, nici paşaportul. Doar bun să fii.

Atât competiţiile locale cât şi cele universale sunt de cele mai multe ori bine organizate şi se bucură de suportul animalelor foarte mari şi a autorităţilor civile şi militare ale locului. Cu toţii sunt interesaţi ca aceste competiţii să decurgă cât mai frumos. E în interesul tuturor, dar mai ales în interesul organizatorilor.

Stimularea animalelor spre a deveni excepţii, a ajuns o meserie răspândită şi foarte bine plătită, mai bine plătită decât orice altă meserie. Nu e de mirare că mulţi meseriaşi cinstiţi, cu pregătire profesională bună şi cu diplome legale obţinute cinstit, abandonează ocupaţiile lor de până atunci şi se apucă de meseria stimulării excepţiilor şi organizării competiţiilor.

Mecanismul desfăşurării competiţiilor e simplu de înţeles, dacă nu scăpăm din vedere aspectul material, prezent pretutindeni şi mai ales dacă nu ne lăsăm induşi în eroare de etichetele false, foarte savante şi bine gândite, cu care organizatorii încearcă să ne păcălească, în ceea ce priveşte adevărata natură a competiţiilor.

Autorităţile interesate încearcă să dea competiţiilor o faţadă spirituală onorabilă. Se vede că se poate încasa mai mult dacă aspectul material e camuflat.

Au apărut chiar şi experţi în acest domeniu, care nu se ocupă cu nimic altceva, de dimineaţă şi până seara, decât să născocească denumiri răsunătoare şi procedee dintre cele mai ingenioase de ascundere a scopului direct comercial al întregii afaceri.

De aceea vom întâlni numai de foarte puţine ori competiţii, unde interesul material să fie clar afişat şi fiecare să ştie că lupta se duce clar, pentru bani şi nu pentru nu ştiu ce scop pur ştiinţific, biologic sau educativ.

întotdeauna se va spune că e vorba de o competiţie importantă, foarte importantă, deosebit de importantă, pentru... pentru... pentru...

Importantă pentru: menţinerea sănătăţii, conservarea biologică (a bio-ritmului şi a bio-dinamicii individuale), dezvoltarea speciei, pentru dezvoltarea spiritului, pentru înnobilarea sufletului, purificarea conştiinţei, stimularea celor debili, colaborarea universală, întărirea muşchilor, lungirea picioarelor, promovarea talentelor, dezvoltarea personalităţii, punerea în evidenţă a superiorităţii spirituale, punerea în lumină a talentelor proeminente, a îndemânării native latente prezentă în fiecare animal, stimularea conştiinţei cetăţeneşti, stimularea simţului social, şi alte asemenea bazaconii.

Specialiştii în inducerea în eroare au ajuns cu ştiinţa lor la nişte performanţe de necrezut. Au descoperit formule ingenioase de a stimula animalele şi a le împinge în competiţii, tocmai pentru a avea un număr cât mai mare de concurenţi şi un public cât mai larg, dispus să plătească toate costurile investiţiilor, plus partea care urmează să ajungă direct în contul lor bancar.

Fenomenul inducerii în eroare a devenit o industrie productivă, deosebit de frumos organizată, cu legile ei interne, ascunse de ochii lumii.

Dorinţa animalului de a deveni o excepţie şi de a obţine în felul acesta un loc mai bun pe scara socială, este cu măiestrie stimulată de specialiştii bine pregătiţi în noua lor meserie, care, la rândul lor, doresc să obţină un loc mai bun pe scara socială, însă pe o cale cu totul diferită. Spre deosebire de concurenţi, ei nu doresc ca numele lor să apară în ziare şi nici chipul lor la televizor. Tot ce devine public, poate fi doar în detrimentul lor, şi nicidecum în interesul lor.

Animalul de rând dimpotrivă, e împins spre publicitate, aruncat în braţele ziariştilor şi a televiziunii. N-

are decât să devină primul, al doilea sau ultimul, şi toate ziarele n-au decât să scrie despre el până nu mai pot. Doar organizatorii să

nu fie pomeniţi în nici una din hârtiile publice, care pot ajunge din întâmplare pe biroul ministerului de finanţe sau al impozitelor.

Din punctul de vedere al animalului concurent, toate manipulaţiile financiare ale organizatorilor nu înseamnă prea mult, atâta timp cât ei îşi primesc partea lor, dinainte stabilită şi numele lor devine cunoscut lumii.

Scopul lor a fost realizat. Punct.

Din cauza interesului său atât de precis orientat, concurentul nu vede bine ce se întâmplă în jurul lui şi ce rol joacă el, de fapt, în tot contextul manipulaţiei în care este prins. De cele mai multe ori, sărmanul nostru animal concurent nu îşi dă seama că toată strădania lui de a fi primul, nu e mai mult decât o păcăleală bine gândită, în care altul va profita de stupiditatea lui şi va fi cu adevărat câştigătorul.

Să presupunem căîntr-o bună zi animalele ar începe să fie stimulate să participe la viitoarele concursuri de piepturi bine dezvoltate - dotate cu premii, bineînţeles - aşa cum e obiceiul. Nu s-a întâmplat până acum, dar să presupunem că s-ar întâmpla odată.

începutul campaniei de stimulare l-ar face presa. Bineînţeles. Ea e întotdeauna gata pentru orice început.

Primele salve de artificii ale presei promit întotdeauna vremuri bune, cu soare mult şi un cer senin. E şi logic, dacă stăm să ne gândim bine. Căci, cine ar mai cumpăra ziarele dacă presa ar prevesti numai vreme rea, nenorociri şi catastrofe? Nimeni!

Deci: ar apărea în ziare şi reviste articole despre acest subiect.

în scurtă vreme, articolele s-ar înmulţi, devenind o avalanşă de informaţii care s-ar revărsa asupra cititorilor, o campanie intensă de lămurire şi documentare, cum ar zice ei.

Radioul şi televiziunea le-ar urma exemplul. Nici ele nu s-ar lăsa mai prejos. La scurtă vreme după ce presa a lansat ideea, am asculta la radio ştiri, privind subiectul, iar televiziunea ar prezenta interviuri şi reportaje cu imagini deosebit de frumoase - dimensiuni optime, perspectivă bine gândită, culori impecabile - făcând comparaţii frapante între piepturi anemice, slab dezvoltate şi altele, proeminente, estetic desăvârşite şi armonios dezvoltate.

Psihoza ar începe să se răspândească. Animalele ar începe să discute tot mai mult despre piepturi şi să-şi privească reciproc muşchii pieptului.

Campania în presă ar continua, bineînţeles, venind cu date tehnice, ştiinţifice, cu fotografii şi comparaţii din ce în ce mai convingătoare.

Ar urma librăriile, cu aportul lor cultural-ştiinţific. Ar apărea în rafturile librăriilor, de la o zi la alta, tratate ştiinţifice noi, care ar dovedi originea milenară a ştiinţei piepturilor frumos dezvoltate, cu reproduceri în culori a basoreliefurilor antice, pe care s-ar putea vedea asemenea muşchi pectorali perfecţi.

Nu va mai exista nici un dubiu. Va deveni clar pentru fiecare, că nu se mai poate trăi cu nepăsare la starea de dezvoltare a propriilor muşchi pectorali.

Totul a fost pus în mişcare. Greierele au fost înfierbântate, terenul a fost pregătit pentru marile evenimente care vor urma. Abia acum ar începe competiţiile pentru: cel mai frumos piept, cel mai larg piept, cel mai tare piept şi aşa mai departe.

Iar acum, vă rog să fiţi atenţi, ca să înţelegeţi cum funcţionează jocul.

Odată cu începerea competiţiilor, animalul nu mai are capul limpede. Nu va mai înţelege nimic din ce se va întâmpla în jurul lui. Pe acest element al "fixaţiei" este de altfel bazat tot jocul. Animalul competitor e fixat acum numai şi numai asupra interesului său. Vrea să aibă pieptul cel mai bine dezvoltat şi să încaseze premiul. Vrea să devină o excepţie şi va face pentru asta tot posibilul.

Animalul competitor va înghiţi vitamine şi hormoni, se va duce cu regularitate la centrele de antrenament, îşi va masa zilnic de cel puţin opt ori muşchii, pentru o cât mai bună circulaţie a sângelui, va sta atârnat în labele din faţă, două ore şi jumătate înainte de micul dejun şi, trei ore şi un sfert după cină, înainte de culcare, va sta în vârful capului câte două ore pe zi, cam în orele de prânz, fiind foarte indicat pentru menţinerea echilibrului biologic, va privi la televizor toate programele documentare, ştiinţifice şi muzicale, special dedicate iubitorilor de piepturi armonioase şi va plăti cu conştiinciozitate toate cotizaţiile de membru al "Organizaţiei animalelor preocupate de starea piepturilor în lume", în speranţa că, odată şi odată va putea deveni cel mai bun - primul dintre toţi - excepţia.

Animalul speră să câştige unul din concursuri. Chiar dacă nu primul, dar unul din multele care vor urma. Dorinţa de a reuşi devine scopul unic al existenţei lui. Totul se va învârti de acum înainte, doar în jurul ideii de a avea cel mai proeminent piept: alimentaţia, viaţa familială, relaţiile cu prietenii, activitatea profesională, folosirea cât mai raţională a timpului, urmărirea ritmului biologic, credinţa în lumea de apoi şi în lumea de aici.

Concomitent cu micile străduinţe ale bietului nostru animal competitor, se pune pe picioare o reţea întreagă de profitori mari, în comparaţie cu care toate străduinţele şi eventualul câştig ale bietului nostru animal care îşi dezvoltă pieptul, nu vor însemna mai mult decât o picătură dintr-un ocean.

O să vă numesc doar câţiva din ei şi cu asta o să închei: presa şi televiziunea, aşa cum v-am mai spus, îşi vor avea partea lor în afacere. O parte bună de tot. Ele vor fi tot timpul răspunzătoare cu stimularea interesului, urmând să profite din plin şi ceilalţi, adică: tipografiile, editurile, tipografii, editorii, scriitorii, fotografii, fabricile de hârtie, de materiale fotografice, personalul acestor fabrici, fabricile de produs maşini pentru aceste fabrici, personalul acestor fabrici, transporturile, cu maşinile, trenurile, vapoarele, avioanele necesare, fabricile de produse farmaceutice, care vor produce vitamine, hormoni, uleiuri pentru masaj, cu personalul acestor fabrici, farmaciştii, centrele de antrenament şi tot ce e legat de construirea lor: materiale de construcţie, constructori, arhitecţi, decoratori, furnizorii de echipament sportiv, producătorii de aparate pentru aceste centre, posesorii centrelor de antrenament, cantinele, restaurantele, unde concurenţii se pot întâlni şi relaxa, sălile de conferinţe, sălile de concurs şi stadioanele, antrenorii, maseurii, societăţile de pariuri, loteriile, cu birouri pentru administraţie, deci alte localuri, cu mobilier, telefoane, calculatoare, pentru a intermedia şi prelucra milioanele de conversaţii şi date zilnice privind performanţele, cheltuielile şi câştigurile inerente, băncile, care vor încasa şi executa toate dispoziţiile de plată etc., etc., etc.

Ideile producătoare de profituri mari de tot, sunt lansate de capete bune în ştiinţa economiei de piaţă şi depăşesc nivelul înţelegerii unor animale de rând, care doresc să concureze în orice, doar să devină odată şi odată o excepţie.

N-ar fi imposibil ca o asemenea idee, cu piepturile bine dezvoltate, să fie lansată de forurile militare care, cu intenţia începerii unui război în viitorul apropiat, s-au gândit să formeze o armată de animale cu piepturi rezistente la gloanţele inamicilor. Sau poate vreun industriaş în domeniul alimentar care intenţionează să lanseze pe piaţă un produs nou, din piept afumat şi având idei practice, s-a gândit că n-ar fi rău să pună pe alţii la treabă, cu stimulentele lor de ordin filosofic şi estetic. Pe scurt, să le formeze nişte animale cu piepturi bune pentru scopurile lor.

Animalele îşi dau seama de adevăratul substrat al strădaniilor lor - cu toate motivaţiile de ordin filosofic şi psihic, de a f i o excepţie - cam întotdeauna când e deja prea târziu. Sau niciodată. Se pomenesc

cu piepturile lor bine dezvoltate în linia întâi a unui război cu care n-au nimic de-a face, doar pentru că piepturile lor sunt rezistente la gloanţe, ori sunt despicate în bucăţi, fără milă şi piepturile lor armonios dezvoltate iau calea fabricilor de salam, unde vor fi afumate,

*

tocate, condimentate şi transformate în conserve şi pateuri pentru alte animale. Toate instalaţiile tehnologice, de multă vreme fabricate şi gata pregătite în acest scop, aşteptau doar maturizarea armonioasă a piepturilor pentru a intra în funcţiune.

Ar fi greu de făcut lumină în labirintul obscur de interese, în care generaţiile de animale neştiutoare sunt târâte de reclamă, psihologi şi tot felul de specialişti, care îi stimulează să devină excepţionali.

Din păcate - dar asta nu se referă la şoareci - animalele nu sunt educate să înţeleagă întreaga păcăleală cu care sunt ameţite fără întrerupere. Spre deosebire de şoareci, din educaţia lor lipseşte elementul de bază, care face educaţia cu adevărat folositoare - neîncrederea.

Un şoarece educabil şi educat, nu va crede nimic din ce i se va spune. Nu va crede pe nimeni, niciodată, fără excepţie. Punct. El va băga informaţiile primite în memoria provizorie, care la şoareci e deosebit de încăpătoare, şi abia pe urmă, după o perioadă lungă de gestaţie, după ce informaţiile primite au fost învârtite şi răsucite de zeci de ori în cap, va decide ce să facă cu ele: să le păstreze, să le respingă sau să păstreze doar o parte anume din ele, în forma originală sau transformate conform cerinţelor lui intelectuale.

Un şoarece nu înghite nimic numaidecât. Nu îşi va băga în burtă nici un aliment pe care nu l-a mirosit din toate părţile de cel puţin l 2 ori şi nu îşi va băga în memoria definitivă nimic, până nu va învârti informaţia primită, pe toate părţile de cel puţin 120 de ori - exact de 10 ori mai mult - tocmai pentru că pericolul de a crede ceva, fără o strictă verificare, e de l O ori mai mare.

Multe alte animale însă sunt din naştere şi din educaţie credule. Cred ceea ce li se spune, cred tot ce citesc în ziare, cred că e adevărat tot ce văd la televizor. Sunt educate să creadă că mersul lucrurilor în lume este orientat doar spre binele lor, şi numai spre binele lor, iar vocea prietenoasă de la radio şi chipul frumos machiat de pe micul ecran le dau sfaturi deosebit de utile - toate numai şi numai spre binele lor - cum să-şi împartă timpul mai raţional, ca viaţa lor să fie mai fericită.

Asistăm de fapt, tot la un fel de scamatorie, doar că e de proporţii gigantice, iar scamatorii bagă în buzunare sume gigantice, spre deosebire de micul scamator de circ, care e doar un salariat cu contract pe un an sau doi, în cel mai bun caz, cu un salariu lunar fix, din care nu îi ajunge de cele mai multe ori să-şi achite chiria, ori să le cumpere puilor bilete la circ, unde să-şi admire părintele în exerciţiul funcţiunii.

Dar şi micul scamator şi marii scamatori lucrează cam după aceleaşi principii profesionale. Te induc în eroare. Nu e nici un secret, cu toţii ştiu despre ce e vorba. Ei sunt nişte artişti, în felul lor. Măiestria lor constă în păcălirea spectatorilor. Asta e meseria lor, asta e arta lor. Şi cu cât scamatorul e mai bun, cu atât îşi păcăleşte mai frumos spectatorii, pe lumină, ziua în amiaza mare, plus reflectoarele necesare scenei, de faţă cu toată lumea, îşi face treaba liniştit, fără emoţii şi cu conştiinţa împăcată. Nu îi e ruşine deloc, pentru că n-are de ce să-i fie. E convins chiar că ceea ce face e un lucru util societăţii. Dovada clară e, că e plătit pentru asta. Mai clar nici că se poate.

Arta lui, sau mai bine spus ştiinţa lui, se bazează pe naivitatea spectatorului. El ştie că spectatorul se uită acolo unde i se atrage atenţia să se uite. Dacă o să-ţi răsucească o pălărie goală pe toate feţele, el ştie că te vei uita numai la ea. Numai şi numai la ea. Niciodată în direcţia opusă, niciodată în sus, deasupra pălăriei, niciodată în jos, dedesubtul pălăriei. Ştie că te vei uita la ea şi e convins că te vei uita numai la ea. în asta constă toată ştiinţa lor.

Nu e o ştiinţă mare, trebuie să recunoaşteţi, dar cu atâta tot şi-au câştigat pâinea, toate generaţiile de scamatori de până acum şi probabil că încă multe generaţii de scamatori vor putea plăti taxele şcolare pentru puii lor, din ştiinţa aceasta simplă. E puţin probabil că în secolele care vor urma animalele să se uite în direcţia opusă pălăriei goale. De sute de ani, nimeni n-a văzut pe unde a intrat în pălărie iepurele alb, şi mai mult ca sigur că încă multe sute de ani de acum încolo, nimeni nu îşi va lua ochii de la pălăria goală, pe care scamatorul le-o învârteşte cu mult zgomot în faţa ochilor, şi nu va înţelege secretul apariţiei în pălărie a iepurelui alb.

Nimeni nu vrea să fie păcălit, se ştie. Dar nimeni nu se pregăteşte pentru a fi mai bun decât cel care vrea să-l păcălească. Aşa stau lucrurile.

Cel care e mai bine pregătit îl poate păcăli pe cel mai puţin pregătit. N-ai decât să te pregăteşti dacă nu vrei să profite alţii de prostia ta. Punct.

Noi, şoarecii, nu ne lăsăm ameţiţi de nimeni. Nici de confraţii noştri cu idei multe şi nici de alte animale care au acces la presă şi la televiziune. Noi nu vrem să devenim excepţii. Cerem doar să fim lăsaţi în pace, aşa anonimi cum suntem.

Să nu credeţi însă că e simplu. Şmecherii cei mari lucrează cu cele mai rafinate şiretlicuri, iar tentaţia uneori e puternică pentru unii şoareci mai slabi la minte. Pentru a rezista tentaţiei, se cere voinţă şi

perseverenţă, dar mai ales învăţătură.

Noi învăţăm zilnic mult şi cu regularitate. Doar ştiinţa ne fereşte de a fi la cheremul altora. Ştiinţa, combinată cu multă suspiciune în tot ce ne înconjoară, dar mai ales suspiciune în ştiinţa altora. Nici pe aceasta nu o preluăm aşa cum ne-o servesc ei. încrederea înseamnă moarte prematură, pur şi simplu.

Dacă vreţi să-mi ascultaţi sfatul, urmaţi-ne exemplul.

Feriţi-vă până şi de ideea de a deveni o excepţie. Aşa pare doar că e ceva în interesul vostru, şi numai al vostru. Aşa pare, dar nu e. E mai mult în interesul altora. Nu vă lăsaţi traşi pe sfoară!

Şi, mai ales: ÎNTOTDEAUNA (observaţi, e scris cu majuscule) - reiau: ÎNTOTDEAUNA, când vi se atrage atenţia cu insistenţă şi cu mult zgomot să fiţi atenţi la ceva, fie la o pălărie goală sau la o reclamă, ori să participaţi la vreo festivitate sau competiţie, cu menţiunea că e în interesul vostru, să ştiţi că au de gând să vă păcălească cu ceva. Iepurele alb pe care scamatorul îl scoate din pălărie, e surpriza cea mai inofensivă din toate câte veţi putea avea. Toate celelalte vor fi mult mai păgubitoare.

Astupaţi-vă urechile şi închideţi ochii, de fiecare dată când vi se spune ceva, oricând vi se atrage atenţia să vă uitaţi la ceva.

în felul acesta - şi numai în felul acesta - chiar dacă nu veţi participa la toate competiţiile la care vor participa toţi confraţii voştri, şi nu veţi deveni o excepţie - aşa cum îşi doresc toţi confraţii voştri - veţi avea şansa de a apuca bătrâneţea. Poate chiar şi o bătrâneţe liniştită, lipsită de griji, în sânul familiei, cum îşi doreşte fiecare.

E singura şansă pe care o aveţi. Profitaţi de ea în loc să vă aventuraţi în cealaltă direcţie, unde veţi fi păcăliţi.

Ascultaţi sfatul unui şoarece!

23. PASIUNEA PENTRU ROSTOGOLIREA OBIECTELOR ROTUNDE

ostogolirea unor obiecte rotunde, compacte sau umflate cu aer este poate cea mai răspândită pasiune a animalelor de uscat şi de apă, mici sau mari. Animalelor le place tot ce e sferic sau chiar oval, la nevoie, dacă nu au ceva perfect rotund la îndemână, care să poată fi lovit, împins, aruncat în aer ori scufundat în apă.

Se vede că rostogolirea acestor obiecte le provoacă o plăcere fizică, estetică sau mai ştiu eu de ce natură, căreia nu-i pot rezista.

Jocul cu obiectele rotunde începe când animalul e încă foarte tânăr. Chiar şi la vârsta când încă nu ştie să se exprime şi să ceară să-şi facă nevoile la toaletă, în loc să-şi dea drumul pe unde se nimereşte, va şti totuşi cum să rostogolească mingea, cu o îndemânare de-a dreptul profesională. Privindu-l doar, s-ar putea crede că tânărul s-a antrenat chiar înainte de a se naşte şi că a aşteptat doar prilejul să sosească pe lume ca să profite de un spaţiu mai mare pentru a-şi dovedi în sfârşit toate aptitudinile de rostogolire a diferitelor mingi şi bile colorate.

De cum s-au născut, dacă nu li se dă imediat ceva rotund pe care să înceapă să-l împingă dintr-un loc într-altul, tinerii devin agresivi sau depresivi. Adeseori va fi nevoie de intervenţia medicului pentru a însănătoşi animalul abia născut şi totuşi foarte bolnav.

Ştiind însă acest lucru, părinţii se străduiesc să prevină declanşarea acestor boli şi la cel mai mic semn de nelinişte au grijă să-i împingă puiului între labe o minge sau o bilă pe măsura lui. Tânărul se va linişti numaidecât şi îşi va începe imediat antrenamentul, uitând agresivitatea sau depresia de care era total stăpânit până atunci.

Toate bilele şi mingiuţele sunt deja din timp cumpărate de la magazinele speciale, pe măsura posibilităţilor părinţilor - mai ieftine sau mai scumpe - iar în caz de nevoie, pot fi confecţionate şi casnic din resturi de cârpe, lemn, metal şi alte materiale la îndemână.

Treaba nu e însă chiar aşa de simplă. Nu toate bilele şi nu toate mingiuţele sunt la fel. Nu e indiferent ce biluţă ori minge îi împingi puiului între labe. S-ar părea că n-are nici o importanţă, dar nu e nici pe departe aşa.

Părinţii se străduiesc să procure puilor bile şi mingi cât mai scumpe şi mai deosebite, pentru că tinerii se uită cu mult interes la mingile altora. Fac comparaţii cu tot ce văd la alţii, iar dacă bilele lor nu sunt la nivelul calitativ cerut de împrejurări, pot contracta boli psihice şi mai ales insomnii, fel de fel de complexe de inferioritate cu repercusiuni grave asupra dezvoltării armonioase a personalităţii, a corpului şi mai ales ale picioarelor.

Şi aici, la vârsta cea mai fragedă începe, de fapt, prima diferenţiere socială bazată pe preţul mingilor cu care se joacă fiecare şi numărul bilelor pe care le rostogoleşte zilnic. Şi cum nu fiecare părinte poate să-şi permită investiţii exagerate în această direcţie, datorită altor nevoi şi probleme, vom avea chiar de la bun început diferenţe mari de poziţie socială care vor deveni şi mai evidente mai târziu, când animalele cresc şi încep să se joace cu mingi mai mari şi mai scumpe.

Primele bile şi mingi colorate, precum şi calitatea (şi cantitatea) lor, vor rămâne pentru fiecare animal pentru toată viaţa un fel de cod interior al statutului său social pe care va avea grijă să-l menţină şi eventual să-l îmbunătăţească.

Unul obişnuit de mic cu bile şi mingi frumoase, se va strădui să rămână toată viaţa la acestea şi îi va fi greu să decadă, eventual la o stare în care să nu-şi mai poată permite aceeaşi calitate, în schimb, unul care a fost crescut cu puţine bile şi cu mingi de calitate îndoielnică, va încerca toată viaţa să scape de acest nivel, chiar dacă restricţiile avute în copilărie s-au datorat nu atât lipsurilor de ordin material, ci hotărârii părinţilor de a ţine puiul lor cât mai departe de jocurile cu obiecte rotunde.

Nu trebuie să uităm că jocul cu obiecte rotunde nu face parte din pregătirea spirituală a animalului tânăr, decât poate ca element de relaxare. Ca atare, unii părinţi interzic cu totul îndeletnicirea cu aceste obiecte. Consideră orice timp consacrat în această direcţie un timp pierdut şi au grijă ca puii lor să-şi folosească vremea mai productiv din punct de vedere cultural.

Nu este însă nimic de făcut împotriva celeilalte variante, care din contră, consideră îndeletnicirea cu bile şi mingi un factor important în dezvoltarea fizică, psihică şi intelectuală a animalului. Şi, precum se vede, cei care au această părere reprezintă o majoritate, pentru că au reuşit să introducă în toate sistemele de

învăţământ ore obligatorii de joc, cu mingi şi bile - nu peste tot aceleaşi - dar câte o variantă locală care depinde cam întotdeauna de specia şi dimensiunea

animalului şcolarizat, de jocul la modă în locul respectiv, de condiţiile climaterice ale locului şi de interesul populaţiei locale.

Tinerii rostogolesc bile acasă, le rostogolesc la şcoală sub supravegherea autorizată a profesorului, iar mai târziu le vor rostogoli ca maturi, peste tot. îndeletnicirea rostogolitului s-a extins până şi în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii -chiar şi acolo unde nu se cunoaşte scrisul şi cititul. Unele variante ale jocului au devenit cunoscute şi practicate peste tot, devenind până şi un obiect al unor confruntări la nivel de naţiuni. Toate naţiunile, cu toate animalele componente ale naţiunii au echipe specializate, iar jocurile sunt cu regularitate transmise la televizor şi privite în toate colţurile lumii.

Fiecare specie îşi are echipele ei de profesionişti, pentru fiecare specialitate de joc în parte. Jucătorii mai talentaţi au devenit membri deosebit de respectaţi ai societăţii, iar echipele mai bune se bucură de prestigiu şi chiar de faimă, ceea ce, în societatea noastră civilizată aduce după sine şi recompense materiale ieşite din comun. Despre ele se scrie în presă, iar performanţele lor ocupă un loc important în ştirile zilnice din ziare şi de la radio, înaintea buletinului metereologic: temperatura şi umiditatea aerului şi a solului în diferite regiuni, şi înaintea ştirilor de la bursă privind ultimele cote a unor produse de importanţă vitală: preţul combustibililor şi al grânelor în ziua respectivă - informaţii care, se presupune că ar fi mai importante de ştiut dimineaţa la prima oră decât numele şi performanţele rostogolitorilor de mingi.

Din păcate, nu tot ce s-ar presupune că e normal devine realizabil în practică. Interesul presei, al radioului şi al televiziunii nu e întâmplător şi nu e inexplicabil.

Ca toate celelalte instituţii culturale, educative, politice, radioul, presa şi televiziunea sunt finanţate şi ele de alte instituţii, ceva mai direct productive: fabrici, bănci, mine, rafinării, turnătorii sau mai ştiu eu ce întreprinderi unde producţia e direct palpabilă şi se vinde imediat cu plata în numerar, întreprinderile care finanţează instituţii culturale, politice, educative, nu o fac din dragoste pentru semenii lor şi nici din dorinţa de a-şi arunca banii pe fereastră.

Orice ajutor financiar, mic sau mare, e făcut cu un scop precis. Aşa funcţionează lumea de când se ştie. N-a existat niciodată un ajutor fără scop şi nu va exista nici în viitor. Presa, radioul, televiziunea, nu sunt nici ele de capul lor, fără stăpân pe lume. Cel care le plăteşte, le şi spune ce au de făcut. Altfel, nu le-ar mai plăti.

Cititorii ziarelor, ascultătorii radioului, spectatorii programelor de la televizor sunt informaţi în

sensul dorit de cel care îi informează. Interesul lor e stimulat, deosebit de eficace, precis, în direcţia dorită de informator.

Animalul e educabil prin natura lui. O ştim. Poţi să-i bagi în cap tot ce vrei. Mai ales dacă e gol. Cu un cap plin, treaba nu e chiar aşa de simplă, dar situaţia noastră nu se referă la acest tip de capete. Animalul tânăr, în general, mai are ceva loc în cap şi e uşor de influenţat. El va fi numaidecât atras de ceea ce i se oferă cu atâta dărnicie. Văzând atâtea bile şi mingi la televizor, atâtea ştiri despre îmbrâncitorii de bile şi de mingi în ziare şi la radio, începe să cumpere ziarele, să asculte ştirile care anunţă ordinea şi rezultatele competiţiilor, să urmărească la televizor toate concursurile de rostogolire a bilelor, şi... începe să se antreneze la rândul lui, cumpărându-şi diferite bile şi mingi scumpe şi... ajuns matur, îşi educă puii în spiritul importanţei acestui element în viaţa lui de mai târziu. Şi cu asta cercul s-a închis. Relaţia ANIMAL-MINGE e fixată pentru totdeauna.

Odată imprimată ideeaîn creierul tânărului, rostogolirea mingilor va deveni în programul său vital, punctul numărul unu, situat ca importanţă înaintea unei întregi serii de alte preocupări culturale, cum ar fi: cunoaşterea limbajului altor animale, a obiceiurilor lor; cunoaşterea naturii, a ritmului biologic al vieţuitoarelor, a bolilor şi tratamentului lor, a ştiinţei matematicii, electronicii sau astronomiei.

Nimic din toate acestea nu se va mai compara, ca importanţă cu ceea ce simte el pentru rostogolirea mingilor, şi orice tentativă de a-i schimba părerea despre ordinea priorităţilor în lume va fi sortită eşecului. Animalul, învăţat de mic să iubească bilele şi mingile, iubitor de bile şi de mingi va rămâne toată viaţa.

Jocul cu obiecte rotunde a polarizat animalele lumii în două tabere: cei iubitori de bile şi mingi, şi cei neinteresaţi, sau care le detestă. Iar dacă mă pronunţ cu termenul de tabere diferite, o fac doar din consideraţii de politeţe. Nu vreau să jignesc nici pe unii nici pe alţii. E vorba însă de mult mai mult decât de tabere diferite. E vorba de ideologii diferite, religii diferite, de sisteme diferite de a gândi, de comportamente diferite cu semenii, feluri diferite de a privi viaţa, culorile, natura, ştiinţa, filosofia, matematica, literatura, biologia, maniere diferite de a respira, de a se reproduce, de a folosi limbajul, de a privi în jur, de a ţine o carte între labe şi de a privi televizorul.

Cred că ar fi mai nimerit în loc de "tabere" diferite, să le numesc "lumi" diferite. Aş fi mai aproape de adevăr.

într-o perioadă mai îndepărtată a istoriei, când încă nu existau mingi chiar aşa de multe, cele două tipuri de animale mai reuşeau să comunice oarecum între ele. Pe atunci citeau aceleaşi cărţi, urmau

aceleaşi şcoli, locuiau în vizuini identice şi îşi făceau nevoile cam la aceeaşi oră. Dar, o dată cu industrializarea societăţii şi cu producerea mingilor pe bandă rulantă, comunicarea între ele s-a înrăutăţit simţitor.

*

Noile procedee de fabricare a bilelor şi mingilor, cu metode tehnice avansate, au dus la o creştere explozivă a producţiei şi au permis ieftinirea simţitoare a preţului acestora. Bilele şi mingile au devenit obiecte de larg consum, ceea ce a atras după sine şi răspândirea rapidă a îndeletnicirii îmbrâncitului şi rostogolitului de mingi printre animalele mai puţin înstărite, care până atunci nu îşi puteau permite asemenea cumpărături.

Răspândirea mingilor în rândul animalelor sărace n-a rămas fără urmări, aducând după sine un nou balans economic şi alte relaţii sociale. Iar de când cu introducerea obligatorie a televizorului în toate localurile publice şi retransmiterea tuturor competiţiilor de rostogoliri de mingi chiar şi în timpul orelor de serviciu, structura societăţii a fost definitiv hotărâtă. Iubitorii de obiecte rotunde au devenit o masă imensă de animale, o parte însemnată a numărului populaţiei - în unele locuri chiar o majoritate - cu o prezenţă peste tot simţită şi cu un cuvânt de spus în toate treburile politice, sociale ori administrative ale locului unde trăiesc.

Pasiunea pentru mingi este la ei atât de puternică încât elimină din creierul animalului orice alte preocupări. Aproape că am putea spune, că unul care se ocupă cu rostogolirea mingilor nici nu mai e bun de nimic altceva. Desigur că el ar putea fi bun şi de altceva, dacă ar încerca, ori dacă s-ar strădui. Ei însă, cei mai mulţi dintre ei, nici nu încearcă şi nici nu se străduiesc.

Noroc că toţi aceşti pasionaţi, izbutesc până la urmă să-şi asigure existenţa, practicând jocul şi devenind profesionişti, altfel am fi avut de multă vreme un flagel al muritorilor de foame. Şi, noroc că apar tot timpul pasionaţi noi, proaspeţi, care cu rezervele lor moştenite sau obţinute prin munci obişnuite, sunt dispuşi să-i sprijine pe cei care s-au rupt total de orice alt domeniu productiv al societăţii şi s-au dedicat totalmente jocului.

Numai de foarte puţine ori, cel pasionat de mingi este dispus să mai presteze şi alte meserii, sau alt gen de activitate care să-l ajute la procurarea hranei. Situaţia celui pasionat cu adevărat nu e de loc uşoară, tocmai din cauză că pe de o parte, îşi consacră tot timpul pasiunii lui şi pe de altă parte, ar avea nevoie de timp pentru procurarea hranei, atât de necesară pentru continuarea antrenamentelor, îi rămâne de ales ori una, ori alta. Pe ambele nu le poate face în acelaşi timp. Cei care nu rezistă şi nu se ţin tare, părăsesc pe jumătate pasiunea sau complet şi se dedică unor ocupaţii, care produc imediat mai mult, adică recompense imediate, clare.

Mulţi însă nu se lasă alungaţi nici de unele insuccese, nici de greutăţile materiale temporare, rămânând convinşi că aici, în acest domeniu, vor putea avea în viitor succese şi avantaje materiale substanţiale.

Şi, simţul, de cele mai multe ori nu-i înşeală.

în lumea jocului se învârtesc nu numai mingi şi bile, dar şi capitaluri incalculabile. Au perfectă dreptate gândind că aici merită să insiste şi că e de profitat în viitor, în jurul mingilor se aglomerează într-adevăr capitaluri şi venituri, cărora mintea unui animal obişnuit nici nu poate să le înţeleagă dimensiunea.

Bilele şi mingile trebuiesc produse. Pentru asta sunt necesare fabrici, maşini, materiale - deci, investiţii enorme care vor trebui recuperate, cu profit, bineînţeles.

Mingile produse aici urmează să fie folosite: la jocurile, competiţiile şi tot ce e legat de ele: - antrenamente, cu sălile de antrenament, amenajarea lor, curăţarea, încălzirea, întreţinerea lor; terenurile în aer liber, construirea şi întreţinerea lor; apoi sălile pentru competiţii, stadioanele, bazinele, cu tot ce necesită ele, plus personalul necesar, salariile lor, taxele de asigurări sociale şi respectivele pensii de bătrâneţe.

Este clar pentru fiecare, că nimeni nu fabrică mingi şi nu amenajează terenuri, doar pentru ca animalele iubitoare de joc să aibă o plăcere şi pentru a se bucura de bucuria celuilalt. Atunci când se fac asemenea investiţii, se calculează chiar din capul locului câştigul care se poate obţine în viitor; nu cel probabil, ci sigur.

Toate jocurile vor fi retransmise prin radio, prin canalele de televiziune şi descrise amănunţit în presă. Toate competiţiile sunt anunţate din timp, prin toate mijloacele posibile, pentru a atrage un număr cât mai mare de spectatori. Căci, un număr mare de spectatori înseamnă un număr mare de bilete de intrare vândute, deci un câştig mai mare. Iar dacă organizatorii au reuşit să stârnească interesul, publicul vine şi plăteşte oricât pentru un bilet.

Un bilet de intrare la o competiţie oarecare costă mult mai mult decât un bilet de intrare la un muzeu, un spectacol de teatru, spectacol muzical sau accesul la o bibliotecă publică.

Dacă animalele tinere ar vedea la televizor de dimineaţă şi până seara, altceva decât lovituri şi îmbrânciri de mingi -să zicem că ar vedea emisiuni despre cercetări în domeniul biochimiei moleculare sau radioastronomiei - în foarte scurtă vreme, o mare parte din ele ar fi interesate de aceste domenii ale ştiinţei, uitând cu totul de existenţa mingilor. Dar, acest lucru nu se întâmplă pentru că în domeniile ştiinţei nu se investeşte în reclamă şi în publicitate. Nu se investeşte pentru că nu există posibilitatea recuperării imediate a investiţiilor şi nici câştiguri imediate, mari şi palpabile ca la jocuri.

Jocul, şi tot ce e legat de el, poate îmbogăţi ori sărăci animalele implicate, mai repede şi mai sigur decât orice alt domeniu al ştiinţei sau artei. Se investeşte, se câştigă şi se pierde, cinstit şi necinstit, într-un tempo pe care ştiinţa nu

poate decât să şi-l viseze. Jocul cuprinde în el mai mult decât oricare alt domeniu al vieţii hazardul şi speranţa, deci, implicit, fericirea şi nefericirea imediat posibile.

Interesul pentru joc a produs organizatori profesionişti care investesc nu numai în achiziţionarea, antrenarea şi calificarea jucătorilor în vederea producerii unor jocuri de nivel cât mai înalt, dar şi în pariuri legate de rezultatele jocurilor ce se vor desfăşura. Să nu uităm că multor animale le place nu numai jocul în sine, dar şi să ghicească rezultatele probabile. Ghicitul bineînţeles costă bani, dar poate să şi aducă bani. Un ghicit exact poate îmbogăţi, tot aşa cum unul mai puţin exact poate sărăci pe unul prea tare pornit să ghicească.

Şansa de a nu ghici exact e mai mult decât asigurată. De asta au grijă mulţi matematicieni şi statisticieni cu studii superioare şi cu diplome de absolvent, absolut legale. Oriunde în viaţa de toate zilele sunt admise greşeli. Oriunde şi în orice domeniu. Doar aici nu!

Un aliment alterat, pus în comerţ de industria alimentară, în urma căruia se pot îmbolnăvi câteva mii de consumatori; un diagnostic greşit, pus de forurile medicale, în urma căruia pot deceda alte câteva zeci de mii, care puteau fi salvaţi cu un diagnostic corect; un război cu consecinţe dezastruoase, care s-a dovedit ulterior a fi fost zadarnic; o catastrofă radioactivă, declanşată din neglijenţa câtorva indivizi iresponsabili şi cu urmări catastrofale şi victime de ordinul milioanelor; - totul e posibil. Totul se iartă. Nici nu s-ar putea altfel. Doar animale suntem cu toţii, iar greşeala e o parte componentă a vieţii noastre de toate zilele.

Toţi au voie să greşească - chiar şi de mai multe ori la rând - doar matematicienii cu calculele de probabilitate, nu! Niciodată! De ce alţii au voie şi tocmai ei n-au voie?... E simplu: costă prea mult. Şi, îi costă tocmai pe cei care îi plătesc ca să nu greşească. Asta e deosebirea.

Societăţile de pariuri nu sunt asociaţii de binefacere, ci întreprinderi productive, cu venituri sigure, programate dinainte.

Psihologii, sociologii şi filosofii, se ocupă foarte intens de pasiunea animalelor pentru joc, cu toate implicaţiile inerente: morale, sociale, fizice, psihice, economice, familiale, sexuale, religioase, politice sau de altă natură, nedefinită.

Concluzia lor e deosebit de precisă în exprimare, dar deosebit de vagă în conţinut.

Punctul prim al concluziei lor sună în felul următor:

- Fiind vorba de un fenomen care există deja - există, pur şi simplu şi n-ai ce-i face - el trebuie acceptat, aşa cum
acceptăm oricare alt fenomen cu o existenţă stabilită.

Acesta e deci primul punct al concluziei animalelor de specialitate.

Noi, şoarecii, ne abţinem de la orice comentariu, privind acest prim punct.

Punctul al doilea al concluziei animalelor de specialitate sună cam în felul următor:

- Neavând posibilitatea eliminării sau a înlocuirii fenomenului cu un alt fenomen de natură asemănătoare sau de cu
totul altă natură, întreaga situaţie poate fi analizată, studiată, cercetată, eventual chiar criticată, dar ea trebuie privită ca o
parte componentă a structurii lumii în care trăim, şi nu ne rămâne decât să ne iubim contemporanii pasionaţi de bile şi
mingi, ca pe noi înşine. Deci, înţelegere şi dragoste pentru contemporanii noştri jucători.

Acesta e deci al doilea punct al concluziei animalelor de specialitate.

Noi, şoarecii, ne abţinem de la orice comentariu privind şi acest al doilea punct, care ne îndeamnă să ne iubim semenii şi contemporanii rostogolitori de bile şi îmbrâncitori de mingi, ca pe noi înşine.

Din păcate, timpul nostru e limitat şi dragostea pentru semeni e o poveste lungă, care cere mult timp şi despre care nu am acum timp să vă scriu. Poate odată... altă dată... Acum mă grăbesc.

24. O BOALĂ DEOSEBIT DE CIUDATĂ

na din bolile cele mai ciudate şi cele mai răspândite de care suferă multe animale tinere şi bătrâne este obsesia sexuală.

Boala nu este nouă. O găsim consemnată în scrierile vechi, înfăţişată în sculpturi vechi, în bazoreliefuri, mozaicuri şi obiecte de uz casnic din viaţa de toate zilele a animalelor care au trăit cu milenii în urmă. N-a existat perioadă din istorie în care să nu o găsim consemnată în actele publice, cu toate detaliile tehnice în care ea se manifestă: cu desene şi scheme, certificate de boală şi statistici folosite la timpul lor de autorităţile medicale competente.

în perioade întregi din istoria animalelor civilizate, boala în sine, precum şi consecinţele ei nefaste asupra individului şi al societăţii au fost minimalizate.

Ori că nu se ştia suficient despre ea, ori că nu era suficient de interesantă pentru cercurile medicale pentru a face din ea obiectul unor studii detaliate, fapt e că boala a continuat să existe şi să se răspândească netulburată de nici o intervenţie medicală, ştiinţifică sau juridică.

Se pare că multe animale nici nu o consideră ca o boală, care, eventual ar trebui tratată, privind-o mai degrabă ca ceva firesc, ca pe parte componentă a sănătăţii unui animal civilizat.

Dimpotrivă, se şi glumea în legătură cu ea, tratând-o drept joc sau amuzament. Nici un animal mai serios, care se respecta şi vroia să fie respectat, nu aducea vorba despre ea.

Cât despre tratament şi consecinţele grave ale ignorării ei, domnea tot aşa, o tăcere de toţi acceptată. Mă refer bineînţeles la atitudinea faţă de boală la alte animale. La noi, la şoareci, e cu totul altfel, şi altfel a fost întotdeauna. Noi, şoarecii, nu suferim de această boală. Cel puţin în ultimii 325 de ani nu a fost semnalat nici un caz. Şi asta nu pentru că boala nu s-ar putea prinde şi de un şoarece. Nu, nu... nu avem sistemul imun pregătit pentru asta, dar avem pur şi simplu grijă să nu fim îmbolnăviţi.

*

înţelepţii noştri au pus la punct un întreg sistem preventiv, despre care însă vă voi povesti ceva mai încolo.

Dar, pentru ca să înţelegeţi mai bine atitudinea noastră faţă de boală şi de ce noi nu ne îmbolnăvim în timp ce toţi ceilalţi sunt afectaţi de ea, cred că e bine să o iau sistematic de la început, cu un mic istoric al bolii, ca să privim lucrurile din acelaşi unghi şi să nu existe neînţelegeri.

Să cădem în primul rând de acord asupra termenului de "boală". Ce este o boală? Cred că veţi fi de acord, că o boală este o stare în care unul sau mai multe organe funcţionează în mod defectuos, prea mult sau prea puţin faţă de celelalte, provocând astfel un dezechilibru în funcţionarea normală a organismului; ca urmare, se produc tulburări clinice reparabile sau ireparabile, reversibile sau ireversibile.

Bolile psihice apar şi ele, conform aceluiaşi principiu al dezechilibrului funcţional. O anumită idee care începe să domine asupra celorlalte, devenind obsesie, poate tulbura echilibrul psihic, tot aşa cum funcţionarea excesivă a unei glande cu secreţie internă poate tulbura echilibrul fizic al organismului.

Deci, plusurile şi minusurile fizice sau psihice nu sunt tolerate de natură, pentru că sunt în detrimentul altor organe şi duc la perturbarea armoniei dintre ele.

Obsesia sexuală nu e nici ea nimic altceva decât un dezechilibru psihic, cu toate că ultimele cercetări în acest domeniu au adus la lumină date noi, care încep să dovedească faptul că nu numai psihicul, ci şi o serie de alte organe ale animalului sunt îmbolnăvite, ceea ce înseamnă că avem de-a face cu o boală mai gravă decât s-ar părea.

Totul a început foarte de mult, pe timpul când animalele locuiau în peşteri, şi pe atunci nu toate peşterile erau electrificate, ca în zilele noastre. Multe animale erau silite să folosească doar televizoare portabile şi totul funcţiona pe baterii.

Erau timpuri grele, căci nu fiecare îşi putea permite baterii noi la fiecare început de săptămână şi iluminarea tuturor încăperilor de dimineaţă şi până seara. Nu e de mirare că unii erau siliţi, din cauza împrejurărilor, să mai stea şi pe întuneric, să economisească bateriile. Or, întunericul aduce cu sine o serie întreagă de neplăceri, dintre care poate cea mai grea de suportat e plictiseala. Din plictiseală, animalele se apucă de tot felul de prostii. Se şi pot îmbolnăvi din cauza plictiselii.

Cam aşa s-au îmbolnăvit ele şi de obsesia sexuală.

Nici nu era prea greu de observat, că actul reproducerii, aduce cu sine o senzaţie de plăcere gâdilitoare. Se vede că încă pe atunci această senzaţie le-a plăcut mai mult decât alte activităţi fizice, la fel de necesare, cum ar fi spălatul pe dinţi, umplerea burţii, golirea intestinelor, curăţarea urechilor sau tăierea ghearelor; pentru că de aici au pornit pe urmă toate relele.

Din cauza întunericului, a plictiselii greu de alungat, interesul pentru gâdilarea organelor genitale a început să fie o preocupare în sine, ruptă de actul procreaţiei. Nu se mai mulţumeau să-şi folosească organele genitale doar atunci când natura le-o cerea şi pentru ceea ce erau programate de natura. Le foloseau acum şi pentru alungarea plictiselii, jucându-se cu ele.

Folosirea acestora ca amuzament a însemnat o activitate fizică suplimentară a organismului, pentru care el n-a fost programat şi care a provocat o dereglare a echilibrului psihic al animalului gâdilat.

Nu numai corpul animalului nu ştia acum ce are de făcut cu funcţia cea nouă a unui organ, dar creierul se chinuia şi mai mult să facă faţă noii situaţii. Până atunci gândurile animalului erau îndreptate numai o singură dată asupra fiecărui organ, ca de exemplu: asupra stomacului - bun pentru a digera; ochiul - bun pentru a vedea cu el; urechea - pentru a auzi; dantura - pentru a muşca; picioarele - pentru a fugi.

Un organ = o funcţie. Cam asta era regula. Până atunci.

Acum însă, dintr-odată, organul genital a obţinut o a doua funcţie, cu care creierul nu prea ştia ce are de făcut. Gândurile bolnavului alergau de la una la alta, fără oprire. Cum să facă?... De ce aşa şi de ce nu altfel?... Să se joace sau să procreeze?... Când să facă una, când s-o facă pe cealaltă?... Mai mult aşa, sau mai mult altfel?... Să înceapă acum aşa, ori mai târziu?... Ori să înceapă mai târziu aşa şi acum să încerce altfel?... întrebări peste întrebări.

Nu e de mirare că atâtea gânduri şi atâtea dileme deranjează până la urmă creierul animalului.

La unele specii jocul a luat o asemenea amploare, încât a dus chiar la scăderea numărului populaţiei şi a creat probleme economice serioase. Se ştie că acolo unde numărul populaţiei descreşte, cei afectaţi sunt siliţi să micşoreze producţia, deoarece acolo scade şi consumul în mod proporţional; scade numărul de vizuini necesare populaţiei, numărul de împrumuturi bancare cu care se achită vizuinile, cumpărăturile sunt restrânse, investiţiile nu mai sunt productive şi aşa mai departe, o serie întreagă de fenomene asemănătoare.

Jocul însă a pus pe picioare o întreagă ştiinţă şi un întreg sistem filosofic, cu care se ocupă specialişti calificaţi, cercetători, statisticieni, sociologi, filosofi, medici şi chimişti.

Organele au început să fie calificate, măsurate, cântărite, întinse, bronzate la soare şi cu lampă de ultraviolete, îngheţate, disecate, privite la microscop şi puse la încercare în toate felurile posibile pentru a le cunoaşte cât mai bine posibilităţile de funcţionare: elasticitatea, tăria şi rezistenţa în toate condiţiile climaterice.

Şi, cum era de aşteptat, urmările tuturor acestor cercetări nu au întârziat să se arate. Jocul a început să aibă specialişti - profesionişti şi experţi - mai mulţi decât înainte, care ştiau despre organele genitale cam tot ce se poate afla din studiile şi cercetările înaintaşilor, adăugând la teoria acumulată din cărţi o bogată practică personală.

Partea practică a rămas bineînţeles, în continuare, pe locul întâi. Experţii doreau să ştie din ce în ce mai multă teorie, e adevărat, dar existenţa şi-o câştigau tot cu practica, la fel ca în timpurile vechi. Interesul lor teoretic era necesar doar pentru a ţine pasul cu ştiinţa timpurilor noi şi cu toate descoperirile pe tărâmul medical, legat de profesiunea lor. Căci, timpurile noi au adus cu sine nu numai tehnici noi de mânuire a organelor genitale, dar şi boli noi, cu microbi sau viruşi noi, necunoscuţi până atunci.

Până la urmă însă, experţii ştiau despre funcţionarea lor mult mai mult decât un medic specialist, pentru că aveau un contact mai apropiat cu aceste organe şi se antrenau zilnic în mânuirea lor. Cu puţin talent şi multă bunăvoinţă, după o vreme obţineau o tehnică şi o virtuozitate pe care un amator de rând nici nu şi-o putea visa.

Şi, bineînţeles, tratamentele începeau să coste din ce în ce mai mult, pe măsură ce experţii deveneau mai buni, iar animalele viciate căutau jocuri din ce în ce mai complicate cu care să-şi alunge plictiseala.

Diferenţe mari de preţuri erau acum la ordinea zilei. Un expert, sau o expertă bună, cu talent şi dăruire, costa mai mult decât o expertă obişnuită, mediocră. Cei buni aveau mai multă căutare decât cei mai slabi în meserie, deci, îşi puteau permite să ceară şi onorarii mai mari.

Dacă erau mai tineri, serviciile lor costau mai mult decât ale unuia, sau uneia mai în vârstă, iar discrepanţele între vârsta clientului dornic de joacă şi cea a specialistului ajutător, aducea cu sine în mod

automat, o creştere a preţului. Pe scurt, bătrânii plăteau mai mult.

Pentru a nu procrea şi pentru a păstra frumuseţea jocului departe de familiile oficiale şi de pericolul unor moştenitori nedoriţi, au fost introduse anticoncepţionalele. Iar o dată ce acestea s-au răspândit peste tot şi s-au dovedit a fi 100% sigure, jocul a devenit cu adevărat nebun, cu o piaţă mai largă ca până atunci. Preţurile serviciilor erau fixate la bursele centrale şi oscilau zilnic, la fel ca preţul aurului sau a celorlalte comodităţi.

Fiecare gâdilare avea tariful fixat în prealabil. Gâdilarea simplă costa desigur mai puţin decât una care cerea un efort mai mare din partea specialistului. Iar pe măsură ce figurile se complicau, preţul creştea în mod corespunzător. Pentru a preveni neînţelegerile, toate preţurile erau notate clar pe liste de preţuri oficiale, cu ştampila autorităţilor competente şi atârnate la intrarea tuturor atelierelor de gâdilare.

Acum era clar că dacă doreai gâdilări mai multe, aveai nevoie de fonduri mai mari. Fără mijloace financiare sau posibilitatea de a face contraservicii, e mai bine ca animalul să nu dorească să se joace. Nimeni nu se va juca cu el pe gratis şi asta de acum se ştia. Plăteai, erai distrat; nu plăteai, nu erai ajutat în distracţie şi nu aveai decât să te distrezi singur după cum te pricepeai sau în cadrul restrâns al familiei.

Dar, iată că a apărut soluţia salvatoare pentru animalele lipsite de mijloace financiare. S-a descoperit imitaţia.

Cine nu avea fonduri suficiente pentru a apela la serviciile specialiştilor însufleţiţi, putea recurge la imitaţii din cauciuc sau mase plastice, care serveau în principiu cam aceluiaşi scop: partener de joc, bineînţeles cu puţin ajutor.

Numaidecât, piaţa a început să fie de a dreptul inundată de fel de fel de gâdilitoare mecanice, electrice şi imitaţii de organe genitale de toate felurile, dimensiunile, culorile, formele şi densităţile dorite, cu iluminare sau încălzire interioară, la alegere, care încercau acum să imite o realitate pe care animalul obsedat de joc nu o mai putea plăti.

Imitaţiile, cu toate dezavantajele inerente, aveau şi ele avantajele lor. Jucăuşii doritori de joc nu mai depindeau acum de un partener, pe care trebuiau eventual să-l plătească şi puteau să-şi permită o varietate şi o frecvenţă nelimitată a jocului.

Avantajul partenerilor neînsufleţiţi era clar. După achiziţionarea lor, care costa deci o singură dată, puteau fi folosiţi de mai multe ori. Erau bine confecţionaţi şi rezistau bine la tăvăleală, doar uneori trebuiau reînnoite bateriile sau contactele electrice. Dacă erau bine spălaţi după întrebuinţare, arătau ca

noi. Posesorii acestor imitaţii nu plăteau impozit pentru ele, aşa cum e obiceiul când vreunul posedă bunuri imobile sau mobile şi alte aparate care fac viaţa animalului mai

plăcută, iar întreţinerea lor era deosebit de simplă şi ieftină, îşi făceau treaba cu ele, le spălau şi le aruncau într-un sertar. La nevoie, le scoteau din nou de acolo. Simplu şi practic.

Uneori, dacă posesorul se plictisea de o anumită piesă, putea să cumpere alta, diferită, mai mare sau mai mică, în funcţie de dispoziţia lui sufletească, iar dacă stătea din nou ceva mai bine cu finanţele şi vroia să mai simtă, spre variaţie, un partener de joc însufleţit, recurgea din când în când la serviciile unei specialiste (specialist) în gâdilare, pe care o plătea în funcţie de varietatea jocului. Pe urmă, dacă mijloacele financiare nu-i mai permiteau, putea reveni din nou la piesele electro-mecanice, care-l aşteptau curate, parfumate şi bine unse, bune de întrebuinţare.

Şi uite aşa îşi duc viaţa, de la o zi la alta, bolnavii obsedaţi de jocul cu organele genitale, căutând mereu varietăţi noi de potolire a obsesiei, iar specialiştii în stimularea bolii, prosperă pe zi ce trece, în dauna bolnavilor.

Din fericire şi spre norocul nostru, la şoareci această boală n-a reuşit să prindă viaţă. Aş chiţăi prea mult dacă aş afirma că boala nu poate sau n-ar putea să apară. Ar putea, şi încă foarte uşor, dacă noi nu am avea grijă ca acest lucru să nu se întâmple.

în sistemul nostru de educaţie e tratată cu o importanţă deosebită problema anatomiei şi a funcţionării corecte a tuturor organelor.

Multe alte sisteme de învăţământ mai experimentează şi în prezent, pentru a găsi un remediu preventiv împotriva obsesiei sexuale, folosind cu precădere metoda interdicţiei sau a informării sumare a tinerilor în problema anatomiei sexuale. Bineînţeles că toate încercările lor nu dau decât rareori rezultate vizibile. Informarea sumară ori interzicerea sunt poate cele mai nimerite metode antieducative, dar nicidecum educative. Te apuci să-i interzici unui tânăr, care e curios prin natura lui, în loc să-l informezi bine de tot ca să-i satisfaci curiozitatea. Bineînţeles că n-au cum să obţină rezultate cu metoda lor.

Sistemul nostru de educaţie, dimpotrivă, foloseşte metoda suprasaturaţiei informative, cu o puternică bază ştiinţifică, prin care facem clar puilor noştri încă pe când sunt foarte tineri, cum şi în ce fel să-şi folosească toate organele - inclusiv pe cele genitale.

încă înainte de a şti să citească, vor urma un curs intensiv de igienă şi anatomie, în acest scop au fost instituite şcoli cu laboratoare speciale unde au loc toate cursurile intensive de pregătire a micilor elevi pentru o viaţă sănătoasă. Neştiind

să citească, cursurile au un caracter mai mult practic, iar şcolile seamănă mai mult cu nişte institute de cercetare sau spitale, decât cu o şcoală obişnuită.

După o scurtă perioadă de instruire, vor face chiar ei analiza sângelui, a urinei, pe urmă vor fi puşi să mânuiască diferite aparate de laborator cu raze ultraviolete, ultra-scurte, Roentgen, laser şi microscoape electronice. Sunt puşi să asambleze schelete şi vor asista la diferite intervenţii chirurgicale, transplanturi de organe şi chiar câteva disecţii, unde li se va cere să-şi chiţăie părerea despre starea organelor, eventualele malformaţii, leziuni, boli de care eventual a suferit în timpul vieţii defunctul în cauză, precum şi eventuala cauză a încetării din viaţă.

în momentul când tinerii termină acest curs pentru a începe şcoala obişnuită, sunt iniţiaţi deja în toate tainele organismului şi ştiu totul despre funcţionarea organelor, despre efectul chimic şi sistemul de asimilare a alimentelor şi băuturilor, şi în general despre toate pagubele care pot fi provocate organismului de o greşită înţelegere a funcţionării diferitelor organe.

întreaga lor viaţă e pecetluită de această pregătire preşcolară.

Ştiindu-se că obsesia sexuală este de fapt şi o boală psihică - de multe ori doar psihică - paralel cu instruirea practică, micii elevi sunt pregătiţi şi din punct de vedere spiritual, citindu-le din literatură şi din istorie despre soarta unor obsedaţi sexuali celebri, despre faptele lor, atitudinea lor, privită din punct de vedere social, familial, etic şi consecinţele acestora asupra semenilor lor. Li se arată filme cu conţinut erotic, pornografic şi sadist cu toate aberaţiile sexuale posibile, câte 4 ore dimineaţa şi 4 ore seara înainte de culcare - scopul fiind ultrasaturarea şi scârbirea tinerilor - ca până şi noaptea, în visele lor să apară toate tablourile şi scenele scabroase văzute în filme.

Cursul odată terminat, tinerii absolvenţi nu vor mai râvni niciodată la genul de amuzament pe care l-au văzut de atâtea mii de ori prezentat, în toate variantele şi la toate animalele, cu toate explicaţiile consecinţelor nefaste pe care le aduc cu sine. Dimpotrivă, vor fi bucuroşi să nu le mai revadă niciodată.

Mai târziu însă, dacă vreunul din ei va da semne de boală - oricât de vagi sau de nesemnificative ar părea ele pentru necunoscători - adică dacă va fi văzut doar în compania unor animale bolnave, sau privind la o fotografie ori la vreo reclamă luminoasă cu caracter obscen, el va fi numaidecât internat într-un sanatoriu special - preventiv - unde va fi obligat să asiste din nou la un curs intensiv de anatomie şi disecţie, şi unde i se va aplica încă o dată acelaşi tratament de suprasaturare cu filme pornografice şi

sadiste. în plus, deoarece avem de-a face acum cu un adult, i se vor aplica masaje

terapeutice deosebit de puternice şi îndelungate pe tot corpul, insistându-se în special asupra organelor genitale, care-l vor lecui pentru multă vreme de privitul reclamelor cu caracter obscen sau de a mai discuta cu animale bolnave.

Să nu uităm că din bugetul nostru anual este alocat 59,4% tocmai pentru acest scop preventiv (laboratoare pentru preşcolari şi institute, gen sanatorii, pentru tratamente de reamintire şi reeducare sexuală la adulţi) mult mai mult decât sumele alocate armatei, a modernizării armamentului, mai mult decât cele alocate îmbunătăţirii serviciilor publice, modernizării transportului în comun şi a toaletelor publice, a cercetărilor în domeniul sociologiei, astronomiei, aviaţiei interplanetare, reumatismului, bolilor de inimă, cancerului sau a programării genetice a generaţiilor care vor urma.

Doar în felul acesta ne putem menţine colectivitatea sănătoasă, ferind-o de eventualele daune pe care le provoacă o greşită întrebuinţare a organelor genitale. Noi ştim de multă vreme că nu e de glumit cu această boală, iar dacă subestimezi efectele ei, urmările sunt deosebit de grave pentru întreaga colectivitate.

Şi, uite că în ciuda tuturor comentariilor şi criticilor pornite de la sociologii şi medicii altor animale - care ne invidiază pentru armonia vieţii noastre de familie şi a sârguinţei noastre de a întemeia familii cât mai numeroase - noi am reuşit să ne menţinem atâtea secole punctul de vedere. Spre deosebire de ei, noi ştim, iar puii noştri învaţă asta de foarte tineri, că viaţa trebuie folosită pentru a învăţa şi a întemeia familii cât mai numeroase şi nicidecum pentru gâdilarea organelor genitale.

Viaţa nu e o materie interminabilă, aşa cum cred multe alte animale inconştiente, iar bătrâneţea şi grijile ei sosesc pentru fiecare.

Bolnavul obsedat de sex însă pare să uite acest lucru şi pe lângă toate problemele şi eventualele boli pe care bătrâneţea i le rezervă, la el se adaugă în mod cert gâdilările din ce în ce mai dificile şi cu şanse din ce în ce mai mici de reuşită, necesitând experţi din ce în ce mai tineri şi mai pricepuţi, cu aparatură mecanică, electronică, optică din ce în ce mai complicată. Şi totul, bineînţeles, din ce în ce mai costisitor.

Boala devine din ce în ce mai gravă, pe măsură ce animalul bolnav înaintează în vârstă, iar dacă bolnavul nu se tratează şi nu se vindecă la timp, înainte de a ieşi la pensie, va fi foarte rău de el, vă rog să mă credeţi. Numai de o bătrâneţe lipsită de griji nu va putea fi vorba.

25. UMORUL SAU SCHINGIUIREA ALTORA

amenii sunt mult mai ciudaţi decât şoarecii. Poate că n-o să mă credeţi, dar eu vă rog să mă credeţi; e în interesul vostru să mă credeţi.

Dacă m-aţi întreba, de exemplu, ce le place oamenilor mai mult: să se amuze cu umor, să râdă ascultând povestiri spirituale sau să se amuze uitându-se la suferinţele altora, să asiste la ele şi să vadă cum suferă alţii?, n-aş putea să vă răspund.

Chiar dacă aş începe să mă gândesc câte trei ore în şir, dimineţile între orele 6,30 şi 9,30 când fiecare şoarece sănătos îşi face toaleta de dimineaţă, doar aşa, ca să vă pot răspunde ceva cu cap şi coadă, cred că tot nu aş ajunge la nici o concluzie demnă de chiţăit. Aş pierde doar cele trei ore preţioase de dimineaţă fără să-mi fac toaleta şi toate celelalte pregătiri igienice, pentru începerea în condiţii optime a unei zile de activitate.

Şi, ştiţi de ce n-aş ajunge la nici o concluzie?... Am să vă spun. Pentru că m-am gândit deja de mai multe ori la întrebarea, pe care din fericire încă nu mi-aţi pus-o. M-am gândit, dar n-am găsit răspunsul. Am încercat să pregătesc un răspuns oarecum clar - atât de clar cât de clar poate fi un răspuns al unui şoarece la o întrebare referitoare la oameni.

E adevărat că încă nu m-am gândit trei ore în şir, şi nu între 6,30 şi 9,30. M-am gândit însă de mai multe ori câte două ore şi un sfert, neîntrerupt, la diferite ore ale zilei, ceea ce e aproape acelaşi lucru cu trei ore în şir, o singură dată, între 6,30 şi 9,30. Se vede însă că totuşi nu e exact acelaşi lucru, pentru că în cele două ore şi un sfert n-am obţinut nici un rezultat.

M-am aflat însă foarte aproape de concluzie chiar de mai multe ori, vă rog să mă credeţi. Şi încă foarte, foarte aproape. Aveam răspunsul pe vârful limbii, cum se spune, dar nu-l puteam exprima. Nu era suficient de clar. Era ca un fruct, care încă nu era copt de-a binelea. Iar dacă un fruct nu e copt, e ca şi cum n-ar exista, încă nu e bun de consum. Şi chiar dacă ţi-e foame, oricât de tare ţi-ar fi foame, tot nu poţi

consuma ceva ce nu e bun de consumat. Chiar dacă mori de foame privind produsul necopt, tot n-ai ce să-i faci.

De fiecare dată când eram gata, gata să găsesc răspunsul, eram oprit de un element ciudat, care, de fiecare dată trăgea balanţa în sensul invers, iar răspunsul meu se dovedea incorect. Duşmanul logicii mele era absent în timp ce gândeam, dar o dată ce mă apropiam de concluzie, el îmi anula răspunsul într-o secundă.

Cum se poate aşa ceva?... Uite că se poate!

Spectacolul violent e mult prea prezent în societatea lor, ceea ce înseamnă că oamenilor le place să vadă pe alţii cum suferă. Dacă nu le-ar plăcea, s-ar feri de asemenea scene, ar evita spectacolele de acest gen şi nu ar plăti costul ridicat al biletelor de intrare la aceste spectacole.

Oamenii însă nu le evită deloc. Dimpotrivă. Se duc la ele şi plătesc chiar şi preţul biletului fără comentarii.

Le place însă şi umorul. Plătesc şi acolo biletele de intrare, fără comentarii.

Iar acum, presupunând că aş avea toate datele la îndemână, dacă aş încerca să trag o concluzie pur matematică, cu socoteli statistice - număr de spectacole pe lună, pe an, pe secol, numărul de spectatori, pe lună, pe an, pe secol, costul spectacolelor, cu încasările bruto şi neto, după scăderea impozitelor - m-aş afla de fiecare dată din nou la începutul problemei. Soluţia pe care aş găsi-o ar fi poate corectă din punct de vedere matematic, dar incorectă în fond.

Toate statisticile, oricât de corecte ar fi, nu mă vor lămuri dacă cei care au asistat la un anumit gen de distracţie n-au fost aceiaşi, sau în parte aceiaşi, care au asistat şi finanţat şi celălalt gen de amuzament.

Statistici în această direcţie însă nu prea există. Şi chiar dacă există pe undeva nu vor fi puse în nici un caz la dispoziţia şoarecilor, doar ca să-i ajute să ajungă la o concluzie justă şi să poată răspunde corect la o eventuală întrebare, care încă nu le-a fost pusă.

Deci, în cazul în care aş fi întrebat, voi fi silit să dau un răspuns echivoc. Din păcate.

Nu mi-au plăcut niciodată răspunsurile neclare. Nu îmi plac nici atunci când le aud de la alţii şi nu îmi plac deloc nici atunci când pornesc de la mine. Nu mi-au plăcut, nu îmi plac şi nu-mi vor fi dragi nici în viitor. Acum însă nu am încotro. Cred că am reuşit să vă explic, de ce.

în concluzie, răspunsul meu ar suna cam în felul următor: "oamenilor le place şi una şi alta".

Dacă m-aţi întreba însă cum e la şoareci, aş putea să vă răspund într-o secundă, fără să mă gândesc. Noi, şoarecii, adorăm umorul şi detestăm orice act de violenţă, fie la şoareci, fie la alte animale; fie pentru

bani, fie gratis; fie ca joc, fie

de-a serioaselea; nici ca spectacol şi nici în realitate. Să priveşti cum altul suferă este ceva ce noi, şoarecii, nu putem înţelege, nu putem admite şi nu ne face plăcere să auzim că unii se ocupă cu aşa ceva.

Vă spuneam doar că oamenii sunt mai ciudaţi decât şoarecii. Lor le place să-i vadă pe alţii cum suferă. Spectacolul plin cu brutalităţi este prezent tot timpul în viaţa oamenilor. Le place, pur şi simplu. Eu aş numi-o boală, obsesie sau în orice caz, ceva defect în funcţionarea psihicului lor. Nu o voi face însă. Nu o voi numi nicicum. Nu sunt, la urma urmei, nici psihiatru nici diagnostician şi nici sociolog. Datoria mea e doar să numesc faptele şi mă voi rezuma doar la atât.

Plăcerea aceasta a oamenilor de a se amuza cu suferinţa altora se întinde pe toată scala regnului vegetal şi animal. Nimic nu le scapă, doar viu să fie; altfel nu au plăcere.

Nu o să vă numesc aici toată varietatea modalităţilor de chinuire pe care o cuprinde repertoriul lor. N-ar avea rost. Lista ar fi prea lungă, iar în timp ce eu aş nota aici toate sistemele cunoscute, ei ar mai adăuga câteva, necunoscut până acum şi, oricât m-aş strădui, lista mea nu ar fi niciodată completă.

E suficient să vă spun că numai foarte puţine animale scapă fără să fie chinuite de ei. Iar dacă unele au norocul să scape deocamdată, nu există nici o garanţie că vor scăpa şi în viitor. Oamenii sunt foarte inventivi când e vorba să se distreze.

Cred că totul a început de mult de tot, pe când locuiau în peşteri, la fel ca toate celelalte vieţuitoare ale lumii şi se ocupau numai şi numai cu vânătoarea şi politica. Din cauza condiţiilor climaterice şi sociale, încă de atunci s-au obişnuit cu războaiele. Pe atunci, existenţa omului nu era de conceput fără războaie. Războaiele făceau parte din ocupaţia zilnică a oamenilor, la fel ca şi vânătoarea sau politica. Se războiau pentru toate: pentru vânat, pentru apă, pentru peşteri, pentru femei, pentru drepturi politice, pentru pământul din jurul peşterii lor, pentru pământul din jurul peşterilor altora, pentru fructe, pentru dreptul de a culege fructele, pentru dreptul de a le vinde sau a le mânca după ce le-au cules (la alegere), pentru dreptul de a avea dreptul să decidă singuri ce să mănânce şi ce să vândă, pentru dreptul de a se putea lupta pentru drepturi, pentru dreptul de a avea arme, pentru dreptul de a le putea folosi oricând. Mai ales pentru acest drept - dreptul de a face uz de arme, de a se lupta şi de a omorî duşmanii - deci dreptul de a trăi în linişte după ce şi-au omorât duşmanii, se luptau f ară între rupe re.

Pe atunci oamenii se sculau dimineaţa pregătiţi de luptă, iar seara se culcau pregătiţi pentru eventualele lupte nocturne. Viaţa lor era un război neîntrerupt.

Au început-o cu războaie mai mici, iar mai târziu, când au văzut că dacă sunt mai mulţi la un loc, puterea lor creşte şi duşmanul nu sporeşte, au început să se organizeze pe bande de războinici. Bandele au devenit în decursul timpului mai mari, pentru că acolo unde se uneau mai multe bande mici, puteau să se războiască mai bine şi erau mai tari decât bandele singure. O idee destul de simplă de altfel, dar deosebit de funcţională, trebuie să recunoaştem.

Bandele mici reunite au devenit bande mari, bandele mari au devenit ţări, iar unele ţări au devenit imperii. Istoria omenirii o ştiţi şi voi, desigur. Nu are rost să mă apuc acum să o rescriu. Dacă întâmplător cineva nu o cunoaşte, n-are decât să se strecoare într-o librărie, seara, după ora închiderii (mă refer bineînţeles la şoareci, căci animalele mari pot intra şi ziua în amiaza mare, dacă dispun de banii necesari) şi să răsfoiască o carte de istorie. E suficient dacă va citi doar titlurile. Va înţelege numaidecât întreaga lor istorie, în cazul că vreunul din voi e analfabet, dar totuşi dornic de a se informa n-are decât să folosească aceeaşi cale: deci, seara, după ora închiderii - dacă e şoarece - şi ziua în amiaza mare, în plină lumină - dacă e un animal mai mare şi cu banii pregătiţi - şi să răsfoiască o enciclopedie ilustrată. Nici o grijă, veţi găsi suficiente. Oamenii nu se zgârcesc cu ele şi nu se ruşinează de loc de trecutul lor istoric. Le tipăresc mari şi frumoase, cu ilustraţii deosebit de sugestive. Veţi înţelege i mediat întreaga lor istorie, fără nici o altă explicaţie.

E adevărat că forma de organizare s-a schimbat oarecum în decursul secolelor. Să nu uităm că între timp au fost inventate locomotivele cu aburi, autobuzele, tramvaiele, troleibuzele şi avioanele de pasageri. Ar fi fost şi păcat ca oamenii să nu fi făcut imediat uz de toate noutăţile tehnicii şi să nu le fi transformat numaidecât în vehicole şi aparate de luptă. Timpurile s-au schimbat, tehnica a progresat, dar instinctul lor războinic a rămas. Neschimbat. Când te-ai războit câteva mii de ani în şir, nu are nici un rost să-ţi pierzi instinctul doar pentru că locuieşti în blocuri turnate din beton, cu încălzire centrală şi te apără o armată de războinici salariaţi de stat.

Bineînţeles că în societatea civilizată, omul de rând nu prea mai are ocazia să-şi satisfacă instinctele războinice aşa de frumos ca în timpurile de demult. Dar, nici la instinct nu are cum să renunţe. Asta e dilema. Omul timpurilor noi tare ar vrea să se războiască. Războaiele au devenit însă prea scumpe. Nimeni nu poate să-şi permită în fiecare săptămână câte un război, doar pentru liniştirea nervilor. Nemaivorbind că un război frumos şi costisitor nu poate fi justificat întotdeauna cu argumentele necesare, convingătoare

pentru toţi cei care plătesc costurile. Au apărut, spre ghinionul lor şi câţiva pacifişti care nu prea vor să mai aibă de-a face cu războaiele, iar aceştia le încurcă uneori şi mai mult socotelile. Nu vor să

plătească impozitele necesare pentru fabricarea armamentului şi îşi folosesc banii ca să finanţeze propaganda antirăzboinică, radioul, televiziunea, presa şi tot ce le mai poate sluji interesul.

Scurt şi cuprinzător: n-au cum să mai pună la cale săptămânal războaie mari, şi sunt siliţi să se mulţumească cu atrocităţi mai mici.

Vă rog să fiţi atenţi ce se întâmplă acum.

S-au gândit cam aşa: dacă luptele mari costă prea mult, de ce să nu organizăm lupte mici? Iar dacă tot noi suntem cei care le organizăm, de ce să ne mai şi coste bani?... De ce să nu încasăm bani pentru ele? Cine doreşte să participe la ele, ori numai să le vadă, n-are decât să plătească.

Ei dragii mei, ideea aceasta a adus în buzunarele lor un profit de miliarde şi miliarde de miliarde. Dar ce vorbesc de buzunare? Nu mai aveau buzunare atât de încăpătoare care să cuprindă în ele tot profitul. S-au văzut siliţi să clădească, chiar ei, bănci subterane, cu pereţi blindaţi şi uşi cu deschizători electronice, unde nu numai că nu pot pătrunde simplii spărgători, dar nici măcar privirile lor şi nici un alt element al naturii, nedorit de posesori. Aici nu intră nici aerul nici apa, nici lumina, nici întunericul, nici căldura şi nici frigul de afară. Nimic şi nimeni, în afară de posesori.

Lucrurile n-au mers dintr-odată bine. A fost nevoie de o perioadă de perfecţionare, e adevărat, dar o dată ce timpurile au evoluat din punct de vedere tehnic, întregul ritual al chinuirii organizate, cu plată, a luat o formă extrem de spectaculoasă.

Se lucrează şi cu animale şi cu oameni, doar preţul spectacolului diferă de la caz la caz, deoarece şi costul pregătirilor diferă.

Totul decurge conform unui program, cu investiţii calculate şi cu profituri dinainte programate.

Se achiziţionează animale sau oameni care vor fi hrăniţi şi antrenaţi pentru genul de luptă ori schingiuire la care vor trebui să participe.

în acelaşi timp, se începe organizarea spectacolelor, cu tot ce trebuie: sală încălzită, ventilaţie, locuri pentru şezut, bufet, plasatori, garderobiere, microfoane şi camere de televiziune (pentru înregistrarea şi retransmiterea spectacolului prin radio şi televiziune). Se vor face benzi video pentru vânzare cu bucata şi vor fi prezenţi ziarişti de la cele mai renumite ziare locale şi internaţionale, care vor lua notă şi vor descrie amănunţit desfăşurarea bătăilor, cu toate etapele agoniei celor schingiuiţi şi cu date precise despre gradul lor de suportabilitate. Vor elogia desigur pe învingători, cu date precise

privind tăria lor, toate performanţele lor din trecut şi minunatele lor calităţi psihice, cu fotografia lor în color, în dimensiunea minimă permisă de 13/18 cm. Cea a animalului sau omului învins în luptă, bineînţeles doar în alb-negru, în dimensiunea maximă permisă de 2/3 cm.

Cred că aţi înţeles cât de multe lucruri se pot face cu organizarea spectacolelor cu bătăi şi lupte?! Cât de mulţi bani, adică. Foarte mulţi bani, vă asigur şi chiar mult mai mulţi decât foarte mulţi.

Oamenii plătesc fără să clipească, dacă pot să asiste la lupte şi să vadă suferinţele altora.

Este de semnalat la ei o predilecţie pentru animale mai rezistente, care suportă mai bine loviturile cu biciul şi cu bastonul pe şira spinării şi pe cap, cum ar fi: caii, tigrii, urşii, taurii, panterele, zebrele, girafele, elefanţii. Dar, dacă nu le au la îndemână, îşi fac treaba şi cu animale mai mici sau cu păsări, ca de pildă: câini, pisici, cocoşi, şoimi, papagali, porumbei, iepuri, şerpi sau chiar cu noi, şoarecii.

Să nu uităm că animalul mai mare e şi mai greu de obţinut. Costă mai mult achiziţionarea şi întreţinerea lui (hrana, cazarea, îngrijirea şi repararea lui în cazul că e rănit în timpul schingiuirii) decât cea a unui animal mic. în schimb, suferinţa lui în timpul spectacolului provoacă satisfacţii mai mari, iar publicului îi place şi plăteşte cu drag diferenţa de preţ.

Suferinţa unui şarpe sau a unui iepure care se zvârcoleşte de durere este ceva doar pentru distracţia copiilor. Maturii nu prea plătesc pentru aşa ceva. Ei vor să vadă un corp mare, cel puţin de dimensiunea lor, la care şi chinul e mare. Vor să perceapă sunetele suferinţei, să audă urlete, răgete şi să vadă chiar sânge. Nu e întotdeauna uşor să mulţumeşti instinctul lor războinic, şi în acelaşi timp pierderea să nu fie prea mare. Dacă ar fi să te iei după ce vor oamenii să vadă, ar fi nevoie de victime fără şir. Dar nici aşa nu se poate, v-am explicat de ce. Ar fi prea scump. De aceea au născocit schingiuiri ceva mai uşoare şi mai puţin sângeroase, în urma cărora, cel schingiuit să nu-şi dea sufletul complet, ci numai pe jumătate, ca să poată fi folosit de mai multe ori în şir.

Faţă de animalele mai mici însă, nu au nici o reţinere, fiind şi mai ieftine şi mai uşor de obţinut. De aceea, le lasă saşi dea până şi ultima suflare în timpul confruntărilor violente sau a dresurii.

Spre norocul nostru, ei nu chinuie numai animale. Se chinuie şi se maltratează şi ei între ei, pentru bani. Asta ne mai linişteşte puţin, pentru că devine clar, că e vorba la ei de o boală psihică şi nu că ar avea ceva împotriva noastră.

*
255

pag I 85 din

Bineînţeles că schingiuirea la ei nu e atât de violentă cum e atunci când cel chinuit este un animal lipsit de drepturi politice, fără cetăţenie, fără un cont la bancă şi fără drept de vot. Dar asta e oarecum de înţeles.

Un animal sfârtecat în timpul distracţiei, e bine sfârtecat. Nici nu se mai străduiesc să-l cârpească la loc după aceea, pentru că nu mai rentează, adică nu mai au nici un interes, îl jupoaie chiar complet, acolo în culise, la terminarea spectacolului, ca să nu mai aibă cheltuieli cu tratamentele în timpul convalescenţei.

Fiind însă unul de-al lor, eventual rănit sau lovit prea tare, care începe să sângereze, trebuie să-l coasă imediat şi să facă tot posibilul ca să-l restituie societăţii în cel mai scurt timp posibil, apt de muncă şi de noi confruntări.

Aşa că nici cu schilodirea combatanţilor în timpul spectacolelor nu au voie să meargă prea departe, pentru că altfel, pe urmă nu mai pot să-i cârpească la loc aşa cum se cere. Şi, aşa ceva, la ei ar putea crea probleme morale, dar mai ales financiare.

Cu toţii sunt asiguraţi împotriva accidentelor de toate felurile: a căderilor, alunecărilor, împiedecărilor, rănirilor, gloanţelor, cărămizilor căzătoare şi insultelor suferite în public. Deci, toate confruntările violente trebuiesc limitate la pagube uşor reparabile, doar atât cât să mulţumească ochiul spectatorului, care plăteşte, dar limitarea la minimul a distrugerii celui învins.

Mai e pe urmă problema etică, a conduitei umane, obligatorii. Foarte importantă la ei. Peste tot îi auzi că discută cu voce tare despre etică. Noi, şoarecii, nu prea ştim la ce se referă, pentru că la noi cuvântul nu apare în dicţionar. Se vede că e ceva tipic uman. Dacă am înţeles bine, cred că ei vor să separe binele de rău, cu un fel de linie invizibilă, la care îi spun "etică". Deci, trag o linie, pe care numai ei o văd şi tot ce e în partea dreaptă e bun, iar tot ce cade în partea stângă e rău. Sau invers, mă rog, demarcaţia e importantă. Cu alte cuvinte, într-o parte e binele, iar în cealaltă e răul.

Nu mă mai lungesc cu subiectul eticii lor. E o poveste lungă şi deosebit de complicată. Aşa cum v-am spus, noi, şoarecii nu prea ne băgăm botul în treburile lor, mai ales acolo unde ei încep să traseze linii invizibile pentru noi.

Ideea de bază, pe scurt, e cam aceea că binele înseamnă iubire şi toleranţă faţă de semenii lor. Omul e obligat de etica socială şi de legile societăţii oamenilor să-şi trateze semenii cu iubire şi toleranţă. Cam aşa scrie în toate cărţile lor. în unele cărţi, ideea iubirii semenilor e mai pe larg dezbătută - nu mă întrebaţi

în care cărţi, că nu mai ştiu - şi se spune, că viaţa omului e ceva deosebit de preţios, ceva asemănător unui capital, ba chiar sfânt şi că nimeni nu are dreptul să deranjeze buna funcţionare a vieţii altuia, cu nici un procedeu fizic, chimic, mecanic, electronic sau psihic. Peste tot veţi

găsi, chiar numite, câteva procedee interzise în relaţiile cu semenii, care pot duce la dereglarea bunei lor funcţionări, cum ar fi: loviturile cu mâna, cu pumnul, cu piciorul, cu genunchiul, cu capul, cu cotul; loviturile cu obiecte contondente din metal, lemn, cauciuc, mase plastice, care pot răni pielea, muşchii, oasele sau deranja circulaţia sanguină normală a semenului; oprirea aerului prin strangulare, astuparea căilor respiratorii, atârnarea de gât sau crucificarea; injectarea de substanţe dăunătoare organismului, fără voia semenului; folosirea unor obiecte ascuţite şi tăioase, cum ar fi, cuţite, bricege, pumnale, baionete, foarfeci, lame de ras şi bisturiuri, care, din nebăgare de seamă ar putea răni unele organe vitale ale semenului; rănirea, ori distrugerea intenţionată a unor organe vitale cu gloanţe, dinamită, bombe atomice, raze laser sau surse radioactive, etc.

în asemenea condiţii de restricţie legiferată, le vine deseori greu să-şi dea frâu liber poftei de a se rupe în bucăţi în văzul altora, până la ultima suflare şi sunt obligaţi de lege să se limiteze doar la unele sfârtecări minore, uşor reparabile.

Vedeţi cât de grijulii sunt oamenii cu confraţii şi semenii lor? Păcat că nu se gândesc să fie ceva mai stăpâniţi şi cu animalele. Până acum însă nu s-au gândit să scrie legi care să interzică folosirea animalelor pentru potolirea instinctului lor războinic.

Dacă m-aţi întreba între patru ochi, ce cred eu despre boala lor şi ce soluţie aş propune eu - în cazul că aş fi vreodată întrebat şi ascultat de cineva - v-aş chiţăi următoarele:

- "Oamenii n-ar trebui să-şi reţină instinctul. De ce să nu poarte războaie, în loc să chinuie animale? Eu i-aş sfătui să nu renunţe atât de uşor la pornirile lor elementare, atât de frumos întrebuinţate în vremurile de demult. Ocazii există şi azi, suficiente, iar în ce priveşte partea financiară, nu e înţelept din partea lor că vor să facă economii tocmai cu războaiele. Fac economii aici şi le risipesc cu altceva. Foarte rău din partea lor. Mai bine să facă economii cu altele şi să nu se zgârcească cu războaiele. Cred că încă nu şi-au făcut plinul cu războaiele. Mai au nevoie încă de vreo 7 sau 8 războaie mondiale, după care cred că instinctul lor războinic s-ar potoli".

Iar dacă vom apuca ziua aceea şi îmi veţi pune eventual din nou întrebarea, ce le place mai mult: să se amuze cu umor, să râdă ascultând povestiri spirituale sau să se amuze uitându-se la suferinţa altora? - eu vă voi răspunde, fără să ezit, că: "oamenilor le place umorul la nebunie şi că nimic nu poate egala plăcerea lor de a savura umorul". Ne vor semăna nouă, şoarecilor. Suferinţa sau chinul altuia, fie om, fie

animal, va fi pentru om ceva de ordinul trecutului ruşinos. Sunt

sigur că omul acelor timpuri se va ruşina de strămoşii lui şi va dori să uite faptele lui. Şi nu numai faptele lui, dar şi distracţiile lui.

26. ANIMALELE AU UNEORI IDEI CIUDATE

e spune că odată, animalele dintr-o pădure săracă în provizii s-au adunat să discute problema aprovizionării şi a viitorului.

Detalii despre felul cum a decurs discuţia nu au fost date publicităţii, de aceea putem doar bănui despre ce a fost vorba. Concluzia însă o ştim. S-a aflat mai repede decât ar fi dorit-o ele.

Pe scurt: după multe discuţii, animalele adunate au decis că cea mai bună soluţie pentru îmbunătăţirea nivelului de trai a tuturor membrilor comunităţii lor ar fi, pur şi simplu incendierea pădurii învecinate. Odată ce focul s-ar întinde în pădurea cealaltă, ei ar putea profita de pe urma panicii provocate de evacuarea forţată. Prada le-ar cădea în gheare fără nici o împotrivire, căci animalele de acolo ar fi silite de situaţie să fugă care încotro.

Planul era destul de simplu şi uşor de executat. Nu cerea nici o pregătire de luptă prea serioasă, nici un echipament militar de luptă, nici un armament complicat, doar câteva chibrituri sau o brichetă în stare de funcţionare; deci cheltuieli minime.

Zis şi făcut. Fără să mai stea pe gânduri şi fără nici o amânare, planul a fost pus imediat în aplicare. Chibriturile au luat foc şi iarba au început să ardă, împreună cu primii scaieţi uscaţi. Animalele incendiatoare salivau deja din plin la gândul bunătăţilor pe care credeau că le vor înghiţi foarte curând.

Evenimentele însă n-au urmat precis cursul dorit şi hotărât de Adunarea Generală a animalelor flămânde, din mai multe motive.

Primul motiv:

Adunarea animalelor flămânde a durat prea mult. S-a lungit mult peste durata de timp recomandată unei adunări de participanţi flămânzi. Animalele veneau, plecau şi iar se întorceau la locul adunării, de parcă ar fi fost o reprezentaţie cu intrare liberă unde fiecare putea veni şi pleca necontrolat, pentru că tot nu existau bilete de intrare. Un asemenea

comportament, desigur că nu e cel mai nimerit într-o situaţie unde se discută probleme de importanţă regională, cu un conţinut deosebit de secret.

Al doilea motiv:

Adunarea Generală a fost mult prea zgomotoasă.

Când se adună mai mult de trei animale flămânde la un loc, ca să discute, discuţia nu mai e civilizată, obişnuită, ci mai degrabă un scandal public. Iar dacă se adună câteva sute de animale flămânde la un loc şi încep să discute, atunci e mai rău decât un scandal public. Sună mai degrabă ca un război adevărat.

Nu e deci de mirare că întregul conţinut al celor discutate precum şi concluzia finală, cu toate amănuntele planului de salvare a regiunii, au fost auzite nu numai de participanţii direcţi - adică de cei direct interesaţi în realizarea planului -dar şi de participanţii indirecţi, adică de cei mai mult decât direct interesaţi în nerealizarea şi insuccesul planului, de animalele care urmau să devină victimele incendiatorilor.

Urletele şi ţipetele entuziaste sunt purtate de vânt până în depărtări. Iar flămânzii au vocea deosebit de puternică.

Aflând astfel planurile vecinilor lor, animalele au luat numaidecât măsuri preventive, unice în analele relaţiilor de prietenie între animale vecine. Au mobilizat instantaneu toate forţele active şi pasive, militare şi civile, cu toate forţele aeriene şi terestre, inclusiv unităţile de pompieri (salariaţi şi voluntari, cu pensionari cu tot), medici în activitate sau pensionari, elevi de şcoală în preajma examenelor şi mamele tinere ocupate cu alăptarea. Având cu toţii moralul deosebit de ridicat (fiind vorba şi la ei, ca şi la ceilalţi, de salvarea comunităţii), au putut preveni catastrofa.

Norocul lor.

N-ar fi fost pentru prima dată că o comunitate întreagă de animale să fi pierit, doar ca cealaltă să poată mânca o singură dată pe săturate.

Şi, tocmai pentru că se ştie că animalelor le place uneori să se sature bine de tot, vecinii lor nici nu le-au luat în nume de rău ideea cu incendierea pădurii.

După numai câteva ore de harababură totală, în care, aşa cum v-am spus, planul cu incendierea n-a reuşit, şi unii şi alţii s-au întors la culcuşurile lor, mai obosiţi şi mai flămânzi ca de obicei. Se ştie că

planurile mari obosesc planificatorii mai tare decât cele mici, iar oboselile mari consumă mai multă energie şi fac foamea mai mare decât oboselile mici.

Pe scurt, incidentul a fost foarte curând dat uitării şi animalele vecine şi-au continuat traiul de vecini buni, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Şi cu asta închei.

îmi pare rău, dar nu pot să trag nici o concluzie. Ştiu că aşa se obişnuieşte la încheierea unei povestiri, dar nu-mi vine nimic în minte. Dacă vreţi însă şi simţiţi nevoia, puteţi să trageţi şi singuri o concluzie. Treaba voastră.

27. ŞOBOLANII ALBAŞTRI ŞI TEORIA SUFLETULUI: CINE ARE ŞI CINE N-ARE SUFLET

obolanul albastru secretar se scarpină îndelung şi luă aer de câteva ori, adânc, înainte de a îşi începe prelegerea despre existenţa sufletului. Ori că nu îndrăznea să spună ce avea de spus, ori că nu reuşea să deschidă gura din cauza emoţiei sau din cine ştie ce alt motiv, era clar însă că ceva nu era în regulă cu el.

După mai multe ezitări şi tentative de pornire, în fine, i se deschise gura şi animalele înghesuite în subsolul slab iluminat, au putut auzi, în fine, prima frază, atât de mult pregătită de conferenţiar.

- "Dragii mei colaboratori" - începu el. "Lumea noastră este o lume a contrariilor şi a contradicţiilor. Fără contradicţii şi fără idei care se contrazic, n-am crede cu convingere în nici o idee. Contradicţia ne ajută să credem, ne ajută să ştim, ne ajută să trăim. Fără a crede în existenţa sufletului, n-am avea energia să ne adunăm aici, ca fraţii, ca să dezbatem existenţa sufletului, a sufletului interior şi exterior, care ne stăpâneşte pe toţi şi pe dinăuntru şi dinafară, şi care ne leagă de marea comunitate universală, toată viaţa şi chiar după moarte."

Era o frază cam lungă pentru un şobolan secretar, poate neobişnuit cu prelegerile. Se vede că munca lui de secretar nu îi cerea prea des eforturi de genul acesta. Gâtul i s-a uscat de atâta efort. După ce horeai ultimele silabe, destul de confuz chiar şi pentru auzul unui şoarece, îşi întinse laba după paharul cu apă, pregătit de organizatori tocmai pentru asemenea situaţii. Bău câteva înghiţituri şi se pregăti să continue.

Din partea mea putea la fel de bine să nu mai continue deloc. Orice ar mai fi adăugat acestei introduceri era de prisos. Sensul celor exprimate îmi era deja clar. Am înţeles foarte bine chiar şi în ce direcţie urmau să se îndrepte ideile lui.

Din păcate, înţelegerea direcţiei ideilor lui nu mă putea salva de restul prelegerii, care, dacă te luai după teancul de foi din faţa lui, promitea să fie îngrozitor de lungă. Uitându-mă doar la teancul acela de foi, de înălţimea unei pisici mature în floarea vârstei, pe care e mai bine să n-o întâlneşti niciodată, simţeam că mă apucă ameţeala.

Da, da... exact aşa!

Simţeam că mă apucă şi numaidecât m-a şi apucat o ameţeală adevărată, numai la gândul cât de ameţit voi fi după ce şobolanul secretar îşi va termina prelegerea.

Şi, spre ghinionul meu, am nimerit-o. Dar am nimerit-o numai pe jumătate. Atunci când şobolanul secretar şi-a terminat de citit ultima foaie din teancul aflat în faţa lui, eram de două ori mai ameţit decât crezusem că voi fi.

Totul s-a petrecut joia trecută. Această ultimă serată culturală a şobolanilor albaştri, n-am s-o uit prea uşor.

Am fost delegat, împreună cu consoarta mea Grubi. N-am avut ce face, a trebuit să ne ducem. Era rândul nostru să facem faţă obligaţiilor sociale, care în ultima vreme au devenit deosebit de plictisitoare. Chiar agasante aş putea să spun.

Dacă ai putea doar să mergi până acolo, să intri, să dai bună seara la toţi, să-ţi iei în primire foile cu rezumatul celor ce se vor discuta, să-ţi umpli burta cu bunătăţi culinare şi să te întorci acasă, ar fi excelent. Ai pierde vreo două ore din viaţă, e adevărat, dar te-ai întoarce acasă nu prea obosit şi sătul, ceea ce n-ar fi prea rău. De multe ori eşti silit să sacrifici trei, patru ore, alergând după ceva de ronţăit, fără nici un rezultat. Aşa că, varianta cu serata culturală de joi seara a şobolanilor albaştri nici n-ar fi prea rea, dacă totul s-ar limita numai şi numai la două ore, în care să fie cuprinse: drumul dus şi întors, salutarea gazdelor şi a celorlalţi participanţi, luarea în primire a foilor cu rezumatul, ronţăitul bunătăţilor, chiţăiturile de mulţumire adresat gazdelor, şi gata.

Din păcate însă, totul decurge altfel. Cu totul altfel.

Serata se lungeşte cu mult peste limita suportabilităţii unui şoarece. Se urlă, se latră, se chiţăie, se pălăvrăgeşte fără întrerupere, ore în şir, nu numai de către conferenţiari, dar mai ales de cei care îl întrerup cu comentariile lor şi cu discuţiile de la sfârşitul fiecărei prelegeri.

Să te ridici şi să pleci, ar fi un act de necuviinţă pe care nimeni nu ţi l-ar ierta. N-ai cum să pleci şi n-ai

cum să scapi de ochii gazdelor. Se uită la tine tot timpul să vadă dacă asculţi atent ce se spune, să vadă dacă n-ai adormit, să vadă dacă aplauzi sau nu ideile lor, să vadă dacă îţi plac sau nu bunătăţile culinare pe care ţi le servesc fără întrerupere şi mai ales, să simtă că eşti mulţumit, ba chiar încântat de favoarea care ţi s-a făcut invitându-te la serata lor culturală.

*

Pe scurt: e groaznic. Sau, mai corect spus: e mai mult decât îngrozitor!

Nu-ţi rămâne decât să-ţi aduni puterile şi să încerci să rezişti somnului care te trage în jos, cu o putere pe care nici un şoarece cinstit n-a cunoscut-o până atunci niciodată în viaţa lui, ca să nu fii pus în situaţia neplăcută de a fi trezit într-un fel, destul de neplăcut în plină societate: cu stropitoarea.

Te mai uiţi la ceas, te mai răsuceşti într-o parte într-alta, te mai întreţii pe furiş cu animalul de lângă tine, şi neavând încotro, mai asculţi câte ceva din tiradele conferenţiarilor, iar între timp te gândeşti la ale tale. Esenţialul e să ai ochii deschişi. N-ai decât să te gândeşti la ale tale sau să dormi pe dinăuntru, de parcă ai fi treaz.

Ultima serată de joi a fost însă o întrunire specială, la care am fost delegat de circumscripţia noastră electorală. Nu am avut încotro. Eram silit să mă duc, pentru că urma să le povestesc şi lor tot ce s-a discutat.

în general nu prea ne interesează ce discută şi ce pun la cale pe linie culturală rudele noastre, şobolanii albaştri. Discuţiile lor interminabile nu ne interesează, dar relaţia e relaţie. Nu poţi să dispari dintr-o relaţie de rudenie, unde rudenia în cauză te ajută să treci cu bine perioadele de criză - îţi dă împrumuturi periodice în bani şi alimente nealterabile, cu o dobândă doar de 4,1 7%, iar uneori îţi şi face uitate unele datorii mai vechi. Unei asemenea rudenii n-ai cum să-i spui "nu", din moment ce ea îţi spune întotdeauna "da". Dacă te cheamă, trebuie să te duci. Iar dacă mai eşti şi delegat de circumscripţia electorală a celor 14 familii de şoareci, mai spune "nu", dacă poţi.

Acum, ca să vă spun adevărul adevărat, m-am şi lăsat puţin dus de împrejurări. Aş fi putut refuza categoric, sub un pretext oarecare, şi gata. Nu m-aş fi dus. Eram însă curios. Un fel de curiozitate ciudată, în care două elemente potrivnice se bat cap în cap: nu vrei să fii curios, dar în acelaşi timp problema te interesează, şi, cu toate că ai vrea să te împotriveşti atracţiei, nu-i poţi rezista.

Din momentul în care a fost anunţat subiectul dezbaterii, am ştiut că voi fi acolo, prezent, în persoană, să-i ascult şi să aflu ce-i în capul lor.

M-aş fi mulţumit şi cu rezultatul scris al celor discutate, aşa cum v-am spus, dar foile cu rezumatele se distribuie doar la plecare, după ce ai auzit deja totul în detaliu. Iar dacă laşi pe un alt confrate să se ducă la întrunire şi să-ţi aducă foile, ţi le aduce într-o stare deplorabilă, că nu mai poţi descifra nimic din ce a fost scris în ele.

Pe scurt, am fost acolo şi m-am lămurit.
Câte animale, atâtea idei. Un labirint în care, după cum se vede numai şobolanii albaştri se descurcă. Şoarecii nu.

Problema existenţei sau inexistenţei sufletului a preocupat multe generaţii de animale. Seara de joi n-a fost prima seară de joi din istorie când animalele s-au decis să lămurească, odată şi pentru totdeauna, problema sufletului. Şi, probabil că nu va fi ultima, cu toate că subiectul a fost întors pe toate feţele, iar participanţii s-au întors la vizuinile lor lămuriţi de adevărul unic, singurul probabil, singurul posibil, deci singurul real (după părerea lor).

Dezlegarea corectă a problemei a devenit de multă vreme o preocupare de bază şi uneori chiar unicul scop al vieţii multor animale terestre şi acvatice. Alte animale, în schimb, şi-au propus ca unic scop al vieţii lor, să dovedească celor ce cred în existenţa sufletului, că sunt deranjaţi mintal, şi că sufletul e o născocire a minţii lor bolnave. Iar atunci când argumentele nu erau suficiente şi ceilalţi nu vroiau să renunţe de bună voie la ideile lor bolnăvicioase, îi internau în spitale, îi închideau în case de nebuni sau în pivniţe umede, unde urma să le vină mintea la cap. Iar dacă nu reuşeau să-i convingă prin toate aceste metode relativ paşnice, îi înfometau, le scoteau organele în văzul lumii şi îi afumau până îşi dădeau duhul.

Alteori, când ceilalţi erau mai mulţi sau mai tari, aceleaşi metode, relativ paşnice, iar mai pe urmă ceva mai drastice, erau din nou folosite pentru lămurirea contemporanilor cu idei contrarii adevărului unic.

Controversa în jurul subiectului a costat deja multe capete încăpăţânate şi multe capete înţelepte, şi de o parte şi de alta. Nu în zadar însă.

A-ţi da capul într-o piaţă publică a fost de când se ştie o chestiune de onoare, la care numai foarte puţini ştiu să renunţe de bunăvoie. Nemaivorbind de onorurile publice de care se bucură învingătorii. Ce poate fi mai frumos, decât să-l faci pe adversarul ideilor tale să cadă în genunchi, ori să fie îngenunchiat cu forţa în faţa ta şi să-l vezi cum plânge şi regretă că te-a contrazis? Iar dacă confesiunea lui mai are loc şi în plină zi, cu câteva mii de martori oculari, apoi succesul poate fi deplin. Iar dacă la asta mai adaugi şi o execuţie lentă, profesional şi impecabil realizată, ştii că n-ai trăit degeaba şi contemporanii nu vor uita evenimentul cel puţin două săptămâni şi jumătate.

Controversa în jurul sufletului a dat lumii multe spectacole deosebit de atractive. Azi unul, mâine celălalt, poimâine din nou primul sau din nou al doilea, erau puternicii zilei. Şi care cum venea la putere îl punea numaidecât la punct pe cel slab, făcându-l să accepte teoria lui despre suflet, de bunăvoie sau cu forţa. Depinde cum erau vremurile. Spectacolele se succedau fără oprire, pentru că nu numai despicarea adversarului ori afumarea şi îngroparea lui erau apreciate de masele largi populare. Poporul apreciază şi

dezgroparea martirilor, căzuţi pentru ideile lor - dacă bineînţeles ideile lor de atunci

se potrivesc celor avute de martirii în cauză. De aceea, spectacolele cu dezgroparea osemintelor sau a cenuşei, pot fi la fel de impresionante cum sunt cele de execuţie. Se ştie că nu întotdeauna poţi înscena cu uşurinţă o execuţie publică, mai ales atunci când opoziţia e destul de tare ca să provoace nelinişte. O reabilitare post mortem sau o reînhumare fastuoasă, cu flori proaspete, muzică de fanfară, discursuri şi tot ce se cuvine, poate ţine forte bine locul unei execuţii.

Spectacolul e spectacol. Bun să fie!

în fiecare secol, iar pe urmă în fiecare deceniu şi uneori chiar şi în luni sau săptămâni diferite - în funcţie de locul acţiunii, de clima locală, de mersul vremii, de guvernul la putere şi de interesul populaţiei locale pentru anumite mâncăruri, anumite băuturi şi anumite condimente - întrebarea legată de existenţa sufletului este altfel pusă şi cere un răspuns diferit.

Mai variat şi mai frumos nici nu se poate.

Socoteala de azi nu se va potrivi cu cea de mâine, iar răspunsul corect de mâine va însemna poate o ruină financiară sau pierderea dreptului la vot, peste o săptămână.

Mai frumos nici că se poate.

Ştiinţa de a răspunde corect la întrebare, a devenit una din cele mai importante ştiinţe existente. Un răspuns corect sau incorect te poate situa dintr-odată într-o poziţie socială bună sau rea, te poate face avut sau muritor de foame, puternic şi de neînvins, ori slab de tot şi la cheremul altora. Un răspuns corect sau incorect, înseamnă deseori pentru foarte multe animale a rămâne în viaţă sau a pieri, pur şi simplu.

Partea cea mai interesantă în toată ştiinţa de a răspunde corect este că nimănui nu i se cere să-şi păstreze ideile de la o zi la alta. Poţi răspunde foarte bine cu un "da" sau cu un "nu" azi, iar mâine la fel, sau tocmai invers. Important e doar să răspunzi corect pentru locul respectiv, ziua, ora şi mai ales în funcţie de cel care te întreabă.

Dacă un animal vrea să fie acceptat de o anumită colectivitate, el trebuie să-şi cântărească cu grijă "da"-ul sau "nu"-ul, înainte de a chiţăi un răspuns. Se ştie că orice colectivitate, ţine în primul rând la unitatea ei spirituală.

Vrei să faci parte din colectivitate? N-ai decât să adopţi aceleaşi norme spirituale.

Nu-ţi convin normele spirituale ale colectivităţii? N-ai decât să-ţi cauţi altă colectivitate, cu normele care ţi se potrivesc mai bine. Dacă poţi!

Noi, şoarecii, admirăm pe toţi cei care au convingeri fixe, în orice domeniu ar fi ele. Ideile fixe îşi au frumuseţea lor, dar sunt un lux pe care doar unele animale pot să şi-l permită, îşi au frumuseţea, dar şi riscurile lor.

Pe noi, şoarecii, istoria ne-a învăţat să şovăim întotdeauna când ni se pune o întrebare legată de un subiect riscant. Puşi în situaţia de a răspunde, noi folosim de fiecare dată expresii ca: "eventual", "posibil", "probabil", "foarte probabil", "puţin probabil", "s-ar putea ca", "s-ar putea presupune", "e de presupus", "e de conceput" etc.

în decursul istoriei, nouă ni s-au pus de multe ori întrebări riscante. De foarte multe ori. Parcă îi furnică ceva pe sub limbă să ne pună tocmai nouă întrebări încuietoare. Nu le ajung răspunsurile confraţilor, de dimensiunea lor, din colectivitatea şi din specia lor. Vor să audă tocmai răspunsul nostru. De ce tocmai al nostru? Nu ştiu şi nu mă întrebaţi. Fapt e, că nu ne lasă în pace şi nu ne lasă să trăim liniştiţi. Vor să le răspundem.

Celor care ne întrebau şi care de obicei erau duşmanii noştri, noi le-am răspuns întotdeauna pe cât se poate de prietenos, dar în acelaşi timp, cât se poate de echivoc, păstrând de fiecare dată maniera literară, gramatica corectă şi respectul cerut de împrejurare. Conţinutul răspunsului însă nu era niciodată un "da" sau un "nu" clar. Un răspuns neclar mai poate fi transformat, la nevoie, până şi după ce l-ai pronunţat. Pentru un răspuns neclar, nu poţi fi tras niciodată la răspundere. Şi, maniera noastră de a ne preciza poziţia i-a împiedicat uneori să ne extermine mai mult decât în mod obişnuit, permiţându-ne să ne continuăm traiul alături de colectivităţile lor, în care se cereau din partea tuturor animalelor răspunsuri directe şi o poziţie ideologică clară în problema sufletului.

Noi ştim de multă vreme că viitorul şi educaţia tinerilor noştri depind de felul cum reuşim să păcălim prezentul. Iar prezentul e doar ceva trecător, cu care nu merită să-ţi faci prea multe probleme.

Viitorul este, pentru noi, singura realitate de care trebuie să ţinem cont. Cu ce ne-am alege dacă am face pe deştepţii în prezent şi n-am mai apuca viitorul? Cu nimic! Lasă să creadă cu toţii că suntem proşti - mai ales că e vorba de un lucru atât de puţin probabil. Ce mi-e una, ce mi-e alta, când e vorba de un ceva, despre care nimeni nu ştie nimic precis şi unde fiecare răspunde conform ritmului său biologic din ziua aceea, în funcţie de mersul vremii, de direcţia vântului, dar mai ales în funcţie de felul cum a dormit şi de ce a visa.

N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit şi să vă faceţi o părere inexactă despre felul acesta de a privi lucrurile. Nu e în felul nostru de a ne eschiva de la răspunsuri directe, dacă e posibil. Am avut şi perioade liniştite în existenţa noastră, când înţelepţii noştri şi şoarecii noştri de ştiinţă şi-au propus să lămurească, odată pentru totdeauna dilema, sau controversa,

depinde cum vreţi să-i spuneţi, legată de suflet. S-au convocat chiar şi câteva congrese internaţionale ale şoarecilor de pretutindeni, şi au fost înfiinţate laboratoare speciale, cu tot echipamentul şi instalaţiile necesare, îndeplinind toate cerinţele tehnicii moderne, cu scopul de a dovedi pe cale experimentală, existenţa sau inexistenţa sufletului.

Nu o dată, congresele noastre au fost deranjate de acţiunile unor animale duşmănoase, care au reuşit în câteva rânduri să-i risipească pe participanţii la congres şi să ne distrugă laboratoarele. Participanţii trebuiau pe urmă convocaţi din nou, iar laboratoarele trebuiau reconstruite şi reamenajate. Şi asta de mai multe ori.

în puţinele ocazii când am reuşit să punem pe picioare laboratoarele, să-i convocam la timp pe delegaţi şi să nu fim alungaţi de duşmani, rezultatele au fost, din păcate, nesatisfăcătoare.

Şoarecii delegaţi, veniţi din diferite părţi ale lumii, cu viziuni existenţialiste diferite, se luau la ceartă, uneori chiar la bătaie, fără să ajungă până la urmă la nici o concluzie teoretică unică, cum ar fi fost de dorit, iar în laboratoare interveneau de asemenea neînţelegeri grave între cercetători, legate mai ales de diferitele sisteme de vivisecţie şi de diferitele tradiţii de înhumare şi deshumare a defuncţilor, cu scopul de a le cerceta sufletele. Se falsificau rezultatele experienţelor şi se furau piesele din evidenţă, pentru a da rezultatelor caracterul dorit de diferitele şcoli, care aveau interese diferite.

Uite aşa merg lucrurile de secole. Nu ajungem, pur şi simplu, la nici o concluzie precisă. Şi atunci, nu ne rămâne altceva de făcut decât să dăm răspunsuri echivoce sau să ne abţinem de la orice comentariu. Altă soluţie nu avem, chiar dacă am dori din tot sufletul să avem una.

Cum altfel am putea să tratăm un asemenea subiect, ale cărui date iniţiale sunt de la bun început neclare, nimeni nu are nici un fel de dovezi obiective, pentru a putea dovedi ceva pe înţelesul tuturor şi fiecare animal îşi are teoria lui, pe care încearcă să o impună celorlalţi, prin toate mijloacele posibile.

întrebaţi chiar şi pe cel mai convins adept al existenţei sufletului, să vă spună precis, ce anume înţelege el prin "suflet". Sau, ce este sufletul, în general?

O să vă pomeniţi cu cele mai năstruşnice răspunsuri. La început, o să spună că el ştie precis ce este, dar când vor începe explicaţiile, n-o să înţelegeţi o iotă din încâlceala ideilor lui. Nici nu e de mirare. Avem de- a face cu un subiect care nu are formă, nu are greutate, nu produce zgomot, deci nu poate fi văzut, nu poate fi auzit şi nici localizat.

Ce se poate spune despre aşa ceva? Nimic. Sau tot ce vrei.

*

Dacă numai ceva, ceva cât de puţin din el ar fi fost vizibil cu ochiul liber sau cu vreun aparat de luat imagini la lumina zilei sau pe timp de noapte, cu peliculă ultrasensibilă la raze infraroşii sau la alte raze invizibile unui ochi de animal de rând, am fi avut în atâtea mii de ani de când durează disputa, cel puţin o fotografie a unui suflet, poate un desen, o pictură murală sau o pictură în ulei pe pânză de in, aşa cum se obişnuieşte cu toate personalităţile umane importante: împăraţi, regi, regine, prim-miniştri, contabili şefi, femei zâmbitoare, poştaşi conştiincioşi, rabini celebri, balerine pensionare, actori cunoscuţi, obosiţi de atâta interpretare şi militari sau meseriaşi ieşiţi la pensie, care n-au datorii la bancă şi pot să-şi plătească portretul în bani peşin, ca să-l lase amintire urmaşilor.

Nemaivorbind, că dacă sufletul ar fi fost ceva, ceva mai palpabil, în atâtea mii de ani, un animal ceva mai isteţ la minte - vreun animal de ştiinţă, de exemplu - tot l-ar fi măsurat, cântărit şi analizat sub microscop, descriindu-l în toate amănuntele într-o carte de-a lui. Sau vreun animal mai isteţ în treburi comerciale, tot ar fi pus laba pe câteva suflete, fie ele chiar şi moarte, le-ar fi cumpărat, le-ar fi vândut cu câştig, le-ar fi congelat poate, le-ar fi conservat, transportat în alte locuri unde e lipsă de suflete, şi cine ştie ce alte lucruri n-ar fi făcut cu ele.

Totul ar fi fost posibil, dacă... dacă...

Dacă însă avem de-a face cu ceva deosebit de improbabil, la care până şi formulările se contrazic - deci nu-l vedem, nu-l auzim, nu se mişcă şi nu ştim ce mănâncă - atunci e clar pentru orice şoarece cu capul sănătos şi coada între picioare, că e vorba de ceva ce nu există. Punct.

Literatura umană însă se vede că nu are nevoie de dovezi, aşa cum încercăm să obţinem noi şoarecii. La ei, aproape că nu găseşti o singură carte în care să nu apară câteva suflete vii sau moarte, descrise pe larg, cu care se comunică, se discută şi se identifică, de parcă ar fi vorba de ceva real. Se pălăvrăgeşte despre suflet ca despre un prieten bun, sau un animal domestic care trăieşte împreună cu ei, în casă, şi pe care îl hrănesc de dimineaţa până seara, şi cu care, pe urmă, dorm toată noaptea în aceeaşi încăpere.

Poate că la ei sufletul e vizibil uneori - nu ştiu când - poate seara înainte de culcare, ori, poate exact la miezul nopţii. Nu ştiu. Cred că totuşi trebuie să-l vadă uneori. Altfel n-am cum să-mi explic bogăţia fanteziei lor. Ce de termeni, ce risipă de comparaţii, câte culori noi nu născocesc, ca să-l facă mai atrăgător şi misterios în poveştile şi fantasmagoriile lor literare.

Literatura lor serioasă nu ne spune nicăieri cu precizie ce înţelege prin suflet. Vor să dea impresia că fiecare ştie ce e sufletul şi că nu mai e nevoie de nici o explicaţie, din moment ce subiectul e atât de bine cunoscut de toţi.

Sufletul, pe care literatura lor îl răsfaţă cu atâtea culori fascinante, a devenit de-acum o personalitate de vază, care stă la loc de cinste în paginile cărţilor. Nimeni n-ar mai îndrăzni la ei să pună în discuţie justeţea sau originea dubioasă a termenului. Ar fi ca şi cum te-ai apuca să discuţi dreptul la domnie al unui împărat de-al lor, deja aşezat pe tron şi cu sceptrul în mână, cu un imperiu vast şi cu o armată colosală la dispoziţia lui. Ţi-ai pune doar capul la bătaie de pomană, împăratul domneşte deja şi nu-ţi rămâne decât să aduni o armată mai puternică decât a lui şi să îl învingi în luptă, ori pur şi simplu să i te închini şi să taci din gură.

Scriitorii lor i se închină pur şi simplu. E mai comod şi nu necesită bătaie de cap. Dacă deja cu toţii ştiu despre ce e vorba, ce poate fi mai simplu decât să scrii despre ceva cunoscut de toţi?! Norocul lor e că nici cititorii lor nu sunt mai breji ca ei şi cumpără cărţile pline de bazaconii, pe care aceştia le scriu, l-aş vedea eu ce s-ar face scriitorii lor dacă s-ar înfăţişa cu manuscrisele lor la Maestrul nostru Tipograf?! Tipograful i-ar da afară, chiar cu laba lui, înainte de a apuca să se aşeze, încă o dată au noroc, că au şi Tipografi-oameni, care le dau şi lor de mâncare ca să scrie! Altfel ar muri de foame, împreună cu toate sufletele lor.

Oricum ar fi, treaba e încurcată şi la ei şi la noi.

Dacă ar fi încurcată doar la ei ar fi ceva mai bine pentru noi, e adevărat, cu toate că nu e frumos să te bucuri de prostia altuia. Dar, cel puţin noi, am avea capul limpede şi am putea să îi dăm pe ei, ca exemplu de stupiditate în toate studiile noastre de logică analitică.

Din păcate, aşa cum vă spuneam, nici noi nu suntem mai breji ca ei. De aceea, toată critica noastră raţională, trebuie să o limităm la tonuri modeste. Nu putem să râdem de ei cu gura până la urechi, din moment ce nici noi nu ştim precis care e soluţia corectă.

Totuşi, un lucru să ne fie clar. Halul de încurcătură de la ei întrece cu mult încurcătura de la noi. La noi e mai degrabă un studiu în desfăşurare, ale cărui rezultate încă nu sunt definitive. De aici provine desigur prudenţa noastră în a ne exprima, în tot ce e legat de acest subiect.

La alte animale însă, şi la oameni, e un circ întreg. Un balamuc de nedescris.

S-ar putea scrie o carte întreagă despre toate părerile şi ideile lor. Iar dacă toate aceste idei ar fi frumos înşirate, în ordine alfabetică şi în limbajul impus de forurile noastre culturale, cartea ar putea fi folosită în şcoli la educarea tinerilor noştri în primele lecţii de logică comparată. Sunt sigur că manualul ar avea succes.

Cred că începând chiar cu prima lecţie, şoriceilor noştri nu le-ar scăpa subtilitatea unor idei contradictorii, ca acestea:

- Sufletul e prezent pretutindeni! Sufletul nu poate fi prezent pretutindeni!
- Numai oamenii au suflet! Numai animalele au suflet! Nu toate animalele au suflet; doar cele cu coadă şi cu vederea bună în timpul nopţii pot avea suflet!
- Fiecare are un suflet! Fiecare are dreptul să aibă un suflet! Nu fiecare are suflet! Unora le poate lipsi temporar sufletul! Unii au mai multe suflete!
- Până şi obiectele au suflet! Obiectele nu au suflet! Numai anumite obiecte au suflet! Unele obiecte pot să-şi piardă sufletul pe timp de furtună! Nu toate obiectele îşi păstrează sufletul în timpul nopţii!
- Plantele au cu siguranţă cel puţin două suflete! Plantele nu pot avea suflet, din cauza clorofilei şi a rădăcinilor!
- Toate pietrele au suflet! Pietrele nu pot avea suflet! Nu toate pietrele n-au suflet. Unele pietre au suflet. Chiar mai multe, la nevoie! Doar pietrele albe au suflet! Pietrele negre n-au suflet! Unele pietre negre pot avea suflet, o dată pe săptămână, în ziua de vineri, exact între ora 6 şi 8 (seara)!

Mai clar nici că se poate. Exemple mai frumoase de logică comparată nici nu le-am putea găsi elevilor noştri altundeva, oricât ne-am strădui.

Vedeţi acum de ce e atât de greu de făcut ordine în problema sufletului?! E prea multă dezordine şi sunt prea multe interese în joc. Soluţia unuia o contrazice pe a celuilalt, şi invers. Fiecare îşi spune părerea în funcţie de interesele lui din ziua aceea. N-ai cum să-i aduci la un numitor comun, pentru că interesele lor

nu sunt aceleaşi.

Unul are coadă, celălalt nu; la unul coada e mai lungă, la altul ceva mai scurtă; unul se scarpină cu laba dreaptă, celălalt cu laba din spate sau pune pe altul să-l scarpine, contra cost; unul vrea să aibă suflet, altul nu; cel care crede că are, poate nici nu are, în timp ce altul care nu vrea să audă de aşa ceva, are chiar două suflete şi jumătate; unul e înalt, sau lat, şi vrea să aibă mai multe suflete decât unul scund şi prăpădit, în schimb unul mititel are mai multe, şi nu e dispus să renunţe la nici unul. Pe urmă, întreaga lume a plantelor, pietrelor şi mineralelor, albe şi negre, a lichidelor şi gazoaselor de

pe planeta noastră şi de pe alte planete, care deşi au, sau n-au suflet, n-au posibilitatea să-şi facă auzite ideile la televizor sau în presă şi sunt silite de atâtea milenii să-şi apere dreptul la suflet prin animale intermediare, nu întotdeauna bine intenţionate, atunci când se pune cu adevărat problema evaluării în bani a sufletelor şi drepturile diferitelor feluri de suflete la autodeterminare şi independenţă. Se ştie doar că nu toate animalele sunt dispuse să acorde drepturi egale unor suflete de piatră, de pe alte planete sau să renunţe la supremaţia lor sufletească, doar pentru că alte animale, minerale sau plante, cu o evoluţie ceva mai recentă, încearcă să-şi dovedească drepturile la existenţă pe piaţa sufletelor.

Căci am uitat să vă spun, la întrebarea, dacă există sau nu suflet? în ultima vreme s-a mai adăugat încă o întrebare, la fel de simplă, dar în acelaşi timp la fel de încurcată ca prima, şi anume: cât valorează un suflet? Şi, legat de această întrebare, precum era şi de aşteptat, animalele posesoare de suflete de calitate superioară au devenit deosebit de active, pentru a preveni orice tentativă de egalizare a preţului sufletelor. Un suflet de calitate superioară trebuie să aibă un preţ mai mare decât unul de calitate inferioară - spun ele - la fel ca la orice produs care se vinde şi se cumpără, fie el un produs alimentar ca varza, cartofii, morcovii, caşcavalul, prunele, bananele sau un alt produs de larg consum, ca televizorul, hârtia igienică şi scobitorile.

Desigur că nu tuturor le convine formula cu l suflet = l suflet, căci acceptarea unei asemenea formule ar însemna pentru ei, pur şi simplu devalorizarea propriilor suflete. Asta în cazul în care posesorul unui suflet e convins în primul rând că are suflet, şi în al doilea rând, dacă e convins că sufletul pe care îl posedă e de calitate mai bună decât sufletul altui animal contemporan, de acelaşi soi sau de alt soi, a unei plante, pietre sau mai ştiu eu cărui alt posesor de suflet.

O complicaţie întreagă, precum vedeţi. Acesta e şi motivul, de altfel, că noi şoarecii nu ne amestecăm în disputele lor. Orice poziţie am lua, unii din ei se vor simţi de fiecare dată jigniţi de ideile noastre şi vor folosi numaidecât prilejul ca să ne dea la cap cu argumente neplăcute. Vor spune despre noi că suntem prea mici ca să ne amestecăm în treburile lor, că nu avem suflet, sau că avem suflete de calitate inferioară. Abia aşteaptă să ne audă părerea ca să ne poată pedepsi într-un fel, pentru ideile noastre.

Spre norocul nostru, de data aceasta, chiar ei au mai multe idei contradictorii. Iar noi putem rămâne în afara disputei. Ce poate fi mai frumos?! Ne invită la seratele lor culturale, suntem trataţi cu bunătăţi şi, minunea minunilor, nu ni se cere părerea.

Ce poate fi mai frumos?!

*

De fapt, nici nu e chiar aşa de rău că există păreri diferite legate de suflet. Când avem mai multe păreri, avem un echilibru. O singură părere, impusă cu forţa, a provocat lumii în decursul istoriei doar nenorociri şi mizerii. E adevărat că a durat cam mult, dar până la urmă animalele lumii, ceva mai mari decât şoarecii, au învăţat lecţia cu "o singură idee, un singur ţel", l-o fi costat prea mult menţinerea unei singure idei sau poate li s-a părut prea monoton?! Nu ştiu. Fapt e că au învăţat lecţia şi s-au săturat de ea. Altfel nu-mi pot explica toleranţa lor.

Trăim cu adevărat timpuri noi, nu încape nici o îndoială.

Şobolanii albaştri ne invită la seratele lor şi nu ne mai obligă să ne spunem părerea!!

Ce poate fi mai frumos?!

Dacă vom avea norocul să fim invitaţi şi de alte animale, mai mari decât şobolanii albaştri, şi ne vor da şi ele de mâncare, fără ca să ne silească ulterior să ne spunem părerea, vom simţi şi mai bine că trăim timpuri noi. Va fi un viitor cu adevărat fericit pentru noi, un viitor cu mai puţine primejdii, în care fiecare şoarece va avea voie să trăiască cu părerile lui, ca orice alt animal mare, şi nu va fi pedepsit pentru ideile lui de şoarece. Iar o viaţă mai liniştită, va însemna poate şi o bătrâneţe liniştită, lipsită de frică şi de griji.

Ce ar putea fi mai frumos pentru un şoarece bătrân?!

28. PASIUNEA ANIMALELOR PENTRU ARME

ragostea animalelor pentru arme e o pasiune veche, a cărei urmă se pierde în trecutul îndepărtat al istoriei. De când se ştie, animalele iubesc armele şi fac tot posibilul ca să le posede.

Se ştie că un animal înarmat e mai tare decât unul neînarmat. Până şi un ţânţar, oricât de mic şi firav ar fi el, dacă e bine înarmat, nu se va teme şi va fi mai puternic decât un elefant.

Toţi cunosc problema şi fiecare a încercat şi încearcă în felul lui să se adapteze situaţiei, aşa cum poate, însă nu fiecare reuşeşte, iar unora le vine chiar greu de tot.

Dar, hai să o iau frumos, sistematic şi logic, de la începutul începutului.

Istoria armelor a început odată, demult, când doi fraţi, fraţi adevăraţi proveniţi din aceeaşi mamă, s-au luat la ceartă şi, ca de obicei, cearta între fraţi a devenit o încăierare în toată regula. Nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit nici de data aceasta, dacă fratele cel mic şi slab nu ar fi ţinut întâmplător în labă o piatră ceva mai mare cu care se jucase până atunci. Spre mirarea lui, lovitura frăţească dată cu piatra cam între ureche şi frunte îl linişti total şi pentru totdeauna pe fratele certăreţ.

Incidentul în sine ar fi fost dat uitării, aşa cum sunt date uitării atâtea alte incidente familiale dacă, aproape de locul cu pricina nu s-ar fi aflat ambii părinţi ai animalelor încăierate şi încă alte patru animale vecine, care tocmai discutau o problemă de importanţă naţională.

Situaţia era clară. Unul din fraţi era viu, iar celălalt mort, mort de-a binelea; mai mort de atât nici nu se putea. Piatra din laba celui rămas viu a fost analizată numaidecât, privită îndelung de părinţi la început, pe urmă şi de vecinii curioşi, dată din labă în labă de mai multe ori şi chiar în aceeaşi zi, până spre seară, fiecare vecin şi chiar şi părinţii celor doi năzdrăvani (din care n-a mai rămas decât unul), şi-au cioplit o piatră asemănătoare sau două, pentru cazul în care una din ele s-ar toci prea repede.

Astfel, dintr-o simplă întâmplare piatra a devenit o "armă" şi aşa au şi numit-o imediat, pentru că până atunci nimeni nu s-ar fi gândit că piatra ar mai putea sluji şi la altceva decât la spargerea nucilor, cioplirea statuilor şi construirea piramidelor.

Dar acea primă perioadă din istoria armamentului e demult depăşită. Despre ea se povesteşte doar uneori şi mai apare din când în când menţionată în cursurile de istorie militară. Animalele bătrâne îşi mai amintesc doar de povestirile străbunicilor, care vorbeau cu nostalgie despre acele timpuri eroice ale tinereţii lor şi despre primele fapte de arme la care au participat.

Coloanele de animale înarmate cu câte o piatră mai mare şi trei mai mici, care porneau să lupte împotriva inamicilor, înarmaţi şi ei cu pietre cioplite în alte forme şi colorate altfel, sunt doar poveşti aproape uitate. De atunci, animalele iubitoare de arme au progresat mult în tehnica de luptă şi au ajuns la concluzia că:

1. Nu numai lovitura cu piatra poate zdrobi capul duşmanului.
2. Nu numai zdrobirea capului reduce adversarul la tăcere definitivă. Şi alte părţi ale corpului (organe, în deosebi)
sunt bune pentru asta.

Două concluzii deosebit de importante care au deschis drumuri noi în tehnica de luptă armată.

Progresele ştiinţei medicale au mai pus în evidenţă şi alte părţi vulnerabile ale organismului, care pot fi distruse relativ uşor cu alte metode, la fel de eficace ca zdrobirea capului cu piatra.

Să nu uităm că vremurile s-au schimbat şi că timpurile noi au adus cu sine şi idei noi în domeniul armelor. Necesitatea spiritual-economică de a distruge cât mai eficient adversarii a pus pe picioare o gigantică industrie de armament, cu o varietate de produse inimaginabilă, întreaga evoluţie a tehnicii, de altfel, a fost o consecinţă directă a necesităţii găsirii unor arme cât mai eficace. Metalele au fost de la bun început prelucrate şi topite, doar pentru a obţine vârfuri de săgeţi, topoare şi cuţite. Frânghiile rezistente, cuţitele cu tăişuri periculoase, sârma ghimpată, armele de foc, dinamita, ghilotinele electronice, avioanele supersonice, paraşutele, aruncătoarele de flăcări, combustibilul lichid şi gazos, maşinile, tancurile, vapoarele, submarinele, toate au fost descoperite şi perfecţionate doar pentru a sluji la scopuri militare. Şi abia după ce respectiva descoperire tehnică şi-a făcut treaba în domeniul militar şi nu mai era nevoie de ea, -ori că se producea deja mai mult decât era nevoie pentru scopurile de luptă - produsul a început să se

răspândească şi în celelalte domenii, neagresive, ale vieţii de toate zilele.

*

Morala, sau concluzia - depinde cum vreţi să-i spuneţi - e deosebit de clară, ciudată în felul ei şi din păcate nu prea veselă: progresul tehnic al societăţii a depins în mod direct (şi depinde şi azi la fel de mult şi de direct) de dragostea animalelor pentru arme. Dacă din întâmplare sau printr-o minune, animalele într-o bună zi n-ar mai iubi armele - ceea ce, între noi fie chiţăit, nu se va întâmpla niciodată - începând cu acea zi, tehnica lumii va progresa doar cu paşi de melc, şi încă de melc anemic, care n-a mai gustat de multă vreme apă de ploaie.

Cu cât armele sunt mai bune într-o societate anumită, cu atât nivelul tehnic al vieţii de acolo e mai ridicat. Şi invers. Bineînţeles că şi în interiorul unei societăţi, cel care are mai multe arme e mai tare decât cel care are mai puţine. Cine nu vrea să fie slab trebuie să se înarmeze, iar dacă dintr-un motiv sau altul nu reuşeşte să se înarmeze, e nevoit să se alieze ori să se vândă unuia mai tare, mai bine înarmat. Nu e o treabă plăcută, dar deosebit de utilă şi în timpuri de pace şi de război.

Dacă vreunuia nu îi convine să se alieze ori să se vândă, din motivele pe care le voi numi aici:

- are personalitate şi nu vrea să renunţe la ea;
- nu are încredere în cel cu care ar urma să se alieze ori să i se vândă;
- nu i se oferă condiţii satisfăcătoare;
- nu are încredere în viitorul fericit;
- are în cap idei legate de tradiţia părinţilor lui sau dragoste pentru limba şi cultura strămoşească, la care nu ar vrea
să renunţe;
- are în cap idei politice;
- are în cap idei naţionaliste sau ceva legat de suveranitatea naţională;
- are în cap idei rasiste;
- vrea să rămână independent;
- tot mai speră într-un viitor mai norocos;
- speră într-un miracol care să-l salveze; speră într-un ajutor extraterestru; speră în ceva;

... acela e sortit pieirii.

începând cu ziua aceea în care fratele cel mic şi slab a observat că piatra cu care se jucase până

atunci e mai tare decât ţeasta fratelui, nu mai există minuni. Armele sunt mai tari decât organismul. Aceasta e singura certitudine

*

matematică de care fiecare animal care vrea să rămână în viaţă trebuie să ţină cont. Cine se conformează acestui adevăr are şansa de a-şi creşte puii şi a îmbătrâni în linişte. Cine nu se conformează nu are nici o şansă. Simplu şi clar.

Lucrurile s-au mai încurcat puţin în ultima vreme, deoarece armele au devenit mult prea distrugătoare. Obsesia de a le perfecţiona a transformat toate arsenalele de arme într-un pericol de moarte, nu numai pentru cel împotriva căruia vor fi eventual folosite, ci chiar şi pentru cel care le posedă. Iar efectul exploziilor a devenit atât de puternic încât distrug nu numai animalele inamice, cu toate teritoriile asupra cărora sunt aruncate, dar şi animalele care le aruncă, cu tot cu teritoriile unde acestea îşi au vizuinile.

Mai de mult, dacă doi se luau la bătaie, n-aveau decât să se bată până când nu mai puteau. Nimeni nu se băga în bătaia lor şi pe nimeni nu-l interesa. Situaţia s-a schimbat acum. Fiecare animal mic se teme ca nu cumva două animale mai mari (sau bande de animale mari) să se ia la bătaie. Frica de a pieri în războiul altora ne face să tremurăm mai tare decât la ideea unui război modest, personal, cu arme puţine şi cu un adversar de acelaşi calibru. Nivelul tehnic a devenit un coşmar. Pentru fiecare.

Pe de o parte, fiecare aleargă să se înarmeze, ca să nu fie mai slab decât celălalt, iar pe de altă parte, strigă în gura mare că vrea pace. Frica îl face să se înarmeze şi tot ea îl face să evite războiul.

Animalul zilelor noastre are o conduită destul de ciudată.

în orele de dimineaţă, proaspăt, odihnit, cu blana periată, animalul se îndreaptă încrezător spre vreo conferinţă pentru menţinerea păcii. A dormit bine, a visat lucruri frumoase şi dimineaţa, înainte de plecare şi-a mai privit o dată puişorii cum dorm cu feţele destinse şi i-a pupat pe frunte, uşor, ca să nu-i trezească.

Conferinţa de menţinere a păcii decurge după toate cerinţele protocolului. Se beau sucuri răcoritoare de fructe, lapte de cocos şi cafele aromate cu mirodenii, fiecare după cum e obişnuit. Nimeni nu poartă arme de foc - toate au fost predate la garderobă - cu toţii zâmbesc şi sunt politicos!. Se citesc planuri de menţinere a păcii şi se semnează declaraţii bilaterale de neagresiune şi de coexistenţă paşnică.

Conferinţele iau ceva timp. Se face cam întotdeauna ora prânzului până ce toate protocolurile au fost îndeplinite, toate planurile au fost citite şi toate hârtiile au fost semnate.

Delegaţii la conferinţă îşi iau rămas bun. Fiecare zâmbeşte, pentru că se fac şi fotografii. Sunt de faţă reporterii de la ziarele locale, de la ziarele diferitelor grupări politice şi etnice, precum şi reporterii de la televiziune, pentru jurnalul zilnic de actualităţi, obligatoriu în oricare stat civilizat.

în orele de după masă, animalul reîmprospătat în sânul familiei cu imaginea puişorilor şi cu blana din nou periată cu grijă se îndreaptă în direcţia opusă celei de dimineaţă, spre o destinaţie mai puţin vizitată de reporterii şi fotoreporterii ziarelor locale, a ziarelor diferitelor grupări politice sau etnice.

Undeva, într-o încăpere confortabilă, cu fotolii capitonate cu iarbă de mare şi lână în proporţie de 50%, mobile şi tablouri decorative - pentru a da locului o atmosferă ceva mai intimă - animalul va discuta cu partenerii lui despre noile achiziţii de arme şi preţurile curente la toate bursele lumii. Şi aici, bineînţeles, se vor bea sucuri de fructe, răcoritoare, lapte de cocos şi cafele aromate cu mirodenii - fiecare după cum e obişnuit din copilărie - doar că toate sunt combinate în proporţie de 50% cu un extract de fructe fermentate, denumit în limbajul uman "alcool", tocmai pentru a da întrunirii un caracter mai puţin protocolar.

Discuţiile se lungesc uneori chiar şi până în zorii zilei următoare. Dar, numai uneori. De obicei, animalul oboseşte destul de repede din cauza acelui 50% despre care tocmai vă spuneam, şi se grăbeşte să semneze toate contractele şi comenzile de arme, ca să poată merge acasă să se odihnească pentru conferinţa de pace din dimineaţa următoare.

Seara - presupunând că a ajuns acasă până spre seară - o petrece în sânul familiei, glumind şi jucându-se cu puişorii ca un părinte cu conştiinţa curată, care ştie că toate faptele lui din ziua aceea sunt bune şi juste.

Ceva mai târziu, când s-au dus cu toţii la culcare, se mai îndreaptă o dată înspre depozitele lui secrete de arme ca să arunce o ultimă privire asupra celor mai noi achiziţii şi să greseze câteva piese care nu funcţionează destul de suplu.

Viaţa animalului care iubeşte armele nu e de loc uşoară. Unui asemenea animal i se cere multă energie, dar mai ales rezistenţă, pentru a face faţă tuturor obligaţiilor zilnice, atât de variate. El e silit de împrejurări să zâmbească aproape tot timpul şi să fie politicos cu ceilalţi posesori de arme, iar în acelaşi timp, deosebit de vigilent şi de rezervat. Orice nepoliteţe sau gest prietenesc greşit plasat îl poate discredita în ochii celorlalţi şi poate să-l coste până şi capul. Folosirea armelor pe care le posedă nu e nici pe departe o

garanţie a succesului. Cu cât va avea arme mai multe, cu atât va avea mai mult nevoie să-şi dezvolte simţul diplomaţiei. Altfel, toate strădaniile lui de a aduna cât mai multe arme nu vor avea nici un rost.

*

Şi acum, poate că o să vă puneţi întrebarea, şi încă pe drept, de ce noi, şoarecii, nu ne-am lansat în această cursă a înarmării?

Răspunsul e simplu: nu am fi putut face faţă cerinţelor, nu am fi putut realiza suficient pentru a rămâne competitivi şi astfel am fi rămas şi în continuare slabi din punct de vedere militar şi la cheremul altora. Nemaivorbind că folosirea armelor convenţionale ar fi fost deosebit de anevoioasă pentru noi. La orice fel de armă am fi recurs, ea ne-ar fi îngreunat fuga. Şi, se ştie, că unul care nu fuge destul de repede e prins cu uşurinţă de duşmanii lui.

Pe scurt, armele celorlalţi şi armele în general nu sunt potrivite pentru şoareci.

Presupunând că totuşi am fi optat pentru folosirea armelor, câte sacrificii nu s-ar fi cerut din partea noastră, doar ca să le achiziţionăm? După aceea, odată achiziţionate, cu chiu cu vai, mai mult ca sigur că din punct de vedere calitativ şi mai ales cantitativ, ar fi fost de-a dreptul ridicole în comparaţie cu cele ale altora. Iar dacă ne-am fi străduit să le fabricăm singuri, adică să punem pe picioare o industrie de armament, nu am fi putut realiza decât lucruri mediocre. Ar fi fost doar o goană continuă să ajungem din urmă nivelul altora şi o luptă a nervilor pentru a obţine câte ceva din tehnologia lor. Până la urmă, tot nu am fi putut atinge performanţele lor, din cauza bugetului nostru militar atât de redus, iar despre costul eventual al acestor străduinţe inutile, să nu mai vorbim.

înţelepţii noştri au considerat că e mai util pentru noi să ne preocupăm de perfecţionarea şi dezvoltarea spiritului, în loc de achiziţionarea şi perfecţionarea armelor, în acelaşi timp deci, paralel cu perfecţionarea spiritului, ei ne sfătuiesc să ne perfecţionăm şi corpul, cu antrenamente susţinute, ca să putem fugi cât mai repede, în orice condiţii climaterice, pe timp de zi şi de noapte.

Dezvoltându-ne spiritul, vom putea înţelege mai mult din politica lumii, vom putea prevedea în ce direcţie bate vântul unui eventual război între animalele mai mari şi vom şti în ce fel să ne ferim de consecinţele acestor războaie. Vom cunoaşte efectul armelor pe care ei le folosesc şi cum să ne apărăm cât mai bine de ele.

Spiritul ne va ajuta să înţelegem mai mult din psihologia celor care folosesc arme, să ştim mai multe despre ei, despre necesităţile lor vitale, despre ambiţiile, credinţele, simbolurile şi visele lor, doar pentru a ne feri mai bine de ei.

Cât priveşte perfecţionarea corpului, ea e pentru noi tot atât de importantă ca şi dezvoltarea

spiritul. Căci acolo unde calculele mentale nu corespund - şi din păcate, calculele mentale, oricât de perfecte ar fi, nu corespund întotdeauna - o fugă bine executată rezolvă situaţia excelent. Nu degeaba şi proverbul ne învaţă că "Fuga e mama înţelepciunii". O

singură fugă sănătoasă poate înlocui multe zig-zaguri tactice complicate, minuţios gândite şi planificate cu o deosebită precizie. Multitudinea situaţiilor neprevăzute fac deseori să nu avem timpul necesar pentru folosirea computerelor, cu toate calculele de probabilitate în vederea obţinerii unei concluzii cât de cât ştiinţifice. Fuga ne scoate din încurcătură. Ea rezolvă toate calculele, cu o şansă de reuşită cel puţin la fel de mare precum cea oferită de calculele aparatelor electronice şi de toate combinaţiile mentale la un loc.

E o formă ceva mai puţin onorabilă, e adevărat, dar deosebit de eficientă.

Pentru noi nu prea există alternative mai bune, tocmai pentru că suntem mici, slabi şi cu posibilităţi financiare reduse. O serie întreagă de dezavantaje, e clar. Toate aceste aşa zise dezavantaje însă, nu ne împiedică să-i judecăm pe cei mai mari decât noi, care posedă arme şi cu ajutorul lor vor să devină şi mai mari. Dimpotrivă. Faptul că nu avem şi nu ne străduim să posedăm nici un fel de armament, ne dă tocmai libertatea de gândire cu care reuşim să înţelegem mai bine lucrurile, relaţiile dintre vieţuitoare, relaţiile dintre mari şi mici, valoarea lucrurilor, a vieţii, cu frumuseţea ei, precum şi violenţa armelor, brutalitatea cu care îşi tratează unele animale semenii, nedreptatea pe care armele au adus-o în lume, şi moartea, atât de strâns legată de folosirea armelor.

Căci un singur lucru trebuie spus, tare, ca să-l audă toţi cei care iubesc armele: pasiunea lor pentru arme, cu toată goana de a le perfecţiona şi finanţarea înarmărilor, n-a adus în viaţa animalelor mici nimic bun. Numai nelinişte, frică şi moarte.

Din păcate, nici noi nu putem oferi animalelor mari soluţii, pentru a scăpa de obsesia lor cu armele. Adică, de propus le-am putea propune, doar că şansele de a fi acceptate ar fi egale cu zero. Dacă le-am propune, de exemplu, alternativa noastră şi le-am spune: - dezvoltaţi-vă spiritul în loc să vă ocupaţi cu armele, iar la nevoie, luaţi-o la fugă -mai mult ca sigur, ne-ar râde în faţă.

Aşa că nu ne rămâne decât să-i lăsăm cu ideile lor şi cu ocupaţiile lor militare, iar noi să ne continuăm felul nostru de viaţă. Timpul va decide, care din noi are dreptate.

Poate că, la urma urmei, atât noi cât şi ei, cu toţii avem unul şi acelaşi ţel. Doar că am ales căi diferite de a-l atinge. Cu toţii vrem să ne creştem puii într-o lume liniştită şi să apucăm o bătrâneţe lipsită de griji. Fiecare vrea să apuce o bătrâneţe lipsită de griji.

Păcat însă că ei nu gândesc ca noi.

*
255

pag 210 din

Mare păcat!

29. CĂMILELE VERZI ŞI PROBLEMELE ETICE

sociaţia Internaţională pentru Probleme Etice a Cămilelor Verzi - AIPECV sau AIPE a Cămilelor Verzi, cum i se mai spune, a dezbătut aseară o problemă deosebit de complicată. Ţin să vă asigur că problema era complicată de-a binelea şi vă rog să mă credeţi că aşa şi era. Şi asta nu doar pentru că eu v-o spun; dacă aţi fi fost la faţa locului, aţi fi observat şi fără ajutorul meu cât de complicată era.

Cum aţi fi observat? Simplu. Aşa cum se observă faptul că o problemă e complicată! E altfel decât atunci când ea nu e complicată, în loc să ai la ea un răspuns clar, scurt şi pe înţelesul tuturora, te pomeneşti cu un răspuns lung, interminabil de lung, complicat, plin cu sensuri încâlcite, neclar şi, ceea ce e cel mai rău, nu se înţelege absolut nimic din el.

Presupunând însă că până la ora aceea n-aţi fi ştiut cum se deosebeşte o problemă complicată de una necomplicată, sunt sigur că acolo, la faţa locului, aţi fi înţeles că ceva nu e în regulă, din moment ce imediat după începerea dezbaterilor, din ce în ce mai multe cămile verzi participante au început să doarmă.

Şi oricine ştie că o cămilă verde nu adoarme aşa de uşor şi că rezistă mai mult decât oricare alt animal de uscat, la dezbateri în probleme etice. Cu animalele de apă e altceva. Ele au cu totul alte norme morale şi ceea ce e mai important, nu sunt afiliate la AIPE a Cămilelor Verzi. Nu e deci de mirare că nu sunt niciodată invitate la dezbateri, nici măcar în calitate de observatori.

Cămilele verzi rezistă la toate, mai mult decât alte animale de uscat, tocmai pentru că de generaţii întregi s-au antrenat în foarte multe domenii ale vieţii teoretice şi practice. Ele rezistă la căldură, la frig, la drumuri lungi, la foame, la sete şi la multe altele, în domeniul teoretic al vieţii, ele au realizat de asemenea, performanţe pe care numai puţine animale le pot atinge. Sistemul lor de gândire şi de analiză este aproape inegalabil, iar în domeniul eticii sunt absolut inegalabile. Sunt foarte departe. S-au specializat pur şi simplu în etică.

Ştiu că nu vă spun cu asta nimic nou. Lucrul e cunoscut de către toate animalele care ştiu ce este etica. De sute de ani, de câte ori un animal avea probleme de ordin etic, ori grupe mai mari de animale credeau că au nevoie de sfaturi privind morala publică, ele se adresau numai şi numai cămilelor verzi.

Dar, cum vă spuneam, aseară cămilele n-au fost de loc la înălţimea faimei de care se bucură în lume.

Aveţi mare noroc că m-am decis să vă relatez cele întâmplate, căci altfel n-aţi fi putut obţine de nicăieri o dare de seamă obiectivă a celor petrecute aseară la întrunirea lor. Chiar dacă aţi întreba cămilele, ele nu vor recunoaşte niciodată adevărul celor întâmplate, din motive de pudoare, desigur. Şi chiar dacă veţi citi raportul lor de activitate oficial bisăptămânal, acolo mai mult ca sigur nu se va pomeni nimic despre adormirea în masă a asistenţei, despre care tocmai vă povestesc.

Mă aflam acolo cu totul întâmplător şi fiindcă lucrul nu părea să fie deloc periculos iar atmosfera era deosebit de relaxată, am rămas să ascult câteva conferinţe, gândindu-mă să plec la pauză.

Exact aşa am şi făcut, de altfel. Am rămas doar până la pauză. Când am plecat de acolo, eram convins că partea a doua a întrunirii nu va mai avea loc din cauza absenţei spirituale a participantelor. Adică, mai bine zis, întrunirea putea continua şi după pauză, doar că nu mai putea fi vorba de o dezbatere a Asociaţiei Internaţionale pentru Probleme Etice a Cămilelor Verzi, ci doar de un grajd mare, plin cu cămile adormite, care sforăiau ca nişte locomotive stricate. Căci în capul majorităţii participantelor, pauza a început cu mult înainte de a se anunţa oficial.

Subiectul dezbătut era destul de interesant. Din fragedă copilărie m-au pasionat discuţiile referitoare la etică. La început, pe vremea când nu chiţăiam încă îndeajuns de fluent încât să pot participa la discuţii, ascultam tăcut părerile altora. Nu pierdeam niciodată ocazia să ascult părerile altor animale referitoare la conduita bună şi rea. Renunţam chiar şi la un film de desene animate care se dădea la televizor, dacă aflam că se discută undeva subiectul meu preferat şi dacă exista posibilitatea să mă strecor pe furiş şi neobservat la faţa locului.

Ideile altora m-au pus întotdeauna pe gânduri şi m-au amuzat în acelaşi timp. Sau mai bine zis, m-au amuzat întotdeauna atât de tare, încât m-au pus pe gânduri.

Nici de data aceasta nu putui rezista tentaţiei.

Treceam pe acolo cu totul întâmplător - cum vă spuneam - şi un fel de al 9-lea simţ m-a făcut atent, cu obişnuitul semnal interior, că împrejur, undeva prin apropiere, pe o rază de 420 de kilometri, se discută

ceva despre etică.

Nu mă întrebaţi cum se manifestă acest semnal interior, pentru că n-aş putea să vi-l descriu cu precizie ştiinţifică. Atât pot să vă spun, că aud un fel de bâzâit interior, ca o sonerie de telefon, venit parcă din apartamentul vecinului, nu prea tare dar nici prea încet, tocmai potrivit ca semnal interior. Dacă însă soneria îmi sună în urechi, în cap sau în stomac, nu mă întrebaţi, că nu ştiu ce să vă spun. O aud clar şi ştiu numaidecât despre ce e vorba.

Am intrat pe sub uşă, aşa cum fac de obicei acolo unde intrările sunt construite pe măsura animalelor mari. Locul era curat, încăpător, până şi pentru nişte cămile verzi, darămite pentru un şoarece. Puteai să-ţi întinzi picioarele în voie, fără să-ţi fie frică de faptul că te-ar putea călca cineva pe bătături.

E deosebit de important - ca mai întotdeauna atunci când asculţi părerile altora - să-ţi poţi întinde cel puţin picioarele, dacă n-ai posibilitatea să te mişti cu adevărat dintr-un loc într-altul; asta pentru o bună circulaţie a sângelui în toate extremităţile corpului. Dacă nu te mişti, nici creierul nu e alimentat cu sânge, aşa cum ar fi de dorit. N-ai ce face, regula e regulă! Organismul îşi cere drepturile.

Celelalte animale însă, pe cât se vede, nu vor să ţină cont de această regulă şoricească. Ori n-au aflat, ori că pur şi simplu nu vor să ştie nimic de ea. De ce? Ca să nu semene cu noi? Cine ştie?...

La ele, totul se discută în stare de nemişcare. Doar cel care îşi spune părerea are dreptul să dea puţin din cap şi să gesticuleze cu labele din faţă. Cele din spate nu au voie, sub nici un pretext să se dezlipească de podea. Iar în ceea ce-l priveşte pe cel care ascultă, se cuvine să stea smirnă, tăcut şi nemişcat, ca o statuie. N-are decât să înţepenească, să se deshidrateze total ori să moară, doar să nu se mişte. Orice mişcare e privită ca o lipsă de respect faţă de cel care îşi spune părerea.

Cu un confrate şoarece contactul e mai simplu. Discuţi cu el în orice condiţii climaterice, fără să-ţi periclitezi sănătatea. Totul se petrece în fugă. Tu îi spui părerea ta, el şi-o spune pe a lui - fără să te opreşti din alergare - şi te înţelegi cu el perfect, pentru că picioarele tale şi picioarele lui sunt la fel de lungi.

Cum vă spuneam, mă simţeam tare bine că-mi puteam întinde picioarele în voie. Şi mai era ceva plăcut în toată atmosfera întrunirii, ceva ce n-aş vrea să trec cu vederea.

Cum i se întâmplă numai de puţine ori unui şoarece ieşit în lume şi dornic să asculte părerile altora, aveam aici un sentiment de siguranţă. Nu-mi era frică. Animalele participante la acest gen de conferinţe sunt în general vegetariene, aşa că nu există primejdia de a fi înhăţat în timp ce-l asculţi pe

conferenţiar. Nemaivorbind că din sfert în sfert de oră se

*

aduceau mici gustări, pentru stimularea atenţiei participanţilor, iar acestea erau perfect potrivite regimului alimentar al unui şoarece. Ce poate fi mai plăcut decât să mănânci pe săturate, pe gratis şi încă fără să te pască vreo primejdie?!

Să vă povestesc acum, mai pe-ndelete, despre ce a fost vorba.

Subiectul anunţat era: MOTIVAŢIA şi INTERESUL, precum şi relaţia dintre ele. Tema ne preocupă şi pe noi de multă vreme, doar că la noi, nu a mai apărut în ultimii 600 de ani nici o idee nouă în domeniul acesta.

Urmarea acestei aparente stagnări în evoluţia eticii noastre, a făcut ca toate preceptele atunci stabilite şi neschimbate până astăzi să devină noţiuni fireşti, ştiute şi acceptate de toţi, folosite doar ca material educativ în şcolile elementare, la fel ca şi tabla înmulţirii sau alfabetul. Şoarecele le învaţă de mic şi se foloseşte de ele toată viaţa. Adulţii nu se mai ocupă niciodată de partea teoretică a normelor etice. Şi dacă ne mai ducem din când în când la conferinţele altora, nu o facem decât din curiozitate. E curiozitate şi nimic altceva.

Să nu credeţi că ne ducem acolo cu scopul de a învăţa ceva nou de la ei, ori fiindcă vrem să preluăm vreo idee de-a lor ca să le schimbăm apoi pe ale noastre. Nici vorbă de aşa ceva.

E amuzant să auzi toate variantele legate de unul şi acelaşi subiect, cum apar şi cum sunt justificate ele la diferite tipuri de animale. De fiecare dată, aceeaşi problemă e rezolvată altfel la animale diferite, ca şi cum ar fi vorba de o cu totul altă problemă. Fiecare e convins de faptul că soluţia găsită de el este unica rezolvare perfectă, unica rezolvare posibilă, deci, soluţia ideală.

Desigur, fiece rezolvare găsită e bună şi corectă, mai ales pentru cel care o găseşte. Văzută însă din punctul de vedere al altora ea e numai rareori corectă - de cele mai multe ori e cu totul greşită. Asta e normal. Că doar nici unul dintre noi nu se apucă să rezolve vreo problemă spre binele altui animal şi în propria sa defavoare. Dacă ar face aşa, ar însemna că e nebun. Or, atunci când e vorba de probleme etice - poate că o să vi se pară ciudat ceea ce vă spun - nici un animal nu e nebun. Fiecare din noi e deosebit de inteligent şi sănătos la minte; chiar şi cei cu mintea alienată, cu capul brambura de tot şi cu adeverinţă medicală recent eliberată de foruri medicale competente, cum că sunt deranjaţi mintal şi periculoşi ordinii publice. Până şi aceştia sunt absolut normali şi au idei deosebit de sănătoase în probleme etice, mai ales dacă acestea se referă la interesele lor.

*
255

pag 21 5 din

Aşa-numita obiectivitate în problemele de morală, este de fapt cel mai perfect subiectivism posibil şi imaginabil. Fiecare zice că a găsit o rezolvarea corectă pentru toţi, dar dacă a găsit ceva, a găsit ceva care corespunde doar intereselor lui.

E drept că uneori pot fi găsite şi variante destul de reuşite, trebuie să o recunosc. Şi nu rareori te pomeneşti cu câte o idee lansată de câte-un animal inovator, care răstoarnă dintr-odată toate ideile precedente şi creează un climat moral nou în lume, unul care pare să se potrivească tuturor şi promite să dureze veşnic.

Inovatorii promit mai întotdeauna fericirea universală de lungă durată. Oricum, asta sună frumos şi nu trebuie să le-o luăm în nume de rău. Din păcate, după un timp - de obicei scurt - devine clar că ideea aceea nu e bună pentru toţi, că pentru unii e chiar dăunătoare, şi încă rău de tot. Păcăleala devine vizibilă, dar cei păcăliţi rămân pe mai departe păcăliţi, până când, odată şi odată, reuşesc şi ei, la rândul lor, să lanseze o idee nouă, aducătoare de fericire universală, una cu care să-i păcălească şi ei pe ceilalţi.

Soluţii cu adevărat corecte nu veţi găsi decât la noi, şoarecii. Doar varianta noastră îndeplineşte toate condiţiile care să se potrivească tuturor animalelor şi vietăţilor universului. Bineînţeles, cu condiţia ca toţi să devină vegetarieni şi băutori de ape minerale naturale.

Ştiu că mă veţi învinui de subiectivism - ştiu asta - dar, vă repet, aşa este. Numai noi, şoarecii, trăim conform unei formule etice corecte care s-ar putea potrivi tuturor vietăţilor universului. Toate celelalte idei referitoare la etică şi morală sunt doar parţial bune. Singura variantă corectă de la cap la coadă este cea pe care noi o ştim. Punct.

Şi dacă nici după această asigurare din partea mea nu mă credeţi, îmi pare rău. Şi ca să vă conving, vă voi relata întregul conţinut tematic al acestei ultime întruniri de lucru a cămilelor verzi. Nu de alta, dar la o asemenea ocazie s-ar presupune că nu mai avem de-a face cu amatori, care aruncă doar cu păreri ca să-şi petreacă timpul într-un mod agreabil, ci cu o asociaţie serioasă de mamifere, renumită pentru competenţa ei şi recunoscută de toată lumea ca o instituţie de vază a gândirii etice a animalelor terestre. După ce vă voi relata totul, sunt sigur că mă veţi crede şi-mi veţi da dreptate.

Am ascultat deci cu atenţie tot ce s-a discutat acolo. Am reuşit să iau chiar şi ceva notiţe. Parcă simţeam că voi avea nevoie de ele, ca dovadă că am fost acolo şi că tot ce am auzit este adevărul-adevărat. Altfel, dacă n-aş avea la îndemână o asemenea dovadă, la orice oră din zi sau din noapte şi dacă n-aş

putea prezenta oricui, la cerere, carneţelul cu

însemnările luate la faţa locului - cu data şi ora exactă, notate la începutul fiecărei pagini - unii ar putea să mă ia drept mincinos. Şi vă daţi seama că asta nu mi-ar conveni.

Tema întregii serate a fost - după cum v-am mai spus - Motivaţia şi Interesul, cu tot ce e legat de cele două noţiuni: relaţia dintre ele, ordinea apariţiei lor în procesul istoric; ce e una, ce e cealaltă; sunt ele identice sau total diferite?

Cămilele au demarat foarte bine, luând subiectul de la început, ordonat şi cu mult bun simţ, ceva tipic pentru cămile. Am fost încântat să văd o asemenea claritate în tratarea unui subiect. Nu întotdeauna te poţi bucura de aşa ceva, în vizite făcute pe furiş la alţii.

Cămila conferenţiară avea o dicţie deosebit de îngrijită. Nu numai că citea textul aflat în faţa ei, dar îl trăia, încerca să-l toarne în urechile păroase ale suratelor ei sub o formă sonoră deosebit de complexă, nu doar sub formă de vibraţii sonore, aşa cum se obişnuieşte la orice conferinţă, ci mai degrabă, într-o variantă lichidă, gazoasă şi chiar solidă, dacă îmi permiteţi să mă exprim în felul acesta. Fiecare cuvânt era o adevărată operă de artă. Se lungea o dată cu vocalele, de parcă nu-i venea să le părăsească (nici nu e de mirare, dacă ne gândim la conformaţia gurii lor) iar dacă vorbitoarea se decidea să mai scurteze câte una din ele, nu o făcea decât de dragul consoanei care urma şi pe care, după ce o apuca bine de tot, o scutura ca într-o explozie de pasiune, cu jubilaţii tremurătoare impresionante şi cu vibraţii longitudinale şi transversale, asemănătoare unor valuri gonite de vânturi, când într-o direcţie, când într-alta. Spre ghinionul cămilei, plămânii ei aveau o capacitate de aer limitată, la fel ca la toate celelalte cămile verzi şi trebuia să-şi întrerupă jubilaţiile, ca să-şi ia din nou porţia de aer. Se vedea că suferă din cauza întreruperilor. După ce-şi umplea bine plămânii, o lungea din nou, frumos, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Un pic poate prea pedantă în formulare, dar, mă rog, cămila rămâne cămilă. Nu va deveni niciodată şoarece. Noi chiţăim mai puţin pedant, e adevărat, dar nu vom deveni niciodată cămile. Nici asta să n-o uităm.

Cămila s-a străduit să lămurească termenii de "Interes" şi "Motivaţie" şi să facă ordine în relaţia lor. O încercare destul de îndrăzneaţă, trebuie să recunosc. Din păcate, dragostea ei pentru dicţia corectă n-a produs efectul scontat şi în elanul ei pedagogic, pe care nu şi-l putea nicicum reţine, s-a lungit cu mult peste cât ar fi fost necesar şi a început chiar să încurce puţin lucrurile. Când Interesul, când Motivaţia apărea mai întâi în decursul istoriei şi când una când alta era mai importantă, încurca borcanele, pur şi

simplu, iar efectul nu era greu de observat. La scurtă vreme după începutul tiradelor au adormit primele trei cămile verzi. Erau poate obosite înainte de a sosi la întrunire, sau cine ştie, poate că nu erau prea

interesate de sistemul melodramatic de prezentare a subiectului, cu care sora lor cămilă le împuia urechile. Or, dimpotrivă, poate că tocmai le plăcea mult de tot melodicitatea vocalelor care le gâdila urechile şi s-au lăsat furate de plăcerea somnului. Mă rog, n-are importanţă de ce şi cum - faptul rămâne însă fapt - dormeau adânc de tot, cu sforăituri regulate şi nu încercau să ascundă faptul că dormeau.

între noi fie spus, nici nu făceau rău că dormeau. Cămila conferenţiară încurcase lucrurile de-a binelea. Chiar dacă ar fi fost treze, tot n-ar fi înţeles nimic din bulibăşeala ultracomplicată a sorei lor. Aşa că, mai bine că dormeau.

Cămila oratoare îşi încheie expunerea pe neaşteptate, fiind recompensată cu câteva mormăituri de politeţe ca: "frumos", "interesant", "bine gândit", "bravo" şi câteva plescăituri de limbă tradiţionale - realizate prin lipirea şi dezlipirea limbii de cerul gurii - ceea ce înseamnă, la cămile, că le-a plăcut ceva (un aliment, o băutură sau o prelegere referitoare la o problemă etică).

Următoarea cămilă s-a străduit să fie ceva mai clară decât sora ei şi s-a lansat într-o încercare îndrăzneaţă de-a face ordine în harababura teoretică provocată de aceasta. Ideea nu era rea, însă spre ghinionul conferenţiarei, încurcătura era mult prea serioasă pentru ca ea s-o poată descurca cu uşurinţă. Făcea mai bine dacă nu se băga. Era mai înţelept din partea ei, pentru că aşa se vede că harababura lăsată în urmă de sora ei era cumva molipsitoare: sărmana cămilă era din ce în ce mai tare molipsită de bacteria (sau virusul) care îi încurca în cap toate ideile şi îi strica întreaga ordine frumoasă cu care pornise la drum.

Văzând însă cum stau lucrurile, îşi schimbă brusc tactica şi se aruncă în expunerea propriei ei teorii cu un entuziasm rar întâlnit la o cămilă. Avea o dicţie ceva mai puţin patetică decât sora ei, dar îşi consuma energia cu alte elemente teatrale, la fel de obositoare, dacă nu şi mai şi. Scutura capul de două ori puternic la dreapta şi o dată la stânga, ceva mai puţin energic, la un interval de precis 30 de secunde, de parcă ar fi deranjat-o părul de pe frunte.

M-am uitat şi pe cronometru, ca să nu greşesc. Ciclul de scuturare a capului se repeta de două ori pe minut, exact la 30 de secunde, cum vă spuneam, între acestea, mai trăgea cu coada şi îşi mişca ciudat urechile, încreţindu-şi fruntea în acelaşi timp; dar nu mă întrebaţi ce era ciudat în mişcarea urechilor, că n-aş putea să vă explic. Sărmana cămilă făcea tot posibilul pentru a le convinge pe suratele ei de adevărul şi profunzimea ideilor ei. Din păcate, teoria ei fiind prea lungă, sărmanul dromader transpira mult prea tare pentru ca să fie într-adevăr convingător. Făcea şi prea multă spumă la gură şi stropea în jur, pe deasupra

suratelor ei, un fel de lichid combinat din transpiraţie şi spumă. Nu e de mirare că foarte

curând a reuşit să scufunde în somn încă vreo şase cămile, care moţăiau deja pe jumătate încă de la expunerea primei cămile.

N-a realizat nici ea deci, mare lucru.

Cămila a treia era o politiciană mai bună. Observând atmosfera prea relaxată din jur şi-a început expunerea cu strigăte disperate şi tânguieli prelungi, încercând să trezească interes. Câteva din surorile ei adormite îşi întredeschiseră ochii încercând să privească în jur, de parcă ar fi vrut să înţeleagă ce se petrece cu ele şi de ce se zbate sora lor cu atâta disperare.

Credeţi-mă că şi eu aş fi deschis ochii, presupunând că aş fi dormit până atunci, nu de alta, dar ca să înţeleg cauza disperării ei. în primele secunde de trezire m-aş fi gândit, mai întâi la izbucnirea unui incendiu, la vreo tragedie familială sau la vreun dezastru financiar pe scară mondială. Exact în ordinea în care le-am numit.

Nu era însă nimic din acestea - precum cred că aţi înţeles. Nici pe departe. Cămila dorea doar să se facă ascultată. Pentru că, vedeţi, ar fi fost imposibil să nu fi observat în ce stare de spirit se aflau surorile ei. Iar dacă o cămilă, ca şi omul, crede că are ceva foarte important de comunicat lumii, apoi îşi dă şi sufletul, doar, doar s-o audă cineva.

A ţinut-o aşa aproximativ l O minute, spre norocul cămilelor trezite, după care a considerat că toată lumea e trează şi că poate să continue în stilul obişnuit de prezentare. Ideea aceasta a ei a coincis cu ideea surorilor ei de a nu mai fi atât de curioase la văicăreli şi ţipete şi că a sosit momentul să-şi continue somnul întrerupt.

Expunerea cămilei nu era rea; mă refer bineînţeles, la partea normală de după cele zece minute, când a încetat să o facă pe nebuna. Avea câteva idei, destul de reuşite, care ar fi putut fi folosite cu succes, nu numai la demonstrarea propriilor teorii, dar şi ca argumente în sprijinul unor teorii contrarii.

Pe scurt: avea idei universal valabile, idei cu care puteai porni în orice direcţie, fără să superi pe nimeni, dar şi fără să ştii precis în ce direcţie ai pornit-o şi cam unde vei ajunge.

Din păcate, prezentarea nu era curgătoare. Ideile nu se înlănţuiau frumos, aşa, ca să se continue şi să se sprijine una pe alta, ci mai degrabă se încălecau şi se ciocneau zgomotos între ele. Termenii tehnici abundau, iar sensurile subtile se succedau cu o asemenea frecvenţă, încât nu mai lăsau loc vreunei idei directe să-şi croiască drum spre urechile audienţei. Nu e de mirare că materialul informativ îndemna atât de

tare la somn.

în timpul expunerii - după cele l O minute de văicăreală nebună - au readormit toate cămilele trezite din somn, plus încă 7 din cele care până atunci erau relativ treze.

Ca să nu vă mai fac curioşi, o să vă povestesc ce conţinea întreaga construcţie teoretică a celei de a treia cămile. Ideile de bază erau următoarele:

- "Interesul" n-are nimic de-a face cu "Motivaţia" iar "Motivaţia" n-are nimic de-a face cu "Interesul". Ambele sunt noţiuni de sine stătătoare, cu sensuri şi structuri conceptuale total diferite. Dar, tocmai pentru că sunt atât de diferite, ele se pot sprijini reciproc, iar la nevoie se pot chiar înlocui. Substituirea lor nu va fi o piedică în corecta desfăşurare a evenimentelor. Dimpotrivă, în cele mai multe cazuri, înlocuindu-se una pe alta, vor putea accelera procesul desfăşurării evenimentelor într-un sens pozitiv. Nu întotdeauna însă, ca să nu se creeze o regulă, deci.
- Toate aceste înlocuiri au loc, uneori pe observate, alteori pe neobservate şi după cum crede cămila verde, pe lângă efectele generale bune, ele pot avea deseori urmări catastrofale asupra personalităţii animalului în cauză, precum şi a personalităţii urmaşilor direcţi sau indirecţi.
- Pericolul fiind atât de mare, se recomandă ca orice schimbare pe care animalul afectat o sesizează - oricât de mică şi nesemnificativă ar părea ea în prima fază - să fie raportată imediat, telefonic sau telegrafic, la CENTRUL MONDIAL DE STATISTICĂ A TRANSFORMĂRILOR ŞI DE RECONSTRUIRE A PERSONALITĂŢII, de unde se vor primi imediat sfaturi practice, care să ajute la corectarea şi reprogramarea schimbărilor.
- Nu se recomandă nici un fel de încercări de corectare pe cont propriu, deoarece există riscul agravării situaţiei.

Doar specialiştii calificaţi în materie pot să-şi dea cu părerea şi au dreptul să recomande animalelor

afectate, ce e bine şi
ce nu e bine de făcut, în fiecare caz în parte.

- Fiecare situaţie este unică. Nu există şabloane, după care să fie recomandate tratamente individuale. Doar specialiştii vor avea dreptul legal să aprecieze ce tratament corespunde, cărei situaţii specifice.
- Conform ultimelor cercetări, s-a constatat că în zilele însorite, la unele animale de uscat predomină Motivaţia - în special la cele cu pielea aspră şi cu saliva cleioasă - cu condiţia ca umiditatea aerului să nu depăşească cu mult media.

"Interesul", în schimb, pare să se manifeste într-un procentaj mai mare la animalele terestre şi la cele acvatice cu un IQ ridicat, pe timp de ploaie şi pe ninsoare, cu condiţia ca acestea să n-aibă multe probleme cu dantura.

*

- Animalele cu dinţii slabi sau reparaţi de multe ori, rămân cu o predilecţie clară spre motivaţie, chiar şi pe timp de ploaie. Totuşi, cam două zile pe săptămână structura lor psihică devine ceva mai labilă, devenind indecise în acţiunile lor sociale şi mai puţin stabile din punct de vedere temperamental - chiar cu o uşoară predilecţie pentru acţiuni pornite din interes - o schimbare constatată la ele şi pe timp de furtună şi atunci când e lună plină, indiferent de anotimp.
- Cercetările întreprinse în toate straturile sociale, au scos la iveală lucruri deosebit de interesante şi semnificative în relaţia dintre Motivaţie şi Interes. La acest punct, cămilei conferenţiare i se par demne de semnalat fenomenul "Fluctuaţiei Inerente" şi cel al "Inversării Repetate" - fenomene care se remarcă atunci când presiunea atmosferică e schimbătoare - de obicei în dimineţile de toamnă, între 6 şi 8, iar uneori şi seara între ora 7,30 şi 9 - sau în zilele calde de vară, în urma unor schimbări politice, când simptomele de fluctuaţie şi de inversare repetată devin vizibile peste tot şi fenomenul poate atinge proporţii cu mult peste normele admise de forurile specializate, în ceea ce priveşte fluctuaţiile de seară - cele dintre orele 19,30 şi 21 - cămila ne asigură că nu trebuie să ne facem griji. Nu trebuiesc luate în serios, pentru că nu au repercusiuni asupra urmaşilor. Cu cele de dimineaţă nu e însă de glumit, ne avertizează ea şi ne sfătuieşte să fim deosebit de vigilenţi.

Acestea ar fi, pe scurt, ideile celei de-a treia cămile. Totul precis, matematic şi în acelaşi timp, deosebit de subtil, cu nuanţe fine, ca să nu jignească pe nimeni. Nu avea nimic de câştigat dacă ar fi supărat pe careva dintre auditori sau vreo altă specie de animale afiliate la AIPECV, care ar fi citit raportul tipărit al

Asociaţiei.

Din păcate, precum aţi putut observa, teoria ei era mult prea complicată şi mult prea cuprinzătoare pentru ca să o poată înţelege şi suratele ei. Nu e de mirare că efectul direct al acestei prelegeri a fost şi mai narcotic decât al celor precedente. Abia vreo 3 cămile verzi rămăseseră treze, iar asta doar pentru că flămânde fiind, începuseră să mestece cu poftă din bucatele oferite de organizatorii seratei.

Sunt mai mult ca sigur că n-au auzit nimic din teoria suratei lor. Pofta cu care rumegau şi cu care se străduiau să împingă pe gâtlej cât mai mult, nu părea să mai permită concentrarea la altceva. De aceea, nici n-au mormăit în momentul în care contemporana lor şi-a terminat prelegerea. Au continuat să mestece, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Cele care sforăiau deja, sforăiau de-a binelea, frumos şi monoton, ca nişte cămile adevărate.

*

Fiind sigur că nu va mai avea loc nici o pauză şi nici o parte a doua, mi-am luat câteva provizii şi am pornit-o spre casă. Pe drum, m-am gândit să mă întorc şi să le ţin eu o prelegere despre "Motivaţie" sau "Interes" la şoareci. N-ar strica să afle şi cămilele, în fine, despre ce e vorba.

Ideea era absurdă, bineînţeles. Ştiam că nu mă voi întoarce din drum ca să le ţin prelegerea, pentru că tot mi-aş fi bătut gura de pomană. Şi chiar dacă m-aş fi decis să-mi bat gura în faţa cămilelor, tot nu m-ar fi auzit nimeni. O parte din ele (adică majoritatea) dormeau, iar cu cele care erau treze sau moţăiau, tot nu aveam siguranţa că ar putea auzi chiţăiturile unui şoarece. Cât despre capacitate lor de a înţelege logica şoricească - presupunând că m-ar auzi - asta era de-acum o altă problemă, ipotetică rău de tot. Deci, incertitudine sigură, pe toată linia.

Pe urmă, poate că înainte de a-mi începe prelegerea, (pe care nici nu mă gândeam să o încep) ar fi trebuit să-mi pun întrebarea: dacă o cămilă obişnuită sau una verde poate acţiona şi din motivaţie sau acţionează întotdeauna, pur şi simplu, din interes? Sau şi mai simplu: dacă o cămilă obişnuită sau una verde ştie în primul rând, ce este motivaţia?

Asta ar fi fost întrebarea la care ar fi trebuit să pot răspunde, înainte de a-mi începe prelegerea (pe care nici nu mă gândeam să o încep). Şi, dacă m-aş fi lămurit cum stau lucrurile cu cămilele în general şi cu cămilele verzi în particular, aş fi ştiut cu adevărat dacă merită sau nu merită să-mi bat gura în faţa cămilelor verzi. Punct.

Presupunând însă, că totuşi m-aş fi decis să ţin şi eu o prelegere despre acest subiect, sigur este că nu m-aş fi lungit prea mult cu ea.

Din capul locului, subiectul este gingaş la interpretări. Şi cu un asemenea subiect e bine să nu te joci prea mult. Câte animale, atâtea motivaţii. Cu problema interesului, lucrurile ar fi fost mai simple. Fiecare din noi ştie despre ce e vorba.

De aceea aş fi început-o cu "Interesul" şi numai după ce aş fi clarificat noţiunea, aş fi putut să mă apropii şi chiar să abordez noţiunea de "Motivaţie" dar fără să le despart prea tare una de alta. Dimpotrivă, aş fi putut chiar să dovedesc că motivaţia este o parte componentă a interesului şi că interesul este, tot aşa, o parte componentă a motivaţiei. Separarea lor, cu bună ştiinţa, ar face înţelegerea mai anevoioasă. Deci, nu aveam decât să le reunesc într-o combinaţie bună, pe gustul cămilelor şi succesul era asigurat.

Dacă aş fi observat că încep să adoarmă, aş fi înţeles că am mers prea departe şi aş fi lăsat imediat

baltă toată treaba cu "Motivaţia" M-aş fi rezumat doar la interesele cotidiene ale oricărui animal, la viaţa de zi cu zi, cu exemple din experienţa proprie.

*

Dacă stau acum să mă gândesc, cred că ar fi fost poate mai înţelept să nici nu pomenesc termenul de "Motivaţie" decât împreună cu "Interesul", ca şi cum ar fi fost unul şi acelaşi lucru. Ar fi fost mai simplu, în loc să te apuci să încurci lucrurile, lămurind ce e una şi ce e alta - cu deosebirile pe care nici un animal mare, rumegător, nu le va înţelege niciodată - mai bine le bagi pe amândouă într-o singură oală şi ai terminat povestea.

Interesul e mai aproape de necesităţile zilnice decât motivaţia. Fiecare ar fi înţeles numaidecât despre ce e vorba şi nici o cămilă verde n-ar fi adormit. Exact aşa aş fi procedat în cazul în care m-aş fi apucat să le ţin o prelegere.

Eu am procedat însă mult mai simplu, precum cred că aţi înţeles. M-am îndreptat spre casă, fără să le ţin nici o prelegere cămilelor. Şi cu burta plină, pe deasupra. Ce poate fi mai frumos decât să te îndrepţi spre casă, cu burta plină, după ce ai ascultat prostiile încâlcite a unor contemporani paşnici - cu care bineînţeles nu ai fost de acord - care te-au lăsat să mănânci pe săturate, bucuroşi că participi la întrunirea lor? Nimic!

E o adevărată fericire să ştii că trăieşti într-o lume în care mai există asemenea contemporani. Căci, de cele mai multe ori eşti pus să-ţi spui părerea, să participi la discuţii, să-ţi pierzi timpul ascultând părerile altora, să spui altora părerile tale, să ţii chiar şi o prelegere în care să le prezinţi toate ideile tale în ordinea cronologică a apariţiei lor, cu toate detaliile şi subtilităţile sistemului tău analitic, să dovedeşti cu exemple multiple că toate ideile, plus argumentele tale sunt bine întemeiate şi în acelaşi timp, să combaţi argumentele altuia, cu mult tact şi delicateţe sufletească, ca nu cumva să-l jigneşti cu ceva, să-ţi pierzi timpul prefăcându-te că accepţi ideile dubioase ale altora şi chiar să zâmbeşti binevoitor ori să lauzi pe câte un dobitoc, doar pentru a scăpa teafăr dintr-o situaţie şi... multe alte asemenea nenorociri, fără să ţi se dea nimic de mâncare sau în cel mai bun caz, o băutură răcoritoare ca să nu mori de sete.

Mă înţelegeţi cred, de ce am fost atât de puternic impresionat de întrunirea cămilelor verzi, cu toate că în privinţa ideilor lor, hai să nu mă mai repet. E frumos totuşi din partea lor că se ocupă cu asemenea subiecte şi că participanţii la întrunirile lor sunt ospătaţi cu tot ce are nevoie cineva ca să se simtă bine. Chiar dacă subiectele tratate nu aduc nimic nou în istoria gândirii etice şi nu folosesc nici unui animal la înţelegerea problemelor - în afara de cămilelor verzi, bineînţeles -îţi mai rămân două variante plăcute de a profita de pe urma unei asemenea serate culturale, cu o tematică luată din domeniul eticii: ori tragi

acolo un pui de somn în condiţii optime, la adăpost încălzit şi în linişte, ori te ghiftuieşti cu bunătăţi, până nu mai poţi şi mai iei ceva şi acasă pentru ai tăi. Ce mai contează despre ce se discută acolo, dacă ţi se oferă asemenea posibilităţi excelente pentru a-ţi pune în practică Interesul sau Motivaţia?

*

Ce poate fi mai frumos?!

Iată un exemplu clar de tot, edificator pentru înrudirea celor doi termeni. Aşa că, dacă vreodată cineva vă va întreba, care e diferenţa între ele, ori îl veţi trimite la sediul cămilelor verzi - adică la Asociaţia Internaţională pentru Probleme Etice a Cămilelor Verzi - AIPECV (sau AIPE al Cămilelor Verzi, cum i se mai spune) ca să citească toate rapoartele amănunţite şi cu dările de seamă a celor discutate în seratele lor culturale, ori îi veţi spune că nu există nici o deosebire şi să nu-şi mai bată capul cu prostii.

Sau îi spuneţi, pur şi simplu, să vă lase în pace şi vă vedeţi de drum.

Cred că ultima variantă e mai bună.

*

30. TÂMPIŢII PLĂTESC PÂNĂ ŞI SCĂRPINAREA SPATELUI

răim într-un secol ciudat" - cugetă şoarecele în timp ce îşi scărpina urechea. Ideea răsună în capul lui de parcă ar fi fost chiţăită de un confrate şoarece, undeva foarte aproape de urechea lui, doar că o auzea chiţăită într-un registru neobişnuit de profund pentru un şoarece. Confratele care o chiţăia părea răguşit. Cine ştie, poate băuse ceva prea rece şi nu-i funcţiona prea bine gâtlejul?! Sensul era însă clar. Mai clar nici că se putea. Trăim într-un secol ciudat!

Ideea nu era nouă pentru el. O mai auzise de câteva ori răsunându-i în cap: uneori penetrant, ca un ţiuit strident de şoarece tânăr şi neastâmpărat, alte ori într-un registru greu de definit - monoton, uşor gâjâit şi fără armonice superioare, chiţăită parcă de nişte confraţi mai în vârstă, obosiţi sau plictisiţi de viaţă din cauza unor probleme. Dar, dacă erau probleme economice, politice sau biologice, nu avea de unde să ştie. De altfel, nu e de loc uşor să ghiceşti cauza reală a oboselii unui şoarece mai în vârstă. Ei obosesc uşor, şi din orice.

De data aceasta confratele era răguşit, e adevărat, dar nu arăta deloc plictisit de viaţă. Dimpotrivă. Avea în răguşeala lui o vioiciune jucăuşă de chefliu care băuse mult şi, bineînţeles, totul rece de tot, aşa cum v-am spus, dar nu arăta ca unul aflat la capătul puterilor, ci mai degrabă ca unul în plină distracţie, care avea de gând să mai dea pe gâtlej în jos multe pahare bine umplute, toate reci.

Ori de câte ori îi răsuna în cap ideea: "Trăim într-un secol ciudat" - indiferent de timbrul chiţăitului prin care se făcea auzită - niciodată ea nu venea fără motiv. Ceva o provoca. Ceva o punea în mişcare: o combinaţie de elemente; fapte sau doar gânduri, ori o combinaţie de lucruri întâmplate în imediata apropiere sau ceva mai departe, vizibile sau doar în imaginaţie. Era în orice caz o legătură.

îi plăcea de fiecare dată să urmărească apariţia unei idei şi să-i găsească conecţiile care au adus-o la viaţă.

Ciudăţeniile acestui secol l-au uimit de multe ori în tinereţea lui şi continuau să-l uimească chiar şi acum, de mai multe ori pe zi.

Uimirea legată de ciudăţenia acestui secol erau un element frecvent, prezent în creierul lui. Fiecare uimire aducea după sine o altă uimire, cu toate explicaţiile logice pe care încerca să le găsească pentru fiecare uimire în parte, şi fiecare explicaţie logică aducea cu sine cel puţin încă trei uimiri noi, la care se străduia să le găsească conexiunile.

Uneori însă, uimirile soseau una după alta atât de repede, încât succesiunea lor rapidă nu-i mai dădea timp să găsească succesiunea logică care a produs ideea, cu toate explicaţiile logice corespunzătoare. Trecea dintr-o uimire într-alta, fără să ştie.

Dar asta se întâmpla numai uneori.

De cele mai multe ori uimirile veneau frumos, ordonat, în şir, iar el reuşea să le explice pe cele mai multe din ele. Iar atunci când nu reuşea, atunci însemna: ori că veneau prea repede, ori că nu dormise destul de bine în noaptea anterioară şi nu prea stătea bine cu concentrarea.

Avea o plăcere deosebită să cerceteze cu mintea apariţia ideilor. De fiecare dată când veneau, acţiona frumos şi meticulos, fără să se grăbească deloc. Dimpotrivă, încerca să încetinească procesul de rezolvare, tocmai ca să prelungească plăcerea de a găsi soluţia. Cu cât reuşea să întârzie mai mult momentul găsirii, cu atât avea plăcere mai mare, cu toate că ştia bine că se păcălea singur şi că ar fi putut să găsească rezolvarea şi mai repede, dacă ar fi vrut.

Proceda cu ideile de parcă ar fi lucrat cu o bandă magnetică. Dădea banda înapoi, o dădea înainte, o întrerupea, o tăia, o lipea din nou în acelaşi loc sau într-altul mai potrivit pentru scopurile lui, până când toate ideile se înlănţuiau conform celei mai perfecte logici şi făceau evidente toate relaţiile de rudenie dintre ele - cu toată genealogia obligatorie -mergând înapoi în timp, chiar şi până la a şaptea generaţie de strămoşi defuncţi, dacă nevoia o cerea.

Acum însă nici nu apucă să pună în mişcare mecanismul gândirii analitice, darămite s-o mai lungească cu rezolvarea. Era clar de la bun început că apariţia ideii era legată de scărpinarea urechii.

Şi, fiindcă lucrurile erau atât de clare, iar plăcerea atât de mare, se mută cu scărpinatul la urechea cealaltă, cu care începu să procedeze la fel de meticulos ca şi cu prima ureche. Adică: la început se ocupă de vârful urechii, cu mişcări egale şi o presiune tocmai potrivită, nici prea tare nici prea moale, până când

simţea senzaţia de furnicare călduţă care cobora încet pe şira spinării în valuri uşoare, ca o muzică de dans venită din depărtări şi semănând cu ceva între un vals

*

lent şi un tango sentimental. Un adevărat delir! Pe urmă coborî încet spre baza urechii ajungând până la frunte, după care se întoarse din nou spre vârful urechii.

Da, da... asta era ceva ce numai el ştia cum trebuie făcut. Numai şi numai el o ştia. Cu toate că nu de mult au apărut peste tot anunţuri publicitare cu deschiderea centrelor speciale de periere a spatelui şi de scărpinare a urechii. Până şi la televizor sunt întrerupte din sfert în sfert de oră toate programele serioase despre etica vieţii de familie şi folosirea vitaminelor sintetice în ţările din lumea treia, pentru a intercala câteva anunţuri cu adresele unor asemenea centre.

Faptul în sine nu e de loc surprinzător. Zilnic apar fel de fel de ocupaţii noi cu care animalele lipsite de ocupaţie încearcă să scoată ceva bani de la alte animale care nu ştiu ce să facă cu banii.

Singurul amănunt care surprinde oarecum şi diferă faţă de celelalte ocupaţii cunoscute de până acum, este acela că nici unul din centrele de scărpinare a spatelui nu acceptă plata cu CEC-uri sau alte variante indirecte de plată: "credit cârd", poliţe cu semnătură, datorii cu scadenţă fixă, datorii cu dobândă fixă sau datorii cu dobânda conexată la rata de inflaţie locală, etc. Nimic în afară de bani peşin. De unde le vine ideea să nu accepte nici o altă formă de plată, nu se ştie. Regula lor însă e fixă. N-ai cum să te tocmeşti cu ei. N-ai bani adevăraţi, pe care să-i prezinţi încă de la intrare ca să vadă că ai bani la tine, nu stau de vorbă cu tine şi nici nu te lasă să intri. Iar dacă din întâmplare le-ai trecut deja pragul şi nu le prezinţi bancnotele, te aruncă imediat afară.

Apariţia ideii cu scărpinarea altui animal, contra cost, este o inovaţie pe care doar mintea unui animal din acest secol a putut s-o producă. Cine dracu s-ar fi gândit cu un secol sau două în urmă că un animal e dispus să plătească bani pentru ceva ce numai el ştie cum trebuie făcut, că doar nimeni altul nu poate şti mai bine ca tine unde te mănâncă şi cât de tare trebuie scărpinat locul cu pricina. Cine dracu ar fi îndrăznit cu un secol sau două în urmă să pretindă că ştie unde te mănâncă şi să-ţi vină cu propunerea de a te scărpina, fie şi pe gratis?

De unde şi până unde îndrăzneala să pretindă cineva că ştie, ori să presupună că ştie câtă mâncărime simte un alt animal contemporan în vârful urechii şi câtă mâncărime simte la baza urechii, după ce i-a fost scărpinat vârful?!

Dar uite că toate aceste întrebări, atât de etice şi atât de logice rămân din păcate doar întrebări pur retorice. Aşa se vede că îndrăzneala de a afirma că ştii unde îl mănâncă pe contemporanul tău, chiar mai

bine decât el însuşi, rentează. Altfel, toate centrele de periere şi scărpinare ar fi dat faliment încă din primele zile după deschiderea lor şi nu s-ar mai fi deschis altele noi în continuare, mobilate din ce în ce mai frumos şi amenajate din ce în ce mai luxos, cu un lux pe care

nici un animal de rând nu-şi permite nici măcar să şi-l viseze la domiciliul său: cu oglinzi de cristal şlefuite până şi pe spate, cu pardoseală de marmură albă, cu încălzire subterană pe timp de iarnă, cu personal de deservire îmbrăcat în costume de chirurgi şi instalaţie quadrofonică cu amplificatoare invizibile, menită să stimuleze ritmicitatea scărpinatului şi să creeze o ambianţă cât mai artistică. Nu-i de glumă cu centrele acestea.

Trăim într-un secol ciudat.

Mintea multor animale lucrează zi şi noapte, doar doar să găsească ceva nou cu care să îmbunătăţească viaţa contemporanilor lor. Lumea s-a umplut cu specialişti în cele mai ciudate domenii. Cu toţii se străduiesc să-i ajute pe ceilalţi să trăiască mult mai bine.

Vei avea specialişti pentru mobilarea interiorului, care-ţi vor spune (contra cost) ce fel de mobile şi ce culori se potrivesc cel mai bine caracterului şi ritmului tău bio-dinamic; specialişti care-ţi vor prescrie (contra cost) îmbrăcămintea cea mai potrivită, pentru a-ţi pune cât mai bine în evidenţă personalitatea; frizeri care vor propune animalului în ce formă să-şi tundă blana pentru a arăta cât mai reprezentativ şi a trezi încrederea celorlalţi; ţi se vor recomanda cărţi pe care e absolut necesar să le citeşti pentru a deveni tu însuţi şi a pune în mişcare radiaţiile ascunse ale personalităţii; filme care te vor ajuta să-ţi descoperi adâncurile valoroase ale propriului tău psihic, nerelevate până atunci; mâncărurile pe care trebuie neapărat să le consumi pentru a stimula salivaţia şi toate celelalte sucuri gastro-intestinale şi băile de lumină absolut necesare, în culorile prescrise, care să-ţi dezvolte memoria şi să-ţi îmbogăţească lumea interioară. Toate, bineînţeles, calculate şi potrivite personalităţii animalului în cauză: în funcţie de originea socială, de traumele inconştiente suferite în tinereţe, de culoarea ochilor, longevitatea probabilă, lungimea cozii în timpul zilei şi în timpul somnului şi mai ales de starea psihică în momentul conversaţiei cu specialistul, iar mai pe urmă, în timpul completării formularelor.

Timpurile noi pretind din partea individului o atitudine conştientă şi deosebit de suplă, adică, o readaptare continuă la condiţiile mediului nou din jurul lui.

Dar tot atât de bine se ştie că readaptarea cu ajutorul specialiştilor costă, costă mult de tot. De aceea e clar ca bună ziua că vor putea apela la serviciile specialiştilor doar cei care pot plăti tariful cerut de ei. Cei lipsiţi de mijloace financiare, chiar dacă sunt deosebit de conştienţi şi deosebit de supli, nu vor putea beneficia de aceste servicii, oricât de mult ar dori să-şi readapteze personalitatea timpurilor noi. Vor fi siliţi

de situaţie să-şi trăiască toată viaţa cu aceeaşi personalitate cu

*

care s-au născut, şi doar semenii lor mai înstăriţi vor avea posibilitatea remodelării personalităţii lor în funcţie de cerinţele vremurilor noi pe care le trăiesc.

Spre ghinionul celor lipsiţi de mijloace, numai specialiştii înţeleg, după cum afirmă ei, esenţa structurală ştiinţifică a schimbărilor ce se petrec în societate. Deci, numai şi numai ei sunt calificaţi să dea sfaturi individuale animalului şi colectivităţilor mici şi mari: familii disparate, grajduri, cocine, triburi, turme, popoare, continente şi imperii.

- "Dezvoltarea personalităţii trebuie privită ca o investiţie de lungă durată, deosebit de rentabilă", afirmă specialiştii. "O investiţie mai rentabilă nici că se poate." spun, tot ei.

Animalul odată intrat în tratamentul lor, va fi foarte curând remodelat, obţinând o personalitate proeminentă. Va intra în contact cu alte animale de teapa lui, tot cu o personalitate proeminentă, devenind unul de-al lor. Mai târziu, dacă va dispune de timpul necesar, va menţine contactul cu noii lui confraţi şi nu va avea decât de profitat.

E un lucru ştiut, că animalele cu personalitatea proeminentă se cunosc între ele, iar la nevoie se ajută între ele, contra cost, bineînţeles. Nu trebuie să ne surprindă, pentru că şi animalele cu personalitatea mai puţin proeminentă se cunosc între ele şi se ajută la nevoie, tot contra cost, bineînţeles. Proletarii din toate ţările s-au unit dintotdeauna şi s-au ajutat între ei. Doar sumele diferă între ajutorul reciproc al celor cu o personalitate mai proeminentă şi a celor cu personalitatea mai puţin proeminentă.

Nici unora nici altora nu trebuie să le-o luăm în nume de rău şi să le pretindem să se ajute gratis, o dată ce şi unii şi alţii vor să fie plătiţi pentru serviciile lor.

Cu banii obţinuţi pentru serviciile lor, cei care au prestat servicii altora, vor putea să achite serviciile altora prestate pentru ei; iar cei care vor intra în posesia acelor bani vor putea plăti pe alţii care au făcut ceva în interesul lor.

Sistemul e bun, fără îndoială.

Ajutorarea reciprocă, contra cost, are doar un singur dezavantaj: că e reciprocă. Nici unul nu mişcă un deget până când celălalt nu face nimic în interesul lui.

Altfel spus: până nu plăteşti, nu obţii nimic. Doar de aceea e reciproc. Deci, totul e în regulă atâta timp cât şi unul şi altul pot achita ajutorul care li se dă. Iar pe măsură ce serviciile sunt mai specializate, şi preţurile devin mai piperate.

A-ţi dezvolta personalitatea şi a-ţi răsfăţa organismul, costă foarte mult. Mult prea mult, pentru posibilităţile financiare ale unui şoarece de rând.

*

Acesta e de altfel şi motivul pentru care noi, şoarecii, nu suntem chiar aşa de moderni încât să ne permitem luxul de a încerca toate noutăţile modei şi să apelăm la serviciile diferiţilor specialişti la modă. Poate că în viitor, dacă rezultatele noului sistem de îmbunătăţire a personalităţii se vor dovedi a fi bune şi specialiştii vor costa mai puţin, ne vom avânta şi noi în acest sistem nou de a trăi, al lumii civilizate.

Deocamdată însă, recurgem la mijloace proprii, nu atât de rafinate precum cele ale specialiştilor, dar în orice caz mai ieftine. Ne amenajăm singuri interiorul, ne alegem singuri culorile preferate, cărţile, filmele, tunsoarea, modul de a ne mişca coada şi de a ne pune în evidenţă personalitatea. Şi chiar dacă unele lucruri nu reuşesc atât de bine cum ar trebui, sau nu corespund cu totul ideilor în circulaţie, noi, şoarecii, continuăm să căutăm soluţii proprii.

în orice caz, ne scărpinam singuri urechea, fără să apelăm pentru asta la serviciile specialiştilor şi să mai şi plătim pentru aşa ceva.

Ajuns la acest punct al reveriilor lui, şoarecele se opri pentru o clipă, după care continuă să-şi scarpine urechea cu şi mai multă plăcere.

*
255

pag 230 din

31. FERICIREA DEPINDE DOAR DE LUNGIMEA COZII

acă o să mă întrebaţi de ce sunt duşmăniţi şoarecii cu coada scurtă mai mult decât cei cu coadă lungă, o să mă puneţi în mare încurcătură.

în primul rând, n-aş putea să vă răspund repede, pentru că ar trebui să-mi bat puţin capul, în al doilea rând, n-aş putea să vă răspund pe scurt, fiindcă asta e o poveste lungă. Iar dacă cineva nu poate răspunde la o întrebare repede, fără să ezite şi fără să se bâlbâie, dar mai ales scurt, foarte scurt, şi pe înţelesul celui care întreabă, aceasta nu înseamnă că întrebarea nu e în regulă, ci acela care trebuie să răspundă la întrebare - el este cel care nu e în regulă. Puteţi să-i spuneţi: incapabil, nehotărât, needucat, neinformat, prost, stupid, tâmpit, surd, înapoiat mintal, adormit, beat sau altfel.

N-aş vrea însă să fiu băgat în nici una din categoriile pe care vi le-am numit, pentru că eu nu fac parte din nici una din ele, vă rog să mă credeţi. Eu aş putea să vă răspund şi pe scurt şi foarte clar la întrebare, numai că din răspunsul meu precis şi scurt n-aţi înţelege unele detalii, care în acest caz au o importanţă deosebită pentru înţelegerea problemei. Poate că nici n-aş exagera dacă v-aş spune că răspunsul exact constă doar dintr-o înşiruire de detalii, în aparenţă nesemnificative. Rămâne însă de văzut, ulterior, dacă o asemenea succesiune de detalii e suficient de clară şi logică pentru a forma o imagine convingătoare în capul celui care ascultă, sau care le citeşte.

Eu pot să mă consider norocos că Tipograful nu m-a silit până acum să scriu un capitol despre şoarecii cu coada scurtă. Nu că n-aş şti ce să scriu despre ei. Dimpotrivă, aş putea să spun foarte multe lucruri, căci fiecare îi cunoaşte; îi vede zilnic în jurul lui, îi aude cum chiţăie şi înţelege sensul chiţăielii lor, le cunoaşte gesturile, faptele, aude şi vede interviurile care li se iau, şi care sunt apoi transmise la radio sau la televiziune.

E clar pentru toţi că un şoarece cu o coadă ceva mai scurtă e tot un şoarece, dar în acelaşi timp, e şi mai clar pentru toţi că un şoarece cu o coadă scurtă nu e la fel cu un şoarece care are coada întreagă. De aici toată în c urcat ura!

Acum, dacă te apuci să scrii despre ei în mod special, asta înseamnă că îi consideri diferiţi de şoarecii obişnuiţi. E clar. Iar dacă nu i-ai pomeni de loc şi te-ai preface că nu observi nici o deosebire între un şoarece cu coada întreagă şi unul cu coadă scurtă, s-ar putea crede că ai vreun interes să te prefaci că nu observi ceva ce văd cu toţii, sau că nu îndrăzneşti să abordezi subiectul şi vrei să te eschivezi de la luarea unei poziţii în problema şoarecilor cu o altfel de coadă.

Căci, vedeţi cum stă problema? Din momentul în care apare subiectul, la tine ori la alţii, chiar din prima clipă în care ai chiţăit o singură frază ori ai scris câteva cuvinte despre şoarecii cu coadă scurtă, ascultătorul sau cititorul va încerca numaidecât să ghicească dacă tu, cel care chiţăie sau scrie, eşti unul cu coadă lungă sau unul cu coada scurtă. Din capul locului vor vrea să afle cine eşti, ca să ştie cum să înţeleagă ceea ce chiţăi.

Regula rămâne întotdeauna aceeaşi: dacă te simt că ai coada întreagă, cei cu coada întreagă te vor lua în serios doar atunci când vor simţi că îi apostrofezi şi îi pui la punct pe cei cu coada scurtă. Şi invers.

Iar dacă te apuci să iei apărarea celor cu un alt fel de coadă decât a ta, atunci e rău de tot. Te vor duşmăni şi ai tăi şi cei pe care vroiai să-i aperi. Pentru ei vei rămâne în continuare unul din tabăra celorlalţi, care-şi bagă nasul în treburile lor.

Oricum te-ai strădui să tratezi problema, ea rămâne spinoasă. Oricât de precaut ai fi şi oricât de gingaş ai trata-o, dacă te apropii de ea, tot te vei înţepa la cel puţin o labă. Niciodată nu vei scăpa nevătămat. Nu scapi nevătămat! Te înjură ori confraţii cu aceeaşi coadă, ori ceilalţi, ori toată lumea. Iar restul animalelor va lua de fiecare dată ori partea unuia ori a altuia, în funcţie de interesele de moment şi de necesităţile lor culinare.

Problema a stârnit întotdeauna ceartă şi ură între familiile de şoareci. Iar dacă până şi şoarecii - deci frate cu frate -nu se mai înţeleg bine între ei, şi asta doar din cauza unei bucăţele de coadă în plus sau în minus, nu trebuie să ne mire faptul că celelalte animale folosesc subiectul în interesul lor.

Căci vedeţi, compoziţia chimică a salivei carnivorilor în condiţii climaterice diferite, a fost de când se ştie, un stimulent în felul lor de a gândi despre şoarecii care diferă între ei prin lungimea cozii. De unde le-a venit lor ideea că gustul şoarecilor diferă şi el, în funcţie de lungimea cozii?... să nu mă întrebaţi, că nu ştiu!

Fapt e, că dacă în cărţile lor de bucate dintr-o ediţie sau traducere anume, scrie că, în anul curent e

mai gustoasă carnea de şoarece cu coadă scurtă, să zicem, se vor repezi cu toţii să consume doar şoareci cu coadă scurtă, aşa încât cei cu coada mai lungă vor avea timpuri liniştite.

*

Pe scurt: şoarecii au şanse diferite de supravieţuire în perioade diferite ale istoriei, în funcţie de moda culinară a vremii.

Aşa a fost întotdeauna şi poate că aşa va rămâne mereu, pentru că şoareci cu cozi scurte au existat dintotdeauna şi mai mult ca sigur, vor continua să existe încă multă vreme. Nu există nici un motiv pentru care ei ar trebui să nu mai existe. Cine ştie dacă nu sunt o necesitate istorică?!

Din păcate, diferenţa de coadă a stârnit şi continuă să stârnească dezbinare între şoareci, tocmai pentru că şoarecii - până şi cei cu capul în regulă şi cu judecata sănătoasă - nu prea ştiu ce atitudine să ia faţă de confraţii lor cu coadă diferită. Mai ales dacă timpurile devin nefavorabile unuia sau altuia. Cât despre sfaturile autorităţilor competente, să nici nu mai chiţăim. Cei competenţi îşi schimbă teoriile de cel puţin patru ori pe lună.

De aceea, nici un şoarece de ştiinţă n-a lansat până acum o teorie suficient de autoritară după care să te poţi orienta cât de cât; adică să ştii, cum e mai bine să ai coada: lungă sau scurtă. Părerile rămân împărţite şi, când unii, când alţii sunt pe gustul celor ce mănâncă şoareci, căzând victimă în număr mai mare. N-ai ce-i face! Lungimea cozii rămâne pur şi simplu o problemă de inspiraţie.

Cel bine inspirat are noroc: scapă de urmărire, arătându-şi coada cea bună în locul potrivit. Ghinionistul, greşit inspirat, are şanse sigure de a deveni martir, dacă i se zăreşte coada nepotrivită la locul nepotrivit. Va fi prins şi sfârtecat înainte de a apuca să-şi scrie testamentul în faţa notarului. Atât de simplu e!

Să vă povestesc acum, mai pe îndelete, cum stau lucrurile, dacă tot m-am apucat s-o fac. O s-o iau chiar de la început, ca să nu vă încurc. Căci, dacă vă spun doar câte ceva, de ici de colo, nu fac decât să vă zăpăcesc cu informaţii şoriceşti, nelegate între ele.

La naştere toţi şoarecii sunt la fel: mici, prăpădiţi şi cu coada în dezvoltare. După o vreme însă, se va putea observa ce fel de coadă are şoricelul: lungă sau scurtă. Conform ultimelor statistici, cozile scurte apar de la naştere, în proporţie de l la 8. Dar asta nu înseamnă încă nimic, după cum o să observaţi imediat.

Coada cu care te-ai născut nu reprezintă decât prima fază în diviziunea colectivităţii şoarecilor, potrivit celor două categorii despre care scriu.

Unii seamănă cu părinţii lor, alţii nu, spre bucuria sau mâhnirea părinţilor. Oricum s-ar naşte însă,

acest lucru n-are o importanţă deosebită în această fază. Şoricelul foarte tânăr n-are încă personalitatea conturată. De aceea, părinţii lui

*

sunt acum cei care decid în privinţa căii pe care va urma să-şi ducă viaţa odrasla lor. Cel puţin deocamdată. Ce se va întâmpla mai târziu, asta e altă socoteală.

Cozile lungi pot fi scurtate la jumătate sau chiar la un sfert, atât pe cale chirurgicală - cu spitalizare de o oră şi un sfert pentru şoarecii tineri şi două ore şi jumătate pentru şoarecii maturi - cât şi prin mijloace casnice foarte simple: legând o sforicică în locul unde urmează să se termine coada, şi strângând nodul tot mai mult, câteva zile în şir. Bucăţica de coadă de după strânsoare se va usca şi va cădea de la sine.

La şoriceii de vârstă preşcolară, cozile scurte pot fi stimulate în creştere cu nişte vitamine recristalizate de patru ori la temperatura de 462 grade sub zero - special preparate în acest scop - care trebuie înghiţite din 2 în 2 ore, cu puţină apă de ploaie, timp de 4 săptămâni în şir, combinate cu exerciţii de gimnastică a cozii şi cu autosugestie.

Mai târziu, când şoarecele va avea deja o personalitate bine conturată, va urma să decidă el însuşi ce fel de coadă doreşte să aibă - ştiind că ea poate fi oricând scurtată, prin procedeul casnic binecunoscut (cel cu sforicică), sau pe cale chirurgicală, cu spitalizarea de două ore şi jumătate pentru şoarecii maturi - dar, că o coadă o dată scurtată (indiferent de metoda folosită în acest scop), nu va mai putea fi lungită atât de simplu, cu ajutorul vitaminelor recristalizate, combinate cu gimnastică ritmică şi autosugestie. Maturii o dată scurtaţi de coadă care se răzgândesc din nou, au nevoie de o intervenţie chirurgicală ceva mai complicată, prin care se adaugă un fragment de coadă obţinută dintr-o donaţie anonimă de organe, sau pot recurge la un procedeu mai simplu, dar numai cu un efect provizoriu: adăugând o bucată de coadă artificială cozii originale, de fiecare dată când au nevoie să se prezinte undeva cu o coadă lungă.

După cum observaţi, nu e de loc complicat să-ţi scurtezi ori să-ţi lungeşti coada, chiar dacă te răzgândeşti de câteva ori. Există din abundenţă vitamine lungitoare, de asemenea, bucăţi de coadă artificială din materiale naturale deosebit de suple şi durabile, atât de frumoase încât doar cu o lupă care măreşte de l 5 ori se va putea observa locul unde se înnădeşte coada de împrumut, şi mai există bucăţi de coadă adevărată, provenite din donaţii voluntare şi involuntare de organe, precum şi chirurgi deosebit de experimentaţi în acest gen de intervenţii, iar operaţiile sunt gratuite, fiind subvenţionate de stat, tocmai pentru a stimula libertatea de gândire şi de exprimare a tuturor minorităţilor interesate.

Cam atât cred că ajunge despre partea tehnico-organizatorică a cozilor.

Esenţialul cred că e deja clar: fiecare are dreptul şi posibilitatea să-şi schimbe coada, când, şi cum

vrea. Nu există nici o piedică, de nici un fel, care să-l reţină pe un şoarece dornic să-şi schimbe coada. Punct.

*

Ceea ce e mai greu de modificat - şi aici problema se complică - este partea spirituală a cozii lungi sau scurte, cu toate implicaţiile de ordin moral pe care o coadă de un anume fel o aduce cu sine.

Poţi să-ţi schimbi coada şi de trei ori pe zi dacă vrei, dar domiciliul, locul de muncă, prietenii, familia, colectivitatea din care faci parte, impresia pe care o faci asupra ei, felul în care eşti privit, tratat, recompensat, iubit sau urât, nu poţi să le schimbi de la o zi la alta. Uneori nu poţi să le schimbi toată viaţa, oricât te-ai strădui.

Unul născut cu coadă scurtă - sau scurtată din fragedă tinereţe - şi educat de părinţi cu coadă scurtă ca să devină în viitor un şoarece cu coadă scurtă, va rămâne de multe ori pecetluit pentru toată viaţa. Şi, chiar dacă apoi şi-o lungeşte, încercând toată viaţa să fie un model desăvârşit de şoarece cu coada lungă, el va rămâne privit ca un intrus în colectivitatea şoarecilor cu coadă lungă. Iar dacă evoluţiile politice o cer, va fi până la urmă înmormântat tot în cimitirul şoarecilor cu coada scurtă. Depinde, bineînţeles, de vremurile pe care le trăim. Nu e o regulă, dar probabilitatea ca lucrurile să se petreacă aşa, e mare.

Ca atare, nu e întotdeauna simplu să te muţi de la unii la alţii. Căci, vedeţi, coada şoarecelui matur - fie ea lungă, fie scurtă, e la urma urmei doar o coadă. Coada şoarecelui tânăr e însă ceva mai mult decât o coadă. Imaginea ei îi rămâne deseori imprimată pe creier, ca o amprentă de care nu poate scăpa niciodată.

Indiferent cu ce coadă s-a născut, tânărul şoarece va fi scurtat sau lungit la acest apendice, potrivit voinţei părinţilor chiar în primele zile de viaţă şi va fi educat să le urmeze pildele în toate activităţile: şcolare, familiale, morale, sociale, cu toate obiceiurile, felul de a se purta, de a chiţăi şi de a-şi exprima părerile despre şoareci sau alte animalele înconjurătoare. Va urma o şcoală în care învaţă cu precădere şoareci cu coadă identică şi va adopta întreaga conduită şi mentalitate a unui şoarece cu coadă lungă sau scurtă, conform educaţiei pe care o primeşte.

Această perioadă de educaţie intensă va lăsa urme adânci în personalitatea lui. Chiar dacă, ulterior, se va distanţa de ideile care i-au fost băgate în cap de mic - fără voia lui - schimbându-şi sistemul de a gândi, şi va încerca să trăiască cu o altă coadă, el va avea de întâmpinat multe dificultăţi, nu numai cu sine însuşi, dar şi cu mediul în care doreşte să fie primit. El va avea de trecut bariere şi piedici de ordin moral, material, corporal şi mai ales de ordin birocratic.

Am să vă povestesc, doar aşa, în linii mari, în ce constau toate formalităţile legale, obligatorii, pentru a trece de la o coadă la alta.

Problema începe înainte de a te naşte, în certificatul de naştere al fiecăruia este menţionată lungimea cozii părinţilor, iar înregistrarea naşterii din registrul oficiului de stare civilă, nu va putea fi schimbată decât cu un alt act oficial, sau cu o declaraţie publică, semnată în faţa notarului de către trei martori garanţi, numită "RENEGARE" sau "CONTESTARE PUBLICĂ A ACTULUI DE NAŞTERE" prin care petiţionarul se distanţează, în faţa legii, de cozile părinţilor.

Odată terminată această formalitate, obligatorie, şi aprobată de oficialităţile competente (s-au pomenit cazuri când nu se dădeau aprobări, din cauza situaţiei politice internaţionale), şoarecele în cauză, cu aprobarea între labe trebuie să mai apară în faţa oficialităţilor, într-o întrunire specială, unde e pusă în discuţie publică problema lui. Acolo urmează să-şi justifice dorinţa de a trece de la unii la alţii printr-un discurs de exact 16 minute, fără ezitări şi fără a se bâlbâi, după care va urma controlul corporal.

Coada petiţionarului trebuie, bineînţeles, să corespundă cu cererea. Adică: nu poţi să vii în faţa adunării şi să promiţi că îţi vei scurta sau îţi vei lungi coada în viitorul apropiat. Trebuie să ai deja coada în regulă. Fiind vorba numai de şoareci maturi, când vitaminele recristalizate nu mai ajută la lungirea cozii, nu va fi suficient ca şoarecele să se prezenta cu o bucată de coadă artificială, de parcă ar avea coada cu adevărat lungă, ci va trebui să se prezinte cu o coadă adevărată, lungă. Pentru asta era nevoie, precum se ştie, de o intervenţie chirurgicală în toată regula, în care să i se fi adăugat o bucată de coadă, iar acum va trebui să prezinte şi coada lungă şi adeverinţa spitalului în care coada a fost lungită, cu data la care a avut loc operaţia de lungire, ora exactă a operaţiei şi numele de familie a chirurgului care a executat-o.

Şoarecele petiţionar este introdus într-un aparat cu raze Roentgen şi i se numără vertebrele cozii, de către o întreagă comisie de specialişti, după care, chiar dacă se constată că lungimea cozii corespunde normelor în vigoare, este tras de coadă de trei ori la rând de către trei specialişti trăgători de coadă (şi nu prea tare, căci s-ar putea să i-o rupă, chiar dacă e în regulă, dar nici prea uşor, ca să i-o lase intactă, dacă e înnădită) pentru a preveni orice încercare de a induce în eroare autorităţile. S-au întâmplat cazuri, în trecut, când unii şoareci s-au prezentat la comisie cu adeverinţe falsificate şi cozi artificiale foarte bine realizate, iar după ce obţineau adeverinţa de RENEGARE oficială a actului de naştere, cu toate semnăturile şi parafele necesare, duceau o viaţă dublă, scurtându-şi şi lungindu-şi coada de mai multe ori pe zi, în funcţie de obligaţiile sociale.

Bineînţeles că asta se petrecea înainte de descoperirea razelor Roentgen şi de apariţia specialiştilor

trăgători de coadă. De atunci n-au mai fost semnalate încercări de înşelătorie cu cozile lungite, care, de fapt, n-au fost lungite.

*

Dar, precum vă spuneam, cel care doreşte să-şi schimbe coada, oficial şi cu acte în regulă, şi-o poate schimba. Va îndeplini toate formalităţile şi va deveni ceea ce doreşte să devină. Timpurile noi au mai îngreunat cu ceva procedura, e adevărat, dar aşa merg treburile şi n-ai ce-i face.

Mai demult, întreaga harababură cu cozile lungi sau scurte nu era tratată cu atâta seriozitate ca în zilele noastre. Nu era luată în serios. E adevărat că pe atunci erau mai puţini şoareci pe lume şi nu existau atâtea probleme demografice şi sociale ca azi. Pe atunci exista suficient spaţiu vital pentru toată lumea, nu se făcea atâta politică, nu erau atâtea arme şi nu se făceau atâtea războaie.

Toată povestea cu cine are şi cine nu are coadă lungă era doar un fel de joc. Era mai mult un capriciu al unor comunităţi de şoareci, uneori o problemă de modă, alteori o idee despre igienă sau o comoditate personală pe care fiecare putea să şi-o permită, dacă avea chef.

Dacă vreun creator de modă lansa ideea, că într-o perioadă a anului se potriveşte mai bine coada scurtă, ori că e mai elegantă la purtat - cine ştie cum - uşor ridicată spre dreapta, vârâtă între picioare sau unsă cu ulei de nucă, se găseau numaidecât adepţi care se converteau cu miile, ca să fie în ton cu moda. Sau, dacă vreun şoarece conferenţiar, orator, şoarece predicator, fie vreun guru înţelept, vreun rabin bătrân, vreun medic de circumscripţie sau vreun şoarece funcţionar la Ministerul Sănătăţii dădea un interviu televizat şi se pronunţa în sensul că o coadă lungă ar fi dezavantajoasă din punct de vedere igienic, deoarece, prin târârea ei, se prind de ea mai multe impurităţi decât de una scurtată şi că impurităţile vor fi aduse în felul acesta în vizuina familială, unde bacteriile pot ajunge în alimentaţia sugarilor sau în gura partenerului, alergau numaidecât cu toţii şi stăteau la rând ca să-şi scurteze cozile.

Şoarecii sunt, după cum cred că ştiţi, uşor de influenţat, dacă argumentele celui care încearcă să-i convingă sunt bine documentate. Iar dacă argumentele mai au şi ceva de ordin ştiinţific - ceva legat de starea sănătăţii, de exemplu -atunci se şi bucură de faptul că s-au lăsat convinşi.

Cam acelaşi lucru s-a putut întâmpla şi în timpurile de demult cu scurtările şi lungirile de coadă. Era doar un capriciu local, neoficial, legat de modă, de igienă sau de altceva în genul acesta.

Mai târziu însă, deteriorarea situaţiei economice, cu toate crizele de guvern şi mai ales cu situaţia lipsei de spaţiu vital - spaţiu de care unii aveau mai multă nevoie decât alţii - au făcut ca acest joc inofensiv să devină un motiv de ură, dar mai ales de dezbinare între şoareci, care până atunci erau cu toţii fraţi.

Atâta timp cât mâncarea era suficientă pentru toţi şi se găseau pentru toţi locuri bune pentru săpat vizuini confortabile şi aparatură electronică la preţuri convenabile, şoarecii se înţelegeau bine între ei şi nu existau nici duşmănii pe bază de coadă. Dacă însă situaţia devenea critică, dintr-un motiv sau altul, începeau numaidecât şi conflictele.

Nimic mai simplu decât să spui că treburile nu merg bine din cauza altora sau pur şi simplu că ei sunt de vină dacă treburile tale nu merg aşa cum ai vrea tu să meargă.

- Nu sunt destui bani?... Ceilalţi sunt de vină, căci banii sunt la ei.
- Nu există loc suficient pentru vizuini încăpătoare?... E clar, asta e din cauza celorlalţi, a celor care au vizuini mai multe şi mai bune, toate plasate în locuri mai favorabile.
- Nu ai suficiente şcoli?
- Nu ai suficiente locuri de muncă?... E clar că asta e din cauza celorlalţi, a celor care consumă tot bugetul doar pentru scopurile lor şi ocupă toate şcolile şi toate locurile de muncă, iar ţie nu-ţi mai rămâne nimic.

Concluziile veneau de la sine. Doar nu poţi sta nepăsător, să priveşti cum celălalt are de toate (sau, în orice caz, mai multe decât tine) şi tu n-ai nimic. Trebuia întreprins ceva.

Soluţia era dictată de împrejurări dar ea era cam de fiecare dată aceeaşi. Până la urmă era folosită forţa. Compromisurile nu prea aveau şanse de reuşită, că doar ceilalţi nu-şi dădeau în mod benevol vizuinile lor, rezervele de alimente şi locurile unde trăiau, doar pentru ca să-i fie mai bine altuia, iar lui să-i fie mai rău.

Procedura deposedării celorlalţi de bunurile lor cuprindea întotdeauna o gradaţie crescândă, de la rău spre mai rău, iar apoi spre şi mai rău. în prima fază se încerca deposedarea pe cale paşnică: prin decrete şi legi. Dacă acestea nu erau eficiente, urma să fie folosită forţa.

Pentru o reuşită mai suplă a planului de deposedare, înainte de emiterea legilor se începea o campanie teoretică de înfierbântare a creierelor - prin literatură, presă, cinematograf, radio şi televiziune - şi erau puse în circulaţie diverse teorii încâlcite, privind originea dubioasă a celorlalţi, structura lor biologică inferioară, cu amănunte genetice privind culoarea părului de pe coadă, forma urechilor părinţilor, bunicilor şi străbunicilor (pe care nimeni nu i-a văzut), culoarea diferită a ochilor, a sângelui şi multe alte amănunte

care urmau să dovedească faptul că nu numai lungimea sau scurtimea cozii era în joc, ci un întreg lanţ genetic de elemente, deosebit de semnificative, care, luate împreună dovedeau clar inferioritatea, din toate punctele de vedere, a celui discriminat.

*

Cum cred că vă puteţi imagina, erau discriminaţi de fiecare dată cei care erau în minoritate numerică. O minoritate este în general mai slabă decât majoritatea. E drept, sunt şi excepţii, rare şi de scurtă durată.

De multe ori, de frica publicităţii, a opiniei publice şi a posterităţii, şoarecii aflaţi în majoritate nu acţionau direct, încercau să-şi facă treaba cu labele altor animale. Cum procedau? Simplu!

Lansau teoriile încâlcite despre care vă spuneam şi după ce erau siguri că ele au pătruns peste tot unde aveau interes să fie cunoscute, dădeau de înţeles animalelor din jur, unde se ascund confraţii lor cu o coadă diferită. Şi, ca să le fie mai uşor să-i prindă, le furnizau până şi alte amănunte despre obiceiurile lor zilnice, capcanele de care se tem, sistemul lor de gândire şi de organizare. Pe urmă, când masacrul cu labele altora se declanşa, se prefăceau că le iau apărarea şi că-i compătimesc.

Doar dacă activitatea lor subversivă nu dădea roadele scontate şi rămâneau în viaţă prea mulţi şoareci cu coadă diferită, recurgeau chiar ei înşişi la diferite mijloace de alungare a lor şi de exterminare în masă.

Soluţiile totale - numite uneori şi "finale" - erau folosite des. Ideea era aceea de a rezolva odată pentru totdeauna problema, prin exterminarea totală a confraţilor cu coadă diferită. Odată ce ceilalţi ar fi dispărut până la ultimul, toate problemele lor de până atunci urmau să dispară şi ele, de la sine. Aşa se spunea.

Bunurile celorlalţi ajungeau, într-adevăr, în labele lor. Puneau laba pe rezervele lor, pe vizuinile lor, pe locurile lor de muncă, pe şcolile lor şi pe ideile lor. Credeau că de acum înainte urmau să trăiască în belşug, pentru totdeauna. Aşa se spunea. Şi, cine ştie, poate că unii credeau cu adevărat ceea ce se spunea.

Realitatea se dovedea foarte curând a fi cu totul alta.

Soluţiile finale nu reuşeau să fie chiar atât de finale cum ar fi vrut ei. Ceilalţi supravieţuiau perioadei grele, şi încetul cu încetul, reuşeau să se înmulţească şi să mai convertească nişte confraţi cu coadă diferită şi puneau astfel ei laba pe putere, începeau ei, de data aceasta, să scoată legi şi decrete referitoare la inferioritatea genetică şi morală a celorlalţi, iar dacă nu reuşeau să-i alunge pe cale legală - relativ paşnică - recurgeau la metodele de exterminare în masă folosite de ceilalţi împotriva lor. Le îmbunătăţeau şi le perfecţionau însă, pentru a obţine rezultate mai bune decât obţinuseră confraţii lor, şi soluţii finale şi mai finale decât cele de până atunci.

Cam aşa merg lucrurile de când ne ştim.

Aşa că, vedeţi, nu e totuna, ce fel de coadă ai.

Viaţa unui şoarece depinde nu numai de o sumedenie de elemente străine de lumea şoarecilor, independente de voinţa lor, ci şi de lungimea cozii: o problemă strict şoricească.

O coadă bună, la locul potrivit, înseamnă foarte mult. Poate însemna fericire şi bunăstare până la adânci bătrâneţi, iar o coadă nepotrivită la locul nepotrivit poate însemna capătul drumului.

Trist, dar adevărat.

Aşa stau lucrurile la şoareci şi n-ai ce-i face.

32. CUM SE TRATEAZĂ NELINIŞTEA, OFICIAL ŞI NEOFICIAL

boală destul de ciudată a fost semnalată în ultima vreme în lumea animalelor de uscat. Simptomele bolii diferă atât de mult de la un caz la altul, încât animalele de ştiinţă încă n-au reuşit să ajungă la nici o concluzie în ce priveşte tratarea ei, nemaivorbind de vindecarea ei. Nimic din toate acestea. Nici un nume n-au reuşit să-i găsească până în prezent, şi bolnavii continuă să circule prin lume cu o boală care nici măcar nume nu are, de ciudată ce e.

Dacă ar fi totuşi să numim o caracteristică, oarecum comună majorităţii cazurilor, ea ar fi începutul, sau perioada de incubaţie, care în linii mari seamănă la toţi cei atinşi de boală, în linii mari, nu şi în detalii.

începutul bolii se manifestă printr-o nelinişte continuă, agitaţie, mâncărime a cozii, nervozitate şi o nemulţumire totală faţă de legile societăţii şi ale mediului în care animalul trăieşte. Bolnavul începe să se agite şi dându-şi seama cât de neliniştit este, va încerca să găsească un remediu cu care să-şi redobândească sănătatea.

Se presupune că animalul bolnav e infectat cu un bacii sau cu un virus care nu-l mai lasă să trăiască liniştit ca până atunci. Simte că trebuie să se mişte, să iasă din vizuină şi să facă ceva nou, ceva ce n-a făcut până atunci. Unde se va duce şi ce va face nu are nici o importanţă, doar să nu stea în acelaşi loc în care a stat până atunci. Animalul bolnav simte că dacă nu va pleca undeva, se vaînnăbuşi şi va muri. E o chemare irezistibilă căreia, desigur, nici un bolnav nu-i rezistă. Şi, se pleacă aproape sau foarte departe, în funcţie de starea vremii, de rezistenţa pielii, de anotimpul în care animalul s-a îmbolnăvit, dar mai ales de posibilităţile materiale ale animalului bolnav şi de dimensiunea lui.

Uneori animale cu aceleaşi date familiale, materiale şi de rezistenţă a pielii în anumite condiţii

climaterice, se vor comporta cu totul altfel, doar din cauză că sunt atinse de un număr mai mare sau mai mic de bacterii (sau viruşi - cine ştie ce sunt?!).

Şi pentru că boala e atât de ciudată, ea a atras atenţia unor cercetători renumiţi - şoareci şi alte animale de uscat, nu prea mari - care au început o muncă de documentare sistematică, foarte amănunţită, dar din păcate, cel puţin deocamdată, fără rezultate senzaţionale.

Totul începe aproape pe neobservate, cu o stare de uşoară nelinişte, în această fază nici bolnavul infectat şi nici cei din jurul lui nu realizează că animalul nostru s-a îmbolnăvit. Curând însă boala devine vizibilă şi pentru bolnav şi pentru cei din jurul lui.

Bolnavul devine pe zi ce trece tot mai iritabil. Nu-şi mai găseşte locul. Părăseşte tot mai des vizuina familială, fără vreun motiv vizibil. Pleacă, pur şi simplu, fără să spună unde se duce şi nici când se va întoarce acasă pentru a lua masa în sânul familiei. Lipseşte de acasă uneori zile în şir, iar când se întoarce, e jigărit, palid şi lipsit de puteri. Abia reuşeşte să-şi revină, şi apoi totul se reia de la început. Pleacă din nou.

Observând schimbarea petrecută cu confratele lor, cei din jurul lui încep să-şi facă griji. Nici unul însă nu se gândeşte că ar putea fi vorba de o boală, cu bacterii sau viruşi (sau, mă rog, ce-or fi). Fiecare încearcă să-l calmeze dându-i sfaturi practice. Dar, în acelaşi timp, fiecare pe contul lui încearcă să găsească cheia problemei - cauza neliniştii lui.

Mai multe cauze eventuale, încep să fie luate în consideraţie. Toate cu semnul întrebării bineînţeles, din moment ce toate nu sunt decât supoziţii.

Vă voi înşira acum o parte din ele, tocmai ca să observaţi la câte nu se gândesc semenii atunci când unul din cei care le sunt dragi trece printr-o schimbare inexplicabilă şi nu îşi mai iubeşte domiciliul stabil, la fel ca înainte.

Cei îngrijoraţi de schimbarea survenită la semenul lor drag îşi pun cam următoarele întrebări:

- Poate că aerul de acasă îi supără plămânii?!
- Poate că liniştea de acasă îi apasă nervii?!
- Poate că mâncărurile consumate acasă sau în jurul vizuinii îi deranjează stomacul, iar acum simte nevoia să mănânce departe de casă?!
- Poate că ambianţa nu-i mai place, şi doreşte să cunoască alte locuri pentru a putea face comparaţii cu mediul lui, în care trăieşte?!

- Poate că îl supără ochii văzând mereu aceleaşi feţe, aceleaşi cozi şi acelaşi decor? E plictisit de ele şi vrea să vadă
şi altceva?!
- Poate că discuţiile cu cei din jurul lui nu-l mai satisfac?! Ştie dinainte toate argumentele şi toate răspunsurile care i
se vor da, deci, nu mai sunt de loc interesante pentru el; îl plictisesc şi sunt agasante.
- Poate că vrea să-şi îmbunătăţească nivelul cultural sau material, iar mediul în care trăieşte nu-l ajută în acest
sens?!

Şi, uite aşa. Cam acest gen de supoziţii apar în capul celor care-l îndrăgesc. Dar, din păcate, nici unul nu întrevede cauza problemei, iar rezolvarea ei o întrevede şi mai puţin.

Starea animalului infectat (cu bacteria sau virusul despre care încă nu se ştie nimic precis) se agravează continuu. Singurul sfat util pe care cei care-l îndrăgesc i-l pot da, este acela de a consulta un doctor. De cele mai multe ori animalul infectat le urmează sfatul.

Aşa începe marea aventură a animalului neliniştit, în scopul de a îşi îmbunătăţi sănătatea.

Medicul specialist îl ascultă cu multă răbdare, doar de aceea îl plăteşte statul, şi neştiind precis despre ce boală e vorba - deoarece, precum v-am spus, fiecare caz se manifestă puţin altfel - îl trimite să-şi facă o serie de analize complicate, începând cu analiza sângelui (viteza de sedimentare, numărarea globulelor albe şi roşii, procentul glucozei prezent în sânge şi starea sistemului imun) analiza urinei, a fecalelor la diferite ore din zi, tensiunea arterială, electrocardiografia [EKG], controlul sensibilităţii auditive, a vederii, radiografierea rinichilor, a plămânilor, a vezicii urinare, testarea memoriei şi a stării psihice, raportate la datele furnizate de analiza sângelui şi a tuturor factorilor ereditari.

La urmă este pus să completeze un formular de 16 pagini şi să răspundă la cele 325 de întrebări referitoare la originea socială, cu toate datele autobiografice: studii terminate sau neterminate, familie, prieteni din trecut şi prezent, înclinaţii politice şi partide de dreapta sau de stânga din care a făcut parte sau are de gând să facă parte în viitorul apropiat, conflicte cu legea avute în trecut, şi bineînţeles războaiele la care a participat în calitate de combatant activ sau pasiv, (eventuale răniri suferite, decoraţii obţinute) etc... etc...

După ce va termina toate analizele şi completarea formularelor, se va întoarce la doctorul la care s-a prezentat iniţial, la care, între timp au sosit toate rezultatele, au fost centralizate, verificate şi trecute prin toate măsurătorile comparative. Şi acum, animalului bolnav îi e dat să audă verdictul final, bazat pe rezultatul tuturor analizelor făcute.

*

Verdictul final răsună ca o lovitură de gong chinezesc (cu un diametru de 144 cm., turnat din aramă 82% şi 18% argint), tare, cutremurător, şi cu vibraţii dezastruoase: PERFECT SĂNĂTOS!!!

Auzind asta, animalul în cauză leşină de uimire, iar după ce îşi revine, pleacă spre casă şi mai trist decât la venire. A crezut că va afla ce boală are, iar medicul în loc să-l ajute să găsească cauza neliniştii lui, l-a neliniştit şi mai mult spunându-i că e perfect sănătos. De ce să te mai duci la doctori dacă tot nu reuşesc să-ţi spună ce boală ai?... se întreabă animalul în cauză, în timp ce se târăşte cu paşi gânditori spre casă.

Mergând aşa, încet şi copleşit de griji, se întâlneşte pe drum şi cu alte animale la fel de îngrijorate ca şi el, de starea sănătăţii, venind de la doctori sau în drum spre alţi doctori şi declaraţi în repetate rânduri PERFECT SĂNĂTOŞI. Asta îl mai linişteşte puţin. Vede că el nu e singurul sănătos neliniştit.

Deodată aude un zgomot infernal, cu pocnituri, ţipete şi râsete venind dinspre o hrubă cu uşile larg deschise, de unde ies şi intră, îmbulzindu-se, fel de fel de animale ciudate, mici şi mari. Curios din fire, animalul în cauză se apropie de intrare ca să vadă mai bine ce se întâmplă acolo. Fără voia lui, e împins de cei care vin în urma lui şi se pomeneşte înăuntru, strâns din toate părţile şi împins înainte, mereu înainte.

îl izbeşte în nări o duhoare, ceva ce încă n-a simţit niciodată în viaţa lui, un fum gros sau mai bine spus un fel de putoare solidificată, provenind din frunze putrezite, arse, combinate cu transpiraţie de picioare şi blănuri udate de ploaie, încăperea e foarte slab luminată. Abia poate recunoaşte feţele şi soiul animalelor din jur.

Crede că visează. Deschide ochii mai tare şi chiar îşi pişcă coada ca să vadă dacă nu cumva e un coşmar. Nu, nu e vis. îşi simte coada pişcată, căci pişcătura şi-a făcut efectul. Totul e real.

între timp e împins până la tejghea unde un animal cu mustaţă roşie şi ochelari de soare pe nas îi pune în faţă un pahar înalt plin cu un lichid galben şi cleios. Laba i se lipeşte de pahar. Vede că toţi cei din jurul lui îşi bagă boturile în pahare şi ling din ele. Din curiozitate îşi bagă şi el botul în pahar şi linge din conţinut.

După câteva înghiţituri simte că i se înmoaie picioarele. Urechile încep să-l ardă şi totul în jur începe să i se învârtească în cap, de parcă ar fi învârtit chiar el, ţinut de coadă. Ar vrea să se sprijine de tejghea ori să se întindă pe podea, dar n-are loc. E strâns din toate părţile şi alţii care abia acum intră împing masa de animale, cu el cu tot, ba spre peretele din dreapta, ba spre uşă. De acolo e târât din nou

înapoi spre tejghea, unde roşcovanul mustăcios cu ochelari de soare pe nas îi umple din nou paharul cu un lichid colorat, dar a cărui nuanţă acum nu o mai poate compara cu nici o

culoare cunoscută din spectrul luminos: nici cu roşu nici cu galben, nici cu verde şi nici cu albastru. Cât despre gust, ar fi şi mai greu să-şi dea cu părerea. Odată ce lichidul ajunge pe limbă şi îşi continuă drumul pe gâtlej în jos, nu mai simte altceva decât o arsură infernală care i se lasă până în intestine.

Cu chiu cu vai, nici el nu ştie cum, animalul ajunge acasă şi câteva zile neliniştea nu-l mai supără, pentru că are de luptat cu greaţa, cu durerile de cap, cu vomismentele şi cu diareea.

Vindecat de acestea, treptat îl apucă din nou neliniştea şi dorul de ducă. Acum însă ştie care e remediul.

Merge din nou la doctor, îşi face din nou analizele, iar după ce e declarat din nou "perfect sănătos", reîntâlnirea cu alţi suferinzi şi o cură de lichide colorate, îl pun din nou pe picioare sau, mai precis spus, îl doboară pentru o vreme.

După doar câteva tentative de a se trata în mod ştiinţific, ajunge la concluzia nr. l: - că, întâlnirea cu ceilalţi suferinzi este mai utilă decât cea cu medicul specialist şi, concluzia nr. 2: - că, pentru a te vindeca de o boală, merită uneori să te îmbolnăveşti de altele.

înarmat cu aceste două concluzii preţioase, bolnavul îşi redobândeşte dragostea de viaţă, devenind optimist şi încrezător în sinceritatea relaţiilor cu semenii; un optimism cam exagerat, e adevărat, dar plăcut pentru cei din imediata lui apropiere.

Starea lui însă e schimbătoare. Aşa se vede că remediul nu e întotdeauna eficace. Neliniştea îl apucă acum la intervale imprevizibile şi la ore ciudate, când nu are la îndemână lichidele ce se cer consumate în asemenea situaţii şi nici nu îi poate avea imediat în preajma lui pe ceilalţi suferinzi de nelinişte, pentru a se linişti în compania lor. Mai rău nici că se poate.

Animalul nostru caută deci alte soluţii pentru îmbunătăţirea sănătăţii, la fel de eficace şi oricând la îndemână.

Aceasta e o perioadă nouă în viaţa bolnavului, când începe să iasă şi mai des din vizuină. Căutarea unor soluţii noi îi cere mult timp şi energie. Ochii îi devin mai tulburi, glasul mai răguşit, urechile i se lungesc şi încep să atârne de parcă ar fi udate de ploaie, iar spatele îi e scuturat din trei în trei ore de un fel de tremurătură totală, de parcă cineva l-ar prinde de blană şi ar încerca să i-o scoată.

în termeni medicali, această nouă fază a bolii e numită "perioada de căutare a soluţiilor perfecte", în viaţa de toate zilele ea se concretizează prin îndepărtarea bolnavului de familie şi legarea unor prietenii noi,

bazate pe interesul comun. Noii lui prieteni sunt şi ei, ca şi el, în căutarea unor căi sigure de vindecare.

*

Remediul parţial, sau hai să-i spunem o aparentă soluţie salvatoare (pentru că şi ea salvează doar temporar) a fost găsită de ştiinţa chimiei.

Nu mă voi lungi cu descrierea întregului şir de experienţe care au dus la descoperirea produselor şi nici cu descrierea diferitelor forme de tratament. O să vă povestesc poate cu altă ocazie, dacă subiectul o să vi se pară interesant şi o să mă rugaţi s-o fac. Acum mă voi rezuma să numesc doar trei din metodele de tratament chimic găsite ca foarte eficace (mai precis spus, temporar eficace). Ele sunt:

1 - Stropirea interioară.
2 - Af u marea.
3 - Praf u i rea.

Fiecare din el are un efect de moment sigur, liniştind animalul total şi îmbolnăvindu-l cât se poate de eficace de multe alte boli, neimportante pentru el în această fază.

Din punct de vedere filosofic, chimicalele liniştitoare au darul de a elimina complet din creierul animalului noţiunea de viitor. E o deosebită realizare tehnică mai ales în domeniul social. Viitorul fiind eliminat din preocupările lui, bolnavul se poate concentra mai bine asupra prezentului, şi, el va avea mare nevoie de această concentrare pentru procurarea dozelor liniştitoare zilnice, care nu întotdeauna sunt uşor de obţinut. Uneori, chiar foarte greu de obţinut. Procurarea lor e o întreagă poveste.

Preţul lor diferă în funcţie de calitatea şi efectul lor, şi e normal să fie aşa. S-a şi stabilit un cod de onoare al preţurilor şi al tratamentelor. Avem tratamente de lux, foarte scumpe şi foarte eficiente (care îşi fac efectul imediat şi liniştesc bolnavul pentru mai multă vreme) şi tratamente populare, mai ieftine şi cu un efect de scurtă durată.

Chiar dacă ar avea anumite preferinţe, pacientul nu poate alege întotdeauna metoda de tratament. Ori nu găseşte, tocmai atunci, tratamentul pe care l-ar dori, ori, dacă-l găseşte, tocmai n-are banii cu care să-l plătească. Astfel, deseori bolnavii sunt obligaţi să se rezume la metode mai ieftine, până când intră din nou în bani şi au cu ce să achite tratamentele lor preferate.

Există preţuri fixe, raportate la veniturile şi posibilităţile animalelor din împrejurimi, în linii mari, o stropire interioară costă mai mult decât o prăfuire, iar o prăfuire costă mai mult decât o afumare. Cam asta e regula, dar numai în linii mari, pentru că o prăfuire bună, de calitate, ar putea să coste mai mult decât o stropire mediocră, şi aşa mai departe.

Visul tuturor bolnavilor atinşi de-a binelea de boală este să se stropească fără încetare şi să aibă cu ce achita aceste stropiri. Deseori însă, până şi cei mai fanatici stropitori sunt obligaţi de împrejurări să accepte - mai ales în cazuri de urgenţă - şi o prăfuire, înghiţind puţin praf chimic, plasat la început sub limbă sau pudrându-şi cu el vârful urechilor. Alteori, în cazul cel mai rău, recurg la o afumare rapidă, destinată în general doar celor săraci şi tinerilor care încă nu şi-au terminat studiile.

Tratamentele acestea chimice au loc pretutindeni, adică, peste tot unde ochiul medicinei oficiale nu poate pătrunde.

Nici nu e de mirare că interesele lor sunt atât de contrare. Ei vor să-l silească pe animal să rămână sănătos şi neliniştit, în timp ce animalul neliniştit nici nu vrea să audă de aşa ceva. Scrie doar în cartea drepturilor animalelor că fiecare are dreptul să-şi folosească sănătatea aşa cum crede el de cuviinţă şi chiar să şi-o sacrifice pentru ce crede el că e bine.

Ei şi uite aşa, ne aflăm în faţa unei maladii ciudate a cărei apariţie şi cauză nu pot fi precis explicate; cu bolnavi suferinzi de nelinişte care sunt declaraţi "sănătoşi" şi o boală care a declanşat o varietate de tratamente, cu producători de medicamente, chimist!, laboranţi, distribuitori, specialişti necunoscuţi până la apariţia bolii, localuri de tratament, societăţi de transport al pacienţilor la locurile de tratament sau a tratamentelor la domiciliul suferinzilor mai cu stare, cu o reţea întreagă de bănci oficiale şi neoficiale pentru rezolvarea problemelor financiare şi specialiştii necesari pentru încasarea datoriilor. O lume întreagă care se învârteşte în jurul acestei boli ciudate.

Animalului suferind nu i se cere pentru tratarea neliniştii decât puţină voinţă şi sacrificarea tuturor bunurilor personale, scopul unic fiind procurarea chimicalelor şi achitarea tratamentelor.

Ce? Cât? Când? Cum?... sunt marile probleme în jurul cărora se învârtesc toate gândurile suferinzilor.

O precisă delimitare a felurilor în care să-şi trateze neliniştea, precum şi costurile legate de diferitele tipuri de tratament creează pentru pacient o preocupare continuă. Fiecare gen de tratament îşi are specialiştii proprii, cu personalul respectiv, calificat pentru executarea tratamentelor. Tratamentele sunt precis delimitate. Acolo unde se afumă nu se stropeşte, iar acolo unde se prăfuieşte nu se afumă. Ar fi împotriva eticii dacă toate metodele ar fi folosite dintr-odată şi în acelaşi loc.

Separarea lor intenţionată, cu toată diferenţierea preţurilor, va da pacientului neliniştit plăcerea căutării şi o continuă ocupaţie, adică, va crea baza psihică a tratamentului.

Fiind o boală în afara legii (nefiind recunoscută ca o boală oficială) asigurările sociale nu vor să audă de existenţa ei şi nici nu se gândesc să finanţeze costurile tratamentelor. Spre ghinionul bolnavilor.

Ce va aduce boala în viitor?... se întreabă specialiştii din toate domeniile.

Şoarecii psihologi, statisticieni, şi cei care se ocupă cu pronosticurile legate de ştiinţa viitorului sunt profund îngrijoraţi de elementul psihic molipsitor, care, în viitorul apropiat ar putea să aibă consecinţe deosebit de grave asupra linişte! spirituale a şoarecilor sănătoşi. Nici măcar futurologii, cu toată aparatura lor complicată cu care eventual ar putea calcula efectele viitoare, nu sunt capabili să dea nişte cifre aproximative. Nefiind o boală oficial recunoscută, precum v-am spus, nu există date precise, controlabile, nici despre numărul precis al bolnavilor şi nici despre eficacitatea tratamentelor.

în consecinţă, nu pot fi calculate nici aspectele financiare, adică veniturile întregii reţele de fabrici de chimicale neoficiale, a întregii reţele de distribuţie neoficială, a câştigurilor tuturor distribuitorilor neoficiali implicaţi în procesul de distribuţie şi a întregii reţele de specialişti neoficiali angajaţi în diferitele tratamente, în toate părţile lumii, care nu-şi plătesc nici măcar impozitele legale după veniturile lor. Se ştie doar că e vorba de sume de bani, mari de tot, incalculabile, iar banii aceştia ar putea fi folosiţi pentru liniştirea oficială a bolnavilor de nelinişte, după cum spun autorităţile fiscale oficiale.

Cert este că această boală a produs în lumea animalelor o clară separare de interese morale şi financiare, care în viitor va crea multe probleme irezolvabile.

Dacă un animal începe să-şi dea toate veniturile şi toate bunurile doar pentru a cumpăra o siringă stropitoare cu ceva lichid în ea, puţin praf liniştitor sau puţin fum chimic, în loc să cumpere puilor lui câteva cutii cu vitamine suplimentare, câteva jucării noi sau ultimele noutăţi literare, e o situaţie deosebit de gravă.

Nu ştiu dacă Tipograful a aflat deja de existenţa bolii.

M-aş bucura să ştiu că a aflat de ea şi că nu sunt eu cel de la care află de existenţa ei. Dacă n-a auzit de ea şi va citi pentru prima dată în scrierea mea cum stau lucrurile cu neliniştiţii, ar putea crede că eu am născocit toată povestea, doar aşa, ca să mai umplu nişte pagini şi să merit porţia de alimente pe care mi-o trimite cu atâta punctualitate, spre bucuria familiei mele.

Ar fi trist, mai ales acum, când nu exagerez şi nu mint de loc.

33. SCRISOARE DE ADIO CĂTRE TIPOGRAF

ti mate Maestre Tipograf,

Am considerat că e de datoria mea să vă adresez aceste rânduri. Vă rog să mă scuzaţi pentru eventualul deranj.

Ştiu că ar fi fost normal să mă prezint personal în faţa Dvs. şi să vă explic prin viu grai ceea ce mă străduiesc să fac aici evident, pe hârtie. E o formă nepoliticoasă de a explica ceva. Ştiu.

Ştiu, de asemenea, că ar fi fost necesară o ultimă întâlnire cu Dvs. dar, din păcate, spre regretul meu, această ultimă întâlnire am fost nevoit să o evit, din mai multe motive pe care tocmai aş dori să vi le explic.

După o zi întreagă şi încă o noapte - tot întreagă - de cugetare, am ajuns la concluzia că o ultimă întâlnire cu Dvs. ar fi deosebit de riscantă, şi că viitorul meu şi al familiei mele este mai important decât faptul de a da pur şi simplu ascultare unui imbold al curiozităţii, sau politeţii.

Aş fi vrut să vă aflu părerea, acum după ce mi-am terminat cartea şi v-am predat ultimele file de manuscris. E o curiozitate ciudată care mă frământă, poate e un fel de vanitate de scriitor începător. Nu ştiu ce ar putea fi, nici cu ce aş putea-o asemăna. N-am avut până acum de-a face cu un asemenea simţământ şi v-aş ruga să nu mi-l luaţi în nume de rău.

Am renunţat însă la idee, din motive logice - motive pe care tocmai sunt pe cale să vi le numesc. Dar, spre regretul meu, nu m-am putut însă stăpâni de la a vă adresa respectiva scrisoare, pentru că aceasta mi se pare a fi singura modalitate de a-mi astâmpăra, într-un fel sau altul, întreaga combinaţie de emoţii de care sunt stăpânit.

Ar fi fost corect din partea mea să dau ochii cu Dvs. şi să ascult verdictul. M-ar fi interesat să-mi spuneţi dacă apreciaţi că merită să tipăriţi cartea, sau poate tocmai contrariul, că aţi făcut o investiţie greşită hrănindu-mă atâtea zile şi că acum regretaţi pentru tot ce ne-aţi trimis, mie şi familiei mele.

Aceste două extreme posibile ale verdictului se confruntă în capul meu fără încetare. Nici nu mai pot să dorm ca lumea. Tot timpul numai la asta mă gândesc. Tare bine m-aş simţi să fiu doar pentru câteva secunde în locul Dvs. Numai pentru câteva secunde, nu mai mult. Dvs. sunteţi singurul în măsură să-mi spuneţi care e adevărul. Iar dacă l-aş afla, numaidecât extremele verdictului nu s-ar mai ciocni în capul meu, aş începe să dorm ca lumea şi nici nu m-aş mai simţi bine să fiu în locul Dvs., nici măcar pentru câteva secunde, aşa cum îmi doresc acum.

Din păcate însă, spre regretul meu, dar şi spre norocul meu, nu sunt un jucător. N-am fost şi nu voi fi: nu risc nimic, nu vreau să pierd nimic şi renunţ la eventualul câştig. Un şoarece cu familie numeroasă care vrea să apuce bătrâneţi liniştite şi lipsite de griji, n-are voie să rişte nimic, între succes şi eşecul definitiv, prefer anonimatul. Prefer să fiu un anonim viu şi nevătămat în loc de a fi pomenit ca o celebritate defunctă.

Vedeţi, Stimate Maestre Tipograf, ideea de a rămâne în continuare un anonim viu, mi-e atât de dragă, încât renunţ cu uşurinţă chiar la eventuala glorie. Doar cei care rămân anonimi au marele avantaj de a putea evita surprizele succesului şi a-şi vedea puii cum cresc şi se educă.

Aş dori să vă fac să înţelegeţi punctul meu de vedere, care, vă poate părea ciudat, dar vă rog să mă scuzaţi, relaţia noastră de colaborare temporară a fost mai mult decât ciudată. Eu nu ştiu nimic despre Dvs. ca persoană fizică şi psihică şi, necunoscându-vă, nu-mi dau seama cât de legat vă simţiţi de familie şi de puii Dvs. - în eventualitatea că-i aveţi.

Necunoscând aceste elemente social-psihice, poate că nu găsesc cuvintele cele mai potrivite, nici explicaţia cea mai nimerită cu care să mă scuz, aşa cum se cere de la un colaborator temporar de nădejde. Sau poate că insist asupra unor puncte pe care s-ar putea ca Dvs. să le înţelegeţi mai bine decât îmi imaginez eu.

De aceea vă rog, să treceţi cu vederea toate aceste eventuale erori în dozarea explicaţiilor mele.

Menţinând ideea că s-ar putea să nu vă fi plăcut deloc ceea ce m-am străduit eu să pun pe hârtie, aş dori să încercaţi să priviţi problema aşa cum o văd eu.

Desigur că dacă ar fi fost să aleg, mi-ar fi plăcut să am succes cu ceea ce am scris. E clar, că doar n-am căzut în cap până în prezent, după câte ştiu. Dar nici eventualitatea nereuşitei străduinţelor mele scriitoriceşti nu-mi va deranja cu nimic echilibrul psihic sau fizic, nici în prezent şi nici în viitor. Vă asigur!

Nu este o afirmaţie gratuită, nici indiferenţă faţă de propriile mele realizări. Şi nici apatic sau resemnat n-aş dori să par în ochii Dvs. E doar ceea ce simt şi gândesc, conform programului meu interior, biologic, de şoarece obişnuit, un şoarece de rând, un şoarece ca toţi şoarecii.

*

Chiar şi în eventualitatea unui succes deplin, acest succes nu ar însemna pentru mine prea mult. Gândiţi-vă numai, ce s-ar întâmpla dacă ar trebui să dau un interviu televizat sau dacă ar apărea poza mea în ziare?! Nu ar fi periclitat viitorul meu şi al familiei mele? Ştiţi doar câţi nebuni flămânzi circulă în lume şi câţi din ei nu s-ar strădui să pună laba pe mine sau pe vreunul din puii mei, doar ca pe urmă să se poată lăuda la prieteni şi la colegii de serviciu, că au reuşit să pună laba şi au mâncat deja un şoarece scriitor sau vreun pui de-al lui? Mi-ar păstra poate coada sau vreuna dintre urechi, conservată în alcool, ori uscată la soare şi unsă cu ulei de trandafir, într-o vitrină ferită de muşte - ceva ca un trofeu de vânătoare - bineînţeles tot pentru a fi privită de prieteni şi musafirii cu predilecţii literare.

Vă mărturisesc, că doar gândul la un asemenea sfârşit mă face să-mi fie groază de orice formă de celebritate. Fie ea şi literară.

îmi pare rău, dar aşa sună glasul speciei mele. Chemarea spre conservarea speciei o aud mai tare decât marşurile triumfale ale gloriei eventuale.

După cum vedeţi, nici una din consecinţele probabile ale operei mele literare nu-mi convin. Nici măcar succesul răsunător.

Cu toate acestea, aş fi bucuros să ştiu că Dvs. aţi fost mulţumit, pentru că sunteţi de fapt singurul faţă de care mă simt îndatorat. Fără sprijinul Dvs. mărinimos nu m-aş fi apucat de treabă. Şi chiar dacă m-aş fi apucat, n-aş fi dus-o la bun sfârşit.

Faptul de a şti că v-au plăcut cele scrise de mine, m-ar putea ajuta să suport mai bine izolarea de viaţa literară. Şi dacă întâmplător nu v-a plăcut, regret din tot sufletul, şi nu pot decât să-mi cer scuze pentru asta, cu toate că nu ştiu dacă scuzele mele au vreo valoare pentru un Maestru Tipograf.

în orice caz, vă rămân profund îndatorat şi vă mulţumesc pentru această întreagă perioadă bogată în vitamine şi delicateţuri nutritive. Sunt sigur că şi puii mei gândesc la fel ca mine, şi că dacă ar avea ocazia, v-ar mulţumi la fel de sincer pentru toate bunătăţile cu care ne-aţi răsfăţat.

Şi cu asta închei.

Stimate Maestre Tipograf, adio!

în momentul în care veţi intra în posesia acestor rânduri, eu voi fi departe, cu întreaga familie, din motive de siguranţă, precum cred că aţi înţeles din cele de mai sus.

Mă consolez cu gândul că poate tot nu v-aţi fi pus mintea cu un biet şoarece. Rămân cu aceste gânduri nobile, legate de persoana Dvs. şi mă retrag din viaţa publică literară.

Vă doresc multă sănătate şi succes în munca Dvs. importantă de

Tipograf. Al Dvs., cu deosebită stimă. S.S. Indescifrabil.

34. IERTAŢI-MĂ, DRAGII MEI CONFRAŢI!! - SCRISOARE EXPLICATIVĂ CĂTRE CONFRAŢII ŞOARECI

răgii mei confraţi şoareci,

Vă adresez aceste rânduri ca o scuză pentru cartea pe care tocmai am terminat-o. Poate că o veţi citi şi n-aş vrea să vă faceţi despre mine o impresie greşită, tot aşa cum n-aş dori să rămân în memoria voastră aşa cum n-am fost, şi nu sunt în realitate.

Vedeţi, dragii mei, n-ar fi înţelept din partea voastră să mă judecaţi pripit, doar din cele citite. Aş dori să vă clarific două lucruri, după care rămâne să judecaţi singuri, aşa cum veţi crede de cuviinţă.

în primul rând, nu eu m-am oferit să scriu cartea, ci am fost silit s-o fac. Deci, concluzia nr. I ar fi aceea că mi-a fost comandată o carte şi că tot ceea ce am scris, am scris la comanda clientului, a Maestrului Tipograf.

în al doilea rând, n-am scris-o pentru şoareci, ci pentru alte animale. De unde concluzia cu nr. 2: că dacă un şoarece e pus să scrie o carte şi o scrie pentru alte animale, şi nu pentru şoareci, el nu trebuie luat în serios ori judecat de şoareci. Ideile şi minciunile lui nu sunt destinate şoarecilor, şi ca atare, şoarecii n-au de ce să se ocupe de lucruri care nu-i privesc pe ei.

Acum, dacă veţi sta să cântăriţi cele două puncte pe care le-am numit şi dacă n-o să vă grăbiţi să trageţi o concluzie imediată, cred că o să înţelegeţi situaţia în care am fost pus. Am încercat pur şi simplu să fac faţă situaţiei.

Rezultatul se află acum în faţa voastră: o întreagă carte, plină cu minciuni încâlcite pe care a trebuit să le pun pe hârtie, doar ca să-mi scap pielea şi ca să umplu numărul de pagini impuse de Tipograf, fiind însă, în acelaşi timp, atent să nu-mi scape nimic adevărat din viaţa şi obiceiurile noastre. Altfel, dacă aş fi

fost sincer, multe animale ar fi înţeles mai bine în ce fel funcţionăm, noi şoarecii, şi am fi devenit o pradă şi mai uşoară pentru toţi.

*

N-am avut nici o alternativă. Doream să rămân în viaţă şi în acelaşi timp n-am vrut să-mi trădez neamul. Am fost silit de împrejurări să torn minciuni.

Dacă ar fi fost după mine, credeţi-mă că aş fi scris cu totul altfel şi altceva, aşa încât fiecare şoarece să se poată bucura de ideile unui confrate de-al lor. Dar, presupunând că aş fi scris o carte exact aşa cum aş fi dorit eu şi pe placul vostru, spuneţi-mi, ce aş fi făcut cu lucrarea?... S-o fi băgat într-un sertar sau undeva sub vreun pat, căci de tipografie ştiţi că nu dispunem, iar într-o bună zi, cine ştie, din lipsă de altceva, unul din puii mei înfometaţi ar fi putut da de ea şi ar fi ronţăit din ea câteva capitole, ca să-şi astâmpere foamea.

Am făcut un compromis. N-am omorât pe nimeni şi am rămas în viaţă.

De altfel, autorul unei cărţi nu trebuie numaidecât identificat cu cartea. El poate fi pus în legătură cu ceea ce a scris. Da, e adevărat, dar nu trebuie pus. Nu e absolut obligatoriu! Calitatea şi soarta unui lucru produs, fie el un obiect de uz casnic, piesă de schimb, mobilă, obiect de artă sau carte, nu depind de cel care o produce, ci de cei interesaţi în producerea obiectului. De aici toată problema.

Nu eu sunt cel care a minţit, nu eu sunt cel care a scris cu adevărat cartea. Nici unul din marii inventatori, descoperitori, creatori de artă n-au inventat, n-au descoperit şi nu au creat ei înşişi nimic. Ei au fost doar unealta altora, a acelora care aveau nevoie de produsul lor şi care i-au pus la lucru, direct sau indirect, stimulându-i cu onoruri, plătindu-i cu bani sau alimente, ori ameninţându-i. în toate timpurile s-a produs şi se produce pe măsura clientului, a publicului care cere şi plăteşte costurile, a necesităţilor şi gustului acestor clienţi şi a acestui public.

Nici eu n-am făcut altceva decât să scriu pe măsura Tipografului care îmi trimitea de mâncare, nu pe gustul vostru. O carte se scrie foarte greu: cere timp, multă răbdare, şi mai ales multă mâncare. Fără ca să te hrăneşti tot timpul, nu poţi scrie tot timpul; fără să-ţi hrăneşti familia tot timpul, nu vei fi lăsat să scrii tot timpul. Viaţa de toate zilele îşi are legile ei. Voi nu v-aţi oferit să-mi daţi de mâncare în timp ce lucram la carte, îmi pare rău că trebuie să v-o spun.

Credeţi-mă, aş fi dorit din tot sufletul să fie altfel. Aş fi dorit să scriu o carte pentru voi şi numai pentru voi, în care să fiu aşa cum sunt cu adevărat - sincer, corect - şi să scriu doar adevăruri, numai şi numai adevăruri, de la începutul cărţii şi până la ultima ei pagină. Mi-ar fi fost şi mult mai uşor. Credeţi-mă! Aş fi scris-o mult mai repede şi fără bătaie de cap. Cât despre impresia pe care v-aş fi făcut-o, nu mă

îndoiesc că ar fi fost exact imaginea a ceea ce sunt eu în realitate: un şoarece cinstit, cap de familie şi iubitor de adevăr. Credeţi că e uşor să minţi fără întrerupere de-a lungul unei cărţi

*

întregi? Vă asigur că nu e de loc uşor! Când e să tragi o minciună sau două, fiecare e viteaz. O trage şi se simte chiar bine, mai ales atunci când nu e prins. Ce poate fi mai amuzant decât să mai tragi din când în când câte o minciună? E o plăcere.

Pentru mincinosul ocazional, lumea e un mediu elastic, plăcut din punct de vedere moral, unde graniţele dintre adevăr şi minciună mai pot fi scurtate, lungite sau deplasate, la nevoie. Dar ce te faci când toate graniţele se împietresc şi tu eşti prins de partea cealaltă a graniţei, tocmai în partea în care n-ai dori să fii, şi eşti silit să trăieşti acolo luni de zile fără pauză şi să minţi fără oprire? Nici nu ştiţi cât e de greu să minţi tot timpul?!

Iertaţi-mă dragii mei, n-am avut încotro.

Viitorul va putea corecta însă lucrurile.

Sper ca aceasta să nu fi fost ultima carte scrisă de un şoarece, ci începutul unui şir întreg de cărţi. Poate că foarte curând, vom avea şi noi tipografii proprii şi vom avea posibilitatea să ne tipărim singuri cărţile. De când nu visez la asta! Poate şi voi. Or, atunci lucrurile se vor schimba, cu siguranţă. Vom avea şoareci tipografi, şoareci secretari, secretarese şi depozite speciale cu alimente, pentru şoarecii ocupaţi cu scrierea cărţilor. Şoarecii scriitori vor fi respectaţi de toate celelalte animale care ştiu ce înseamnă literatura de calitate şi vor fi recunoscuţi de Organizaţia Animalelor Unite pentru aportul lor cultural la propăşirea lumii. Vor purta câte o platoşă metalică aurie, ca semn de recunoaştere, ca să nu fie striviţi din nebăgare de seamă de animalele mai grele. Nu le va fi frică de Tipografi şi nu se vor teme că ceea ce au scris poate jigni vreun alt animal cititor. Vor avea libertate de exprimare şi libertate de creaţie, aşa cum au şi alte animale mari.

Literatura scrisă de şoareci va fi exact aşa cum se cere unei literaturi serioase; sinceră, directă şi fără ocolişuri. Toate subtilităţile literar-filosofice, cu simboluri gândite de autor, menite să declanşeze în capul cititorului întrebări şi răspunsuri, vor putea fi evitate. Va domina transparenţa şi claritatea.

Trăiesc cu convingerea că foarte curând toate acestea vor deveni realizabile.

Dragii mei, închei rugându-vă încă o dată, să nu mă judecaţi prea aspru. Am scris tot ce am scris, doar pentru că mi-a fost frică şi n-am vrut să jignesc pe nimeni. Abia ulterior mi-am dat seama că singurii pe care i-am jignit aţi fost voi - tocmai voi, dragii mei confraţi - cei pe care îi iubesc şi îi respect cel mai mult.

Vedeţi acum, ce uşor se strecoară în viaţa unui şoarece o eroare de calcul?!
Nu-mi mai rămâne decât să doresc următorilor scriitori şoareci mai mult noroc şi să nu calce pe urmele mele.
Cu dragoste, al vostru confrate. Şoarecele.